

STARI
PISCI HRVATSKI.

NA SVIET IZDAJE

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA TREĆA.

U ZAGREBU 1871.

U KNJIŽARI FR. ŽUPANA (ALBRECHTA I FIDLERA) NA PRODAJU.

Cur. 816.1

PJESME

MAVRA VETRANIĆA ČAVČIĆA

SKUPILI

Dr. V. JAGIĆ i Dr. I. A. KAZNAČIĆ.

NA SVIET IZDALA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

DIO I.

U ZAGREBU 1871.

U KNJIŽARI FR. ŽUPANA (ALBRECHTA I FIDLERA) NA PRODAJU.

Univerzitetna biblioteka

Br. 15996
KRAGUJEVAC

~~15996~~
muh. 7592

Štamparija Dragutina Albrehta u Zagrebu.

PREDGOVOR.

Ima godina dana, što sam u drugoj knjizi starih pisaca hrvatskih izdao sabrane pjesme Šiška Menčetića i Gjore Držića. Već onda bijaše mi u glavi znameniti pjesnik Mavro Vetrančić Čavčić, kojega smatrah po vremenu i vrijednosti najdostojnijim, eda bi se što skorije pridružio onim dvjema prviencima bogatoga parnasa dubrovačkoga. Nenadana i nedragovoljna dokolica dopusti mi prionuti za taj zadatak prije no što i mišljah. Poznavajući gradju već iz god. 1867, imajući je po nešto i skupljenu (gled. moj putni izvještaj u Radu knj. XII. na str. 228) te stupiv u dogovor s prijateljem u Dubrovniku gosp. drom. I. A. Kaznačićem, koji se drage volje odazva mojemu pozivu, da bi mi pomogao izdati ostavštinu staroga pjesnika oca Mavra, udružismo se te evo iznosimo na sviet prvu knjigu pjesama Mavra Vetrančića Čavčića. Buduć da će g. dr. Kaznačić kod druge knjige na šire govoriti o životu pjesnikovu, to je meni ovdje samo nekoliko rieči reći o sadržaju ove prve knjige, koju sam ja za štampu priredio.

Upitamo li naše dojakošnje literarne historike, redom od najstarijih do najnovijih, što znadu o pjesmah Mavra Vetrančića — odgovor njihov ne može nas udovoljiti. Nesložni medju sobom, jer im ne bijaše stvar pravo poznata, govore i pišu po najviše jedan za drugim na vjeru, pridodavajući koje što od svoga, što je tko slučajno vidio. Općenito priznaju svi, da je Mavro spjevao Evripidovu Hekubu i Posvetilište Abrahamovo; Susane i Uskrsnuća Isukrstova ne spominju svi. Ignj. Gjorgjić u rukopisnom djelu (*Vitae et carmina illustr. Rhaecuseorum*) sjeća se samo Posvetilišta Abrahamova i Hekube; Dolci (*Fasti*, 45) dodaje i Susanu; Dellabella bješe od dramatskih djela za svoj rječnik upotrebio samo Posvetilište Abrahamovo. Appendini (II, 220) nabraja istina sve tri drame i četvrti prievod Evripidove Hekube, ali je u drugom koje čemu pogriješio. Veća je njihova mješavina kod nedramatskih pjesama našega pjesnika. Kao po predavanju navode

svi redom njegovieh šest knjiga razlikieh pjesni: to ćete naći u Gjorgjića (item sex libros variorum carminum), u Dolča (Variorum carminum libri VI), u Dellabelle (libri sei di diverse poesie, cioè: rime sacre, scientifiche, morali e burlesche), i u Appendina (sei libri di poesie varie, cioè: sacre, morali, filosofiche e giocose). Samo Stulli odustaje od broja šest te veli da je za svoj rječnik upotrebio: „tri djela razlicieh pjesana i bogomilieh, djeloispravnieh, scpotnieh i mudroznanieh“. Nema sumnje, da su oba leksikografa Dellabella i Stulli svakojako još najpouzdaniji svjedoci, jer upotrebljujuć oni Vetranićeve pjesme za rječnik moradjahu ih za cielo i čitati. Čudno je dakle, što se upravo Dellabella i Stulli ne slažu u broju od šest knjiga. Nego taj nesklad mislim da se dađe razdriešiti, kako ćemo niže vidjeti. Manje vjere zaslužuju ostali svjedoci toga radi, što povrh onieh šest knjiga navode poimence još nekoje pjesme, kojih ne bi bili na po se spominjali, da su iz bliže proučili onaj zbornik od šest knjiga; jer bi bili našli, da su one njihove pjesni već ondje u onieh šest knjiga u svoj red stavljene. Osobito je Appendini ukora vriedan, jer je upravo on najvećma to pitanje pomjerio pak i potonje literarne historike, kao Kukuljevića i mene, na krive puteve zaveo. On bo povrh šest knjiga razlikieh pjesni ne samo što još na po se spominje „Putnika“ — ja ne znam, odakle njemu taj hrvatski naslov, pošto sam pjesnik svagdje upotrebljuje talijansku rieč: pelegrin ili piligrin — nego kao samostalne pjesme dodaje još: due lunghe composizioni col titolo di Remeta i un Carme in difesa di Marino Darsich. — A to nijesu van sastavni dielovi pete knjige razlikieh pjesni, kako svjedoči današnji kodeks, koji bješe po svoj prilici pristupan i Appendinu isto onako, kako nama danas.

Budući dakle stariji historici literarni dosta nepouzdati, ne možemo mi današnjici na prazno vjerovati njihoviem riečima, već treba da gradimo znanje svoje iznovice na proučavanju samieh izvora. Pa tako umijemo i o Vetranićevoj ostavštini na osnovu rukopisnieh izvora puno izvjestnije govoriti, no što govoraše Appendini ili ma tko prije njega. U knjižnici dubrovačke male braće nalazi se pod brojem 77 znamenit rukopis in folio, na 98 ispisanieh listova (ali list 2 ispade), koji sudeći po pismu svakako spada u 17 viek, prem da je drugu polovicu rukopisa pisala druga, možda nešto kasnija ruka. Taj rukopis glavnim da gotovo i jedinim je izvorom za nedramatske pjesme Vetranićeve, po njemu je i ova prva knjiga izdana. On razriešava takodjer zagonetku o gori spominjanom broju od šest

knjiga razlikieh pjesni. Iz sadržaja bo ovoga kodeksa vidi se očito, da taj folio-svezak sadrži samo drugu polovicu razlikieh pjesni Vetranićevieh, na ime knjigu IV, V i VI, a ovomu jednaki prvi folio-svezak, u kojem bješe za celo knjiga I—III razlikieh pjesni Vetranićevieh, propade negdje već od davna. Mi imamo dakle danas ne šest nego samo još tri knjige razlikieh pjesni Mavra Vetranića, i to knjigu IV, V i VI, a knjige I, II i III nemamo, jer je onaj folio-svezak, u kojem bjehu prve tri knjige, nesrećom propao. Što dakle Stulli govori u svojem rječniku o „tri djela razlicieh pjesana,“ postaje nam sada razumljivo: vidi se da je i on imao na umu samo jedan ovakav folio-svezak, i to za celo ovaj potonji, koji se do danas sačuvao. Dolci spominje, da je Vetranić napisao 6 knjiga razlikieh pjesni „cum appendice“: i zbilja u našem rukopisu dolazi nakon 6 knjige, iliti na koncu pjesme Pelegrina, kojom se završuje 6 knjiga, jošter nekoliko pjesama pod naslovom „nakladak“ — ovo ime nadjenu im jedan od braće Matthaei, kojih svojinom bješe taj rukopis prije no što ga pokloniše manastiru ježuvitskomu u Dubrovniku — ili kako je u rukopisu pisano: „opere di deto autore fuor di suo duo libri“. Iz ovih rieči lako je izvoditi, da pjesme što su u nakladku, bjehu unesene u naš kodeks iz nekojega posebnoga rukopisa, gdje je valjda skupljeno bilo samo nekoliko pjesama Vetranićevieh, izvadjenih iz njegovieh „dviju“ knjiga, kojih dviju, da li prve i druge, ili druge i treće, to ne znamo; samo znamo, da nijedne pjesme, koja stoji u nakladku, nema ni u četvrtoj ni u petoj, ni u šestoj knjizi našega rukopisa. Sumnjam, da će se i gda više naći onaj prvi, izgubljeni ili propali folio-svezak, u kojem bjehu knjige I—III. Po mojemu nagovieštanju propade on već odavna, za što ima koje gdje u raznih rukopisih po koja pjesma Vetranićeva na po se upisana, kao u akad. rukopisu „Vrtlu“ (br. 324) na listu 185 pjesma „Italiji Dum Mavro Dubrovčanin“, u rukopisu br. 374 „Remeta“; ista pjesma u rukopisu VIII (Strossmajerove zbirke). Tako ima u biblioteci kneza Meda Pucića rukopis s naslovom „Pjesni D. Maura Vetrani“, koji sadržaje 7 raznieh pjesama — ipak sve te pjesme ubrojene su u jednu od posljednjih triju knjiga Vetranićevieh pjesama, stoje dakle u našem folio-svezku u knjizi 4. ili 5., a nigdje nema baš nijedne pjesme, za bilježene imenom Vetranićeviem, koje ne bismo mogli naći u našem kodeksu, za koju bismo dakle imali pravo reći, da je stajala u I—III knjizi Vetranićevieh razlikieh pjesni. Samo po nesigurnom nagovieštanju moglo bi se vjerovati za dvie pjesme, koje su u akad. ruko-

pisu pod brojem 779, da su Vetranićeve; a kako ih nema u našem kodeksu, da su spadale u onaj izgubljeni prvi folio-svezak: te dvie pjesme štampane su u dodatku.

Velika većina ovieh pjesama izlazi sada prvi put na sviet. Izdavanje je osnovano na istih načelih, po kojih su uređjene prve dvie knjige starih pisaca hrvatskih. Ja se što duže to čvršće uvjeravam, da samiem načelima nema prigovora te da ih se jugosl. akademija ima i u napredak držati, ako hoće da njezina sjajna i skupocjena izdanja budu ne samo obilatim nego i bistrim vrelom, odakle će to literarni historik to filologijska nauka crpati pouzdanu gradju.

Ne mogu ipak da ne ispovjedim, kako već u drugoj a gotovo još više sada u trećoj knjizi staranju mojemu oko vjernosti staje na put nepodpunost našega pravopisa. Ne radi se tu samo o vjernijem izražaju Vukova ħ, kojemu misle neki naši pisci doskočiti pišući gj, nego se hoće i razlikovanja medju љ i лј, medju њ и нј, gdje mi nemamo van lj, nj. Tako ja ne samo što nijesam mogao vjerno izraziti, da stari rukopisi — toli onaj po kojemu su izdane pjesme Šiška Menčetića i Gjore Držića koli ovaj, po kojemu sada izdajemo Vetranića — prave razliku n. pr. izmedju дјевица и туђин, pišući prvu rieč dieuiza ili djeuiza a drugu tugin, nego meni je valjalo takodjer izraziti razlikost medju расцвиѡен и лјепота, što je stari izgovor razlikovao na toliko, da su i stari rukopisi tu razlikos izgovora ovako izražavali: raszuiglien, liepota ili ljepota; ili razlikost medju његов и нјегујем, koju su stari rukopisi ovako označivali: gniegou a niegujem ili niegujem ili nyegujem. Sviem ovieh razlikostima nema žalibog za sada još u našem pravopisu vjerna izražaja. Samo za nevolju pomogoh si kod riečce лје, koju naš kodeks redovito piše lie, lje ili lye, tiem što sam je štampao lie, držeći da je tiem manje pogriešeno no da sam uzeo pisati lje. Za akademičko izdanje nijesu take stvari presitne.

Prem da bi mi lakše bilo, da sam štampao pjesme onieh redom kako su u rukopisu, ne htjedoh ipak literarnim historikom uskratiti neke pomoći, koju će im, nadam se, pružiti moje razredjenje po sadržaju. Nego valja znati, da su u tom prvom dielu Vetranićevieh pjesama štampane samo pjesme iz četvrte i pete knjige razlikieh pjesni i iz nakladka; ciela šesta knjiga, računajući u nju i Pelegrina, ostavljena je za drugi dio, koji će osim toga donieti i dramska djela, za tiem uvod o životu i pjesmah našega pjesnika.

U Zagrebu 31 srpnja 1871.

V. Jagić.

Sadržaj.

I.

Strana.

1. Pjesanca Kufu [V. 23]	3
2. Pjesanca: Aurea Aetas [V. 26]	6
3. Remeta [V. 38]	12
4. Remeta [V. 47]	26
5. Pjesanca gospodi krstjanskoj [IV. 9]	37
6. Pjesanca slavi carevoj [IV. 11]	41
7. Tužba grada Budima [IV. 12]	53
8. Pjesanca u vrijeme od pošljice [IV. 8]	65
9. Pjesanca Latinom [IV. 10]	82
10. Pjesanca košuti ranjenoj [V. 5]	88
11. Sviet i moje pjesni [V. 56]	108
12. Pjesanca Plutonu [V. 6]	112
13. Pjesanca moru [V. 7]	122
14. Bojnikom [Nakl. 1]	135
15. Pjesanca o Jobu [IV. 21]	147
16. Tužba kralja Davida vrhu Absalona [IV. 13]	151
17. Pjesanca jaganjcu [V. 24]	154
18. Pjesanca lakomosti [V. 25]	158
19. Moja plavca [V. 22]	169
20. Prava mudrost [IV. 20]	175

II.

1. Čudno prikazanje [IV. 2]	181
2. Pjesanca na smrt sestre [IV. 1]	185
3. Pjesanca bolježljiva druga [IV. 3]	191
4. Pjesanca Lili na grobu [IV. 4]	196
5. Lili druga [IV. 5]	198
6. Lukreciji romanoj vladici [IV. 6]	200
7. Kasandri Trojani [IV. 7]	201
8. Nadgrobica Antunu Lučiću [Nakl. 10]	204
9. Vlasteostvu Hvarskomu [Nakl. 6]	205
10. Pjesanca Marinu Držiću u pomoć [V. 39]	208
11. Pisanca u pomoć poetam [V. 40]	212
12. Orlača ridjanka, rečeno u Blatu ribarom [Nakl. 2]	212

— 13. Orlača ridjanka Peraštu [Nakl. 3]	220
14. Galiun [Nakl. 9]	224
15. Pjesanca spurjanom [V. 55]	226
— 16. Trgovci Armeni i Indijani [V. 50]	230
17. Dvie robinjice [V. 51]	237
18. Pastiri [V. 52]	243
— 19. Lanci Alemani, trumbetari i pifari [V. 53]	248
20. Vuk ovci priko rieke [V. 54]	250
21. Tužba kralja Davida [V. 49]	252

III.

1. Tužba moja [V. 21]	258
✓ 2. Pjesanca protiva oholasti [IV. 15]	267
✓ 3. Pjesanca kratku roku našega života [IV. 16]	268
4. Pjesanca grješniku [IV. 17]	270
✓ 5. Pjesanca : mlohavo je svjetovno ufanje [IV. 19]	271
✓ 6. Pjesanca razmišljanja od smrti [IV. 18]	272
✓ 7. Pjesanca o blaženstvu nebeskom [V. 14]	274
8. Tko je blažen [Nakl. 7]	276
9. Pjesanca salamandri [V. 13]	276
10. Pjesanca o pokori [V. 3]	277
11. Štit od napasti [V. 15]	279
✓ 12. Pjesanca smrti [V. 4]	280
✓ 13. Pjesanca suda napokonjega [V. 27]	283
14. Na noć od božjega poroda [Nakl. 4]	300
15. Bogoljubno razmišljanje od muke Isukrstove [Nakl. 5]	317
16. Pjesanca Jesusu na križu [V. 41]	328
17. Tužba djevice Marije [V. 48]	331
18. Molitva od križa [Nakl. 8]	351
19. Pjesanca božanstvu [V. 30]	351
20. Pjesanca vrhu očenaša [V. 31]	362
21. Vjeronanje [V. 32]	374

IV.

1. Pjesanca Jesusu prva [IV. 14]	382
2. Pjesanca Jesusu druga [IV. 22]	383
3. Pjesanca košuti (Jesusu treća) [V. 2]	388
4. Pjesanca Jesusu četvrta [V. 8]	389
5. Tielu Jesusovu [V. 9]	391
6. Pjesanca Jesusu peta [V. 10]	392
7. Molitva Jesusu [V. 16]	393
8. Molitva propetomu Jesusu [V. 17]	396
9. Pjesanca Jesusu šesta [V. 18]	398
10. Pjesanca djevici prva [V. I]	399
11. Pjesanca Fenici (djevici druga) [V. 11]	402

12. Pjesanca Fenici druga (djevici treća) [V. 12]	404
13. Pjesanca djevici četvrta [V. 28]	406
14. Pjesanca djevici peta [V. 42]	410
15. Pjesanca šturku [djevici šesta] [V. 43]	412
16. Pjesanca djevici sedma [V. 44]	415
17. Pjesanca djevici osma [V. 45]	417
18. Pjesanca djevici deveta [V. 46]	419
19. Pjesanca Angjelom [V. 19]	426
20. Pjesanca svomu angjelu [V. 20]	427
21. Pjesanca trojstvu [V. 29]	429

V.

1. Psalam 37: domine ne in furore tuo [V. 33]	431
2. Psalam 50: miserere mei Deus [V. 34]	434
3. Psalam 30: In te domine speravi [V. 35]	445
4. Psalam 129: De profundis clamavi [V. 36]	458
5. Psalam 68: Salvum me fac Deus [V. 37]	465
Ispravci i dodatci	478

Spjevanja i skladanja.

**GOSPARA DŮM MAVRA ČAVČIĆA
DUBROVČANINA**

PJESNI RAZLIKE.

1

Pjesanca Kufu.

Koli je plačan glas, moj bože prislavan,
kad je kuf u on čas na prieku smrt spravan,
ter taj kuf pribieli kraj rieke studene
pojući procvieli, travica da vene!
Mnim da bi mramorno srdačce toj bilo, 5
da ne bi jadovno i grozno cvililo,
slišaje tuj pticu u pjesan gdi cvili,
pojući dušicu da s tielom razdili.
Za-č rieka gdi čuti jadovne te pjesni, 10
smete se i smuti u velje boljezni.
Još da bi plah vojnik u oružju tuj prošal,
pješac ali konjik, i pticu tuj našal,
gdi gorče od jada kraj rieke cvileći
jadove uklada, s duhom se dieleći:
kraj rieke tuj stoje i on bi proplakal 15
i oružje svoje po zemlji povrgal;
ter bi se cvileći, sadružen s tugami,
po zemlji ničeći vas oprao suzami.
Za što je plač priljut, za što je boljezan
na smrti kufa čut gdi poje u pjesan, 20
stojeći kraj rieke, gdi vajmeh pun vaja
od smrti od prieke tužice pobraja.
Ne da ima sumnju i strah, da život svoj skrati

Pj. 1: u rkp. kao pj. 23 knjige V. na listu 31^b i 32.

*

i da ga smrt u prah i u zemlju obrati; 25
 pojući ter veli taj ptica pribiela:
 život se moj želi rastavit od tiela,
 za-č svietu na službi odkli se porodih,
 moje dni u tužbi do sada provodih.
 Pjesnivac još bi taj svu zabio tužicu, 30
 ki obide vas sviet taj ištući družicu,
 hoteći život svoj od truda i muke
 za ljuven nepokoj smrti dat u ruke;
 ter s lirom pojući na pokon nabata,
 u suzah plovući, od pakla na vrata, 35
 moleći prid vrati, gdi je spila pakljena,
 da mu se povrati družica ljuvena.
 Arion jošte taj, ki pjesan tuj spravi,
 rad koje na suh kraj riba ga priplavi,
 ki s lirom pojući u veljoj nezgodi 40
 na ribi plovući smrti se slobodi:
 da kufa tuj čuje gdi s veljom boljezni
 na smrti klikuje, pojući u pjesni,
 pučinom vajmeh tač pojući prislatko
 i sebe i svoj plač zabil bi tutako. 45
 Još scienim nie pastir, ni morska sirena,
 ni vila ni satir od luga zelena,
 ni zvieri ni ptice od svake naravi,
 da grozne suzice s boljezni ne spravi,
 slišaje tuj pticu, kraj rieke gdi stoje, 50
 dieleći dušicu, umira i poje.
 Jošte mnim biesan lav ošal bi loveći
 zlosrdi svoj narav, dubravom hodeći,
 i svoju usilos s biesom bi prikralil
 i u ljubav i u milos zlosrd'je obratil, 55
 gdi se kuf skončava, pojući ter tako
 smrti se pridava ljuveno i slatko.
 Nie jele ni bora, hrasta ni jasena,
 ni suha javora ni briesta zelena,
 ni dubak ostali razlika narava, 60
 veliki ni mali, što zemlja sazdava,

ni s travom niedan cviet, tuj žalos da čuje,
gdi taj kuf na on sviet pojući putuje,
za velju ljuvezan da ne bi bože moj
oćutil boljezan za tolik nepokoj.

Za što bi pravedno tuj pticu sadružiti 65
i š njome zajedno i cvilit i tužit,
gdi vajme na pokon . . . pritužna

smrti se pod zakon (ter) prida za sužna,
prieku smrt ter toli s velikom ljubavi 70
zaklina i moli, da svoj bies ustavi;
pojući ter pravi toliko priklono:

o smrtna naravi, za mao čas stan gojno.
Čin' tvoja taj striela da me još ne cvieli,
da moj duh od tiela još se ne dieli, 75
ćiem tužbu svu moju, kraj rieke stojeći,
na svrsi ne spoju, suzice roneći.

Za-ć vrieme me kratko i moj rok na svieti
daleč će tutako moj život zanieti,
gdi će moj bieli dan i sunčana svitlos 80
svrnut se u vječni san i u vječnu mrklos.

Tko nebi suzice, o vječna milosti,
prolievao niz lice s velikom žalosti,
gdi smrtni taj narav i taj stril priljuti
na molbu i ljubav neće se svrnuti? 85

Ne gleda cviljen'je, ne gleda plačan glas,
ni velje smiljen'je ni od pjesni mednu slas;
zlosrd'je ner sliedi ter mno-krat na svieti
prie cvietak povriedi, ki je ljepši vidjeti.

Ter s tomem oblasti učini taj strila 90
srdačce propasti od kufa pribila,
iz glasa ki takoj pojući kraj rieke
prikрати život svoj od smrti od prieke.

Pokli je nagla tač, moj bože, smrt prieka,
ka ranu kako mač zadava bez lieka:
tebi se ja molim, ki s' vječna dobrot, 95
ćin' malo da prodlim rok moga života;

ne daj mi još smrti, o vječna milosti,
 u pepeo satrti me tielo i kosti,
 čiem moje sve pjesni do konca zaglavim,
 da s veljom ljuvezni hvalim te i slavim. 100
 Ke pjesni poslati ja mislim u kril tvoj,
 ako smrt ne skрати prie reda život moj.
 Još ljubav tuj tvoju ja molim, sluga tvoj,
 otvori svies moju i odrieši život moj,
 ter čini tolik dar da jezik moj steče, 105
 prikornu niednu stvar da ludu ne reče,
 neka mi ne reče tko godi s prikorom :
 zašal je daleče dubravom i gorom,
 kara je dostojan, za č polje ostavi,
 gdi bješe pokojan, sliedeći drum pravi. 110
 Naglos ga primože bezumjem za jedno
 ter svršit ne može pjesance naredno.
 O bože prislavan, za toj t' je za svu moć
 moj život pripravan tebe zvat na pomoć,
 da tvojom ljubavi i tvojom milosti 115
 kaže mi drum pravi od vječne svjetlosti,
 da mogu poznat ja oni kram i vidjet,
 gdi drugo sunce sja, više nas na on sviet ;
 to sunce govoru, ko vlada nad nami
 danicu i zoru nad sviemi zvezdami. 120

2

Pjesanca : Aurea Aetas.

Svies moja manena, sebe van ostaje,
 prva ona vrijeme u sebi smišljaje ;
 onadaj najliše, kad sjaše zlati dan,
 spilica kad biše človjeku dom i stan,
 na trzni ali pak u cvietju i travi 5
 gdi prši tih hladak od rajske ljubavi.
 A mnozi kraj gore ki sbožno živjehu,
 od prutja obore i od kala pletjehu ;
 i od slame i od stane ki bjehu slavni tad,

Pj. 2 : u rkp. pj. 26 knjige V^e na listu 34.

gdi svračke i vrane ne bi se legle sad. 10
 Rajska ti bješe stvar, moj bože, na svieti
 toliko slavan dar očima vidjeti,
 gdi jel'je i borje i s desna i s lieva
 i rajsko lovorje živ človjek uživa,
 i dubja ostala razlika narava 15
 velika i mala što zemlja sazdava,
 gora i (s) zagorjem aliti planinom :
 pod borjem i jel'jem, poljem i ravninom
 pojate pletući, gdi voda studena
 žuberi tekući sried sjene zelena. 20
 Od ljudi stvar svaka gdi gojno živjaše
 a zida ni klaka još ništor ne znaše ;
 polače bjehu toj i dvori izbrani,
 o bože višnji moj, o stvorče prislavni !
 Gdi človik zemaljski, ki vrieme toj bješe, 25
 na zemlji angjelski bezlobno živješe.
 Nu ne viem, bože moj, tko je pamet tuj stekal,
 blaženstvo da bi toj jezikom izrekal,
 sunačce gdi sjaše u vrime u svako
 i na jedno rok staše, ne vruće ner mlako, 30
 kozin rog i raka jednako topleći
 i stvoren'ja svaka toplinom gojeći.
 Stvoritelj za-č bješe naredil toj takoj,
 da hrana ne lipše naravi človječoj.
 Još bješe blaženstvo radovat u sebi, 35
 gdi niedno kraljevstvo ne bješe po sebi ;
 ni saj sviet razdieljen na mnogo granica,
 ni toli rasevieljen od mnozieh tužica.
 Nit bješe gradova ni slavnieh polača,
 ni trudnieh jadova ni tužbe ni plača. 40
 Nit bješe poznalo govedo u te dni
 ni jaram ni ralo ni lemiš gvozdeni.
 Na svieti ne bješe rodil se još nitkor,
 skovati da umješe motiku ni kosor,
 ni gvozdja ostala, o višnji bože moj, 45
 koja su zadala težaku krvni znoj.
 Niti se trapljaše po vas dan u brazdi,
 ni lozje sadjaše, kako se sad sadi.

S glotinom pšenica jošte se ne znaše,
 što dava zemljica u ove dni naše; 50
 za što bog za hranu človjeku davaše
 nebesku tuj manu, ka na tli padaše;
 a komuj drienjine i maginje slatke,
 želudi i smrjekinje i voćke još svake
 pitomo sve voće davaše s divjači, 55
 da človjek što hoće uživa i slači.
 I dubja još mnoga svaki hip i svak čas
 iz stabra iz svoga točahu rajsku slas,
 koja bi taj slados človjeku zaniela
 u nebesku rados trudan duh iz tiela. 60
 Nit bješe skrlata ni grimiz vidjeti,
 ni biser ni zlata nigdjere na svieti;
 nit bjehu raskoš, ni bludi ostali,
 koji su, moj bože, u ove dni nastali;
 ner bješe, moj bože, človjeka i žene 65
 odjeća od kože, i tu ne strojene,
 i od lista smokvena, človjeku neka je
 naga put skrovena, da sramom ne ostaje.
 Sve iman'je i blago ter bješe za ništa,
 i kamen'je drago jak pljeva od strništa. 70
 Nit bješe rat ni boj, vaj bože ljuveni,
 ner ljubav, mir i goj, i život općeni.
 Ni oružje skovano, s koga je sviet krvav,
 ni u more u slano taknula niedna plav.
 Nit koga koljahu gusari prihudi, 75
 ni u robstvo vodjahu niednu vrst od ljudi,
 ner gojno, bože moj, mogaše svak stati
 i u sjenci zelenoj počivat i spati,
 gdi bješe slatki kus človjeka hranica
 svakoga bil'ja bus i bistra vodica. 80
 I zimi i ljeti ter bješe, čudna stvar,
 od boga vidjeti toliko slavan dar,
 razlike gdje ptice u miru i u goju
 kod bistre vodice žubere i poju,
 i zvieri ostale, od puste dubrave, 85
 velike i male, gdi gojno borave.
 Prijazan pridraga za-č ktješe da takoj

u stadih jednaga provode život svoj,
 ljuveno ter bješe i milo gledati,
 gdi ovce ne ktješe gorski vuk zaklati; 90
 ali pak biesan lav ne ktješe da tjeri,
 kako je svoj narav, niednu vrst od zvieri,
 ner kako jaganjac ki ne zna niednu zled
 u stadu od ovac sliedjaše blagi red.
 Koje se blaženstvo mogaše veće reć 95
 ali se kraljevstvo na ovomu svietu steć,
 nego li pribivat u travi i cvietju
 i slados uživat od ptica u pietju;
 i divje zvieren'je u stadih gdje stoji,
 općeno smiren'je meu sobom ter goji. 100
 Nu kom se objavi s gvozdenom rudom vaj,
 u nemir postavi i u tužbu vas sviet saj;
 za-č Vulkan mač skova, a Marte svom vlasti,
 vrimenta sva nova u krvi omasti;
 sva zloba i hinstvo ter saj sviet rasevieli 105
 i općeno jedinstvo od drazieh razdieli.
 A pak se namjeri mjerilac hitri taj,
 ki tanko razmjeri do lakta vas sviet saj,
 i u zemlju postavi marginje bez broja,
 neka svak boravi što mu da čes svoja, 110
 da mogu narodi svieh strana po svieti,
 ke narav rasplodi, po sebi živjeti.
 Cerera pak njeka ralom grm privrati,
 gdi žita razlika tuj poče sijati;
 posija pšenicu i ostala sočiva, 115
 da človjek hranicu nudeći dobiva.
 Ter nauči orače volovi orati
 i ostale kopače motikom kopati.
 Pak težak zabrazdi blaženu zemljicu,
 u koju nasadi razliku lozicu, 120
 u vrime toj lozje da na sviet sazdava
 i vino i grozdje razlika narava;
 razlike naravi, ter tko se opoji

92 u rkp. pogrj. mjesto zvieri pisano ljudi 122 grozdje dodah po smislu, u
 rkp. pogrješno lozje.

dočiem ga probavi, sebe van taj stoji, 125
 i stoji sebe van, izgubiv svoju moć,
 ter mu se čini dan jak da je tmasta noć.
 Što pride brime i čas, koli bih rad znati,
 vodenu ter nam slas u naliep obrati?
 što vajmeh pride rok, što vrime toj minu,
 na vodi raden sok da učini prominu? 130
 Vaj vodo studena, jur gubim svies moju,
 što nova vrimenta stlačiše slas tvoju!
 što gorko toliku jadovna poraza
 himbenos človiku u vinu pokaza?
 kako zvier od gore ter človjek kad je pjan, 135
 prijati ne more pokoja ni tih san.
 Ter grubše nie ništor, ni ondruna ka smrdi,
 ner človjek, boži stvor, kad se pjan pogrdi.
 Još višnji bože moj, vaj meni vaj meni,
 što minu vrime toj i oni dni blaženi, 140
 kad žena vretence ne bješe poznala,
 ni tanko predence na klupko smotala;
 kad žena ne znaše razboj ni brdila,
 niti se veo tkaše, ni zlato ni svila;
 nit koprenu tkahu, ka se tče sieh dana, 145
 nit biser nizahu vrh zlatieh gojtana.
 I skrlat oholi još vajmeh ne tkahu,
 ušibnu nego li odjeću nošahu,
 vaj da je put sama človjeka i žene
 skrovena od srama u one dni blažene. 150
 A sad je toj takoj, pravedno mogu riet,
 taj pakljen nepokoj obujmil vas saj sviet;
 za što su, moj bože, meu zlobe ohale
 tolike raskošie sieh dana nastale
 svieh strana po svieti, ter ne viem, moj bože, 155
 tva pravda trpjeti tolik smrad gdi može.
 Najlišie gdi žene sadanjieh vrijeme
 nose oplažene prsi i ramena

125—126 dolaze u rkp, po duljini stupca još ovako pisani:

izgubiv svoju moć i stoji sebe van,
 ter mu se čini noć jak da je bieli dan.

- pod tužniem skrlatom, biserom i svilom,
vezeno sve zlatom i ostaliem tamnilom. 160
Svila se taj plazi, neka se dušami
pakljen jaz zajazi, gdi je plač suzami.
Za toj éu plakati prvahno vrieme toj,
dokli smrt prikrati čemeran život moj;
za što je pravedno do konca plakati, 165
pokli se bezredno na nica privrati
vaj narav taj stara toliko blažena,
ku stlači i shara zloba sieh vrjemená;
ku stlači taj zloba i djavlja himba taj,
rad ke se podoba da zgori vas sviet saj, 170
neka sve raskošé i zledi ostale
poginu, moj bože, ke su sad nastale.
Za što se svieh strana, moj bože, po svieti
ne može sieh dana bezgrješno živjeti.
Tiem hoće svaki sud i razlog na svieti, 175
da budu svaki trud te duše podnieti,
i s plačem svaki jad i boles i tuge,
a navlaš rat i glad i ponor od kuge.
Tiem bože milos daj i ljubav ne skrati,
ner ovi običaj u stari obrati, 180
neka se sviet ovi, u bludu ki tone,
opeta ponovi u stare zakone,
da se svi narodi, podobno ako je,
o zelj'u i vodi njeguju i goje;
neka se miene sad po svietu strana svieh 185
polače i svaki grad od slame na stanieh.
Biseru i zlatu i svili grimiznoj
i finom skrlatu skrati vlas, bože moj;
da je zlato i svila i biser za ništa,
kako je prie bila u stara godišta; 190
i skrlat, moj bože, čin' dragos da skrati,
u odjeću od kože svoj ures da obrati.
Još višnji moj bože, molim se ja tebi,
ako se steć može ka milos pri tebi,
prijazan sastavi od draga do mila, 195
s pravednom ljubavi kako je prie bila,
i mimo sve ino opeta sjedini

općenstvo jedino a himbu rasčini.
 Za-č veće nie sade, mogu reć, ni malo
 razloga i pravde za sjeme ostalo, 200
 ni ostalih dobara, općenstvu najliše,
 u vrijeme stara kako no prie biše.

3

Remeta.

Stante zvieri, stante ptice
 i ostali boži stvore,
 navlaš ribe pliskavice,
 ke plovete sinje more, 5
 moju tugu i nevolju
 da čujete i boljezni,
 što pripievam sam na školju
 u jadovne moje pjesni.
 O Neptune i tebe molju, 10
 zlosrdo se ti ne plaši,
 i valovom ne daj volju
 ner pučinom sve utaži.
 I molim te rad ljubavi,
 da namiriš trudna mene, 15
 iz pučine sve priplavi
 na kraj školja sve Sirene :
 neka vide, neka čuju
 bolježnive tužbe moje,
 gdi ja cvilim i tuguju 20
 sam na školju ovdi stoje.
 Arione moj ljuveni,
 kad valovi stanu mirom,
 na kraj školja i ti k meni
 na dupinu pridi s lirom ;
 na kraj školja ter ćeš čuti 25
 jadovite moje pjesni,
 što srdačce moje ćuti

Pj. 3 : u rkp. knj. 5. pj. 38, list. 48_b. Poredi istu pjesmu u kukulj. starih pjesn. I. 77, gdje je naštampana po rukopisu br. 374. 3 rkp. piskavice.

od tužice i boljezni.
 Ako ljubav biti može, 30
 i ti tvoju otvor' spilu,
 o Eole plahi bože,
 ter od vjetar pošlji silu,
 da opteku sve planine,
 sve lugove i dubrave, 35
 i sva polja i ravnine,
 same vile gdi borave;
 da od vihar priesne sile
 u pučini, gdi ja stoju,
 na školj ždenu gorske vile, 40
 gdi pjesance tužne poju.
 Neka vide, neka čuju
 mene, velmi bolježniva,
 gdi na školju sam tuguju,
 gdi nie vidit duha živa. 45
 Gdi sam ovdi boga slavlju,
 u okolo ter se vrtim
 kako galeb na senjalu,
 gdi tužice mnoge patim.
 Obrah dvorē za pokoru, 50
 gdi nie čuti razgovora,
 da se s drazim razgovoru
 u pučini sinja mora.
 Za pokoru obrah spile,
 gdi su stiene i litice, 55
 gdi je hrid'je i gomile,
 kudi laze gušterice.
 Gdi pitome nie zeleni,
 nit je buksa ni čepresa,
 ner u hrid'ju meu grebeni 60
 mnoštvo raste od čeplesa.
 Ošlji badelj jošte raste
 i broća se još nahodi,
 u što žene jaja maste,
 uskrsen'je kad prihodi. 65
 I drugoga nije lieka,
 kad se koja boles zgodi,

ner bokvice, sljeza i drienka,
 što se u hrid'ju samo plodi.
 I bieloga liera malo, 70
 i bobovnik i divja ruta,
 što se je samo usijalo
 pri medjinah ukraj puta.
 Sried gomile kamenite
 jošte rastu daj dva busa 75
 od travice zlamenite,
 ka se zove medjnja rusa.
 Još su moji slavni stani,
 tetivika gdi se plete
 i gdi čapje, morovrani, 80
 oko mene svuda lete.
 Grličice a nie čuti
 oko mene ni goluba,
 za-č ga soko podlabuti,
 kom ga čuje da zaguka. 85
 I ptičice nie čut ine,
 er kad pride k meni koja,
 od sokola taj pogine
 i ostavi perja svoja.
 Još nie čuti ni za želju 90
 da u proljetje slavic poje,
 ner na suhu na badelju
 zlati popi svuda stoje.
 Još po travi i po sljezu,
 ali pake po rasadu,
 goli spuži svuda ljezu 95
 ter mi tugu velju dadu;
 vas rasadnik priko noći
 ter mi mno-krat opogane,
 da nie milo k njemu doći,
 kad bio danak s jutra svane.
 U jesencu nu prihode 100
 priko mora modrokosi

76 rkp. piše megnia rusa, Stuli ima menja rusa. 78 u rkp. totivika 79 u rkp: čape.

- ter oštiplju do jagode
 što na divjoj raste lozi.
 I dodje mi još plakati, 105
 gdi obisnu hustoline,
 kako da sve grad pomlati,
 ter se vide sparožine.
 Nu galebak dojde bieli 110
 ter lupare kljunom para ;
 na markienti pak se krili,
 kako da me razgovara.
 Drače mi je za ružicu
 a koštrava za tratorak, 115
 i kopriva za ljubicu,
 za naranče suh javorak.
 Lovor mi je za lemune,
 troskot mi je za bosilak,
 a česvina za četruna, 120
 koja smeće zelen listak ;
 navlaš ljeti i jeseni
 gorko sunce kad sve sprazi,
 ter nie cvietka ni zeleni,
 dočiem daždic zemlju svlaži, 125
 do korienka ter sve sahne ;
 još je tuga vele trudna,
 da dušica tuj izdahne,
 gdi se pije voda mutna.
 Mno-krat bude još do plača, 130
 ar nie moći trpjet glada,
 za-č nie motra ni morača,
 i pogine kozja brada.
 Još srdačce sve povene
 i trpjet je velja muka, 135
 za-č u stienah oko mene
 nie divjega vidjet luka.
 Nu kad pride primaljetje
 ter zemljicu daždic skvasi,
 sva zelenca i sve cvietje
 na dvor zemlje sve izlazi. 140
 I opet se sve objavi,

- priko ljeta što prisiše,
 ter se moj duh oporavi,
 divje cvitje gdi miriše. 145
 Ošra zima kad li pride
 ter se nadme sinje more,
 valovi se svuda vide
 po pučini kako gore.
 Ter su tuge ter su jadi, 150
 gdi od oštra i garbina,
 kad se more s krajem svadi,
 vali jašu do vrh stiena;
 kad li s kraja sjever dune
 ali plaha tramuntana, 155
 oči mi su suza pune,
 gdi prah lieta sa svih strana.
 Od mećave još pečalim
 i od mraza još tuguju,
 na pepelu gdi se palim
 a za nokti zapuhuju. 160
 Još ni ljeti, još ni zimi
 nie k čerieniu moći priti,
 kako u paklu za-č se dimi
 ter mi hoće oči ispliti. 165
 Još je tuga i nevolja,
 munja oči gdi zablješti,
 i sve trepti do vrh školja
 kad zagromi i zatriješti.
 Još je njeka huda mraka 170
 i boljezni i tužice,
 gdi obsinu iz oblaka
 nad pučinom pijavice;
 ter se more ognjem stvori
 i sve more zakrvave, 175
 kako pakao ter sve gori,
 put od školja kad se sprave.
 Nu ja tada boga molju
 i u zvonce tada zvonim,

- ter tuj tugu i nevolju
ja od sebe takoj gonim 180
Vrh svieh tuga još su tuge,
kad se vali s krajom svade,
podiraju sve poluge,
kako da ih djavli vade.
Ter ja stenjem i uzdišu, 185
moju plavcu kad izvlaču
u spilicu u najvišu,
gdi do grma vali plaču.
A nie koga vajmeh zvati, 190
trudnu meni da pomože
tužnu plavcu remižati,
ka se shranit jur ne može;
ner pakljene pridu muke,
gdi se meni vajmeh starcu 195
sve do kosti gule ruke
izvlačeći moju plavcu.
Ter bi tužno pogledati,
gdi taj tuga i nevolja
mojom plavcom svudi mlati 200
po mrkientah oko školja.
Kad li vali s mirom stoje,
tadaj ćutim muku veću,
za što tužne mrježe moje
do potrebe zaman meću; 205
kurentija za-č svieh strana,
ali ljeti ali zimi,
kako votom od libana
oko soka svije njimi.
Ali kad se pak buleta, 210
kolovrat mi vrti brodom,
i bulentin vas mi smeta
kurentija s plahom vodom.
Jošte ne smiem vrše plesti,
da ih vrgu na murine,
za-č ih nose sve zle česti 215

204 rkp. do potiebe. 208 soka] valjda seka. 210 rkp. vrati.

Stari pisci hrvatski III.

2

Univerzitetaska biblioteka.

I Br. 15996
KRAGUJEVAC

- pod mrkiente u dubine.
 Kad odvržem jošte s kraja
 moj odmetac i tunjicu,
 ne lipše mi s tugom vaja,
 za-č ne izmem ni udicu. 220
- Nu za ribu malo marim,
 kad bi veće ne truditi,
 a što malo zel'ja sparim,
 nie ga čime obuljiti. 225
- Cutim tugu još priljutu,
 ne mogući podniet duha,
 gdi proz zube ciedim blutu
 a pogrizam kruha suha.
- Kad li pridu još poklade,
 tužica je i nevolja, 230
 gdi ja vodim norce mlade
 po litalah oko školja.
- Ter pečalim i tuguju
 i od straha vajmeh trepim, 235
 gdi se noge popuzuju,
 da niz stiene na vrat sletim.
- Za nevolju toj se pati,
 kokošice za-č ne bude,
 da mi se je konfortati
 u nevoljne moje trude. 240
- Neka vam se još potužu,
 po sva ljeta i godišta
 ni za boga ni za dušu
 ne dava mi nitko ništa. 245
- U sve tuge i nezgode
 još da bi me ne pokrali,
 koji mene tuj pohode,
 kako da bi svega dali.
- U plavci se noćno brode,
 ne da sa mnom boga mole, 250
 ner mi ništor ne ohode
 i vrtac mi vas ogole.

- Ne ojdu mi nigdir struka
 ni morača ni bitvice, 255
 ni divjega pora luka,
 ni piljuga žetjenice,
 ni repušca ni čevčega;
 i gdi najdu trs kupusa,
 s korienkom ga podru svega, 260
 kako da je turska gusa.
 Još su tuge i žalosti,
 gdi sparoge sve pobiru
 u korizmu kad se posti,
 a na me se ne obziru. 265
 Kad mi zel'je sve poberu
 po mrkientah pak se sprave
 ter narikle sve poberu,
 i lupara ne ostave.
 Potajno se još privlače, 270
 krajem školja ter ribaju
 i ribe mi sve divjače,
 oko mene ke plivaju.
 Tužica je jošte gora,
 kad osekne, gdi po braku 275
 gazom hode pokraj mora
 ne dadu se zapriet raku.
 Još do skaoma i do štopa,
 da mi dadu veću muku,
 ne smiem na dvor bez zaklopa 280
 ostaviti na paloku.
 Lupeški se jošte sprave,
 kad me doma ne ugledaju,
 ter sva vrata i sve brave
 gramandielom otvoraju. 285
 Ter sočiva što pripravim
 ali koje stvari ine,
 priko zime da boravim,
 sve pokradu i popline.

257 rkp. valjda grieškom nepušca. 274 rkp. po brahu 276 rkp. zapiet,
 valjda grieškom.

- Ni od boga ni od duše
nije straha ni spomene,
ne(r) se takoj sami ruže
pljenujući često mene.
Kako jošte višnji bože
jadovito srce moje
ove tuge trpjet može
u pustinji ovdi stoje!
Gdi se na školj privezoše
i pridoše k momu stanu,
ter sve sa (s)viem ponesoše,
da ni o čem ne ostanu.
Ponesoše sve do konca,
sve do igle i do šila,
do tripilja i do lonca
i s skrubicom od ognjila.
Sve do strune i do udice
što mogoše sve odnesoše,
na pokon mi iz tikvice
malo soli istresoše.
Ne lipše mi jošte jada,
gdi nalegu gusjenice,
ter ne ostane struk rasada
ali mlade čimulice.
I što sijem u škrapice,
navade se i naklate
njeki pruzi i gagrice,
drobne mravlje i krilate;
ter kad nikne koje zrno,
sve pogrizu sa svieh strana
i učine sve toj crno,
jak da oprudi s mrazom slana.
Još je pečao, još je bieda,
što se trpi što se pati
od morskoga od medvjeda,
ki se sa mnom često rati;
na odmetac i tršticu

- er kad počnem ja ribati,
 raždene mi svu ribicu,
 kad se pećao taj naklati.
 Kad ga hoću otjerati,
 nit me haje nit me čuje,
 ner se počne ocierati
 i očima namiguje. 330
- I taj pustoš kad se tjera,
 zgledati ga nije milo,
 s brei čeljuš gdi ociera
 i na mene krivi rilo. 335
- Još me obhodi velja tuga,
 gdi plovući tiho bata
 i mnome se trudniem ruga
 kriveći se priko vrata. 340
- Pak zanori ter zaprdi
 ter se more zabobuči,
 ter do Pšunja sve zasmrdi
 kako u paklu gdi vre ključi. 345
- A pak s jutra kad podrani,
 tužice su i žalosti,
 oko školja gdi pogani
 i bez stida gdi pakosti.
 Još ne mogu sanan spati
 od napasti njeke hude,
 ni u podne počivati
 gdi kriesovi mene bude. 350
- Ter se velja ćuti muka,
 ter kolik je ljetnji danak,
 od kriesova stoji buka,
 da nie moći vidjet sanak. 355
- Jadovite još su stvari,
 gdi me s večer' priko noći
 bodu čami i komari,
 da nie oka stisnut moći. 360
- Što su kimci, što su buhe,
 jošte tomuj nije broja,

- i na pokon konjske muhe,
da nie mira ni pokoja. 365
- Jošt nesrećni pride danak,
što nie bio prjedje toga:
nagnjezdi se crni vranak
kod samoga stana moga,
ter mi dava velje jade 370
- na vrh stiena gdi ne grače,
ner pljesnive hljepce krade, —
a remeti srce plače.
- Nu si jedno dobro pati,
er po školju sa sve strane 375
- nigdir miša nije čuti,
tiem se mačke i ne hrane;
malo hljepca pljesnivita
nu s večera što mi ostane,
skarabeže toj do svieta 380
- toj pogrizu i opogane.
- Još su tužbe, još su trudi
i pečali jošte gore,
zli krstjani i zli ljudi
kontrabantom gdi me tvore. 385
- Ter su tuge vaj priljute,
gdi pridoše oružnici,
da pograbe malo blute
što ja hranih u pivnici.
- Nu vlastele moji stari 390
- mene stara opraviše,
a zliem ljudem da nie hari,
ki me zlobno obadiše.
- Jošte sieda pride svinja,
da pocrpe bario vode, 395
- er mu ne dah piti vina
zloglasit me poče hode;
i divjega što bi lozja
i na lozju što bi malo,
pokrade mi dodić grozdja

- što kosovom bješe ostalo. 400
 Druzi vaji još su gori,
 ki me u misleh ne popuste,
 da me Turci ali Mori
 ne povezu vozit fuste ;
 ter korablju kad ku vidim 405
 put od školja da se plavi,
 od tužice vas problindim,
 kako da me tjere lavi.
 K tomuj činte prave sude
 bogomolne duše vjerne, 410
 podnosim li velje trude
 i žalosti neizmjerne :
 na vrh stiena gdi sjedeći
 na sunačcu česah svrabi,
 biela vrana zgar leteći 415
 podriska me i pohabi.
 I osmjehnuh se od žalosti
 i rieħ : da ti kljun povene,
 ka se takoj upakosti
 i nečisto shabi mene ; 420
 sve pogiblo sjeme od tebe
 i tvoj stanak ne poznala,
 i kad hoćeš poč od sebe,
 krvaviem se natezala.
 Nu ti narav tvoj prisudi, 425
 da ne ostavljaš vrano biela
 prinečiste tvoje ćudi
 i nečista tvoja djela ;
 a ja trude sve podnosim,
 u pustinji ovdi stoje, 430
 da u boga toj isprosim,
 što bi htjelo srce moje.
 Parjah vajmeh vranu bielu
 a prignuh se po struk luka,
 ter zgrominjah niz gomilu, 435
 gdi me stiže velja muka,

- gdi u draču i u kupienu
 uvalih se po nesreći,
 smrskah rebra sva o stienu
 i nejake moje pleći. 440
- I o kupienu i o draču
 po nesreći gdi se stavih,
 odrieh stegna i mahaču
 i koljeni okrvavih;
 ter sve tuge zaboravih 445
 pri toj tuzi ka me stiže,
 gdi se jedva oporavih
 i dokli me bog podviže.
- Lie u draču tuj stojeći
 meju trude sve ostale, 450
 priko volje, ne hoteći
 shabih moje svite male;
 i skrpljene rubetine,
 ke za boga meni daše,
 od vedahne suknetine, 455
 o draču se rasparkaše.
- Nu lazeći k momu stanu
 ni toj ne bi još bez plača;
 da na travi nogom stanu
 propade mi nogom drača, 460
 zavi ka se sva do kosti
 ter sam ne znah gdi živ ostah
 od boljezni i žalosti,
 vrh svieh truda koje poznah.
- I bolan se po tleh prostrieh
 ne domakši k momu stanu, 465
 dočiem nokti draču podrieh,
 ka mi zada mač na ranu.
- A ne bivši nikogare
 da me bude podvignuti, 470
 ponavlja je trude stare
 kako tovar počeh ruti,

- vapijući : višnji bože,
što si skratio milos tvoju
ter u trudu ne pomože
kamenitu staros moju. 475
- U toj tuzi i nevolji
takoj k bogu klikujući
oćutih se malo bolji,
lie pećaono tugujući. 480
- Privih drienka i skrobuta
i rieħ : neka takoj stoji,
da se ovaj rana ljuta
ne ozledi i ne ognoji. 485
- Tiem stvoren'je molim svako
da učini prave sude,
gorko li je ali sladko
probavljati ove trude. 487
- Ne za drugoj, višnji bože,
obraħ ovoj za pokoru, 490
ner me ljuba(v) tva primože,
da se s tobom razgovoru.
- Za-č ne vidjeh ja na svieti,
slavni bože, drumak pravi
da biħ mogal k tebi priti, 495
živ kladenče od ljubavi ;
u pustinji ner stojeći
i u spili sam po sebe
tebe s plačem tuj moleći,
da me izbaviš vječne tužbe. 500
- U pustinju tiem se spravih
ter svjetovne sve prijazni
i sve blude ja ostavih,
ćiem nas djavo hitro blazni. 505
- Sve vladanje i oblasti
sve pogrdih i sam sebe,
neka slaču ove slasti
u pustinji radi tebe.

487 sladko] ove rieči ne mogoh proćitati jer je rukopis izderan, nego od na-
govieštanja metnuħ ovamo.

I sve trude rado patim
 i sve primam milo k sebi,
 da se tamo dobro platim,
 kad na razlog pridu k tebi. 510

4

Remeta.

Razmišljaje smrtnu silu
 i od svieta taštu slavu,
 u pustinji moju spilu
 ostavio sam i đubravu; 5
 i prišal sam u ove strane
 iz pustinje, neka znate,
 ne da pitam od vas hrane
 ni pjeneza da mi date;
 ni da mene počtujete 10
 vele trudna i neboga,
 ner li samo da čujete
 strahovitu rieč od boga.
 Da budete svi poznati
 prave pute i načine, 15
 kako ćete poplesati
 svu oholas i taštine.
 Tiem vas molim, moji drazi,
 stante gojno rad ljubavi,
 er mnim da će vaši vlasi 20
 potreptati svi na glavi;
 za-č su rieči mnogo ljute,
 nu blažen će mnogo biti
 tko ih bude po sve pute
 po načinu obslužiti. 25
 Kralj Salamun ovoj veli:
 razbirajte svi narodi,
 tko spasen'je duši želi
 vazda s bogom pravo hodi.
 Ali spite ali bdite;

- po sve hipe i sve čase 30
 razbirajte i mislite
 ove moje slavne glase.
- Za-č je mnogo slavna slava
 od človeka, ki na svieti
 sebe žudi i spoznava, 35
 ako žive da će umrieti.
- I blaženstvo veliko je
 od človeka, ki razbira :
 kako čini djelo svoje,
 da na pokon tač umira. 40
- Česte činte još spomene
 er stojite na granici,
 a človiku život vene,
 kako cvitak na travici. 45
- A nie moći kud uteći,
 za-č smrt mnogo biesno plaši,
 kako suho sieno u peći
 da telesa naša praži.
- Još mislite nauk sveti 50
 moji drazi, što ste bili
 i od šta ste vi začeti,
 prie ner ste se porodili.
- I vidjet je liepa sada,
 o človječe, dika tvoja,
 a unutra je puna smrada 55
 jak smrdeća vrjeća gnoja.
- Još se spomen', što ćeš biti
 i gdi li ćeš vajmeh doći,
 kada bude k zemlji priti
 i svjetovno blago oći. 60
- Pokli taman sviet nas vara
 a smrt ne da živjet dugo,
 ner telesa naša hara :
 što želimo blago drugo,
 ner uboštvu uživati 65
 i haljine nosit loše

- i bogu se pridavati
da pomože duše naše?
Za-č pod nebom sve iman'je 70
što je stvoril bog na sviti
i oholas i gizdan'je
na nebesa ne da priti.
I kada se crna gnjila
skoro bude satvoriti 75
od tvojega tužna tiela,
što ćeš tada govoriti?
U tamnilu tomuj stoje
gdi ćeš diku svu skratiti,
bi li prosuo blago tvoje 80
da ti se je povratiti?
Za toj ki se vi topite
u raskošah i u bludu,
vaša uha otvorite,
da moj nauk nie za ludu. 85
Crna zemljo i pepele,
čiem se dičiš i oholiš,
ter svjetovne s bludom želje
vazda sliediš i ne ohodiš?
Sve svjetovne, čutiš slasti, 90
sliediš diku i gizdan'je,
u velike oholasti
ufajući i u iman'je.
Gladiš lica, gladiš kose,
a ne vidiš sa svieh strana 95
mrtva tiela gdi pronose,
k zemlji da su ukopana.
Za klobukom nosiš perje
kako paun ter se gizdaš,
a ne vidiš tuge velje 100
ter suzice ne prolievaš,
oštru kosu gdi smrt nosi,
sa svieh strana ter intačno
kako sieno sebe kosi,
toli trudno i toli plačno!
Kosi kralje i česare, 105

- kosi pješce i konjike,
kosi mlade, kosi stare,
i knjižnike i oružnike.
- Dieli bratju i sestrice
i od dražieh vrste svake, 110
ljubovnike i ljubovnice,
i od sinak tužne majke.
- Jadovno se još tuguje,
u pvoju gdi smrt ljuta
i od prsi odkiduje 115
tužniem majkam sinke od skuta.
- Meju sve je vidjet žalos
i boljezan i tužica,
gdi gizdava prid njom mlados
po tli pada sva na nica; 120
tužne majke i sestrice
gdi se š njimi tuj rastaju
ter krvave nokti lice
u tužici i u vaju.
- Ter se puca drievo i kami, 125
razbiraje plačne glase,
nad grobovi gdi suzami
podiraju svoje vlase.
- A zaman je tuj plakati. —
Velika je jošte tužba, 130
kad se vajme(h) stanu k vrati
uzdišući plačna družba.
- Što se crnim odievate,
nu mi recte vajmeh sada,
i suzice prolievate 135
od tužice i od jada?
- Odkli nie moć' iz mrtvila
ni uzdahom ni suzami
povratiti togaj tila,
ko priklopi studen kami. 140
- Nu se često spomenite,
er imate i vi leći
prjedje mnogo ner li mnite,
gdi je miris taj smrdeći.

- Ter od kuda moji drazi 145
na sviet taman ishodimo,
opet goli, opet nazi,
k crnoj zemlji pohodimo.
- A smrt milos niednu ne ima, 150
ter su tuge jošte gore,
gdi nas zemlja k sebi prima
kako vodu u ponore.
- I vi vajmeh ne predate 155
od jadova i žalosti,
tolik rasap gdi gledate
od mladosti i starosti?
- Ner vodite lake tance
vašu mlados ter trajete,
pripievaje u pjesance,
a za dušu ne hajete. 160
- Oholasti što se baniš
i u svili i u zlatu?
prjedje ner se u zemlji staniš,
ako ć' tvoju vidjet platu:
stlači ures, stlači diku, 165
ter po grobju podji malo,
da živ vidiš svoju sliku
i jadovno ogledalo.
- Ter ćeš vidjet i poznati, 170
kolike su tuj žalosti,
gdi se vide susi gnjati
i u prahu gole kosti.
- Tuj ćeš vidjet i poznati,
na sem svieti što su bili
i oholi i bogati 175
a pak su se razagnjili!
- Tuj ćeš vidjet svoja lica,
gdi su sa svieh strana
od jadovnieh gušterica
i od zmija ogrizana! 180
- Tuj svjetovnu gledaj službu,

- čiem na pokon sviet nas plati,
 koju ćemo imat platu,
 kad se život naš prikрати.
- I ne odvracaj nazad pleći, 185
 ner razmišljaj te žalosti,
 s tomem družbom gdi ćeš leći
 i u smradu i u tamnosti.
- Gdi će oči i zenice 190
 u tom smradu sve isteći,
 u kieh se će gušterice
 i repate zmije leći.
- Još kad ležeš na dno groba,
 u tom tielu neće biti 195
 toli mala čljana i zgloba,
 ki se neće rastvoriti.
- Tuj razbiraj tvoje dike,
 gdi su toli tužni dvori,
 gdi do suda po sve vike
 neć se moći dvignut gori. 200
- Čemu biser, čemu svila,
 čemu zlato toj se dere,
 pokli tužna naša tila
 kako ponor zemlja tere?
- Čemu biele rukavice 205
 i od moska miris liepi,
 ali voda od ružice,
 čiem vas djaval takoj sliepi?
- Čemu li su slatke pjesni,
 pokli život naš se skrati 210
 ter vesel'je u boljezni
 na pokon se sve obrati?
- Pokli tielo golo i nago
 bit će skoro ukopano,
 što je kamen'je toj pridrago 215
 u prstene ukovano?
- Što li vise u taštini
 na vašemu grlu i vratu

- diamanti i cafini, 220
 pripleskani svi u zlatu :
 pokli vam je prišlo spati
 u mrtvilu mrtvi sanak,
 gdi se nie moć povraćati
 na sunačce i bio danak. 225
- Vaj čemu li ustezate
 vaša čela i obrvi,
 pokoli se svi nadate
 da ih grizu zmiije i crvi ?
 Što svjetovno još(te) blago 230
 vi želite uživati,
 pokli tielo golo i nago
 u smradu će prebivati ?
 Što li vajmeh oko glave
 pronosite vence i krune, 235
 ke su liepe i gizdave
 i taštine svake pune,
 ki biserom i ki svilom
 i zlatom su raspletani,
 pokli naša tiela silom 240
 smrt u prahu stlačit kani ?
 U frecetieh što li hrusti
 na skrlatu biser bieli,
 pokli vam će ostat pusti,
 kad nas s duhom smrt razdieli ? 245
- Što li prsi i ramena
 takoj naga vi nosite,
 do sred mišce oprážena,
 pokli u zemlju pohodite ?
 Svi do pasa nafrapani 250
 čemu li su ti sajuni,
 odkoli su vaši stani
 gdi su žabe i škarpjuni ?
 Što li svilu i grimize
 u podveze uplietate, 255
 gdi kombali zlatni vise
 ke biserom uplietate ?
 Što nosite svione pase,

- koje srebrom okivate,
i na glavi što li vlase
tanciem velom pokrivate? 260
- S diademom gdi se nose
toli liso urešene
za taštinu tudje kose
a svoje su ostrižene?
odkoli će vaša mlados 265
kako svieća ugasnuti
i vesel'je sve u žalos
skoro vam se obrnuti.
- Tiem svjetovna tašta slavo
što isprazno dni provodiš, 270
rec' istinu, reci pravo,
ter u gizdah duše topiš?
- U gizdan'ju topiš duše
ter padaju u ponore, 275
da bez konca u viek tuže,
gdi u živom plamu gore.
- Gdi je cvieljen'je, gdi je tužba,
gdi je uzdah bez pokoja,
gdi je skržit još od zuba
od dušica, kiem nie broja. 280
- Što li zgrade i polače
tač oholo vi gradite,
svu zelencu i naranče
u perivoj ter sadite?
pokoli je slava svaka 285
i vesel'je segaj svita
toli mala, toli kratka
na priliku liepa cvieta,
ki na travi jutrom zene,
a u podne prihini se, 290
a k večeru vas povene
a k večeru ponizi se.
- Ter taj cvietak ne miriše,
za-č mu sunce lipos krati,

262 liso] *rkp.* lisso. 273 u *rkp.* gizdamu.

- i k večeru vas polipše 295
i u prah se vas obrati.
U raskošah i u bludu
žirite se još na volju,
kako vepri u želudu
u dubravi i u polju. 300
Pritili ste i bogati,
nu se na vas željno tužu,
za-č nećete ništor dati
ni za boga ni za dušu. 305
I ubogari kada prose,
vi topite vaše duše,
er sokline prazne nose
ter se bogu na vas tuže.
Ah to li je prava pravda,
oh jesu li plačne stvari, 310
gdi od žedje i od glada
premeću se ubogari?
Mislite li priti k bogu,
gdi se u blagu vi tovite
kako svinje u brlogu 315
ter svoj život provodite?
I vi zemlju ki sudite,
što se smrti ne bojite,
tudje blago ner žudite
da pravednieh ogolite? 320
Na vas plaču udovice,
na vas plače puk ostali,
od jadona i tužice
za-č ste djavlu dušu dali. 325
U mitu se vi topite
i mitom se zakladate,
a boga se ne bojite
i smrti se ne nadate.
Ne znate li da smrt prieka
grozno strielja, grozno cvieli, 330
i kriposna nie človjeka,
koga s duhom ne razdieli?
Tiem ne mojte pribirati

- plačna blaga bremenita,
ni sirote odirati, 335
ni vazimat tužna mita.
- Za-č ée pravda činit prava,
pusto blago da ostane,
i da vaša tašta slava
u prahu se sva rastane. 340
- O trgovci lakomiti
ke lakomos vajmeh čini
druge sviete nahoditi
brodeći se po pučini :
što lakomos taj vas vlada 345
ter sve kopno ter sve more
i od istoka do zapada
obhodite polja i gore ?
- I od zvezde tramuntane
put od oštra putujućí 350
bez pokoja tudje strane
probijate tugujućí ;
ter od žedje ter od glada
i od mraza i topline,
ja očito vidim sada, 355
da vas tamo mnogo gine !
- Pučina vas mnogo žere
a gusa vas inostrana
svudi kolje, svudi dere
u tudjini sa svieh strana. 360
- Recite mi, ja vas molju,
kad srebrne i kad zlate
rude tamo na svu volju
gdi trudite i kopate ;
i kada se nakrcate 365
suha srebra, suha zlata :
smrt kopate a ne znate
da u tomuj nie vam plata !
Za-č vesel'je srjeća krati,

359 rkp. žere, ja sam ispravio u dere, moglo bi biti i tere. 360 rkp. tudj-
nieh 363 rude] rkp. rudu.

- a smrt prieka kada pride, 370
 sve uzgori dnom obrati
 i u štetu sve otide.
- I u kratko se sve toj stvori
 kako pljeva od strništa,
 ali požar kad pogori 375
 ter ostane sve za ništa.
- Koliko bi bogu drago,
 da lakomos ne sliedite
 (t)er za vami da toj blago 380
 za dušicu razdielite ;
- o pjenezu ner mislite,
 ter trudeći po vas danak
 i u noći kada spite
 ne vidite tihi sanak.
- Za-č kad vrieme pride spati, 385
 vi u goju ne stojite,
 er o trgu i kamati
 vašu pamet zavodite.
- A plaštine otrieskane 390
 sve na sebi vi nosite
 i uljacom omazane,
 kako prasci vi hodite ;
- a haljina pune škrinje
 ke su s vrhom naložene,
 toj vam grizu crne grinje, 395
 kako da su s liet tečene.
- Er lakomos taj vas čini
 svoga blaga da stradjate,
 ka vas vara, ka vas hini,
 da zloj česti dušu date. 400
- A nećete razmišljati,
 kad u grebu vi ležete,
 da smrt neće ništor dati
 da u zemlju ponesete.
- I na pokon sve zlo podje 405
 vaše blago i vaša stoka,
 kad ne mlite er smrt dodje
 prie vrijeme i prie roka.

Moji drazi ter smrt prieka
 učinit će u toj vrieme 410
 kako niemcem bez jezika
 vaše usta da zanieme.

Neka niema vaša usta
 riet ne mogu grieha svoga,
 i tuj stoku ka je pusta 415
 dat za dušu ni za boga.

5

Pjesanca gospodi krstjanskoj.

Viem, da je jelen plah i biesno se plaši,
 od lava nu ga strah u gori utaži;
 ter lava kad čuje da gorom prohodi,
 u krovu tuguje čiem ga slobodi. 5
 S vrjemenom nu lava loveći po gori
 izgubi dubrava, za-č ga smr(t) umori;
 za što je smrt jača ner kripos od lava,
 ka ranu od mača bez lieka zadava.
 Ohol je još soko i plaho se vija,
 leteći visoko ptičice kad zbija; 10
 taj sokol pelegrin kako tries zatrepti,
 kada se iz visin za pticom zaleti,
 i ako je toli plah i ohole naravi,
 lie i njega smrt u prah s vrjemenom postavi;
 ter se zaman vija i uzda u krila, 15
 za-č je smrt hrlija ner ptica i strila.
 Orao se još visi na oblak uzgori,
 nu ga smrt ponizi s vrjemenom i umori;
 ter što mu pomaga visine ištući,
 pokli smrt primaga svaki duh živući; 20
 što li mu krunica pomaga na glavi
 i da se svieh ptica naziva kralj pravi,
 pokli ne razbira prieka smr(t) i tužna
 kralja ni pastira, slobodna i sužna,
 vaj, razmi nje prieša i nagle privare 25

jednaga sve mieša i mlade i stare,
 bogata i uboga, razumna i luda
 i strilja svakoga i cvili od svuda.
 Još paun gizdavi meju stvor ostali
 perjem se sam slavi i gizda i hvali; 30
 nu s tomem ljepotom kratka je oholas,
 za-č ga smrt životom rastavlja u mao čas;
 za što smrt ne prosti po vas viek nikada
 niednojzi lieposti, što godi bog sazda.
 Za toj sve su zaman lieposti i dike 35
 i nitko nie ufan živovat u vieke;
 za-č smrti protiva, kako se znat može,
 nijedna stvar živa odoljet ne može;
 ni kopja ni mači, ni oružje sve golo,
 za-č sve zgnie i tlači svieh strana okolo, 40
 sve sobom zanosi jak rieka sila nje
 i sebe sve kosi jak sieno kad se žnje.
 Človječe a za toj kamo se ć' uvrieti,
 pokli (je) narav tvoj da budeš umrieti?
 Istočni vaj care, sva slavo poganska, 45
 zapadnji česare, o kruno krstjanska,
 o kralji od France, banovi i duke,
 gdi vam su ufance i vaše odluke?
 Da li vi mislite u vieke živjeti
 ter narod cvilite, da stoji u sjeti? 50
 Pješce i konjike što u vojsku sabraste,
 od smrti od prieke da li strah ne imaste?
 ter mači i sablje nage se podiru
 i vaše korablje sviet pliene i odiru!
 I sve su poljane i drumi svieh strana 55
 u krvi oprane od tužnieh krstjana!
 I sila poganska umnoži svoju vlas
 a krv se krstjanska prolieva svaki čas!
 I kopno i more tuži se za svu moć,
 za-č nitkor ne more slobodno drumom proč! 60
 A nije milosti, ni mira ni goja,
 ner velje žalosti i tužbe bez broja,

i uzdaha s tugami od stara do mlada,
 i svake suzami polieva od jada
 majke i sestrice, za-č svojieh stradaju, 65
 i mnoge udovice u crnu dni-traju.
 A za toj svieh molju, recte mi boga rad,
 što se ste u polju s oružjem stali sad?
 čemu je tuj lipos i dika gizdava,
 čemu li tva kriepos i jakos od lava? 70
 Čemu je iman'je, čemu je slavan glas,
 čemu li vladan'je, pokli smrt tlači vas?
 Čemu je bez broja gradova oborit
 i silom od boja toliku krv prolit?
 Čemu je dobiti države tolike 75
 i u harač složiti narode razlike?
 Čemu je gospoctvo, čemu su česarstva,
 i stavit u robstvo bez broja sužanstva?
 Čemu su grobovi sa zlatom pengani,
 pokli ste robovi, o kralji i bani, 80
 od smrti pritužne, u malo koja vas
 jak robe i sužne pod svoju stavlja vlas?
 Čemu je vas istok i zapad vladati
 a svomu kratki rok životu imati?
 Čemu je sve blago od svieta uživat 85
 i kamen'je drago na krilu razbirat,
 pokli smrt sve tlači, prid kojom sve plače
 i u zemlji jednači s gospodom kopače?
 A toj su poznali gospoda Rimljane,
 ki su sviet vladali po sve čettr strane; 90
 a gole njih kosti u prah se stvoriše,
 ke svojom kriposti vas sviet saj dobiše;
 imena od kojieh u zabit ostaju,
 i pisma na grobieh jedva se poznaju.
 A plače krv na vas prid bogom i cvili, 95
 koju ste do danas po zemlji prolili;
 prid boga suzice još se su skupile,
 bezgrešne dušice koje su prolile,
 vajmeh oružnikom za što vi daste v(l)as,
 pješcem i konjikom, neka im vazmu čas. 100
 Da bi se ne steklo i da vam nie prirok,

što se je vam reklo za plačni vas uzrok,
 i što vam govore, kojieh vi cvielite,
 polače i dvore kojiem vi plienite,
 i takoj u plienu jaki no sve ludi 105
 činite nescjenu i od boga i od ljudi!
 Vaj da li božji sud i pravdu splestaste,
 pravednieh odasvud gdi takoj prognaste?
 Ah je li toj pravo, hoće li toj pravda,
 oružje krvavo krstjane da vlada? 110
 Vaj što puk cvielite ter sudom nepraviem
 države dielite oružjem krvaviem?
 Misli li koji vas, pod zemlju kada poč,
 koji će pusti glas za sobom skoro oč?
 ki ćete odgovor prid bogom tamo dat, 115
 kada vas višnji dvor na pravdu bude zvat?
 što ćete tuj reći, kad vas sud porazi,
 kamo li uteći i goli i nazi?
 Taj sila i taj vlas gdi se će staniti
 i oružna oholas čiem se će braniti? 120
 Jeda se uzdate u sile tolike,
 ar krvi vladate države razlike?
 Viem koga toj vara, scienim ga da je lud,
 za-č višnji od zgara inako čini sud,
 ter tko mni imati svjetovno vesel'je, 125
 smrt mu ga obrati u plačno dresel'je!
 Za što svak na pokon sve blago ostavi,
 pokli smrt pod zakon človjeka postavi;
 ter što je vas sviet steć i od svieta sve blago,
 pokli će tielo leć i golo i nago? 130
 tri lakti u dljinu gdi mu su za dosti,
 da mu tuj počinu svi gnjati i kosti!
 O kralji, a za toj ljuveno molim vas,
 prikloni svak stieg svoj i oružnu oholas,
 smirte se meu vami rad božje ljubavi, 135
 grozni plač (s) suzami neka se ustavi,
 da narod ne jada, koji ste cvielili,
 koji ste do sada oružjem dielili.
 Neka se raduju, neka se vesele,
 koji sad tuguju i mira ki žele; 140

neka se cvilen'je zabude s porazi,
kad vaše smiren'je svietu se porazi.

6

Pjesanca slavi carevoj.

Sliš' svako stvoren'je razlike naravi
me grozno cviljen'je i moj plač krvavi,
slišite uzdah moj i gorku boljezan
i tužni nepokoj ki ćutim noć i dan.
Vidj gorko sunačce i nebo (s) zviezdami 5
me željno srdačce združeno s tugami,
gdi ranom bridak mač rani me bez lieka,
da ćutim grozni plač i tužbu do vieka.
Mjeseče moj jasni, tebi se još molju,
tvoje mi prijazni ne brani na volju; 10
ne prieši k zapadu, sried neba ner stani,
da vidiš u jadu stril ki me izrani.
I vi sve gospoje, žene i djevice,
pozrite vaj moje s čemerom tužice,
od mene neboga ter slište tužan glas, 15
ki k nebu prid boga posilam svaki čas,
gdi se vas snebivam od velje tužice
i grozno polievam suzami mu lice.
U tugah ter stoje vaj život moj cvieli
i srce na dvoje ciepa se i dieli, 20
i sve se podira jednaga s tešerom,
gdi žalos razbira i tužbu s čemerom.
Sve zvieri i ptice za toj se skupte sad,
da gorke tužice slišate i moj jad;
ne samo vi gorske, vaj, zvieri i ptice, 25
ner jošte sve morske razlike ribice
na suh kraj isplite, molim vas za rados,
da moj trud vidite i tužbu i žalos.
Čujte još planine, čujte me sve gore,
polja i ravnine, sve rieke i more; 30

Pj. 6: u rkp. knjige IV, pj. 12 na listu 10; dolazi i u akad. rkp. br. 776. 8 tužbu do vieka po ak.] naš rkp. ranu bez lieka. 10 ne bran' mi naš rkp.

čujte me dubrave, čujte me svi luzi,
 i svaki list trave gdi cvilim u tuzi;
 kamen'je još živo ja zovem da čuje,
 koli bolježljivo moj život tuguje. 35
 I tebe zemljo još slatko ću moliti,
 jeda me kako mož u tughah združiti,
 čin' da se za jedno, o zemljo, združimo,
 da s plačem naredno prid boga tužimo,
 da nas bog usliši, da milos ne krati, 40
 ner da nas utieši i k sebi obrati;
 da strašno ne sudi, ner svojom ljubavi
 na svieti zle ljudi na pravi drum stavi,
 ki misal svu svoju staviše u oholas,
 da rimsku gospodu pod svoju stave vlas, 45
 svaki njih ter zove iz glasa, dan i noć,
 istočne vukove da im su na pomoć,
 vukove i lave ter k sebi potežu,
 da rimske sve slave do traga poplešu.
 Biesan lav ter stoji s istoka pripravno, 50
 da rimsko posvoji gospoctvo prislavno
 i rimsku gospoju, ku sam bog oblubi,
 koja sad vlas svoju na priešu jur gubi.
 Vaj, gubi svoju vlas, ku je prie dobila,
 i svoju slavnu čas, kom se je gojila, 55
 odkli je poznala Davidov slavan cviet
 i Petra i Pavla, kojim se dići sviet,
 i k tomuj ostale učenike prave,
 koji su sve hvale dostojni i slave;
 kojim bi pridana za djela tolika 60
 majka svieh krstjana, crkva katolika,
 da vežu i drieše a navlaš bez plate
 krstjane, ki grieše i ki se povrate,
 pravi drum sliedeći, kud hode izbrani,
 suzami scieneći da će bit oprani.
 Učenici stari ter ki se spoznaše, 65
 od raja vratari i od pakla ostaše,

39 ter milos ne skrati *ak.* 40 i k nam se obrati *ak.* 53—72 nema u *akad. rukopisu.*

neka zna vas sviet saj, da im bi dana vlas,
 otvorit višnji raj i od pakla tmasti jaz.
 Nu ne viem, za ki sud ne može pokoja
 prijati ner li trud taj rimska gospoja? 70
 jak da je sudjena da bude na svieti
 velmi utrudjena sve vaje podnieti.
 Za toj sam vaj svako stvoren'je na plač zval,
 ljuveno i slatko i glasom klikoval.
 Nu neću zvat Muže na moje boljezni, 75
 da moj plač sadruže i jadne me pjesni,
 nit mislim nauka ja od njih pitati,
 što je ma odluka da budem pisati,
 kako ih jur družu klikuju i zovu,
 u jadu i u tuzi i u suzah ki plovu; 80
 ali pak ki čute vesel'je s ljubavi
 neka ih napute da najdu drum pravi,
 ter pamet svu svoju i misal postave,
 s načinom gdi poju pjesance gizardave.
 Ner zovu tebe zgor, o kralju vrhu svieh, 85
 i s tobom višnji dvor svieh duha blaženieh.
 Ti koji sam jesi. ki vladaš sviem nami,
 i svietom s nebesi i sviemi zviezdami.
 Ti bože ki s' sazdao razlika čudesa
 i andjele zle prognao s višnjieh nebesa, 90
 i ti ih pogrdi rad zlobe tolike
 a dobre potvrdi s blaženstvom u vieke.
 Ti vječna ljubavi, ki stvori svaki stvor,
 i dobriem pripravi na nebi višnji dvor;
 ti koji zle ljudi za zlobe i grieh svoj 95
 razložno osudi u vječni nepokoj.
 Ti bože ki si sam vrhu svieh u slavi,
 u kom je živi plam od vječne ljubavi;
 ti koji človjeka stvorio si od kala,
 da t' bude do vieka po njem čas i hvala. 100
 Ti bože ki si prav i živeš u vieke,
 koji si taj ljubav, ka ne ima prilike,
 ki čudno razdieli poljane od gora

i od noći dan bieli i rieke od mora, 105
 jagance i lave, koga su pričudno
 sve od svieta države i nebo sve puno :
 tebi se pridaju, za-č si ti pravi bog,
 u komu poznaju svu pravdu i razlog;
 i koji kraljuješ i vladaš svaku stvar, 110
 neka mi daruješ grješniku tolik dar,
 da otvoriš svies moju, da jezik moj spravim,
 da rimsku gospoju u pjesni požalim ;
 da milos još stečem pri tvojoj milosti,
 prie smrti da rečem jadovne žalosti 115
 od ljudi pozlobnieh, ki po zlom zakonu
 tope se u griesieh, svaki čas i tonu.
 Za koju vajmeh stvar, uzrokom zlieh ljudi,
 prolieva slavan car krstjansku krv svudi.
 Tiem svjetlos zgar dana sa sviemi nebesi 120
 prosvietli Otmana i oružjem uresi,
 mimo sve ter ino za naš se grieh zgodi,
 otmansko koljeno da napried prohodi ;
 i bog ga umnoži za griehe tolike
 pod svoj stieg da složi države razlike. 125
 Sabljom ga opasa i ktie mu vlas dati,
 da ljudi zla glasa sve u krv obrati.
 Jošte ga umnoži božja moć velika,
 da u harač podloži gospoctva razlika ;
 ter kopja i sablje jak sunce svietle se 130
 i svoje korablje po moru biele se,
 kad jedra otvore, da ih je vidjeti
 kako snieg vrh gore i zimi i ljeti.
 I svudi gdi pade ter s vojskom pribiva,
 sve ravne livade šatori pokriva. 135
 Kad li se uputi, biele se tumbani,
 jak bieli labuti po ravnoj poljani.
 A što su škufije u zlatu potkane,

104 noći *po ak. naš rkp* nebi. 117—118 *u ak.* ovako :

za koju vajmeh stvar is desna islieva
 krstjansku slavni car svudi krv prolieva.

132 jak bil snig *ak. Stihova* 133—140 *nema u ak. rukopisu.*

- što li demiškije srebrom okovane !
 I perje od vitez, što nose na glavi
 pod nebom taj ures ljepši se ne objavi! 140
 Ter slavno gospodstvo i slavna vlas svoja.
 postavi u robstvo sažanstva bez broja ;
 sve sabljom povali i u krvi zamuti,
 i ognjem popali kako zmaj priljuti ;
 i leti visoko, oholo se vija, 145
 jaki no plah soko, ždralove kad zbija.
 Sviem carom ter je car, jošte je k tomuj sad
 sviem kraljem gospodar s istoka u zapad,
 kako tries gromeći iz višnjieh oblaka
 sve sile lomeći krstjanscieh junaka ; 150
 i mnoge viteze desnica njegova
 priputi u veze i u singjer okova.
 I slavna svoja vlas i svoj mač krvavi
 u malo istok vas poda se postavi,
 njegove ter sile, pravo se može riet, 155
 prognaše Kasile deri tja na on sviet,
 Mangrele i Sike, Čerkase, Karmane,
 Tartare velike i Uzumkazane ;
 i svu Natoliju s kraljevstvom od Troje
 i svu Amaziju, Armeni gdi stoje ; 160
 i Crno sve more, od grada do grada,
 branit se ne more, ner mu se sve prida.
 Istočne sve strane posil'jem ter takoj
 do rieke Latane podloži pod kril svoj.
 I Vlasi na pokon zaman se rvaše, 165
 ter mu se pod zakon s haračem pridaše.
 Suriom Egipat i Arabe još mnoge
 obrati pod svoj bat i skljusi pod noge,
 Egipat ter je vas i polja i gore
 posvojil u mao čas i rumeno more. 170

144 kako] jaki *ak.* 149 još gromi *ak.* 150 ter sile sve lomi *ak.* 153—154
 u *ak. ovako* :

i slavna svoja vlas pod svoj stieg postavi
 u malo istok vas i svoj mač krvavi

164 kril] stieg *ak.* 169 gore *ak.* more *naš.*

- O grčko cesarstvo, prislavno na svit saj,
 za tvoje neharstvo i tobom drakun taj
 svasma se zajazi, ter tebe vajmeh tač
 do traga porazi i u vječni stavi plač.
 Slavna Romanija ter Turkom sad služi 175
 i sva Arbanija i cvili i tuži.
- Despoti i kralji od Bosne što bjehu,
 hercezi Sandalji ki u slavi slovjehu,
 vojvode, knezove i ostala gospoda
 i slavni banove, gdi vam je sloboda? 180
 Ni car vas ne odtjera, ni car vas ne dobi,
 ner vaša nevjera takoj vas oznobi!
 ter se ste stanili pod lavom svi sade,
 za-č niste shranili ni vjere ni pravde,
 krstjanstvo ter plače s nevjere te vaše, 185
 i rimske polače u tuzi ostaše.
- O slavni Hrvati**, i vas li ognjen zmaj
 do traga pomlati i da vam plačni vaj!
 ter vaše gradove i kotar ostali
 i slavne banove sve ognjem popali, 190
 i vašoj državi, ku nogom poplesa,
 niednog ne ostavi hrabrenog viteza!
 Ner sam **Klis** ostaje, u ki se uzda puk,
 nu i njega s potaje obtieče biesan vuk,
 na njega ter reži i husta još zubi 195
 i hitro ga preži da ga prie izgubi!
 Ter ga će zaklati iz krova skoro dan,
 za-č ga će izdati zli ljudi od krstjan. —
- O slavni Klišani**, što vam sad ja velim,
 vitezi izbrani, raspa vam ne želim; 200
 ner za vas ja molju višnjega svaki čas,
 tuj s tugom nevolju da odvrati svu od vas;
 a meni prostite na ovuj rieč moju
 i vi krv prolite hrabreno u boju.
 Vaj drazi Klišani, ali vi ne znate 205
 što su zli krstjani, a u njih se uzdate!
 Čujte se svakoga i oči prostrite,

- i samo od boga pomoći prosite,
neka vas on vlada, neka vas on shrani,
i u vieke i sada zlieh ljudi obrani. 210
- Opeto moj Klise, ovo t' se govori,
bljudi se bljudi se, blizu t' su zlotvori;
i naliep toli gork, kako znaš, probavi,
za-č ti se skrati rok vesel'ju i slavi.
- Još po tom zle zgode, silan se car spravi, 215
i sam se put Rode svom silom odpravi.
I Rodu tuj prija, jaki sve ljuti zmaj,
koja mu dodija, plieneći morski kraj;
koja se pravljaše gospoja gradom sviem,
i još se hranjaše oružjem krvaviem. 220
- A i slavni **Biograde** i ti mi govori,
tvrđine i zgrade tko tvoje obori?
Tvoja li krajišta, o slavni Biograde,
ostaše za ništa, u zabit sva sade?
- Tko kopja i sablje sada će lomiti 225
i oružne korablje Dunavom voditi?
Gdje li su tve šajke, Dunavom poplile,
koje su junake plienovi hranile?
Ugarska stražice, cviliš li ti sada,
vitežka hranice, gdi tebe car vlada, 230
istočni vaj lave, što tvoj stieg odpravi,
biogradske ter slave u zabit postavi?
Ne bješe li bolje, da se tuj po travi
sabljami toj polje vitežki krvavi?
ulafu vitešku vojnici da broje, 235
nego li na žensku trbuhe da goje?
O kruno ugarska, s nebesa poslana,
sva slavo krstjanska i časti ufana,
tko tvoju pohvalu i toli slavan glas
potlači u kalu s oružjem u mao čas? 240
ner sam car otmanski, koji te pomlati,

211—214 *nema u ak.* 215 A po tom do zgode *ak.* 217 jaki sve ljuti zmaj]
posil'jem rveći *ak.* 218 po moru plieneći *ak.* Izmedju 222 i 223 *stiha*
dolazi još ovo u ak.:

Gdi je tvoj slavan glas od bana i knezov
i s perjem slavna čas od tvojieh vitezov

i tvoj stieg krstjanski gori dnom obrati,
 Selima slavna sin ter tvoje gospostvo
 i u krv i u plin postavi u robstvo;
 ter Savu i Dravu i tihi još Dunaj 245
 učini krvavu, jaki no ljuti zmaj.
 Oh je li živ človek, da pravo procieni
 slavni car što tolik tuj plienak poplieni?
 Za-č da imam sto jezik u glavi ja tužan,
 vaj ne bih po vas vik pobrojil tieh sužan, 250
 niti bih procienio ni učinio sud pravi,
 što je car poplienio u tojzi državi.
 Da željno procvieli zemlja, lies i kami,
 gdi Dunaj vas bieli smuti se suzami;
 Dunajske još šajke sve grozno cvieljahu 255
 gdi sinke i majke na oči dieljahu,
 djevice i žene i ljudi jošte tač
 velmi poražene spoznaše grozni plač;
 bratja i sestrice jošte procvieliše,
 od velje tužice gdi se razdieliše. 260
 Vaj bože milostiv, aj slavni moj bože,
 ovi trud bolježniv procienit tko može!
 Sve ugarsko vesel'je da u tužbi vajmeh tač
 očuti dresel'je i združi tolik plač!
 Aj ti li ktie takoj, da tvojom odlukom 265
 toj stado krstjansko ra(s)pe se prid vukom?
 I ugarske polače i crkve sve tvoje,
 po tli se potlače i u zabit da stoje?
 Vaj tko li nadaše zle ljudi, bože moj,
 ter kralja izdaše, gdje vjerno bije boj! 270
 Nie drugo, nego li nevjere krstjanske,
 ter se taj krv proli gospode ugarske.
 A sad svak na svieti učini pravi sud,
 gdi mogu podnieti nebesa tolik trud;
 i svako stvoren'je kako se ne smuti, 275
 moje govoren'je žalosno gdi čuti,
 gdi željno tuguju misleći taj poraz,

- a zaman klikuju svaki hip i svak čas,
 da zlobe ostave krstjane i grieh svoj,
 i da se priprave jednaga biti boj; 280
 da se sva samire gospoda od krstjan,
 da lava odtjere k istoku na svoj stan.
 A neće na volju čuti moj tužan glas,
 ner li se sve kolju meu sobom svaki čas;
 a taj ih lav zoblje, čemeran i jadan, 285
 i plieni i kolje s istoka noć i dan;
 njegova ter slava, njegova ter sila,
 tudjih je država bez broja skupila.
Dubrovnik slabi grad jošte se njemu tač
 od mnogo liet do sad postavi u harač, 290
 i služi mu vjerno, vazda je vjeran bil,
 ter gojno i mirno počiva pod svoj kril.
 I Turci ki znaju, koli ga ljubi car,
 svi mu se klanjaju, scieneći dragu stvar.
 Ma nu se ja boju, gizdavi grade moj, 295
 da slavu tuj tvoju ne izgubiš za grieh tvoj;
 biesan lav za-č može i tvoju skratit vlas
 za tvoje raskošne i tvoju oholas.
 Molim te tiem drago, za ljubav jedinu,
 ne uzdaj se u blago ni u tvoju tvrдинu; 300
 ne uzdaj se u cara, ni u pomoć krstjansku,
 za-č višnji bog zgara koriepi zled svaku.
 Za toj se ti spravi ter hrlo na pospjuh
 oholas ostavi i ostali svaki grieh,
 s bogom se ti združi i mimo sve ino 305
 i dvori i služi otmansko koljeno.
 I tebi govoru, koja neće vojevat,
 po kopnu i moru ako ćeš kraljevat,
 u slavi vrh blata, razbludno stojeći,
 i lava krilata pri sebi gojeći: 310
 baniš se i dičiš, da more kraljuješ,
 a s carem lisičiš a s kraljem vuhuješ;
 ter se hoć toviti vrh blata ležeći,
 i s himbom loviti iz krova prežeći:

289 slabi]zlati *ak.* 309 razbludno *po ak. rkp. naš tekst* u slavi.

ne leži, ne leži, veće se ne tovi, 315
 i hitro ne preši ner kasno lov lovi.
 Za-č nije ni pravo, ni ti se pristoji,
 oružje rdjavo da tvoje tač stoji.
 Oružje tve pouran' ter izljez' iz blata, 320
 i tvoj stieg prislavan rastresi od zlata,
 prislavna gospoje, ter se njim uresi
 i oružje sve tvoje ti nago iznesi,
 da suncu odsieva, po moru kad plove
 i s desna i s lieva u slavi da slove.
 Korablje porini krasne i gizdave 325
 po morskoj pučini, neka te proslave,
 neka svak poznavava, da niesi lisica,
 ner da si ti prava od mora kraljica.
 Za-č ljudi govore po svieti svieh strana, 330
 da tvoje nie more ner da je Otmana.
 To li je tvoja čas, da Otman s istoka
 posvoji tvoju vlas od mora široka?
 Za-č ležiš u bludu, za toj te svak huli
 a glavu i kudu slavan ti car guli. 335
 Od tvoga marcoka, ki bješe njekadar
 od mora široka uzmožan gospodar,
 sadanjieh godišta, a kako vidi svak,
 došal je na ništa, došal je na manjak.
 Nu scienim gospoje, da imaš strah poginut 340
 korablje ter tvoje ti nećes porinut,
 ni oružje tve podriet, pravo ti velim ja,
 ni lavu odoljet, s istoka koji sja;
 istočni za-č je car, pravo t' se može riet, 345
 jak drugi Leksandar, ki prija vas saj sviet,
 ter tlači sve strane ter preži svaki čas,
 sve od svieta krstjane pod svoju stavit vlas;
 svieh strana ter plieni i robi i hara,
 i ništar ne scieni kralja ni česara.

325 krasne] liepe *ak.* 337 a ovieh godišta vaj kako vidi svak *ak.* 339 ja
 mnim *vk.* 340 nećes] ne smieš *ak.* 345—346 :

ter klusi krstjane i preži svaki dan
 napokon Rimljane pod svoju stavi(t) vlas

- Za-č nitkor dobiti ne može š njim boja,
gdi kopje dohiti i sablja još svoja. 350
- A ti nies' ufana ni se ćeš ufati
od tužnieh krstjana pomoći imati
za velje osvade, s kieh ginu njih slave,
meu sobom ter vade očice iz glave.
- A tebi, vaj, samoj ne grede od ruke 355
odtjerit na stan svoj lavove i vuke.
- Tiem hoće neharstvo zlieh krstjan i svada,
istočno da carstvo sviem oči izbada.
- Pokli je toj takoj, nie tebi s priekora,
u miru tiem se goj u blatu kraj mora; 360
- za-č nije pravedno i pravda nie prava,
s kiem si ti za jedno, da te tač izdava,
- Za toj se ti vladaj i kraljij sviem blatom,
i lava zakladaj i srebrom i zlatom;
njim (d)vori i vuhuj, nu slavna gospoje 365
samo se sebe čuj u blatu tuj stoje;
- za-č zaman svak liha i varan ostaje
taj, tko se od grieha skrušeno ne kaje.
- Za toj grieh ostavi i tvoje raskošne,
da te bog proslavi i da te pomože; 370
- a neka oholi, ki o ništa boj biju,
kokoti i orli svoju krv proliju.
- Pokli bog višnji tač toj takoj sudil jes
ter posla krvav mač od zgara iz nebes,
neka se na volju za griehne krstjana 375
meju sobom iskolju gospoda izbrana.
- Ter se sad krvave za zledi za naše
krstjanske države, ke u tužbi ostaše;
jošte se izdaju meu sobom pritužni,
a Turkom ostaju robovi i sužni. 380
- Za toj se veseli slavni car otmanski,
ki drugo ne želi, ner nemir krstjanski.
- Za-č vajmeh, da budu krstjani u goju,
car bi bio zaludu svom silom u boju;

353 za velje njih svade *ak.* 354 meu sobom gdi vade *ak.* 360 vrh blata *ak.*
368 skrušeno]srdačcem *ak.* 376 iskolju]naš *rkp.* i kolju, *ak.* pokolju. 382
nemir]nesklad *ak.*

niti bi u robstvo krstjani ostali. 385
 ni svoje gospostvo tudjinom podali. —
 Ljuveni i drazi oto ste sad čuli,
 koji su porazi svies moju prignuli,
 da toli intačno i željno uzdišu,
 suzami ter plačno prignut si da pišu; 390
 za koju, vajmeh, stvar toliku ima vlas
 istočni slavan car kraljevat vrhu nas.
 Za toj svaki iskusi žalosne me pjesni,
 ter željno prosuzi od velje boljezni;
 dostojno za što jes u tuzi plakati 395
 i u suzah vrh nebes prid boga poslati,
 jeda ga bog čuje po svojoj milosti,
 ter ljubav daruje, da nam grieh oprostí,
 i da nas slobodi istočnoga zmaja
 po kopnu i vodi, i ostalih svieh vaja! 400

7

Tužba grada Budima.

Ja Budim tužan grad k nebesom klikuju,
 nebesa vajmeh sad da vide i čuju,
 gdi moje gospostvo, ko ctieše u slavi,
 silan car u robstvo poda se postavi. 5
 Ljuto me rascvieli, grozno me rasplaka,
 jošte me razdieli na mnogo sandžaka;
 s vukovi i lavi ter se zmaj veseli,
 po ugarskoj državi koje svud naseli.
 Jošte je tužica i žalos i boles, 10
 gdi sveta krunica, poslana zgar s nebes,
 stavi se na glavu rad zledi krstjanske
 istočnomu lavu od krvi otmanske,
 koji se oholi, gdi sablja njegova
 u mao čas krv proli od mnogo banova,
 ka cvili prid bogom meu vas stvor ostali, 15
 za-č ne bi nikoga, da kralja požali,

930 prignut si] tako u rkp., možda bi valjalo čitati prignuv se, ak. rkp.
 ima prignu se.

Pj. 7: u rkp. knjige IV. pj. 12. na listu 12.

ki vječnu pohvalu, u oružju uresan,
 ostavi u kalu, od svojieh poplesan,
 ter slava budimska, bijući hrabren boj,
 i krv Kazimirska završi porod svoj. 20
 Krstjanske podhibe ku vajmeh izdaše,
 ter moj stieg pogibe, jak sunce ki sjaše.
 A pak me dieliše Ardeljci, Bečani,
 i grozno cviliše istočni pogani ;
 dieleći ter takoj jadovan za dosta 25
 prislavni kotar moj u plaču vas osta.
 Tiem s togaj dieljen'ja neće mi po viek vas
 vječnoga cvieljen'ja lipsati ni mao čas.
 Cvilit će i druzi i željno plakati,
 koji će u tuzi svoj život trajati, 30
 kako ja Budim grad, u vaju i tužbi
 koji sam ostao sad, Otmanom na službi ;
 ter se moj slavan glas na nica obrati,
 uzmnožna moja vlas do konca prikrati.
 Meu sva zla ostala stiže me velik trud 35
 i tužba nemala, ja ne viem za ki sud ;
 za-č mi se zgodi tač, da tužbe minute
 povriedi grozni plač i rane priljute,
 ter tužna čes moja bez boja i rati
 ne da mi pokoja ni mira prijati, 40
 da malo počinem bez tuge i vaja,
 prie neg li poginem poražen od zmaja.
 Česarov za-č se brat s Otmani urati
 ter s vojskom često krat poče me rvati ;
 nu ni kralj ni česar ne može odoliti, 45
 da mene slavan car ne bude posvojit.
 Za-č sila tolika pride u kotar moj
 careviah konjika, kojim se ne zna broj,
 krstjansciah ter malo u oružju što bješe
 vojnika ostalo, i toj me odbježe ; 50
 i toj me odbježe, za-č Turci hrabreni
 sabljami naprieše, jak zmaji ognjeni ;
 sandžaci i baše i š njimi slavan car
 ter mene prijaše, kako sve pustu stvar ;
 i pride hip i čas, da od mene ostane 55

po svieti pusti glas, svudi po sve strane.
 Za toj se ja bolim, u suzah plovući,
 i željno ja molim iz glasa zovući,
 ako je gdje vojnik u oružju ushranjen,
 pješac ali konjik, za sjeme ushranjen 60
 na ugarskoj državi, hrlo se vajmeh sad
 na službu pripravi i na moj plačni jad,
 ter svietlo sve svuci oružje toj s sebe
 a crno obući sve ruho na sebe.

Vojniče dragi moj pak polit suzami 65
 hrabreno perje toj ter pleši nogami,
 i odpaši svietli mač, neka ti rdjavi,
 u suze i u plač ter se vas postavi
 i oderi sva lica, skubući vlas po vlas,
 pak zemlji na nica prostri se vajmeh vas, 70
 ter cvili i tuži u suze krvave,
 i u plaču sve združi ugarske države;
 i veće oružan u vojsku ne hodi
 ner plačan i tužan tvoj život provodi.

Za-č su sva krajišta i ugarska pohvala 75
 jur došla na ništa i pusta ostala.
 Lie takoj u plaču, meju jad ostali,
 kraljevu polaču najveće požali,
 u oružju ka sjaše, prid kiem car treptieše,
 sandžaci i baše a pak ju odrieše. 80
 Ter je toj pogiblo oružje prislavno,
 ko je vazda bilo s vojnicu pripravno
 krajinom ugarskom hrabreno boj biti
 i krvi junačkom **Kosovo** politi;

i kopja lomiti i korde i sablje, 85
 i uz Dunaj broditi šajke i korablje,
 da mno-krat tih Dunav, krajišta gdi su taj,
 činil je vas krvav jedan i drugi kraj.
 Slavniju vajmeh stvar ter viekom na svieti
 ne bješe nikadar očima vidjeti, 90
 ner gdi se bojnici perjani stajahu,
 u oružju konjici jak sunce ki sjahu,
 ter kopja praskahu vojnička do šake,
 a po tleh padahu škufije i šapke;

- i svioni klobuci i perje hrabreno, 95
 gdi Ugri i Turci boj biju hrabreno.
 Ter vajmeh gdi staše u oružju trepet taj,
 mnjah da se oraše s nebesi vas sviet saj!
 Vaj bože, vaj bože, na svieti je li tko,
 izrieti da može hrabrenstvo toliko, 100
 gdi od sabalj i od štita trieskovi gromljahu,
 i od konjsceih kopita, ki svojieh plesahu.
 Ar vuci i lavi i zvieri ostale
 u pustoj dubravi kad bi se sastale,
 ne bi tač u boju zlosrdo stojeći 105
 prolile krv svoju, zubi se koseći,
 vojnici kako ti, koji se koljahu,
 gdi kopja i štiti u krvi plivahu.
 Mnim da još plakahu sve zviezde s nebesi,
 gdi s konja padahu ranjeni vitezi, 110
 i mnozieh do mišce ki bojak bijahu,
 nage se desnice krvave vidjahu.
 Lie od te mladosti koji bi ostali,
 velje bi radosti po boju poznali;
 za što bi u boju bojući hrabren boj 115
 dielili na volju meu sobom blago toj,
 navlaš demiškije, srebrom zakovane,
 i šapke skufije i biele tumbane,
 hazdije i šube i kacige biele
 najveće da ljube vojnici da diele; 120
 i perja zlaćena, što nose na glavi,
 čiem mlados hrabrena diči se i slavi,
 jezdeći konjice u vječnoj pohvali,
 koji bi od vojnice životom rastali. —
 A sad nie Ugrina, Čeka ni Poljaka, 125
 da s kopjem Turčina u polju dočaka;
 nie veće Hrvatin ni od Bosne vitez taj,
 ni hrabren Dalmatin, Ardeljac i Ugrovlah,
 ki vjeru krstjansku sabljom su dielili
 i u krv pogansku desnice mastili. 130
 A sad nie Kosova, a sad ni Krbave,

ni polja ravnoga ni **hrvacke** slave ;
 ner li je pogibla vojnika sva slava,
 i k zemlji ponikla jak sieno i trava, 135
 kada mraz i slana naglo se objavi,
 ter se tuj poljana zelencom rastavi,
 ali ti s munjom tries, sliedeći narav svoj,
 kad sprazi zelen lies dubravi planinskoj.
 Ter je plač i tužba planinom uslišat
 pastierska gdi družba tuj počne uzdisat, 140
 jadovno cvileći za svu moć i snagu,
 planinu videći bez zelence nagu.
 Vojniče tiekom sad za toj se poteži
 u stojni Biograd, Matijaš gdi leži, 145
 ter klikuj : vaj meni, rascviljen u tuzi
 da mramor studeni od jada posuzi ;
 i reci : kralju moj, razberi tužan glas,
 pogibe Budim tvoj i ostali kotar vas ;
 pogibe sva slava i ugarska sva hvala,
 i u čeljus od lava svasma je upala ! 150
 Tiem kralju prislavan, ake se može riet,
 ustani groba van opeta na saj sviet,
 da vidiš polače i tvoje dvorove,
 čizmami ke tlače carevi robove !
 O Janko vojvodo, molim te boga rad, 155
 i ostala gospodo, dvižite se malo sad,
 vjekušti sanak taj ne mojte spati tač,
 ner vidjte trudni vaj, i tužbu i moj plač,
 i rane priljute ke prijah ja Budim,
 slobode minute u robstvu ki žudim, 160
 bogu se moleći i svetiem na nebi,
 suzice roneći udovac po sebi,
 pun vaja i tužbe, lie s gorom ljubavi
 od poganske službe da me bog izbavi :
 jeda vas opeta višnji bog uskrasi, 165
 ter zmaja prokleta vaša vlas porazi,
 dvižši se iz praha taj vaša pohvala,
 koja je prie straha sviem carom zadala,
 krajišta braneći i ostali kotar moj,
 viteze hraneći kojim se ne zna broj. 170

- Nu je moj zaman plač i uzdah pritužan,
 pokli sam ostal tač carev rob i sužan,
 u tužbi i vaju da vajmeh poražen
 jadovne dni traju po vas viek i amen.
 Svu kriepos oružnu za što sam izgubil, 175
 a službu pritužnu priz volju obljubil;
 lie mi je za ludu, lie mi je sve zaman,
 cvieliti u trudu i ob noć i ob dan,
 za-č slavna ma kriepos snagom je lipsala,
 i oružna vaj svietlos prahom je propala; 180
 po mojoj državi ter vajmeh strana svieh
 oružje rdjavi od vitez hrabrenieh,
 me oružno gizdan'je ter se sve prikrati
 i ni u kom ufan'je već nie moć prijati.
 Jaoh moja svjetlosti, kamo tvoj počten glas, 185
 tko tvoje krieposti potlači u mao čas?
 tko t' slavu poplesa, da u tvojoj državi
 hrabrena viteza za sjeme ne ostavi?
 Kazimirska slavo, vaj kruno blažena,
 takoj li bi pravo da si sad satrena, 190
 da tvoja sva hvala kraljevske općine
 plesana vrh kala u oružju pogine?
 A ja ću na svieti bez kraljeve družbe
 sve trude podnieti i gork plač i tužbe,
 kako se pristoji onomuj, tko tuži, 195
 rascviljen ki stoji, sužanstvo kad združi;
 a moje nitkore pod nebom na svieti
 milosti ne more jezikom izrieti,
 smišljaje najliše krvave tužice,
 gdi se sad staniše ugarske djevice, 200
 ali pak tolik broj razlike mladosti
 od žena i od gospoj izvrsnieh za dosti,
 ni sada ni po tom kojiem se u vieke
 ne mogu ljepotom izrieti prilike.
 Tko li još mladience s plamenom rastavi, 205
 biserne ki vience nošahu na glavi,
 ke Budim ja tužan po mojoj državi
 njegovah oružan, kad plovieh u slavi,
 a ne viem za ki sud izgubih tuj družbu

ter združil tolik trud, vječni plač i tužbu. 210
 Gdi je vajmeh ostala u robstvu mlados taj,
 koja bi rvala s vrimenom vas sviet saj?
 Vas saj sviet rvala, k tomuj bi zlotvora
 sviem stanom prognala na on kraj priek mora.
 Još vajmeh žagorno job Budim cvilim sad, 215
 za-č mi je zazorno pobrajat ovi jad,
 i čemer toli ljut od tužne zdravice,
 rad koje podvignut ne mogu glavice,
 ner svasma na nice po zemlji ponikoh
 s priplačne vojnice, s koje sad pogiboh, 220
 u oružju gdi sjaše i vojska i kralj moj,
 kada se sastaše da s carem biju boj
 na polju Muhaču hrabreno za dosti;
 ter vajmeh sad plaču od velje žalosti
 stradjaje vojnike, s kojih sam častan bil, 225
 pješce i konjike, koje bjeh odgojil,
 u oružju nagomu kako tries ki bjehu,
 po vladanju momu ki u slavi caftjehu;
 ter moje sve sile minutieh godišta
 sve se su prožile i došle na ništa. 230
 Tiem vajmeh krstjani, sada me svak žali,
 za-č me su pogani do traga splesali.
 Lie vajmeh dobro znam i sviet će toj znati,
 vjekušti priekor vam da neće lipsati;
 s priekorom u tužbi još ćete tužiti 235
 i mene na službi poganskoj združiti.
 Za-č malo po malo, da vam je sad znati,
 što vas je ostalo, toj će car pobrati
 i stavit pod krilo ter ćete tad rieti:
 živjet nam nie milo, želimo umrieti. 240
 Budim smo izdali poganom u ruke,
 za toj smo poznali sve trude i muke;
 Budimov plačni glas i tužba nemala
 s raspom je vrhu nas od boga zgar pala,
 ter nas bog naplati, da naša sva rados 245
 svrne se i obrati u tužbu i žalos,

- nevjerni krstjani neka smo svieh strana
 van doma prognani od tužnieh pogana,
 za nevjeru navlaš, ku s himbom snovasmo,
 ter mi i porod naš u robstvu ostasmo. 250
- Ja Budim govoru ovi trud prijadan
 svakomu zlotvoru, od koga bih izdan,
 neka se poznavá od mnozieh svieh dana,
 što j' bila ma slava, ka je sad skončana.
 A ja éu tužiti rascviejlen i tužan 255
 i cara služiti vječni rob i sužan.
- Cviejlit éu vajmeh tač i ob dan i ob noć,
 jeda moj grozni plač prid boga bude doć;
 ter meni objavi, za koji vajmeh trud
 svak mene ostavi, da trpim tolik trud, 260
 ter nitkor na saj svit, kralj bivši u polju,
 na pomoć ne ktie prit u svoju nevolju.
- K tomuj ga odbježe još njeki sluga svoj,
 potrebno kad bješe za s carem biti boj,
 u polju gdi toli trudan se kralj spleša 265
 i gdi se krv proli od mnozieh viteza,
 od mnozieh viteza, gdi Turci naprieše
 ter s mrtvievh telesa oružje odrieše;
 oružje odrieše, gdi takoj gdi takoj
 mašteno sve bješe u krvi junačkoj; 270
 i ruho ostalo koje se sve bješe
 u krvi opralo, gdi kralja razbiše,
 gdi moj kralj pokleče u nečas za mene
 ter rieka poteče od krvi hrabrene,
 pravedan gdi kralj moj, Ludovik gizdavi, 275
 u oružju život svoj zavijen ostavi.
- Za ukazat pohvalu, stiže ga smrt prieka,
 splesana u kalu od svojieh vojnika,
 na polju Muhaču viteštvo dieleći,
 rad koga u plaču ja ostah cvieleeći, 280
 suzice roneći travica da vene,
 jednaga žaleći i kralja i mene,
 i ostalu gospodu od moga kotara,
 i moju slobodu koja se sva shara,
 i svasma poginu i dnom se privrati, 285

na prjednju stojbinu da se već ne vrati.
 Sve ugarske gospoje tiem suze prolite
 i pierge sve moje crnilom pokrite,
 i kraljev slavni dvor ki cvieli i tuži, 290
 neka ga svaki stvor u plaču sadruži,
 neka se poznavava, kako je sieh dana
 sva moja država do konca sharana;
 ter moje gospoctvo i slava minuta
 stani se u robstvo od zmaja priljuta;
 grozni plač ter skladam u vele plačan glas, 295
 za-č se već ne nadam slobodit prjednju vlas,
 ni prjednju slobodu da mi se povrati
 na ishodnjieh ishodu ka se dnom obrati.
 Za-č vajmeh nie toga kralja ni vojvode,
 sužanstva ovoga da mene slobode, 300
 careva za-č sablja krvava gdi stoji
 česara ni kralja ništor se ne boji.
 Tiem mnozi govore, Suliman da sada
 i kopno i more kraljuje i vlada,
 i svoj stieg prislavan, kako je znati toj, 305
 vazda je pripravan sviem kraljem biti boj.
 Za-č da bi sve sile u oružju od krstjan
 za jedno se skupile na taj stieg od Otman:
 ne bi ga nikada gdi se s Turci kolju
 jednu ped nazada potiskli u polju. 310
 Tiem ništa ne haje nikoga vajmeh car,
 za-č vazda ostaje u polju gospodar;
 i nitkor ne more pod nebom na svieti
 na svoje tabore posil'jem naprieti,
 za što ih čuvaju vojnici hrabreni, 315
 ki ognjem puhaju kako zmaj ognjeni.
 Ter gdi je tabor taj, da vam je sviem znati,
 ne može vas sviet saj ljepšu stvar sazdati.
 Taj carev tabor sam ter kad se otvori,
 jaki no živi plam vas sine i gori; 320
 u svjetlosti sine i u plamu goreći,
 jak munja kad šine pri d trieskom gromeći.
 U kojoj svjetlosti od našieh sabalja
 izavrie za dosti krvavieh kapalja;

- i u polju sva trava, kad se boj razbije, 325
ostane krvava i u krvi sve plije.
- Vaj bože, vaj bože, za toj bih rad znati
prid carom tko može u polju ostati?
Lie toj znam ja Budim, u robstvu ki sada
i cvilim i trudim, gorčije od jada, 330
u robstvu kako je poganom u rukah
trajati dni svoje u trudu i u mukah.
- Lie takoj činim sud u mojoj pameti,
krstjanska da zla ćud i nesklad prokleti
nenavid mi pravi, s neskladom ter takoj 335
naprieda postavi koljeno otmansko;
ter čini taj nesklad (jaoh moje zle zgode)
s istoka do zapad da Otmani prohode;
u zapad prohode oružni ter takoj
sužanstvo izvode, komu se ne zna broj. 340
- Ter takoj svud plieni Soliman i hara
i ništor ne scieni kralja ni česara;
ter kopno ter more ni s desna ni s lieva
projti se ne more bez plačnoga gnjeva.
Meju sve ostale države krstjanske, 345
koje su poznale jadove poganske,
najveće ja Budim i cvilim i tužim,
minutu ki žudim slobodu da združim.
- Tužice nu moje zaman je ponavljat,
pokli nie taj tko je može me odrvat; 350
za-č mene Budim grad svom mojom državom
podal je taj nesklad vukovom i lavom;
da vuci i lavi legu se i plode,
da mojoj državi na volju kud hode,
svud hode na volju ter malo po malo 355
rasaplju i kolju toj što je ostalo.
- Ter neće živ človjek do malo vrijeme
najti se moć za liek od moga sjemena;
za što će Otmani kako sve jaka stvar
posijat tumbani vaskolik moj kotar, 360
i ništor na svieti po ugarskoj državi
neće se vidjeti da nose na glavi,
ner samo tumbani, skufije ali pak,

- što nose pogani, neka ih pozna svak. 565
 Koliko za sada, ne mogu drugu stvar
 pobrajat od jada, koli je slavan car,
 koji se umnoži ter svoje gospoctvo
 svasma me podloži i stavi u robstvo.
 Tiem cvielit i plakat počnite sve gore, 370
 pokli me odrvat ne može nitkore;
 zelene dubrave počnite plakati,
 pokli mi sve slave Suliman prikrati.
 Doline i brjegove još molim da tuže,
 da moje piergove u tužbi sadruže. 375
 Molim još sve luge, da grozno procviele
 i moj plač i tuge sa mnome podiele.
 Molim još sve ptice i zvieri ostale,
 da moje tužice s jadovi požale.
 Zemlja lies i kami i živine svake 380
 i nebo zviezdami i vode sve slatke,
 i more ti slano i ostali vas sviet saj,
 molim vas srčano, slište moj plačni vaj,
 plačni vaj i tužbu pakljenih jadona,
 što meni za službu krstjanstvo darova. 385
 Ja Budim spravan bjeh s razmirjem u rati
 u oružju vrhu svieh s Turci se rvati,
 i slavan bio sam štit, ki ne dah na sviet saj
 Otmanom Savu prit ni Dravu ni Dunaj;
 i oružjem sahranih vladan'je ugarsko 390
 i od pogan još branih pristol'je krstjansko.
 Krstjansko neharstvo nu volju ispuni
 istočno ter carstvo mnome se okruni,
 ter s mojom svom slavom, u kojoj predje ctieh,
 vukovom i lavom ostal sam u noktieh, 395
 plač, tužba i žalos ter sada vlada mnom,
 za-č moja sva rados svrnu se gori dnom,
 u plaču i tužbi ter sužan ostaju
 na poganskoj službi u vječnomu vaju.
 Za što je plačna stvar i žalos i tuga,
 tko je bil gospodar, zvati se pak sluga; 400
 a sami čin'te sud, molim svu gospodu,
 je li ki veći trud ner stradjat slobodu,

- sloboda za-č je taj, svi mudri govore,
 sve blago na sviet saj da ju platit ne more.
 A dobro toj znaju ki u robstvu stojeći 405
 u tužbi dni traju slobode želeći,
 najliše od svojieh ako je tko izdan,
 kako ja od mojieh u ruke turske dan.
 Za toj me svak plači, skladaje tužicu,
 pokli mi car tlači prisvietlu krunicu, 410
 ka kruna izbrana, kako sve vriedna stvar,
 bješe mi pridana od boga vajmeh zgar,
 vaj neka taj kruna krasnoga uresa
 biesnoga drokuna na uzdu usteza,
 drokuna i lava, pod kiem je sieh dana 415
 sva ugarska država do konca sharana.
 Tiem žalim tuj krunu mimo zla ostala,
 ka se je drokunu posil'jem podala,
 kojom se gizdah ja u oružju prislavan,
 jak sunce koje sja vrhu nas po vas dan, 420
 danica ali pak u vrieme od zore,
 dielivši noćni mrak, kad sine vrh gore.
 A sada u mraku ja ostah takmeno,
 jak sunce u oblaku, kada je skroveno,
 u mraku i tmasti ostal sam, pravo dim, 425
 bez kraljeve vlasti udovac ja Budim.
 Lie veća tužica plač mi je zadala,
 ner onaj kraljica kad je mnom vladala
 i čedo u pvoju, koje car proslavi
 krunicu da moju ponosi na glavi. 430
 Za-č mi bješe bolje da žena mnom vlada,
 u moje nevolje pravo vam dim sada,
 i čedo nejako, koje car proslavi,
 ner da me ovako poplešu pogani;
 i harač plaćati, nego li vaj meni 435
 slobodu stradjeti bez konca po sve dni.
 Bolje bi trpjeti i čedo i ženu,
 ner da se po svieti banovi proženu;
 ali pak svi bani s gospodom ugarskom
 ne bi tač poklani desnicom poganskom. 440
 Još vajmeh ostalo što bješe gospode,

ne bi tač stradalo minute slobode ;
 niti bi slavan car od krvi otmanske
 razdielio u timar države ugarske,
 ner bih ja u goju, da vam je sviem znati, 445
 provodio čes moju bez boja i rati.
 I ako bih ja harač Otmanom obslužil,
 vaj ne bih tolik plač i tužbu sadružil,
 kako ju družim sad, gdi rane ponavljam,
 s čemerom gorki jad ter plačno probavljam. 450
 Harač bih tiem nebog odbrajal ja caru,
 dokli bi višnji bog pomogao česaru
 i ostaloj gospodi (ako su gdi koja)
 da mene slobodi s vrjemenom čes moja.
 Nu ne viem taj tko je (o višnji moj bože), 455
 sužanstvo da moje odrvat sad može,
 ali me slobodit od tužbe priljute,
 da budem provodit radosti minute ;
 ner sama vlas tvoja toliko uzmnožna,
 pod kom su svakoja stvoren'ja podložna. 460
 Za-č tvoja desnica, može se pravo riet,
 mogla bi na nica svrnuti vas saj sviet.
 Nu ja mnim da tvoj sud hotje li toj takoj,
 da trpim tolik trud i tolik nepokoj,
 u trudu i u mukah po vas viek tužeći, 465
 Otmanom u rukah priz volju služeći.
 A sad ću vas moj plač vrh zlotvor uložit,
 ki me činiše tač pod cara podložit ;
 na Beč ću najliše prid boga plakati,
 ki cara podviže da moju vlas skрати, 470
 k tebi me, Bečane, Budim grad posvojit,
 da moje sve rane budu mi ponovit.
 Vaj Beču pritužan, nie li ti s priekora,
 da ostanem ja sužan navlaš bez uzroka.
 Vaj što se nadaše ter se tač izludi 475
 ter cara ki spaše s naporom probudi !
 Ter sam ja Budim grad i sa svom državom
 na službi ostal sad vukovom i lavom.
 Ne znaš li Beču moj, ar što car vazima,
 da veće nigdar toj opet se ne prima! 480

Za što se ne boji posil'ja niednoga,
 u oružju kad stoji, ner srde od boga.
 K tomuj ga krstjanstvo nevjerom pomaga,
 ter svoje toj carstvo sve sile primaga.
 Tiem veće po viek vas veće se ne nadam 485
 minutu steći vlas, kraljevstvom da vladam.
 Nu moje gospoctvo ki vajmeh izdaše,
 sužanstvo i robstvo na pokon poznaše;
 za-č pride Suliman ter tudjeh i mojeh
 iz moga doma van tutako progna svieh, 490
 neka me već nitkor plieneći ne cvieli
 i mene i moj dvor oružjem ne dieli.

8

Pjesanca u vrieme od pošljice.

Leute tvoja slas vaj što se prikрати,
 u toli plačan glas ter skopos obrati?
 Koje se tužice s jadovi stekoše,
 s kolienci sve žitce ter se tač smetoše, 5
 smeteno ter sada u plačan glas zvoniš
 kako sve od jada suzice da roniš,
 ter scieni život moj, da u plačnoj nezgodi
 jadovit uzdah tvoj na on sviet prohodi?
 Moj dragi leute, toj li su tve službe
 da moje minute ponavlja sve tužbe! 10
 Leute ljuveni, nies li tvom sladosti
 razgovor bil meni u svakoj žalosti?
 A sad se sva rados i rajski skopos tvoj
 obrati u žalos i u plačni nepokoj, 15
 zvonjen'je toj tvoje s veljega nemira
 s korienkom ter moje sve srce podira;
 za-č moje sve pjesni i moju svu rados
 u plačne boljezni obrati i u žalos.
 Vaj ne viem, što bi toj ter tužbu tuj spravi,
 da trudan život moj s tielom se rastavi, 20
 i željno uzdišu u mucu i trudu

Pj. 8: u rkp. pj. 8 knjige IVe na listu 5^b – 8^b. 1 rkp. piše leute.

gdi tvoj buk uslišu, jak gusli gdi gudu.
 Za toj sad svaki stvor vapiju, da čuje
 moj plačni razgovor gdi sa mnoom tuguje,
 da čuje plač priljut, vaj ki mi domori,
 za što se moj leut u gusli satvori.

25

Elikonsku družbu s planine tiem zovem
 na moj plač i tužbu, u suzah gdi plovem,
 da čuje taj družba od gore zelene,
 što je plač i tužba i muke pakljene,
 gdje mene sad prieka zatieče tužna smrt,
 jak trudna jeljenka prid lovci biesan hrt;
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati.

30

O vile vodene, molim vas jadovan,
 iz vode studene izljeste malo van,
 jezera od vode s kladenci ostavte,
 na moje zle zgode ter se sve pripravte,
 ter ćete vidjeti vode van stojeći,
 kako je cvieleći, jadove brojeći;
 jadovan najliše, s kojim je čes huda
 gdi željno uzdiše od muke i truda,
 ter se tuj od jada, gdi roni suzice,
 živ kamen raspada od velje tužice;
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati.

35

40

45

O vile ljuvene od polja i od ravnin
 i od gore zelene aliti od planin,
 od svake zelence, ako cviet berete
 u gizdave vence, što tamo pletete
 pri vodi studenoj, o družbo gizdava,
 u gori zelenoj, gdi je vaša dubrava,
 rad božje ljubavi slišajte uzdah moj,
 po zeleni travi ne berte cvietje toj.
 Vaj, to li u zoru pojete pjesance,
 livadom u horu izvodeći tance,
 o družbo pridraga, blazneći satire,

50

55

da s vami jednaga i poju i svire :
 skratite tančac taj, skratite i pjesni,
 a čujte tužan vaj i moje boljezni ; 60
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati.

Satiri, molim vas, ljuveni i mili,
 slište moj plačan glas, jadovno ki cvili,
 i tamo ostavte dubrave i luge, 65
 i svi se pripravte na moj plač i tuge ;
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati.

Vaj morske sirene, jeda još može bit,
 trudjahna vi mene ne mojte oznobit, 70
 ne mojte za vas sviet rad moga poraza
 toliko slatko pjet pučinom iz glasa ;
 iz dubin na kraj suh nego li pridite,
 rascviljen ner moj duh u tužbi vidite :
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati, 75
 kako se moj leut u gusli obrati.

Arion dragi moj, ako se sad brodiš
 u plavci u kojoj mrnare ter dvoriš,
 koji ti govore prieteći i prave, 80
 da tebe umore i s blagom rastave ;
 priz volju ter poješ pučinu brodeći
 iz dubin ter zoveš dupina moleći,
 da tebe riba taj po svojoj ljubavi
 na zdravje na suh kraj pučinom priplavi :
 tako ti zdravo prit tuj morsku pučinu, 85
 ne moj me ostavit u tužbi gdi ginu ;
 molim te rad boga, Arion gizardavi,
 do mene neboga hrlo se sad spravi,
 tere ćeš vajmeh čut tere ćeš poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati. 90

- To li gdi hodeći Orfeo gizdavi
 u liru zvoneći hodiš po dubravi,
 pojući prislatko, ter gdi glas tvoj čuje
 zvieren'je tuj svako za tobom putuje,
 i ptice ne poju protivniem naravom, 95
 gdi slados tuj tvoju biraju dubravom ;
 zemlja, lies i kami još gdi glas tvoj slišu
 i zviezde na(d) nami od slasti uzdišu ;
 od pakla prid vrati to li si sad prišal, 100
 da ti se povrati, što želi tvoj misal,
 skladaje tuj tužbu ter poješ i zvoniš,
 pakljenu da družbu na milos prikloniš,
 ter tvoj plač primaga pakljenu usilos,
 Euridiče draga da t' se da za milos : 105
 tako ti dobiti tuj tvoju družicu,
 ne moj već zvoniti, skladaje tužicu,
 ner li se hrlo sprav', tegući put mene,
 da vidi tva ljubav gdi život moj vene ;
 tere ćeš vajmeh čut tere ćeš poznati, 110
 kako se moj leut u gusli obrati.
- To li gdi planduju pastiri kon stada
 tere se raduju bez tuge i jada,
 i gdi se vesele pri vodi stojeći
 pod sjenom od jele u dipli zvoneći : 115
 ljuveno sad molju pastirsku tuj družbu,
 da čuje nevolju i moj plač i tužbu,
 groznije gdi plačem i gorče od jada,
 ner da mi tko mačem srdačce propada ;
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati, 120
 kako se moj leut u gusli obrati.
- I vi sve djevice, i vi sve gospoje,
 slišajte tužice i jade sve moje
 i velju boljezan, gdi trudi svies moja,
 da javi ni u san ne imam pokoja, 125
 ner plačnu i tužnu duh se moj skončaje,
 jak robu i sužnu, ki u vezu dni traje ;
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati.

I ostala mladosti, molim vas boga rad,
 slišajte žalosti i s tužbom gorči jad, 130
 gdi mene vajmeh tač tolik trud rascvieli,
 jak bolna smr(t)ni mač kad s duhom razdieli;
 ter vajmeh u tužbi suzice roneći
 skončam se na službi, nesrjeću dvoreći,
 nesrječni jeda čas svrnut se kad bude, 135
 ter tužan moj poraz s plačem se zabude;
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati.

To li je gdi gusar u gori zelenoj
 na toli plačnu stvar sadružiti život moj, 140
 da vidi i čuje i pravo da sudi,
 kako taj tuguje, tko prieku smrt žudi,
 jak ranjen taj čovjek ki jedva kopore,
 ranici svojoj liek gdi najti ne more;
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati, 145
 kako se moj leut u gusli obrati

To li je gdi vojnik oružan u boju,
 i pješac i konjik, za ljubav za moju
 oružje vrz' svoje ter malo gojno stoj 150
 a tužbe sliš' moje i trudni nepokoj,
 gdi vene i bliedi u suzah me lice,
 a plač mi moj vriedi u srcu ranice;
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati.

To li je gdi sužan, koji se dreseli, 155
 okovan i tužan slobode ter želi:
 zabudi tužan jad i ostalu zlu volju
 ter moju vajmeh sad razbiraj nevolju,
 vaj gdi se uzdah moj od srca podira,
 jak smrtni nepokoj da u sebi razbira; 160
 i duh se moj dieli suzice roneći,
 kako kuf pribieli kraj rieke stojeći,
 videći smrtni čas kraj rieke studene,
 ter pusti željan glas, travica da vene;

ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati, 165
kako se moj leut u gusli obrati.

O ptice razlike, sve koje bog stvori,
drobne i velike u polju i u gori,
u slavnom proljetju kad žuber spravite
po travi i cvietju ter se tač slavite : 170
ostavte žuber taj po cvietju i travi
a slište tužben vaj i moj plač krvavi,
gdi trepti m' moja put ne inako, pravo dim,
ner kako gibak prut kad vihar svije njim ;
aliti taj sužan, ki čezne i preda, 175
životom ki je dužan ter prieku smrt gleda ;
ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
kako se moj leut u gusli obrati.

Zvieren'je ostalo, rad božje ljubavi,
veliko i malo, razlike naravi, 180
postojte u goju ter vajmeh pridite,
da tužbu svu moju i žalos vidite,
gdi mi se svaki vlas izvija na glavi,
smišljaje moć i vlas od smrtne naravi,
ka svojom krieposti strilami luk spravi 185
ter život ne prosti mladosti gizdavi ;
ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
kako se moj leut u gusli obrati.

To li gdi ostaje mlada udovica
ter joj smrt zadaje ljuvena strjelica, 190
molim ju rad boga, da ostavi čemer taj,
a na me neboga i tužna pogledaj,
nepokoj gdi mene u vječni plač stavi,
od družbe ljuvene koji me rastavi ;
ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati, 195
kako se moj leut u gusli obrati.

Toj li je gdi majka u plaču i tužbi,
stara i nejaka nesreći na službi,
kojoj smrt prostrieli jedinog(a) sinka,

ter tuži i cvieli iz glasa i vika : 200
 tuj majku ja molju, rad božje ljubavi,
 da svoju zlu volju i svoj plač ustavi,
 a k meni da pride, gdi vajmeh tuguju,
 nje oči da vide i uši da čuju,
 kako ja suzami terem se vajmeh vas, 205
 da puca živ kami, slišaje moj poraz ;
 za-č ne viem na svieti ja tužan nikadar
 jezikom izrieti toliko plačnu stvar ;
 da puca tvrd mramor i zemlja da tuži,
 i zene suh javor, da moj plač sadruži, 210
 u suzah gdje plovu prie mrtav ner li živ,
 i svaki stvor zovu na moj plač bolježljiv ;
 ter čete vajmeh čut ter čete poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati.

To li je sestrica gdi plačna ostala, 215
 kojoj je strjelica srdačce propala,
 ter se sva od jada za bratcom cvieleći
 u plaču raspada dušicu dieleći,
 i odira svoj obraz i nokte krvavi
 skubući pram i vlas od tuge na glavi : 220
 molim tuj sestricu s velikom ljubezni,
 do ostavi tužicu i svoje boljezni,
 da veće ne tuži i bratca ne žali,
 ner mene da združi meu vas stvor ostali,
 gdi me smr' oznobi ter s veljom žalosti 225
 sad mi se svi zglobi rastaju od kosti,
 i tužno me srce vaj sve se podira,
 jak na čas od smrce, kad bolan umira ;
 ter čete vajmeh čut ter čete poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati 230

To li gdi grlica jadove razbira
 kojojzi tužica srdačce podira,
 i s plačem i s tugom gdi pušta uzdah svoj,
 cvileći za drugom na grani na suhoj ;

ali pak gdi muti vir bistre vodice, 235
 svršeno da ćuti ljuvene tužice:
 bogom ću tuj pticu zaklinat ja sade,
 da parja tužicu i svoje sve jade,
 neka se uputi put mene ljuveno, 240
 da čuje što ćuti me srce ledeno,
 koje se u sto dil jadovno raspada,
 jak da ga jedan stril obje stran propada;
 ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
 gdi mi se moj leut u gusli obrati.

Napokon javor sūh klikuju iz gore, 245
 da vidi gdi moj duh smirit se ne more,
 ner li se pripravlja to većma svaki čas,
 da moj trud ponavlja i tužni moj poraz,
 gdi neće moj leut uzrok mi kazati,
 u čemer toli ljut što slados obrati. 250

Vaj suhi javore, ter tužna svies moja
 ni moj duh ne more prijati pokoja,
 moj leut rajsku slas gdi vajmeh izgubi,
 a toli plačan glas s jadovi oblubi.
 Tiem suhi javore, gdi moj duh sad tuži, 255
 jaoh ako bit more, trudna me sadruži
 u tužnoj boljezni, ka srce me dvoji,
 pojući u pjesni gdi se plač moj goji;
 tere ćeš poznati, koje su tužice
 komu ćeš obrati svu rados na nice, 260
 tere ćeš vajmeh čut tere ćeš poznati,
 kako se moj leut u gusli obrati.

To li je gdi lovor u gori zelenoj,
 sliš' plačni razgovor i tužni uzdah moj, 265
 s kolikom boljezni provodim sve trude,
 u plačne boljezni gdi leut moj gude;
 i leut moj mili od velje tužice
 grozno me rascvili u jadne suzice,
 a neće za vas sviet, za ljubav i milos,
 tužbu mi svoju riet ni plačnu usilos, 270
 ni svoje zvonjen'je jadovno gdi zvoni

na moje moljen'je da vajmeh prikloni,
s goruštom ljubavi vaj gdi ga sad molju,
da mi trud objavi i moju nevolju.

A za toj, a za toj, lovore zeleni, 275
spravi se na plač moj, vaj meni, vaj meni,
tere ćeš vajmeh čut, tere ćeš poznati,
kako se moj leut u gusli obrati.

To li je gdje jela sred gore zelene 280
granice nadvela vrh vode studene,
ter svojom zelencom gdi rajski hladak svoj
nad živim studenom jezero brani toj,
i čini dobar štit i ne da za ništa

sunčanoj zraci prit sva ljeta i godišta : 285
na plač ću zvati moj tuj jelu visoku,
da vidi nepokoj i tužbu žestoku,
koje su boljezni i žalos i tuga,

gdje srce me biesni podriet se iz kruga ;
za-č tolik nepokoj ne može nositi, 290
gdi neće leut moj veselo zvoniti,
ner svak čas od jada plaču mu sve žitce,
ter većma priklada k jadovom suzice ;
ter ćete vajmeh čut ter ćete poznati,
kako se moj leut u gusli obrati.

To li je zelen bor, ki čini hladište, 295

gdi je vilam razgovor i rajsko plandište,
proljetjem najliše sred zelene gore,
gdi slavie biljiše s večera do zore,
u kom je stražica vilinjoj naravi, 300
dokoli danica bio danak objavi :

pritihi slavicu, ljuveni slavju moj,
ostavi stražicu toj družbi vilinjoj,
neka spe u cvietju te vile svoj sanak,
a ti tač u pietju ne čekaj bio danak ; 305
čin' vile da budi dubravom i lugom
grlica ka trudi cvileći za drugom,
vaj a ti sadruži, molim te boga rad,
moj život ki tuži i cvili grozno sad,

a sa mnom ti plači, moj slavju gizdavi, 310
 ter ve mi tomači, što leut moj pravi.
 Za što se meni mni, za što ja činim sud,
 moj leut ljuveni da sliedi plačni trud,
 koji trud nitkore, govoru ja tebi,
 poznati ne more ner sam bog na nebi, 315
 ter neće zvoniti kako je naučan
 ni svoj trud odkriti, za što je tač mučan.
 Samo mnim, da veli: plačna je stvar ovoj;
 iskusit tko želi moj pakljen nepokoj,
 sliš' mene leuta ter ćete poznati, 320
 što je tužba priljuta i grozno plakati.
 U vrime u svako, svaki čas do sada,
 zvonil sam prislatko bez tuge i jada,
 i učini ma slados, koju sad bog skrati,
 razliku da mlados u mramor obrati,
 i od mnozieh jošte vil činil sam mom slasti 325
 da bude ljuven stril srdačca propasti;
 činil sam još mnoštvo od djevic i gospoj
 staviti u robstvo ljubavi pod stieg svoj;
 i činih veće krat, da mnoge gospoje
 van sebe budu stat sladosti rad moje; 330
 mno-krat je uzdisal još mramor studeni,
 kada je uslišal moj skopos ljuveni;
 i činih suzami suh javor oprati,
 i da se živ kami gori dnom obrati;
 ma slados tolika čini panj plakati 335
 i oružna vojnika s konjica sjahati,
 ter pješa(c) sta muče, gdi slatko zvonjah ja,
 i oružje sve svuče i od sebe smetnu tja;
 rad moje ljubavi još činih po glasu
 vukovi i lavi s jaganjci da pasu; 340
 još činih nekada srjed guste dubrave
 pastiri sva stada da u zabit postave,
 goveda i krave i ostalo što bješe,
 ni siena ni trave ter pasti ne htješe;
 i sve pse stražnike jednaga sa ovcami 345
 od slasti tolike moj skopos zamami,
 vaj svi se smamiše te biesno u prieko

- po zemlji proliše sir, maslo i mlieko.
 Još čini satire prislatki skopos moj
 da u dipli ne svire u gori zelenoj, 350
 i u svakom kako mraz da srce ostane,
 dokli moj slatki glas zvoneći pristane.
 Još čini travica, gdi skopos moj zvoni,
 po zemlji na nica da listak prikloni;
 jošte ma velja slas zvoneći učini 355
 serenam vazet glas po morskoj pučini,
 kako panj ter staše vrh vala morskoga
 i svaka uzdaše zvonjen'ja rad moga.
 A sad se ma mlados prem svasma prikrati
 i ljuven moj skopos u žalos obrati, 360
 za-č hotie moja čes, jadovno da tužim
 i žalos i boles cvieleći da združim.
 videći gdi onaj, ka od tiela duh svlači
 i koja vas sviet saj i pleše i tlači,
 kraljica ohola u kruni stojeći, 365
 s tetivom vrh kola napet luk noseći,
 i tužna nakazan na bedri na suhoj
 nošaše napasan strielami trkač svoj!
 Tužniju vajmeh stvar pod nebom na svieti
 ne bješe nikadar očima vidjeti, 370
 vaj razmi gledati od puka gdi mnoštvo,
 gola kos' i gnjati, vodjaše u robstvo;
 vodjaše svezane care i česare,
 i kralje i bane i mlade i stare;
 pape s gardenali jošte tuj vodjahu, 375
 zlati pluviali na kieh se svietljahu,
 i dmitre bogate nošahu vaj meni
 biserne i zlate s draziemi kameni;
 biskupe ostale još vidjah, gdi hode
 ter tužbe ne male meu sobom provode. 380
 U robstvu u tomu svezani još stahu,
 u oružju svietlomu jak sunce ki sjahu,
 hrabreni vojnici, vitezi pristali,
 pješci i konjici, ki bi sviet rvali,
 i mladci gizdavi, ljuveni i mili, 385
 s vukovi i lavi koji bi boj bili.

Razlicieh gospoja još bješe vidjeti,
 ke od plača svies moja ne može izrieti.
 a navlaš kraljice, krunjene ke bjehu,
 i uresne djevice, jak cvietje ke ctiehu. 390
 Još mi se objavi, gdje bješe mnoštvo toj
 djetinske naravi vidjeti velik broj,
 meu sužne ostale još se tuj vidjaše,
 mladience gdi male u robstvu vodjaše,
 mladience nejake, ke bješe nje sila 395
 od prsi od majke zlosrdo zgrabila,
 od ženske utrobe ki bjehu prem pali
 a grieha ni zlobe ne bjehu poznali,
 ter tužni i plačni počese pihati,
 jak žedni i lačni da hoće sisati. 400
 Još tužba velika bješe svieh država,
 razlicieh jezika, što narav sazdava;
 i kad čuh jezik moj cvileći u plačan glas,
 gorčiji nepokoj ne oćutih do danas.
 Ovo je ona, rieh, tjelesi ka vlada, 405
 za prvi koju grieh na saj sviet bog zada.
 Ter se plačne čuju s jadovi suzice,
 gdi majke tuguju i plačne udovice,
 i od tužnieh sestrica ke bratju izgubiše
 ter blieda sva lica suzami poliše; 410
 vaj ter su (ne mali) žalostni jadove,
 drag draga gdi žali a u suzah svak plove.
 I počeh gledati vrh robstva vrh toga,
 mogu li poznati od drazieh gdi koga;
 i poznah za dosti u tomuj vaj mnoštvu 415
 razlike mladosti i starieh u robstvu,
 jednaga u stadu, što bješe plienila
 u našem gradu prieka smrt nemila.
 Meu mlados ostalu tuj poznah jadovan
 i **Krista i Lalu** ter ostah mramoran, 420
 gdi u pored hodjahu, roneći suzice,
 i smrtne nošahu na grlu uzice,
 čiem veže svakoga nagla smrt i puti,
 odluku od boga kad godier oćuti;

406 zada *izvorno* bješe sazda. 424 odluku] *rkp.* od luka.

- ki uzao ni vez taj nije moć razdvojiti, 425
 čiem bude vas sviet saj plamom se ponovit,
 mramoran tač stoje i leden kako mraz,
 sve rané ter tvoje povriedja svaki čas,
 a ti si toli blag, Jesuse ljuveni,
 Jesuse moj pridrag, Jesuse blaženi, 430
 ter čekaš grješnika, jeda se obrati
 prie ner mu smrt prieka svoj život prikrati.
 Neizmjernu tvu ljubav ter mogu poznati,
 gdi nećeš mač krvav s nebesa poslati,
 da budeš poklati svieh ki te kunu tač, 435
 i u propas poslati, gdi je s trudom vječni plač,
 vaj neka te duše tač tvrde od grješnik
 i cvile i tuže u pakli po vas vik;
 zemlja, lies i kami, za-č ne viem moj bože,
 i nebo zviezdami gdje trpjet to može, 440
 suzami ter sve toj neće se satvorit
 ali pak bože moj vas sviet se oborit,
 vaj, sviet se oborit, kako bi hotil sud,
 da bude poklopit grješnike za zlu éud,
 neka sviet ne čuje človječe neharstvo, 445
 gdje kune i psuje toj tvoje božanstvo;
 za što je strašna stvar, da človjek zlosrdi
 zlobno te za nehar psujući pogrdi,
 spomene od smrti a neće učinit,
 ka ga će rastrti i u pepeo rasčinit, 450
 i da će vrieme doć, kad se će rastvorit,
 i kad se neće moć za zledi pokorit,
 ni grieha riet svoga ni da se pokaje
 jaki sve od boga tko u zabit ostaje. 455
 O srce mramorno, vaj srce ledeno,
 o srce jadovno, vaj srce kameno,
 što se saj led i mraz u tebi njeguje,
 ter boga i božju vlas priklono ne čtuje?
 što je taj tvrdina u tebi ostala,
 vrhu svieh živina, što je narav sazdala, 460
 ter nećeš omekšat, kako bi razlog ktio,
 i onomu hvalu dat, ki te je satvorio?
 Moj oče nebeski, o višnji vladaoče,

o kralju angjeoski i stvari svieh stvorče,
 sva hvala i slava samomu se tebi 465
 bez konca sazda u višnjieh na nebi.
 Nebeske države sve od zgora nad nami
 hvale te i slave jednaga s zvezdami;
 ne samo višnji dvor hvalu ti sazda, 470
 ner jošte svaki stvor razlika narava,
 sve zvieri, sve ptice, hvalu ti sazda
 i k zemlji na nice prid tobom padaju;
 sva dubja, sve trave, sve vode i kamen
 hvale te i slave, u vieke i amen;
 svi briezi, sve gore, rudine i polja, 475
 s ribami sve more, svi otoci do školja;
 slavi te i hvali u množtvu, moj bože,
 i vas stvor ostali, koji se riet može,
 stvoren'je ter svako, koje ti objavi,
 slavi te prislatko s goruštom ljubavi. 480
 Još dusi prokleti, ki u paklu viek traju,
 moj bože prisveti očito poznaju,
 stvoritelj da si taj, po rieči ki stvori
 s nebesi vas sviet saj i pakal ki gori,
 i da ćeš jošte prit u oblacieh prislavan, 485
 po plamu ponovit ovi sviet pritaman.
 Moj bože blaženi, prid tobom ter trepte
 svi dusi pakljeni od jame proklete,
 i velmi tuguju pakljene sile sve,
 kad godi začuju mjentovat ime tve; 490
 ali križ prisveti kad čuje djavlja vlas,
 na kom se propeti tvoj sinak da za nas,
 na nica padaju, o slavni bože moj,
 za-č svasma poznaju, da je Jesus sinak tvoj,
 ki se tuj poboli, nam zdravje želeći 495
 ter dragu krv proli, nam zdravje želeći;
 i s tvojom oblasti pak slavan pristupi,
 od vječne propasti ter vrata razlupi,
 ter slavna vlas svoja i svoja usilos
 sužanstva bez broja izvede na svitlos. 500
 A človjek vajmeh sam stvoren'je mimo sve
 zabivši strah i sram, pogrdi ime tve!

- Tiem čudno u sebi razbiram ovuj stvar,
 što človek tuj tebi pokaza zlu nehar,
 ter bože blaženi ne pošlješ ti sada 505
 vrh nas plam ognjeni i krupe od grada,
 i š njimi daž krvav, sumpor i crnu mas,
 človeči da narav očuti tvoju vlas,
 da človek može riet: pravi je sud hotil
 onogaj, ki je sviet s nebesi satvoril, 510
 uzmnožna svoja vlas za zlobu prokletu
 zgar posla vrhu nas zlosrdu osvetu,
 i pride brieme toj, da plača ne lipše
 i vječni nepokoj neka nas pedipše;
 stvoritelj pravi naš, koga smo psovali, 515
 posla nam krvav daž i ovi trud ostali,
 neka se dreseli svaki nas viek viekom,
 ki ga smo prokleli poganskim jezikom,
 a zvjere divjačno poznavaj božju vlas
 ter hvalu intačno dava mu svaki čas. 520
 Latinko velika, tebi se jur sada
 sva ovaj prilika s boljezni priklada;
 za-č si ti sama taj, neka t' je toj znati,
 rad koje plačni vaj krstjanstvo sve pati.
 Latinko prikrasna, zao sanak zaspala, 525
 probud' se iza sna, dvigni se iz kala.
 Dosta se s' gojila u gnusnu ležeći,
 jak svinja pritila žirom se toveći.
 Molim te boga rad, sliš' tužan uzdah moj,
 hrlo se dvigni sad i skрати sanak tvoj, 530
 i kriocce sve razim' ter vajmeh sred krila
 pjesancu ovuj prim', koja t' se posila,
 koja je sieh dana od mene neboga
 u plaču skladana s naredbom od boga.
 Tiem otvor' tve uši i stani vrh sebe, 535
 svaki stvor gdi tuži prid bogom na tebe.
 Za-č tvoje neharstvo i tvoja oholas
 ne haje božanstvo ni božju moć i vlas,
 i ti si najveća na svieti ostala
 stontina smrdeća svieh grieha i zala;
 i taj smrad u tebi, ki se je uplodil, 540

bogu je na nebi i svetiem dotrudnil;
 žalosti i tuge ter neče lipsati
 od glada i kuge i boja i rati.

A sama čini sud, hoče li na svieti
 od tebe tolik trud višnji bog podnieti;
 za-č se ne pristoji, za što je grjehota,
 u gnusnu da stoji taj tvoja ljepota.

545

Za-č nije tvoja čas, da gnusiš u kalu
 gizdavi tvoj obraz i svu put ostalu,
 za što si gospoje vas kolik ovi sviet
 u vesel'ju stoje vladala mnogo liet;
 a sada tva hvala i s dikom oholom

550

u gnusu ostala nesrjeći pod kolom,
 od Nila ter rieka ni vode ostale
 ne bi te do vieka od gnusa oprale,
 razmi plač i suze, bogu se moleći,
 konopac i uze na grlu noseći.

555

Da sam bog na nebi po svojoj milosti
 sgriešen'je sve tebi i tvoju zled prosti!
 Za toj mi rec' malo: što srca ne spraviš,
 isprazna pohvalo, ter boga ne slaviš,
 ner većma tko more u tvojoj državi,
 kune ga to gore bez niedne ljubavi.

560

Za toj se ustavi, ne moj ga kleti tač,
 za-č ve se jur spravi s nebesa krvav mač,
 s kiem će bog poslati rasrdu i gnjev svoj,
 da bude poklati s državom kotar tvoj.

565

Vaj što li ne bude poklati krvav mač,
 sve će toj poznati s tužicom grozni plač,
 u tužbi i u mukah po sve dni trudeći,
 tudjinom u rukah u robstvu služeći.

570

Ne samo krstjanom stati ćeš na službi,
 ma jošte poganom u plaču i tužbi.

Za-č ve se korablje s istoka spravljaju,
 i kopja i sablje, da tebe karaju
 i pliene i robe; za-č hoče božji sud,
 za griehe i zlobe da trpiš tolik trud,

575

ter ti će bit zaman po tom se kajati
 i ob noć i ob dan tvoju zled plakati,

580

- za-č veće ni kamo vuhovat ni tlapit,
 ni sjemo ni tamo repom se podštapit;
 ter žalos i tuga, smišljaje taku stvar,
 tko t' je prie bil sluga, da t' je sad gospodar!
 Za što bez razloga u tebi manen bies 585
 i svetieh i boga proklina u nesvies.
 A sad te ja molju, jaki sve gospoju,
 da ne imaš zlu volju na pjesan na moju,
 usilan za-č sam bio, prišlo je pravo riet,
 da ovo što sam pio, priz volju budu pjet. 590
 Za-č naglos vaj prieka od nekuda prieši,
 ter s moga jezika tvr' uzao odrieši,
 i usta otvori, oh, neka u pjesni
 jezik moj govori tolike boljezni,
 koje te čekaju za griehe i zlobe, 595
 u suzi i vaju da tebe oznobe.
 Za toj nie za ništa od mene rič ovaj,
 ner ti se naviešta očiti plač i vaj,
 neka pak ne mož reć Latinka neboga:
 ne mogoh ljubav steć ni milos od boga, 600
 ter ne bi nikoga pod nebom na svieti,
 da moj plač prie toga i žalos naviesti,
 ter bih zled parjala, velmi se boleći
 i moj grieh oprala suzice roneći.
 Tiem dvigni glavicu i u gnusu ne sjedi, 605
 ter ovuj zdravicu, kako znaš, ociedi,
 koju ti posila Latinko, vajmeh, sad
 istočna sva sila i sjever i zapad.
 Ljuta je i gorka, pravo se može riet,
 nu je malo još roka, da ju ćeš svu proždriet, 610
 da ju ćeš svu proždriet ter vidim u duhu,
 da će sva izgorjet sirova u suhu.
 Za toj me grozni plač, Latinko, sustiže,
 sve srce tužno tač da željno uzdiše;
 za-č prieši plačni dan, neka t' je toj znati, 615
 da s krivcem pravedan jednako zlopatori.

Pjesanca Latinom.

Latinko gospoje, oholi tvoj ures
 i dike te tvoje slove se do nebes,
 za što je tva gizda, govoru ja tebi,
 jak jedna od zvizda, najsvjetlja na nebi;
 i stoji u slavi tvoj pozor izbrani
 jak paun gizdavi u ravnoj poljani,
 i oholo gizda se i perjem se hvali,
 ružicu gdi pase i cvietak ostali.
 Ljepotom još veljom baniš se u vencu,
 jak vila pod jelom pri živom studencu.
 Ter veće nie druge, vojnici svi prave,
 kraljice ni sluge toliko gizdave;
 ni veće slavnije gospoje na svieti,
 ni ljepše, spravnije u oružju vidjeti.
 Za-č gdi se tva liepos oružjem odieva,
 rekal bi taj svjetlos da suncu odsieva,
 ter se tobom diče viteške sve slave,
 nu na te krv liče razlike države.
 Za-č si ti uzrok vas od mnogo jur zala,
 za što si tvoju vlas tudjinom podala;
 ter zoveš tudjine i ljudi neznane,
 da t' robe i pliene latinske te strane.
 Robe te i pliene i odiru svaki čas,
 na priešu ter gine prislavna tvoja vlas.
 Nepravi krstjane ner meu sve zle zgode
 pojamši pogane k tebi se sad brode,
 da t' splešu toj malo tej vojske razlike

Pj. 9: u rkp. knjige IV. pj. 10. na listu 9—10.; ista pjesma dolazi i u rkp. „Vrtlu“ br. 324 na l. 185 pod naslovom: Italii Dum Mavro Dubrovčanin, odakle ću razlikosti teksta navesti uza znak v. (t. j. vrtal); sr. Kukulj. st. pjesn. I, 75. 2 te] tej v. 4 najsvjetlja] najsvitlja v. 9 baniš se] bani se v. 11 vojnici] vitezi v. 13—14 sviti—viditi v. 15—16 lipos—svitlos v. 17 viteške] od vitez v. 19 zač] er v. 22 da robe v. tej v. 23 pline v svaki] svak v. 24 priešu] prišu v. 25 ner meu sve zle zgode] još k tebi hoće doć v. 26 cieli stih ovako: i sobom pogane dovesti na pomoć v. 27 rkp. pogr. slešu.

što ti je ostalo lieposti i dike.
 A je li toj pravo, da t' se sad potlači
 tve lice gizdavo ne kopji ni mači, 30
 ner samiem neskladom, ki silu primaga,
 i himbom i svadom, gospoje pridraga?
 Za koju vajmeh stvar, može se toj znati,
 slavan kralj i česar da ostaše u rati;
 i vojsku svak svoju spravil je u polju, 35
 da se tuj u boju kako psi iskolju.
 Kolju se i dave, kako psi i vuci,
 i pliene t' države krstjane i Turci;
 sva zemlja, sve vode, sve more ter takoj
 ne imaju slobode ner s plačem nepokoj. 40
 Svudi je za dosti tužica s jadovi,
 puna su žalosti sela i gradovi.
 Aj tko bi sad zbrojil, gospoje od gospoj,
 uzmnožan što je bil prie toga ures tvoj?
 i što si ti sada i koji imaš dil, 45
 mramor bi od jada u suze prosuzil!
 Radosti minute nu neću pobrajat
 ni tuge priljute iz nova ponavljat;
 za-č veća nie žalos ni veća boljezan,
 minutu ner rados pripievat u pjesan. 50
 Vaj kad se prikrati minuta tva rados
 i svasma obrati u tužbu i u žalos.
 A sama znati mož, kada je vlas tvoja
 vladala velju množ naroda bez broja!
 vas istok i zapad ne bi li vajmeh svoj, 55
 i stavi svaki grad na svieti pod kril svoj?
 Kolike harače tebi su brojili,
 i rimske polače što ti su nosili!
 Gospoje boga rad za toj bih rad znati,
 kamo toj blago sad, kamo se obrati! 60

28 što] čto *t. j.* čto *v.* 29 da se *v.* 31 ner] neg *v.* 35 spravil] sabral *v.* 36
 tuj] svi *v.* 38 i pliene *v.* 39 sve more sve vode sva zemlja *v.* 40 ner] neg *v.*
 41 tužica] tuga vaj *v.* 44 umnožan čto *v.* 45 i čto *v.* 49 zač] ter *v.* 50
 ner] neg *v.* 51 vaj kad] kada *v.* tva] sva *v.* *Stihovi 53—56 pripisani su u*
našem rkp. na okrajku ali istom rukom, u vrtlu dolaze u tekstu. 55 naš
rkp. toj. a v. tvoj. 56 pod kril] prid *v.* 58 čto *v.* 60 kamo se] gdje li se *v.*

Gdi t' je plav kreata razlikoga blaga
 i srebra i zlata i kamen'ja draga!
 Gdi li t' su mramori i zidi ostali,
 što t' nesklad obori i ognjem popali!
 Gdi li t' su česari, vitezi gizdavi, 65
 koje bog nadari da plovu u slavi,
 koji se spraviše tebi dat svu slavu
 i vičnu t' staviše krunicu na glavu!
 Gdje li t' su korune, od kraljev zlamen'ja, 70
 u zlatu sve pune dragoga kamen'ja,
 i ostale još stvari, s triunfi što t' daše
 ti slavni česari, koji sviet rvaše!
 ki care i bane i kraljev još mnoštvo
 daše ti svezane za poklon u robstvo. 75
 Nu nemir, gospoje, tvoju vlas prikrati,
 horugve ter tvoje gori dnom obrati;
 i Marte oholi, oružnik vrhu svieh,
 svasma te ogoli od vitez tolicieh,
 i tebe rascvieli i skрати t' sve slave 80
 i sve ti razdieli tudjinom države.
 I od tolike slave ništo t' nie ostalo
 za dike gizdave ner perja toj malo,
 što nose na glavi i čiem se gizdaju
 vitezi gizdavi, u oružju ki sjaju. 85
 Još mala pohvala, govoru ja tebi,
 sama je ostala kraj mora pri sebi,
 sjedeći vrh blata u ženskomu bludu
 u kruni od zlata, ku nosi za ludu,
 pameti i umom ter se sama zove,
 pritanciem razumom vrhu svieh da plove; 90
 ter krili još prši i još se podpira,

63 zidi] zide v. 64 čto v. 67 tebi] tebie v. 68 vječnu v. 71 još] sve v. s
 triunfi što] u slavi čto v. 72 sviet rvaše] svit prijaše v. 73 i od kralji toj
 mnoštvo v. 74 svezane] sve strane v. 76 horugve] korablje v. 77—78
 svih—tolicih v. 81 ništo t' nie ostalo od tolike slave v. 82 ner perja toj malo
 za dike gizdave v. 83 čto v. 83—84 zamienjene su druge polovice stiha
 u v. 86 pri sebi] po sebi v. 87 sjedeći] i sjedi v u ženskom bludu] koju bog
 umnoži v. 88 ku nosi za ludu] i tuj se bogoži v. 89—90 nema u v. 91 i
 još sad podbira v.

i blago uzdrži, što družieh odira ;
 nu nesklad uklada meu kralji najliše,
 da tuge i jada krstjanstvu ne lipše.
 Latinko gospoje, za toj te sad molju, 95
 na molbe na moje priklon' se na volju,
 ter sada odluči da smiriš gospodu,
 da se boj razluči prie ner se izbodu.
 Za-č ako u boju budu se sastati.
 prolit će krv svoju, neka t' je toj znati. 100
 Vaj ter će sva trava od ravne poljane
 ogreznut krvava, gdi se boj sastane.
 A je li sud pravi, gospoje izbrana,
 da se tač krvavi viteška poljana, 105
 da kopja praskaju, vaj gdi se vojnici
 na ruke sastaju, pješci i konjici!
 Ter kopja gdi uzlome, čut se će strašan glas,
 jak gromi da grome u oblaku vrhu nas!
 Je li još pravedno, da budu popliti 110
 u krvi bezredno i kopja i štiti?
 i oružje ostalo, i perja s glavami,
 gdi će bit ne malo uzdaha suzami,
 da zemlja izčezne od jada, gdi takoj
 oružje pogrezne u krvi krstjanskoj!
 Gdi će pomrčati sunačce (s) zviezdami, 115
 kad budu trčati konjici vaj sami
 bez konjik na volju i svojieh plesati,
 u krvi po polju ki budu ležati.
 Kolik će jošte strah sve živo prijati,

92 što družieh odira] i k tomu pribira v. *Stihova 93 — 96 nema u v.* 97 ter sada] za toj sad v. da smiriš] ter smiri v. 99 zač] er v. 101 vaj ter će] ter će taj v. od ravne poljane] vitezi gdi leže v. 102 gdi se boj sastane] čto voj-ska taj pleše v. 103 gospoje] Latinko v. *Mjesto stihova 105 — 112 dolaze ovi :*

gdi se kopja lome ter trepet čuti jes
 jaki no kad grome gromovi iz nebes ;
 još gdi će popliti u krvi tolici
 sva kopja i štiti jaki no po rici

115 hoće li pomrčat v. 116 kad budu tuj trčat konjevi vaj sami v. 118 ki budu] gdi budu v. *Mjesto stihova 119 — 132 dolazi ovo :*

Hoće li strah imat države sve one
 kad budu uslišat trumbete gdi zvone ?

kada se bude prah do nebes dvizati. 120
 K tomuj mnim svak će riet: prišal je hip i čas,
 da pade vas saj sviet i nebo vrhu nas
 od trieske tolike zlosrdieh vojnika,
 kojoj nać prilike ne mogu do vieka;
 čujućí najliše gdi plaćno suzami 125
 od jada uzdiše zemlja, lies i kami,
 kad počnu gromjeti lumbarde ognjene
 i bublji zvoniti i trublje medene.
 Vaj ter će većí broj viteza lipsati,
 ner niedan pćela roj kada se urati. 130
 Tolike tužice tko li će zbrajati,
 kad počnu sulice i kopja praskati,
 i kad se rasprše po polju ter stoke
 i maće iskrše i korde žestoke.
 Mnim se će groba van još mrtvi dvizati, 135
 kad počnu grom strašan pod zemljom slišati,
 gdi grome lumbarde od trieska prilikom
 ter tužbe i jade zadaju vojnikom.
 Hoće li Vulkan sam još željno uzdisat,
 kada se bude plam do neba uzdvizat! 140
 Hoće li biti jad i čemer priljuti,
 šćopeti kako grad kad budu sasuti,
 i strile gdi uzlete, gdi će taj stat se boj
 jak ose proklete ali ti pćela roj!
 Hoće li oblaci krvav znoj proliti, 145
 kad budu junaci u krvi popliti?
 Vajmeh smrt nemila hoće li još rieti:

Hoće li imat strah jaoh svaka živina,
 kada se dvigne prah do oblačnih višina?
 Tko li će tužice i žalos zbrojiti,
 kad počnu sulice i kopja lomiti?

Mjesto stihova 135—138 dolaze ova dva:

Hoće li iz grobov još mrtvi ustati,
 od pušak kad gromov taj počne bućati?

139 još željno] od jada v. 143—144:

gdi strile uzlete od čela do čela
 jak ose proklete i roj taj od pćela.

145 znoj] daž v. *Stihova 147—149 nema u v.*

niesam prie primila tolik trud na svieti,
u zemlju skladaje tolik broj vojnika,
kiem se duh rastaje od rane bez lieka. 150
Nu čuti nemao trud jadovna svies moja,
za-č ne viem pravi sud učinit od boja,
kad svrši Marte boj zlosrd'je ter skrati,
koga će veći broj u polju lipsati,
koji će vajmeh stieg od vojnika u polju 155
ostati za biljeg kada se pokolju?
Tko li će tuj žalos izreći i taj plač,
hrabrena gdi mlados u krvi pade tač?
O starče Karone, a ti se pripravi,
pakljeni parune, ter veću plav spravi, 160
i tamo kraj rieke, blatina gdi je taj,
nakosi tršljike ter plaveu koničaj;
Palinura k sebi jošte ćeš prizvati,
da t' plavcu tuj tebi pomaga štivati;
i tojzi još plavi, Karone stari moj, 165
vozaca pripravi, kojih je veći broj,
koji će privozit vješto i naredno
tuj plaveu na izmit s tobome zajedno.
Za što će mnoštvo doć bez broja na sviet saj,
koje sam nećeš moć priplavit na on kraj, 170
Latinka gospoja ako sad ne smiri
gospodu bez broja, što kokot razmiri.
Sudče Radamante, sa(d) što ćeš i ti rit,
kad bude prida te toliko mnoštvo prit?
Hoćeš li čuti trud i velik nepokoj, 175
kad pride prid tvoj sud toliko mnoštvo toj?
ako se ne spravi Latinka gospoja,
da vječni mir stavi meu kralji vlas svoja.
Gospoje od gospoj a sad se spomeni,
sama se ti posvoj a tudjiej odreni, 180
oružni tač zvokot neka se ne čuje,
i orao i kokot neka te ne kljuje.

162 koničaj (koniciai)] napravljaj v. 164 štivati] spravljati v. 166 kojih je veći broj] djetieća velik broj v. 167 vješto] čisto v. 170 pripraviti] pribrodit v. *Stihova 173—178 nema u v.* 179 a sad] za toj v. 180 a tuje odždeni v.

Čin' da t' se pokloni kokotov plahi bies,
 u oružju ki zvoni i gromi kako tries;
 čin' da te Akvila, Latinko, na cvieli, 185
 koja sad sva krila daleče raskrili;
 čin' da te ne cviele istočni pogani
 i oružjem ne diele tudjini ne znani.
 To li su odluke, da se ćeš udati,
 ne daj se u ruke od mnozieh vladati; 190
 jednoga ti vjeri i posvoj za sebe,
 a ostale odtjeri daleče od sebe,
 neka se slobodiš od tuge i jada,
 da vesel provodiš tvoj život od sada;
 da majke ne ostaju i tužne sestrice 195
 u tužbi i vaju i plačne udovice,
 ke velmi uzdišu prid tvojiem uresom
 i ruke uzdižu cvileći k nebesom,
 dokli se ti smiliš, Latinko gospoje,
 ter kralje namiriš u rati ki stoje. 200

10

Pjesanica košuti ranjenoj.

Tko može na svieti od cvilne košute
 grozni plač izrieti i jade priljute,
 košutu dim koja sprijaznit ne more
 tihoga pokoja ni od polja ni od gore, 5
 tihi mir i pokoj ter se š njom rastavi,
 gdi plačna život svoj skončava u dubravi;
 takodjer i u lugu suzice roneći,
 plač, žalos i tugu pri sebi gojeći,
 radosti minute kad joj čes prikrati 10
 i u tužbe priljute vesel'je obrati.
 Ter je trud, moj bože, košuta gdi plaha
 ustavit ne može jasnoga uzdaha;

188 ne diele]nadile v. 189 toli su]toj li si v. 191 posvoj]drži v. 192
 od tebe v. 193 tuge]tuga v. 194 i vesel v. 195 ostanu v. 196 u plaču i
 jadu v. i mlade udovice v. 197 velmi]tvrdo v. 200 i kraje samiriš v.

*Pj. 10: u rkp. V. knjige pj. 5 na listu 19^b; dolazi i u rukop. kneza
 Pucića pod brojem 2., odakle su navedene glavne razlikosti.*

ni uzdaha ni plač svoj, ner gorče od jada
 po gori zelenoj plačan glas uklada,
 uklada i tužicu prieku smrt videći, 15
 naliepnu strjelicu pri srcu noseći,
 kad lovac od lova prie sunca podrani
 ter hitro iz krova strilom ju izrani.
 Koli je jadan čut i tužan za dosti
 taj čemer toli ljut i plačne žalosti, 20
 planina i lug taj gdi velmi tuguje,
 toliko plačan vaj u sebi gdi čuje!
 Još taj trud s tugami i plačna boljezan
 stanovit živ kami podira zemlje van;
 a mramor pribieli, pri tužbi toj stoje, 25
 ciepa se i dieli od jada na dvoje.
 Svaka zvier i ptica, gdi jošte toj čuti,
 i bistra vodica smete se i smuti;
 a slavic na jeli u pustoj toj gori
 sam sebi smrt želi, da ga prie umori, 30
 da žalos ne čuje gdi takoj cvileći
 košuta tuguje s duhom se dieleći.
 A kamo plačan glas dubravom gdi leti,
 putnika svaki vlas na glavi da trepti!
 a tužbe najliše, dubravom gdi takoj 35
 s vapajem uzdiše po gori zelenoj!
 Tužben je još poraz pritužna narava,
 gdi joj svoj tužan glas ponavlja dubrava;
 gori i dubravi za što je dana vlas,
 da tudjer odjavi s vapajem svaki glas. 40
 Ako je glas vesel, ponavlja vesel'je;
 to li je glas dresel, ponavlja dresel'je.
 Ter gusar ter vojnik sam sebe dobiva,
 i pješac i konjik gdje taj glas priziva.
 Na pokon travica za tolik nepokoj 45
 po zemlji na nica prevrati listak svoj,
 ter vene ter bliedi ter vajmeh ranjenu
 strjelica taj vriedi košutu trapenu;

40 odjavi] objavi p. 44 u rkp. prixiua, što bi valjalo čitati priživa, ali p.
 priziva 48 trapenu] starpjenu p.

trapenu vajmeh tač, gdi lugom pastire
 priziva na svoj plač i gorske satire, 50
 s vilinjom mladosti od gustieh dubrava
 gdi ju trudnu za dosti prieka smrt skončava.
 Vičući ter veli i od truda i od jada :
 drugu stvar ne želi moj život za sada,
 planinsku ner družbu, iz glasa ku zovem 55
 na moj plač i tužbu, u suzah gdi plovem.
 Ako gdje koja vil u jezeru studenu
 opira obraz bil za diku ljuvenu,
 prosapši zlatan vlas niz bil vrat do pasa :
 sliši moj plačan glas tužnoga poraza, 60
 željno te molim ja, polita suzami,
 za sunce koje sja i mjesec (s) zviezdami.
 Ako ja ljubavi mogu steć koji dil,
 jezera ostavi, ne opiraj obraz bil,
 i ne plet' u kosu i u vjenčac plamen tvoj, 65
 niz bil vrat ki prosu u vodi studenoj,
 ner hrlo upriši ter tvojom ljubavi
 plačnu me utješi u ovoj dubravi.
 Ter najprie draga vil, za ljubav ku t' nosim,
 podri moj jadan stril, pri srcu ki nosim ; 70
 pak bil'je vaj svako, željno te ja molju,
 prišeći tutako razbiraj na volju,
 nu ne daj ružicu, kaloper ni bosil,
 ni hromu ljubicu ni rumen trendofil, 75
 oksjenčem i rutom ner samo boga rad
 i ljutiem skrobotom ranu mi povi' sad ;
 i na ovi plačan trud mimo sva jaoh ina
 gorkoga ne zabud' smiešati pelina,
 s gorkosti te trave, te trave s gorkosti,
 jeda me ozdrave od ove žalosti, 80
 U rajsko zagorje uvedi pak mene,
 pod jel'je i borje na vire vodene.
 Kad bistre vodice duh se moj nasiti,
 daj malo dušice da mogu pojmiti ;
 za-č kom bih dušicu pri vodi pojmila, 85

- gorku bih tužicu s boljezni zabila,
i ljutu jaoh strielu, toliko žagornu,
ku nosim u tielu pri srcu jadovnu.
Nu odkli se ne more nać bil'je ni trava,
ni od polja ni od gore takogaj narava, 90
u pustoj dubravi gdi trudan duh dielim,
da me sad ozdravi, da veće ne cvielim:
prie roka umrieti za-č vajmeh prie volju,
ner ovuj trpjeti s jadovi nevolju.
Živući tiem bože, koji si na nebi, 95
ako se ka može steć milos pri tebi,
pošlji sad prieku smrt, da svojom naravi
svasma me bude strt i u prah me postavi,
da taj šip priljuti, ki mi smrt zadava,
me srce ne ćuti, ko se sad skončava; 100
tolike na svieti da veće ne budu
jadove trpjeti u mukah i trudu,
gdi cvilim grozeći, gledaje smrtni hip,
pri srcu noseći strilicom ljuti šip.
Lie vajmeh, trud veći pod nebom nitkore 105
jezikom izreći na svieti ne more,
razmi tuj tužicu s kojom se smr' spravi,
da trudnu dušicu od tiela rastavi;
zviretu najliše, vaj komu u gori
tudjer duh polipše, kad ga smrt umori, 110
ter viekom nikada umrla zvierca taj
veće se ne nada uskriesit na sviet saj.
Za-č zviere kad umre, umre duh i tielo,
i u crnu zemlju gre, gdje mu je i djelo.
Za toj se bolim ja, za-č veće na svieti 115
sunačca, koje sja, ne mislim vidjeti;
ni sunca ni bil dan, ni višnje radosti,
kada me vični san obujmi tamnosti.
Plač, žalos i tuge tiem vajmeh ponavljam,
dubrave i luge za-č sada ostavljam, 120

86 tužicu *po p.*, naš *rkp.* *grieškom* dušicu. 88 jadovnu *po p.* u našem *rkp.* *grieškom* *opeta* žagornu. 99 ki *p.* koji naš *rkp.*. 103 grozeći] grozneći *p.* hip *po p.*, naš *rkp.* *grieškom* xip. 107 smr] smrt *p.* 109 zvjeretu *p.* 118 vični] vječni *p.*

i rajska plandišta i vira vodena,
 od mnogo godišta gdi sam ja gojena;
 a kamo planine od jel'ja i borja,
 i poljske ravnine i blaga zagorja, 125
 i livade slavne plodnoga narava,
 ke su vazda spravne razlicieh dat trava,
 i pozna i rana gdi se zelen plodi,
 košutam ter hrana vazda se nahodi!
 Još vajmeh plač priljut grozno me rasevieli, 130
 od stada od košut za-č me čes razdieli,
 ter mene grozni vaj sada će skončati,
 a moja družba taj živa će ostati,
 ka će nakon mene, kad me smrt umori,
 studence vodene uživat po gori 135
 i zelen razliku vesele za dosti
 za milos i diku s velikom radosti,
 i žuber i pietje od razlicieh ptica
 i razliko cvietje ko plodi travica.
 Vrh svega vrh toga pod suncem koje sja 140
 proljetja slavnoga najveće žalim ja,
 proljetje za-č je toj, ljuveno i milo,
 s mirisom život moj planinom gojilo.
 Vaj, gdi bi biesan lav prihinjen za dosti
 ponikal za ljubav s mirisne sladosti, 145
 s tolikom ljubavi ter biesni svaki duh,
 gdi prši u dubravi tihoga vjetra ćuh,
 na jeli visokoj ali pak na boru,
 gdi ćuši listak svoj, najliše u zoru
 kad svietla danica s kolom se odpravi, 150
 gusarska stražica, bio danak da objavi;
 ter šušan taj slatki gdi gorom prohodi,
 živući duh svaki sebe van zahodi;
 i slavic taj ptica kriocem se poklopi,
 jutrnja rosica iz vedra gdi kropi, 155
 pod kriocem ter tako gdi tuj slas razbira,
 ljuveno i slatko rajski glas rastira;
 pjesance ter poje s medenom sladosti,

vrh jele tuj stoje od velje radosti,
 gdi sam ja poznala planinski svaki blud,
 a sad sam ostala, sliedeći svaki trud! 160
 Ter kad ja na sviati još mišljah, vaj meni,
 u dugo živjeti u rajskoj zeleni :
 tad mi smrt zaprie put, stlačit me hoteći,
 ovi stril toli ljut pri sreću noseći,
 gdi plačna žedneći smrtni trud razbiram, 165
 vodice želeći a od žedje umiram.
 Tiem tvrdi mramore, mramore studeni,
 jaoh jeda bit more, pusti vir vodeni,
 molim te neboga, jeda bit može toj,
 nasiti rad boga čemeran život moj 170
 te vode studene u ovojzi dubravi,
 prie ner li smrt mene životom rastavi.
 Za-č kom bih ja sita vode se napila,
 moja bi čestita prieka smrt sad bila.
 Dubrave i luzi, i gore zelene, 175
 sad vidjte u tuzi gdi život moj vene ;
 ter sada po gori s vapajem dajte glas,
 kako me umori od smrti prieke vlas :
 lovac me rascvieli u gori zelenoj,
 gdi vajmeh prostrieli srdačce i duh moj, 180
 ranjena ter sad mrem od truda ne mala,
 i u crnu zemlju grem, ka me je sazдала,
 a ostavljam sviatu sviet, kako je vazda bil,
 ki smrtno mogu riet da me je oznobil,
 kako se vidi toj, gdi strila žestoka 185
 potlači živoj moj i tilo prie roka,
 nevidom ter mene u krasnoj dubravi
 srjed gore zelene nevidom rastavi,
 u krasnoj dubravi, gdi mi će nemilo
 vukovi i lavi razdrpit sve tilo. 190
 Toj me će prigrdо, kom budu izdahnut,
 zvieren'je zlosrdo na kuse razmaknut ;
 još mi će sve ptice, krvave naravi,
 raskljuvat sve lice i oči u glavi.

- Zlosrda za-č je ćud zvieren'ja od gore : 195
 kad živu smrtni trud zdat se ne more,
 mrtvoga na volju jak pčele i ose,
 i drpe i kolju i u zubieh raznose ;
 i ptice ostale mrtvu mu zadadu
 tužice ne male, kada se na-nj nakladu. 200
 Sad čini pravi sud sve živo stvoren'je,
 je li toj velik trud vrh glave trpjenje ?
 Jesu li žalosti i pakljeni nepokoj,
 mrtačke do kosti zvierenje drpi toj ?
 O zemljo, i ti sad razbiraj u sebi, 205
 je li toj velik jad, molim se ja tebi,
 je li toj tužica, ali trud najveći,
 ki živa dušica ne može izreći !
 planinska pridraga plandišta ostavit,
 i s tilom jednaga trudan duh rastavit, 210
 i ostale raskoš od slavnieh dubrava,
 koje svak riet može, da ih narav sazdava,
 zemaljski da je raj košutam u gori,
 zelenca gdi je taj, ku sam bog satvori.
- Rekla si košuto, koli je na svieti 215
 čemerno i ljuto, jadan stril podnieti,
 i umrieti srjed gore, gdi vajmeh po vas viek
 najti se ne more smrtnojzi rani liek ;
 najliše žedneći od truda gdi čezne,
 živi vir želeći od vode studene, 220
 a ne ima gdi piti u gori zelenoj,
 trudan duh pojmiti pri vodi studenoj.
 I ja taj činim sud, košuto ranjena,
 da je toj velik trud i muka pakljena.
 Plačne su još tužbe, pravedno mogu riet, 225
 samomu bez družbe u pustoj gori mriet.
 Rascvilna košuto, nu ne moj vajmeh sad
 toliko priljuto skladati plačan jad,
 ustavi gorki plač, ustavi tužice,
 ter ne moj grozno tač prolievat suzice. 230

Ako tvoj duh dieliš, gdi t' se smrt približe,
 što jadaš, što cvieliš, što t' se tač uzdiše?
 Pokli si umrla i vidiš smrtni čas,
 što s' tolik prostrla s vapaje(m) tužan glas,
 ter trude svi luzi i puste dubrave, 235
 gdi život tvoj suzi u suze krvave?
 I sve je smeteno, do zvieri, do ptice,
 gdi toli bezredno prolievaš suzice!
 A tvoj je zaman plač i grozno cviljen'je,
 pokli t' je prišlo tač životom dieljen'je. 240
 Nu ako ti razbiraš, ranjena tom strilom,
 da takoj umiraš i s duhom i tilom,
 košuto družice, željno te molim ja,
 te tvoje tužice na stranu parja' tja:
 jednom ćeš umrieti, jednom ćeš k zemlji poć, 245
 jednom ćeš na svieti svjetovna djela oć;
 Jednom ćeš prikratit tuj tvoju boljezan,
 i u prah se obratit, iz koga s' prišla van.
 I u prahu tuj stoje, neka t' je još znati,
 boljezni te tvoje tudjer ćeš parjati; 250
 za što zvier od gore, po tom se svrne u prah,
 veće ju ne more obujmit niedan strah.
 Zaman si rekla toj i zaman svjedočiš,
 ka pereš obraz svoj suzami ke točiš;
 da po tom premine s života zviere toj, 255
 s njim tudjer pogine u vjetru i duh svoj,
 ter ne zna strašni sud, po plamu ki će doć,
 i što je plačni trud, vjekušta gdi je noć,
 i vječne pomrake, gdi nigdar na svieti
 svjetlosti ni zrake nije moć vidjeti; 260
 i grješne gdi duše njeguju plačni glas,
 gdi cvile i tuže bez konca po viek vas;
 gdi plačna ta družba gorčije od jada
 s kržitom od zuba trud k trudu priklada;
 ter tko tuj pribiva u mrkloj tamnosti, 265
 vjekušte priživa s boljezni žalosti,

246 svjetovna] životna p. 254 ka] da p. 255 s života] naš rkp. životom s
 života, što je preko broja slogova, p. samo : životom. 256 u vjetru] u ništa p.
 259 na svieti] ne svieti p.

gdi vajmeh nikada, po vas viek do vieka,
 ne može niedna stvar odkupit grješnika;
 za-č hoće pravda toj i s pravdom višnji sud,
 da grješnik za grieh svoj vjekušti pati trud. 270
 A u tebi razuma ne vidim ja toga,
 ni sviesti ni uma, ni suda pravoga,
 da biraš i kusiš, što je žalos i tuga,
 i tanko da sudiš vaj što je smrt druga;
 od božje odluke za-č dano nie tebi, 275
 da taj trud i muke razbiraš u sebi;
 i ne znaš što je slava, gdi je gori nad nami
 nebeska država nad sviemi zviezdami,
 visoko tamo tja gdi s božjom milosti
 sunačce drugo sja s vjekuštom svjetlosti, 280
 ko sunce nikada ne ima istoka,
 ni strma zapada, vrijeme ni roka;
 u vrieme u svako ner tamo gdi stoji,
 tuj svjetlos jednako njeguje i goji;
 gdi je danak vjekušti bez noćnoga mraka, 285
 i plamen gorušti i svietla taj zraka.
 Još ne viem tko more umrlih na svieti
 polače i dvore od višnjieh izrieti,
 od višnje dubrave gdi je svake za dosti
 vesel'ja i slave i obilne radosti; 290
 gdi je slavno kraljevstvo i gdi se razbira
 vjekušte blaženstvo i gdi se ne umira.
 Blaženstvo ter tko toj trudeći dobiva,
 vječni mir i pokoj po trudu priživa. 295
 A to je pripravio višnji bog človjeku,
 koga je satvorio na svoju priliku,
 kad saj sviet ostavi, da se tuj nastani,
 s vesel'jem u slavi gdje stoje izbrani,
 gdi nie čut jeseni ni zime nikada,
 s razlike zeleni da listak sam spada; 300
 proljetja ni ljeta još se tuj ne znaju,
 vrijeme od svieta ka ovdi vladaju;
 i tuj se ne čuti slana, led, snieg i mraz,

- ni sjever priljuti ki često znobi nas.
 Sunčana pomraka još nie tuj nikada 305
 ni s maglom oblaka ni dažda ni grada,
 ni jutrnje rose, ka zorom kropi nas,
 ku pčele raznose birajuć mednu slas.
 Pun mjesec na nebi gdi niednom oblasti
 mrkline u sebi ne pati ni tmasti; 310
 gdi strašno ne gromi, gdi viekom po sve dni
 plah vihar ne lomi planinske zeleni;
 gdi čuti nie trieska, ni s trieskom plamena,
 nit se lamp svjetliska ni munja ognjena,
 ni zviezde s kudami ke mno-krat vidimo 315
 leteći nad nami, ter im se čudimo.
 Kraljevstvo slavno toj ter sada i vazda
 tihi mir, vječni goj, njeguje i vlada;
 blažene ter duše, ke se tuj nasele,
 ni cvile ni tuže, ner li se vesele 320
 u taj dvor priblažen, ter se tuj sazdava
 po vas viek i amen sva hvala i slava
 višnjemu u višnjieh, koji je uzumnožan,
 stvoritelj vrhu svieh koji je razložan.
 A ti se ne nadaj uživat tuj rados, 325
 gdi je vječna slava taj s vesel'jem i rados.
 Nu odkli se ne nadaš višnjemu vesel'ju,
 što cvieliš i jadaš u groznom dresel'ju,
 od truda žedneći gdi tvoj duh umira
 bistroga želeći kladenca i vira? 330
 I odkli te djavlja vlas ne more povući
 pod zemlju u propas, gdi je plamen gorući,
 čemu su suzice bezredno proliti,
 gdi ne mož dušice od jada pojmiti?
 To li ćeš meni reć, košuto ranjena, 335
 ne mogu zdravja steć nit ću bit shranjena
 ni u tielu ni u duši, po vas viek do vieka,
 tiem život moj tuži rane rad bez lieka,
 tužicu vrh tuge ter sada ponavljam
 dubrave i luge za-č sada ostavljam, 340

308 biraju ć p. biraju naš rkp., možebiti biraje.

Stari pisci hrvatski III.

i ostale raskošne, ke éu sad parjati,
 za-č (se) toj ne može bez truda zbrajati :
 košuto ne moj tač, ne moj tač košuto
 ponavljat grozni plač cvileći priljuto ;
 zabudi žalosti, zabudi dresel'je, 345
 zabudi radosti i od svieta vesel'je,
 zabudi i duh tvoj, ki dieliš od tiela,
 pokli je toj takoj tvoja čes hotjela,
 pokli ée prieka smrt za niedno zlo djelo
 jednaga u prah strt i tvoj duh i tielo. 350
 Viem, odkli s' ti pala od majke utrobe,
 da niesi poznala ni grieha ni zlobe,
 za ku se pristoji pakljenoj oblasti,
 da tvoj duh posvoji u vječnoj propasti ;
 za-č se si gojila po tvojoj naravi, 355
 kako si hotjela u gustoj dubravi ;
 pasla si travicu u gori i u polju,
 i bistru vodicu pila si na volju ;
 ter ti je hranica u gori zeleni
 drobahna travica i viri vodeni. 360
 Nies' prela ni tkala, takodjer ni šila,
 i niesi poznala, što je biser i svila ;
 ni srebra ni zlata, ni kamenja draga,
 ni čista skrlata, ni ostaloga blaga ;
 ni tanke koprene, ni vela pribiela 365
 od velje procjene za odjeću od tiela.
 Imala nies' brige dikom se gojiti,
 ni zlate verige na grlu nositi ;
 ni raspliet ni veze, ki su sad nastali,
 najliše podveze zlatiemi čombali. 370
 I meu zla ostala ti niesi ramena
 sva naga kazala i prsi oplažena,
 kako ih vajmeh sad svud kažu po sviati,
 koju stvar kako gad nie milo vidjeti.
 K tomuj se još tužu, vlastite gdi kose 375
 i strigu i stružu, a tudje pronose,

342 ogradjenu rječ dodah stiha radi. 361 žnila pogr. p. 366 odjeću p.
 naš rkp. samo oću. 370 čombali] u rkp. pogr. conbabali] p. cjombali.

diademom pokrovne, da ih mlados pohvali,
 plamenu dostojne, da im glave popali.
 U stara vremena nu prjedje nie bila
 taj tuga pakljena, ka je sad isplila. 380
 A ne viem, od kud toj na saj sviet ispliva,
 u misleh život moj ter se vas snebiva.
 Nu ne viem drugi sud, ner da nas po zlobi
 hitroga djavla ćud tiem djelom oznobi.
 Još niesam nigda mnio, slobodno mogu reć, 385
 vaj da će riganio toliku dragos steć,
 ki je bio za ništa, košuto ljuvena,
 minutieh godišta, u prjednja vremena;
 a od malo jur godiš, zu diku za veću,
 na obruč ga u okoliš u krkla umeću, 390
 da im su sve strane, kad se ka obrati,
 stupajem prostrane na volju stupati;
 i okrugle njih skute nad gležnjieh noseći,
 zapiru sve skute okolo hodeći.
 Nu okorno i ako je, što vam ću sad rieti 395
 u pjesni u moje, ne mojte zazrieti;
 ne imajte zle volje, za-č se zled ne tvori,
 kada se za bolje što komu govori,
 a same činte sud, ter vidjte s razlogom
 taj s griehom djavlja ćud smrdi li pred bogom. 400
 Prociente malo sad taj način od skuta,
 je li smrad, je li gad i rana priljuta,
 i pakao na sviati, o duše neboge,
 vrh gležan vidjeti do lista sve noge,
 neka se zajazi vas ponor pakljeni 405
 timiemi porazi u ove naše dni.
 Još niesi poznala, kušuto, po viek vas
 češlja ni zrcala, gladeći ženski vlas,
 ni vode od ružice s mirisnom pomasti,
 što tiska dušice u vječne propasti. 410
 Tvoje su još bile ložnice i stani,
 koje su pokrile skrobotom brštani,

378 plamenom *p.* glavu *p.* 379 nu prjedje] običaj *p.* 380 tuga] taka *p.*
 388 naš *rkp. piše*: minutie hogixta. 404 vrh] *rkp. piše* var, *ali p.* varh.

i ostala zelenca, košuto gizdava,
 gdi je rajska taj sjenca u dupljah skrovena,
 s naredbom od gore gdi si pribivala, 415
 polače i dvore a niesi zidala
 kamenom tesaniem od biela mramora,
 naravom ner samiem, ki dava taj gora.
 Ter gdje si ti stala košuto u gori
 niesi se bojala, da ti tko obori 420
 polače i dvore, ni grada zidana,
 kako ih sad ore po svieti svieh strana
 s naporom oružniem, s desnicom krvavom,
 zlosrd'jem pritužniem, s lakomiem naravom.
 Ter kud se prohodi, po stranah od svita, 425
 zemlja se nahodi svud krvi polita.
 Tiem sudi, je li plač, je li bič od gnjeva,
 človječja da se tač svudi krv prolieva;
 krstjanska najliše, ka se sad prolieva,
 da željno uzdiše prid bogom na on sviet (sic!). 430
 Posudi još pravo, košuto ranjena,
 tako ti bit zdravo i da si shranjena,
 robove i sužne je li grieh oznobiti,
 i plačne i tužne u okovieh voditi,
 najliše krstjane, plieneći ke sada 435
 izvode prognane jak ovce u stada;
 ter s trudom plačno je pobrajat te stvari,
 gdi puni svud stoje robova pazari,
 i tmaste tamnice, ke sunce ne obtieče
 gdi pasje hranice jedva im dotieče! 440
 A uzrok je tomuj vas nenavid i nesklad,
 krstjanciehl glava vlas, koje se kolju sad;
 kolju se meu sobom, kako se može znat,
 i s himbom i s zlobom sliedeći boj i rat.
 Ter što se krstjani neskladom vladaju, 445
 za to ih svieh pogani poda se skladaju!
 Nu je li pravedno, ako je zla glava,
 da š njome zajedno pogine krv prava?

414 dupliah naš rkp., spilah p. 417 tesaniem] dilaniem p. 429—430 nema u p., i jesu zbilja sumljivi kao interpolacija.

Ter mi je bolno sad, govoru ja tebi,
 toliko trudan jad razmišljat u sebi, 450
 košuto pridraga, za-č ne viem poznati,
 pravedan jednaga što s krivcem zlopati.
 A je li pravi sud, hoće li toj bozi,
 pravedan tolik trud da s krivcem podnosi?
 A taj smo vidjeli očito trudan jad, 455
 ugarsko gdi cvieli gospoctvo vajmeh sad,
 ko glave krstjanske za nesklad izdaše
 i u ruke poganske svasma ga podaše;
 i mnoge ostale države od krstjan,
 koje su upale u nokti od pogan. 460
 A taj zla postaše, pravo se može riet,
 za griehe za naše, kieh je pun vas saj sviet.
 Košuto ljuvena, tiem gdi se zlo tvori,
 sirova i zelena jednako sve gori,
 ter čemer taj priljut i taj jad krvavi 465
 probavlja i ćuti i krivac i pravi.
 Za sad ću prikratit ovi jad priljuti,
 za-č se ću povratit na moj trud minuti,
 košutu da združim u trude sve svoje,
 neka š njom potužim u pjesni u moje; 470
 za što se pristoji, da človjek, božji stvor,
 u trudu tko stoji dati mu razgovor,
 i koga rasevieli nesreća huda tač,
 na pola da dieli š njim tužbu i svoj plač.
 Kako se podoba, za toj ću sliediti 475
 košutu do groba i š njom plač dieliti,
 u plačne pjesance, s velikom ljubavi,
 pokli nie ufance, ranjena da ozdravi.
 Košuto ranjena, a zdravja što žudiš,
 da si ti shranjena, da veće ne trudiš, 480
 i da se naseliš, gdi je tvoja dubrava,
 i da se veseliš čestita i zdrava;
 i da tuj pribivaš vesela za dosti,
 i opeta da uživaš minute radosti.
 Istinu viem veliš ranjena košuto, 485
 dug život da želiš i dobro minuto,
 tvojojzi naravi za što je dano toj,

u krasnoj dubravi provodit život svoj;
 i u miru i u goju kako bi ti ktjela,
 sliediti čes svoju i gorka tva djela. 490
 Nu misal ostavi, a pak ćeš pravo riet,
 kako se probavi slas koju dava sviet;
 za-č svakom radosti čiem nas sviet daruje,
 s hitrom nas sladosti tom vara i truje,
 truje nas i vara hitrosti pokrovnom, 495
 kolje nas i hara sladosti otrovnom;
 i kada mi mnimo da nas čiem pokriepi,
 tadaj vid gubimo, za-č nas tiem zasliepi;
 i rados još svaku, ku od svieta primamo,
 jak vjetar u šaku za ludu stiskamo, 500
 i od dara svjetovnieh ufan'je tko ima,
 taj zaman šupalj mieh u nesvies nadima.
 Još malo razberi, košuto, što ću riet,
 koji su čemeri, ke dieli taman sviet.
 Ako ste u gori, ako ste u lugu. 505
 svud stoje zlotvori, jak zmije u krugu;
 dim lovci od lova, ki se tuj skitaju
 zvieren'je iz lova ter hitro strieljaju,
 da mno-krat ništore ni od lovac ni od pasa
 shranit vas ne more smrtnoga poraza. 510
 I ka se slobodi od pasa i od lovac,
 mno-krat se prigodi, da uvezne u tonotac;
 i u pleter od očac i u tonot uvezne,
 u krovu taj lovac ki hitro protegne;
 i ka se prie nada sahranit svoj život, 515
 najprjedje upada nevidom u tonot.
 I kada žednite, ter vas je želja pit,
 slobodne ne smiete k jezeru bistru prit,
 k jezeru od vode za-č često pastiri
 i vile prihode i gorsci satiri, 520
 vilinja ter vam ćud, ali pak satirska,
 zadava ne mao trud i straža pastirska,
 s lukom i strilami, kojiem bi jadovno
 probili živ kami i srce mramorno.

490 gorka] *nije li gorska?* 500 jak] *naš rkp.* još. 515 ka se prie *p*, *naš rkp.* i a se prit nada. 524 probili živ kami *p.* živ kamen probile *naš rkp.*

- Planinske dubrave koja li pohodi, 525
 vukove i lave još tamo nahodi,
 ki tamo na volju planinom gdi zadju
 sve drže i kolju nejače što nadju.
 Još ako livadom koja vas prohodi,
 s trudom se i jadom združena nahodi, 530
 za-č trepti, za-č preda u strahu žagornu,
 sužanstvo gdi gleda ali smrt jadovnu.
 Rudinom to li gre ali pak po briegu,
 i tamo strahom mre i misli o biegu. 535
 Za što vas svak tjeri, i zliedi i mori,
 jaki no sve zvieri kieh je plod u gori.
 Ter vam je svaka slas dubravska i lužna
 svaki hip i svak čas jadovna i tužna,
 i mjesto još svako, ko mnite uživat, 540
 ljuveno i slatko u goju počivat,
 tad vam čes privrati na nica vesel'je
 i rados obrati u gorke dresel'je,
 ter nigdir na svieti vesela s radosti
 ne moreš zanieti košuto tve kosti; 545
 da moreš pravo reć, priplačna ma drugo,
 ovdje ću zdravje steć i živjet u dugo.
 A sama vidiš toj, kad niesi ti mnjela
 u gori život tvoj razlučit od tiela,
 ranjena tom strilom s kojom ćeš zemlji poč 550
 i s duhom i s tilom zagrlit vječnu noć,
 ranicom bez lieka a sad te u gori
 nevidom smrt prieka bezredno umori,
 za što je ktjela toj tvoja čes prihuda,
 prie roka život tvoj da skратиš od truda. 555
 A ostale tužice ne mogu za sada,
 košuto družice, pobrajat od jada;
 za-č veće što poju u plačne me pjesni
 nezgodu tu tvoju i tvoje boljezni,
 većma se užizem u jadu gorkomu, 560
 željnije uzdišem na rastanju momu,

534 o biegu *p.* u biegu *naš rkp.* 541 sad *p.* tad *naš rkp.* 552 bezredno]
 neredno *p.* 558 tvoje] gorke *p.*

groznije cvileći u pjesni u moje,
 s tobome dieleći jadove te tvoje.
 Nu meu sve ostalo, košuto neboga,
 promisli sad malo, molim te rad boga,
 ako ti cviliš tač ter žalos razbiraš, 565
 skladaje grozni plač, gdje od straha umiraš,
 gdi tvoje ostavljaš dubrave i luge
 ter tako ponavljaš jadove i tuge,
 i gdje t' će tielo leć, kad budeš umrieti,
 da sunca nećeš već ni bil dan vidjeti: 570
 što ću ja vajmeh reć jadovan zadosti,
 kad budem mrtav leć u mrkloj mrklosti?
 gdi stvari nie ine, kad budem tuj leći,
 ner grde živine i miris smrdeći;
 i u zemlji put moja kad bude ostati, 575
 š njom se će svakoja svjetovna rastati;
 i očućen'je svako od telesne puti,
 ni gorko ni slatko, neću ga tuj čuti.
 Nu čeznem u trudu, misleći za svu moć,
 umrieti kad budu, gdi mi će duša doć? 580
 Ali će poč k raj u višnje radosti,
 ali će poč k vaju u nižnje žalosti?
 Ako će k višnjem poč od dvora slavnoga,
 ja ne viem s čiem će doć pred boga pravoga;
 za-č mudri govore, da ništo na sviet saj 585
 dušicu ne more odvesti u dvor taj,
 ner milost od boga, ka je spravna za dosti
 sahranit svakoga tko ište milosti;
 onogaj najliše, tko suze roneći
 jadovno uzdiše za grieh se boleći. 590
 To li ju višnji sud osudi tamo poč,
 priplačni gdi je trud i vječna gdi je noć,
 u tmaste mrklosti, gdi viekom nitkore
 sunčane svitlosti vidjeti ne more:
 vaj što ću reć tadaj, reci mi rad boga, 595
 ako me tužba taj dostigne neboga.
 Tiem zajedem sebe van u veljoj tužici,

misleći gdi će stan bit mojoj dušici,
 ter i ob dan i ob noć košuto od straha
 pihan'ja nie mi moć ustavit ni uzdaha. 600
 Misal je još druga, koja me skončava,
 i tugu vrh toga trudnu mi zadava,
 slišaje vrhu nas, u oblačnoj državi,
 toliko strašan glas, trubeći ki pravi:
 dvižite se zemlje van, mrtačke vi kosti, 605
 sudnji je prišal dan s velikom krieposti,
 ter mrtvi i živi skupte se na jedan stog,
 i pravi i krivi, za-č vas će sudit bog.
 Sve sudnje tužice za sad ću parjati,
 košuto družice, samo bih rad znati, 610
 koji je toj razlog, da duše svieh ljudi
 dvie vote višnji bog opravda i sudi?
 Za-č kom se rastavi dušica od tiela,
 sudi ju sud pravi, kako je živjela.
 Što vajmeh duša taj, kad život svoj skrati, 615
 u tielo na sviet saj opet se povrati,
 i opet se prisudi ali prit k radosti
 ali pak da trudi u vječnoj žalosti?
 opet so povrati taj duša u tielo,
 i tač ju bog plati, kako je nje djelo. 620
 Vaj nu se govori, da je uzrok samo taj:
 višnji bog, ki stvori nebesa i sviet saj,
 kad bude vas saj sviet pred pravdom pravednom
 do konca pogorjet ognjeniem plamenom,
 neka se sve duše, košuto pridraga, 625
 opeta sadruže s telesi jednaga,
 da duše i tiela na puno sve sa sviem
 kako su njih djela plaćene budu tiem.
 Ka dobrom zasluži, da bude shranjena,
 u tielu i u duši po vas viek blažena; 630
 koja li zla bude, zlobniem će tiem djelom
 trpjeti sve trude i s dušom i tielom
 u mrkloj mrklosti, beza dna gdi je mraz,
 gdi nie čut radosti, nego li plačan glas.

612 dvie vote] dva krati p. 630 tielu p. naš rkp. tielo.

Košuto tiem da znaš, čula si razlog taj, 635
 za što bog sudi dvaš človječi naraštaj.
 Košuto družice, ljuvena i mila,
 sad sudi dušice razlučne od tiela;
 nu kada bude prit po plamu da sudi,
 s tielom će tad sudit svaku vrst od ljudi. 640
 Vaj tko nie izranjen od grieha zlom strilom,
 da bude sahranjen i s duhom i s tilom,
 u tielu i duši da u višnjoj državi
 kraljevstvo sadruži, gdi se sam bog slavi;
 a duša u tieli po vas viek da plače, 645
 koju grieh razdieli od višnje polače;
 u vječnoj tamnosti vječno zlo da pati,
 gdi nigdar žalosti ne može da skrati.
 Ako je moj uzdah i ovi moj plačni jad
 u pjesan sudnji strah spomenuo često sad, 650
 tomuj se ne čudi, pojući što uzdišem,
 ni ludo ne sudi da ne znam što pišem,
 košuto pridraga, za što me s boljezni
 strah velik primaga, da pojem u pjesni
 priplačnu ovuj stvar, ku nitkor na svieti 655
 ne može nikadar jezikom izrieti,
 ni moja slaba moć ni kratak život moj
 ne može vrha doć toj tužbi velikoj.
 Za-č da se od gore, košuto ljuvena,
 u jedan list stvore sva listja zelena, 660
 i kad bi višnja vlas za čudo stvorila
 u crnu vajmeh mast svu riekü od Nila
 i ostala jezera i vire vodene,
 i od ptica sva pera u pene gvozdene,
 da pišem sva ljeta: ne bih ja pripisal 665
 do konca od svieta, što ćuti ma misal,
 koji će biti trud i žalos i boles,
 kad pride strašni sud na zemlju zgar s nebes!
 Sad vajmeh košuto meni je u pjesni
 skladati priljuto sve tvoje boljezni, 670
 za što sviet što dava i zemlja što plodi,

sve se toj skončava i u zemlju pohodi;
 a tebi i meni narav je sazdala,
 potrajat kratke dni i živjet do mala.
 Za-č mudri govore, a prava bilj je toj, 675
 da nitkor ne more prodljiti život svoj;
 vrjemena za-č svaka, razuman još pravi,
 slaba su i kratka živućoj naravi,
 i naša godišta, vrjemena i ljeta,
 sva nam su za ništa s taštinom od svieta. 680
 I očito vidju sam, da nam se toj tvori,
 od lana kako pram u kratko ki zgori.
 K tomuj znam, k tomuj viem, i mogu reć sada,
 da kako sjenca sviem vrieme se ukrada,
 krade se i bježi, a sami ne znamo 685
 čas u ki smr' prieši, da joj se pridamo.
 Svjetovnom ljubavi još se svi vozimo
 i u gnjiloj svi plavi pučinu brodimo,
 a sviet nas tač vara jaki no mračna noć
 nevješta mrnara, ki ne umie k portu doć; 690
 a teško toj duši, a teško duši toj,
 kojoj smrt prituži, kad skрати život svoj,
 koja je upala u djavlju privarku,
 mušica jak mala u mrježu pritanku,
 ku prede sam pauk, prede i prostira, 695
 sviem da je za nauk, na svietu tko umira.
 A blago toj duši ka u nesvies ne tone,
 ner li sve obsluži pravedne zakone.
 Košuto, a ti sad u pustoj dubravi
 tvoj trudni s plačem jad i tužbu ostavi, 700
 i željan tvoj uzdah, s kiem cviliš prid smrti,
 koja će skoro u prah tve tielo rastrti.
 Vaj veće ne cvieli toliko jadovno,
 ner s tielom duh dieli pokojno i gojno;
 za što je zaman sve, što cvieliš i jadaš, 705
 i tužbe tako tve priplačno ukladaš,
 pokli t' je prišal čas, da te smrt umori,

675 rukopis piše: biglie, p. rieč. 682 od lanap. naš rkp. do lana 687 rkp.
 vorimo izpravlj. u vozimo, p. varimo.

i da te pusti glas ostane u gori ;
 za-č veće nie t' lieka ni u bil'ju ni u travi,
 pokli te smrt prieka životom rastavi,

670

11

Sviet i moje pjesni.

Nie toli jaganjac na smrti umiljen,
 ni jelen od lovac strjelicom ustriljen ;
 ni grlica plačna, kojoj duh od jada
 ranica taj mačna i srce propada,
 za drugom cvileći vrh svake granice, 5
 s duhom se dieleći od velje tužice ;
 ni bil kuf kraj rieke kad poje cvieleći,
 od smrti od prieke svoj konac videći ;
 ni tužna košuta, kada joj u gori
 strjelica priljuta lanece umori, 10
 ali nju kad lovac bez pasa od lova
 u himben tonotac uhvati iz krova,
 slobodu želeći a tužna ne more
 na volju uteći u svoj lug od gore ;
 ni živi sokol taj vrh jele stojeći, 15
 ki éuti plačni vaj suzice roneći,
 kad mu gorska vila tužniemi jadovi
 oskube sva krila da veće ne lovi,
 ter cvieli i tuži na jeli vrh gore,
 da prieku smrt združi a umrieti ne more : 20
 kako ja umiljen, ki u tužbi i u vaju
 vaj velmi rasevieljen s boljezni dni traju,
 s boljezni dni traju ter toli bolježljiv,
 umrieti ne haju, ni veće biti živ, 25
 gdi vajmeh intačno svud kudi ja hodim,
 jadovno i plačno moj život provodim,
 da ni u čem na svieti, o višnji bože moj,
 ne mogu ja rieti : najdoh mir i pokoj ;
 za-č mene svud sliede razlike žalosti,

Pj. 11 (u rukopisu bez naslova) : u knjizi Voj. pj. posljednja 56. na listu 58^b.

i život moj vriede trudjahnu za dosti. 30
 I gdi mnim ja blažen provodit život moj,
 tuj veće poražen nahodim nepokoj.
 Za-č mi čes prisudi svaki hip i svak čas,
 da život moj trudi do groba po viek vas;
 da se sviet mnom ruga i da me pogrdi 35
 pun himbe i tuga svoj narav zlosrdi.
 A ja se rugam njim svaki hip i svak čas
 jak orahom gnjilim, ranketan kad je vas;
 za-č vidim svoj narav vaj da nas u tuzi
 u šuplju kreca plav, da nas prie ponuzi. 40
 Lie nam da kad godi iman'je za službu,
 koje nas dovodi na pokon na tužbu;
 i što nam dariva, sve je to za ludu,
 za-č se sve priživa u mucu i trudu. 45
 Ni milo ni drago, ni rado ni slatko,
 svjetovno za-č blago u vrieme u kratko
 izlinja kako sjen i uteče u mao čas,
 ter kako ljuti hrjen učini sužit nas.
 Ter što nam sazda je, kako je svoj zakon, 50
 sve pusto ostaje za nami na pokon,
 jak zemlja što dava i zemlja što plodi,
 sve se to skončava i u zemlju pohodi.
 Smiljeno lie takoj i javi i speći
 taj trudni nepokoj podnosim vrh pleći, 55
 dočiem se prigodi, da pride vrieme toj,
 da od truda slobodi rasevieljen život moj
 vladalac višnji taj, ki sada i vazda
 nebesa i sviet saj kraljuje i vlada.
 A što me sviet zliedi i rane sve moje
 ponavlja i vriedi, naučan kako je: 60
 da mu je mala har, što mi je dosmrdio,
 za-č kako gnilu stvar ja ga sam pogrdio.
 Za-č milos tuj stekoh, kojom me bog plati
 ter ga se odrekoh i stlačih potplati;
 sa svom ga krieposti stlačena pogrdih, 65
 u božjoj milosti za-č se vas potvrdih.
 I ako š njim provodim ke tužbe u vaju,
 vesel se nahodim i vesel ostaju;

vesel sam za dosti, za-č vrieme prihodi
 od tmaste mrklosti da me bog slobodi; 70
 ter éu moé tadaj riet: počiva' život moj,
 dobil sam taman sviet, ki mi da trudan boj,
 dobil sam i zmaja, ki svojom gorkosti
 tužice i vaja zada mi za dosti;
 dobil sam i lava, zlosrda i nemila, 75
 pakljena dubrava koga je gojila;
 i zmiju pribliedu, punu svieh otrova,
 ka mno-krat u griedu peči me iz krova,
 ter čemer svoj ljuti, pun gorscieh otrovi,
 nepokoj minuti mno-krat mi ponovi; 80
 mno-krat mi trud zada i velju tužicu,
 da pojmit od jada ne mogoh dušicu.
 Koji éu nepokoj za sada parjati,
 dokli se život moj na svjetlos povrati,
 na oni drum, na oni put, gdje éu ja boljezni 85
 i čemer moj priljut probavit u pjesni.
 Tužbu éu zbrojiti, po malo po malo,
 ter éu sve odkriti, što se je tajalo;
 lie neću raniti odkrovno nikoga,
 ner éu čas shraniti svakomu rad boga, 90
 da nitko na saj sviet, o višnji moj bože,
 s prikorom meni riet bezočno ne može:
 boden'je odveće ter protiv zlotvoru
 crnilo razmeće jak sipa po moru.
 O tomuj ne radim, niti éu raditi, 95
 niti se tiem branim nit se éu braniti;
 pripravan ner stoju, pravi drum ter sliedim,
 da shranim čas moju, a družieh ne vriedim.
 Tiem ako budu živ, još se ée na svieti,
 tko je prav tko li kriv, napokon vidjeti. 100
 Za-č tko trud zadaje ne imavši razloga,
 sam dužan ostaje, gdje tuži svakoga.
 A pravdu skrio je sviet ter je sud za ludu,
 za što prav ne smie riet razloga na sudu;
 za-č se sud prodava i sud se kupuje, 105

i za krivca dava, vaj tko se prav čuje.
 I tko je siromah ter ga sviet progoni,
 pase ga svoj uzdah i suze ke roni.
 Nu ne viem, za ki sud razlog se skončava,
 nepravda tolik trud ter praviem zadava; 110
 ter tko je plemenit taman sviet uživa,
 i ako je pozlobit
 Vaj sviete pritužan, što se tač oholiš,
 tko nie kriv ni dužan, da ga tač progoniš?
 Pravedna progoniš, a tko je pun zloba, 115
 njeguješ i gojiš i kriliš do groba!
 Ah, je li pravedno, hoće li višnji toj,
 da toli bezredno njeguješ narav tvoj?
 Da dobri i sveti tobom su prognani,
 a ki su prokleti, zovu se izbrani! 120
 Ter muči i trudi misleći život moj,
 kad godi posudi, koj je razlog toj,
 da je zlobniem čestit put, svieh strana kud hode,
 a dobri trud priljut svud putom nahode;
 ter dobri svud trude, svud sliede nevolju, 125
 a zlobni što žude, sve im je na volju.
 Tiem bože milos daj, molim te sluga tvoj,
 ter krmi i vladaj trudjahan život moj,
 dokli bil dan svane ter s tvojom milosti
 život se moj stane sunčanom svjetlosti. 130
 Drugo dim sunce ja, ner onoj, ko sada
 vrhu nas vas dan sja, a večer zapada.
 Dim sunce višnje zgar, ko slavni moj bože
 pod zemlju nikadar zapasti ne može.
 Tadaš ću poznati, da od mene neboga 135
 trud se će rastati, o bože svieh boga.
 Kad bude vrieme doć, da s tvojom milosti
 moja se tmasta noć satvori svjetlosti:
 tadaš će svak čuti, tadaš će svak vidjet,
 što srce me čuti i ke ću pjesni pjet. 140

12

Pjesanca Plutonu.

Sračimski i rimski boj iskusit tko je rad,
 Lukan je pisal toj, Lukana išti sad,
 tere će tuj čuti, što je kripos od lava,
 što je boj priljuti, ali rat krvava. 5
 Tko li vlas od boja željan je sad znati,
 s koga se sva Troja gori dnom obrati,
 pod kojom za dosti i s desna i s lieva
 hrabrene mladosti u krvi popliva,
 Omera pogledaj ter će znat, kako je 10
 u krvi rasap taj učinjen od Troje;
 a uzrok bi Elena, neka (se) po sve dni
 travica zelena po Troji zeleni,
 spomene vjekušte neka se mogu riet
 od Troje pripuste, dokoli teče sviet. 15
 Tko li se sam spravi, da vene i bliedi,
 stieg tužne ljubavi podj tjeraj i sliedi;
 Ovid'ja podj legaj od ljuvena djela,
 da t' reče, kako taj peri se zla striela.
 Toj li će tko saj sviet mjeriti s nebesi, 20
 Euklide toj će riet, ki se tiem uresi;
 Euklida tiem legaj, ter ti će razlog dat,
 kako se mjera taj po tanku može znat.
 K tomuj se može reć, da Arkimed vrh toga
 rečene može steć milosti od boga. 25
 Toj li će(š) saznati razloge sve sade,
 kako je zidati polače i grade,
 Vitruvja tiho čti, ter ćeš nać po tanku,
 kako ćeš zidati po mjeri stvar svaku.
 Tko li će čudesa razbirat nad nami, 30
 kako se nebesa vladaju s zviezdami,

Pj. 12: u rukp. knjige V. pj. 6 na listu 23; ovu pjesmu ima i rkp. kneza Pucića, odakle razlikosti teksta pripominjem znakom p. 7 lieva] liva p. 8 popliva] propliva p. 11 se dodah radi stiha, ali ga nema u rukopisima. 16 tjeraj] tjeri p. 17 peri se] tjeri se p. Stihova 21—22 nema u p. 25 saznati p. sad znati naš rkp. 27 čti] ští p. nać] znat p.

Ptolomeo riet će toj i mnogi ostali,
 koji su razum svoj na razum taj dali.
 Tko li će pengati po veljoj tančini,
 i mramor djelati, prilike da čini,
 podj išti Apela, pravo ti ja velju, 35
 ali Praksitela, ter ispun svu želju;
 za što se može riet, da mimo njih djela
 ljepša se na saj sviet još niesu vidjela.
 To li ćeš što kovat, podj išti Vulkana
 ter ti će poslovat taj djela prislavna. 40
 Ako li tko želi labirint zidati,
 tomuj se sad veli: trjebi je iskati
 hitroga Dedala, komu je izbrana
 tančina ne mala i vridnos zgar dana.
 Tko li je rad čuti jadovne boljezni, 45
 ali plač priljuti pojući u pjesni,
 prid pakal podj sada, gdi Orfeo cvili tač,
 pojući ter sklada pod liru grozni plač
 od pakla prid vrati, gdi je velja tužica,
 da mu se povrati ljuvena družica. 50
 Toj li si željan čut priliku k tomuj, vaj
 ne moj stupa smaknut, na morski pridi kraj,
 ter uho postavi da čuješ boljezni,
 Arion gizdavi ke poje u pjesni
 u liru zvoneći, gdje njeka riba taj 55
 pučinu brodeći plavi ga na suh kraj.
 Takmenu tnžicu tko li će čut drugu,
 podj nadji grlicu gdi cvili u lugu
 vrh suhe granice, gdi s jadom i s tugom
 priljute suzice prolieva za drugom, 60
 žestoko ter suzi i željna svedj mira,
 ljuveno gdi u tuzi skončan'je razbira.
 Tko li će po tanku pjesance skladati,
 podj išti Petrarku, ter će toj kazati,
 naj veće gdi slavi pojući i hvali 65
 lovorak gizdavi nad vas dub ostali.

34 djelati] djeljati *p.* 36 prasilitela *p.* ispuni tvu *p.* 38 ljepšija na saj sviet
 niesu se vidjela *p.* 40 poslovat] vježbovat *p.* 48 grozni] jadan *p.* 56 plavi]
 plovi *p.* 61 umira naš *rkp.* svedj mira *p.*

Tko li će još znati, što je pakao što li raj,
 podj Danta privrati, da vidiš razlog taj.
 Tko li je pripravan da bude na svieti
 u razum prislavan svoju svies zanieti, 70
 po tihu najliše, spametno najliše,
 privrati sve knjige Salamun što piše,
 ter ćeš nać razum taj, ki mnozi govore,
 da ništo na sviet saj stignut ga ne more.
 Tko li je dan na to u zemlji kopati 75
 to srebro i zlato, za ko sviet zlopati,
 Plutona podj pitaj, ki u pakli pribiva,
 potajna ruda taj kako se otkriva.
 K tomuj će Pluton reć, ki ti će meštar bit,
 kako se može steć iman'je i dobit; 80
 dobitak za što taj u pakli pribiva
 i opeta na sviet saj na rasap ispliva.
 Tiem Pluto pakljeni, za tvoju tuj krunu
 ufano rec' meni, živiem te ja kunu,
 za što taj plaćan vaj van mrkle propasti 85
 objavlja(š) na sviet saj tom tvojom oblasti,
 sve srebro i zlato ter na dvor ishodi,
 pakljeno sve blato što sije i plodi;
 iz pakla ishodi ter se za-nj krvave
 svi od svieta narodi i za-nj se krvave; 90
 ter nigdir život moj ne more najti sad
 tihi mir i pokoj, pribivat s kiem bih rad.
 O Pluto, vaj Pluto, bezredno ter takoj
 čemerno i ljuto uzdiše život moj,
 na te se boleći ter piham i jadam 95
 suzice roneći i tužbu ukladam,
 moleći svaki čas višnjega na nebi,
 lakomu tvoju vlas da strati tuj tebi,
 jeda bog naredi, ter se čas prigodi,
 da tvoje te žledi vas se sviet slobodi, 100
 od zlate te rude da za liek sjemena
 ostati ne bude ni manje imena.

67 što li raj] što je raj p. 68 vidiš] čudiš p. 74 nitko na svieti p. 77 pa-
 klu p. 79 tomu će p. ki-mu će p. 81 paklu p. 82 za rasap p. 86 obavljáš]
 oba rkp. obavlja. 91 najti] naći p. 92 s kiem bi p.

- Jošte se snebiva moja svies i smeta,
 gdi s tobom pribiva lakomos prokleta,
 u kruni tuj stoje, koja je pokrila 105
 iman'je sve tvoje i blago skupila ;
 za-č je njoj pridano, da svojom oblasti
 čuva ga ufano u tmastoj mrklosti.
 A sada ruda taj zlatnoga poraza
 ishodi na sviet saj od časa do časa, 110
 ka dieli mač krvav ; još mnozi govore,
 š njom milos i ljubav da skrasit ne more,
 rodjake ner dieli i mila i draga,
 i sirote cvili, tužnoga rad boga.
 I ljubav jedina, može se još reći, 115
 od oca do sina meće se za pleći ;
 i k tomuj materi, (što je trudno izrieti)
 sinovi i kćeri žele smrt vidjeti ;
 i od brata do brata svu ljubav i milos
 od srebra i zlata rastavlja usilos. 120
 I jošte kiem vlada jadovna ruda taj,
 viekom se ne nada uživat vječni raj,
 aj tužni Plutone, za-č hoće višnji toj,
 taj človjek da tone smrdeći u kao tvoj ;
 da tone u tvoj kao, u trude bez mira, 125
 gdi sumpor i pakao s plamenom izvira,
 gdi tužan život moj ni nitkor na svieti
 od duša tolik broj ne može izrieti.
 Ter se duh moj čudi, sebe van stojeći,
 gdi Karon tuj trudi, toj mnoštvo brodeći, 130
 a prie bi poginuo, da veće ne živi,
 ner malo počinuo kraj rieke na rivi.
 Samo se vidi toj, jantoli gdi utira
 na čelu krvav znoj, ki mu tuj izvira.
 Nu kad se toj zgodí, lievom znoj otira 135
 a desnom plav brodi, ali ju odpira ;
 najliše gdje pozna rekeša kada je,
 da je pod njom malo dna, trudno se vladaje ;

107 njoj] naš rkp. njo, p. njem. 109 zlatnoga] od zlatna p. 111 ka] ku
 naš rkp. ka p. 122 vječni] višnji p. 123 aj] ah p. 133 rkp. nerazumljivo
 iantoli, p. za-č toli. 135 s lievom p. 136 ali ju] i tad ju p.

običaj za-č ima taj rieka pakljena, 140
 da oseče i plima u njeka vrijeme.
 Plah sjever iz luke kada li još dune,
 krvave sve ruke žulja se napune,
 na veslo gdje bneta, što može najbrže,
 da plata opeta nazad ga ne vrže. 145
 Još mu nie zaman stat, kada se obrati
 oposlom kolovrat, da mu plav ne izvрати;
 kolovrat za što taj kad mu se prigodi,
 ne da mu na on kraj da plavcu pribrodi.
 Ter trude velike i snagu svu stavi, 150
 na on kraj od rieke dušice da plavi.
 K tomuj se, moj bože, snebiva život moj,
 u tuj plav gdi može skreat se tolik broj,
 s tegote tolike koja so po viek vas
 na drugi kraj rieke pripravlja svaki čas;
 ter Karon pokoja nigdare ne stiže, 155
 te duše bez broja na izmit gdi dviže.
 Oto s' čuo Plutone, što se sad govori,
 što u pakao tvoj tone, u paklu tvom gori.
 Nu čekam odgovor, koji ćeš sad dati,
 neka ja božji stvor umiem se vladati. 160
 Je li toj istina, molim te boga rad,
 da je tva krivina, što mi si rekao sad?
 Nu Pluton sad veli: prava me ne sudi,
 za-č zlato toj želi svaka vrst od ljudi.
 Tiem se svak zove lud, ali stvar bezredna, 165
 tko čini pravi sud od mene pravedna;
 a bog zna ki je živ nada sve ostalo,
 da tomuj niesam kriv ni vele ni malo.
 Ner li vi ki ste zgar, timiem se to vite
 a mene pravu stvar krivinom tvorite, 170
 ter mi je na vas žao, neka vi svi znate,
 da niesam toli zao, kako me pengate;
 ner ste vi uzrok vas, a na me jadate

143 gdje bneta] upriet ga p. 144 plata] pluta p. opeta] opet ga p. nazad
 ga] nazada p. 154 pripravlja svaki čas] privadja po svak čas p. 157 oto s'
 čuo naš rkp. je l' laživo p. 158 tvoj] tvom naš rkp., tvoj p. 179 timiem
 se] teziem se p.

i na me zloban glas i tužbu skladate.
 S rudom ste od zlata probili bez boja 175
 od pakla sva vrata, gdi stoji vlas moja,
 ter vam su prostrana, da sada i vazda
 toj zlato svieh strana u pakao upada.
 Sva vrata probiste, prostrana da stoje
 i krunu moliste lakome gospoje, 180
 da izajde pakla van, da je s vami u družbi
 svaki hip, čas i dan, a vi njoj na službi.
 Ter pride pakljen mos od polače naše
 kraljica lakomos na molbe na vaše,
 sami ju dozvaste, i sami bez mene 185
 u zemlji kopaste š njom rude zlačene.
 I sad ih kopate i ob dan i ob noć,
 a očito svi znate na pokon gdi će doć.
 Nu kom se odpravi izajti na bil dan
 da pakal ostavi, da je njoj vječni dan, 190
 ja rekoh : gospoje, kamo se odpravljáš,
 nie djelo toj tvoje, da pakal ostavljaš.
 Jeda ti što lipše, gospoje pridraga,
 iman'ja najliše, i svakoga blaga ?
 Pod tvoju nie li vlas jaki sve gospoji 195
 ovi moj pakljen jaz, sve blago gdi stoji ?
 Nie li stvar bogata, nu sama prosudi,
 od srebra i zlata što mi šlju zli ljudi,
 sve zlato i blago ter moj dvor uživa,
 i kamen'je drago što mi sviet dariva. 200
 Sve vrsti od svila nie li ti za dosti,
 što sviet zgar posila u moje tamnosti ?
 Frapanieh sajuna ne imaš li bez broja
 i zlatieh korduna, jaki sve gospoja ?
 kojoj ćes dopusti, po svomu da djelu 205
 u zlatu sva hrusti i u biseru bielu.
 Ne imaš li još krune od zlata samoga,
 koje su sve pune kamen'ja dragoga ?
 ke nose na glavi ki hoće na sviati

190 da] i p. 203 istkanieh galunaa p 207 krune] krunu p. 208 iz okol
 sviem punu p. 209 ke] ku p.

s taštinom u slavi oholo živjeti. 210
 Ter za tuj oholas, kojom se sviet vlada,
 pod moju sve se vlas toj zbira i sklada.
 Nie li pun pakao moj munite razlike,
 kojoj se ne zna broj nit ima prilike?
 A kamo prsteni i verige zlate 215
 i drazi kameni bez ciene i plate?
 što nitkor na svieti ni u mojoj mrklosti
 ne može izrieti, koje su vriednosti,
 što se faozo kuje, što se zlo prodava,
 što se zlo kupuje i u vjeru zadava. 220
 Toj sada i vazda, svaki hip i svak čas,
 u ponor upada, beza dna gdi je jaz.
 A kamo kamata, toliko skupa stvar,
 ka srebra i zlata šalje nam mnoštvo zgar,
 koga su svi puni i s desna i s lieva 225
 od pakla kantuni, gdi svak čas pripliva?
 Za-č svietu ki služe rad tužna iman'ja,
 ni od boga ni od duše ne imaju spoznan'ja.
 Lakomcu svakomu ter što zlo stekal jes,
 van ali na domu, grabi mu huda čes. 230
 Jošte k nam od zgara, pravo t' se sad pravi,
 od karat i od cara dobit sve sva plavi;
 prateži još svake ovdi se pribiru,
 sirote nejake što tamo odiru 235
 i plačne udovice, od kojieh mogu riet
 prid boga suzice da lete na on sviet,
 zovući osvetu, sve što se grabi njim,
 u rasap i štetu da projde kako dim.
 Tiem kamo misliš poč, slavna lakomosti,
 i moje dvore oć, gdi je blaga za dosti? 240
 Rad moje ljubavi, ako se može riet,
 tvoj stupaj ustavi, ne hodi na on sviet,
 za-č tamo na svieti, pravo se riet može,
 s tebe će odrieti haljine te loše;
 za što tuj zli ljudi svakoga odiru, 245

210 s taštinam *p.* 219 faozo] falzo *p.* 221 i svaki hip i čas *p.* 226 pri-
 pliva] pribiva *p.* 232 dobit sve sva *rkp.* dobit sva da *p.* možda se sva. 239
 grabi *p.* naš *rkp.* rabi 241 ako t' se *p.* 242 on] tako u *p.* naš *rkp.* saj.

- koji su zle ćudi i svi zlo umiru.
 Tiem sada ćuj mene, rubine tej svuci,
 a ke su krpljene, na sebe obuci.
 Nu mene ne haja, ner li stieg vazam svoj
 me molbe sve parja, i ostavi pakal moj. — 250
 Nu reće: Plutone, u tvoje vladan'je
 od zgara sve tone svjetovno iman'je;
 tiem je sve bogato, i to je slavna stvar,
 sve srebro i zlato gdi ti se siplje zgar.
 Ja sam toj poznala podobno kako je, 255
 koja sam vladala iman'je sve tvoje.
 Sve što je zgar splilo, nie meni branjeno,
 pod moj ključ i krilo ner je sve shranjeno;
 nu mi nie za dosti, za-ć sita niesam još
 lakome sladosti, kako sam znati mož. 260
 A sviet me zove vas, Plutone ljuveni,
 svaki hip i svak ćas na službu da je meni;
 meni se dariva ljuveno i drago,
 da sa mnom priživa sve iman'je i blago.
 Nu odkli se meni sviet vas prida bez boja, 265
 prava se mogu riet svjetovna gospoja;
 a ti ćeš ostati stojbine gdi su tve,
 gdi ti ću poslati svjetovno blago sve,
 za sjeme što je malo, Plutone, na volju
 sviem ljudem ostalo, za ko se svi kolju 270
 po svakoj državi, ter s desna i s lieva
 vas se sviet krvavi i s desna i s lieva.
 Ter veće bogata ja te ću učinit,
 i srebra i zlata tvoj pakao napunit,
 ner je bil nikada, pravo ti mogu riet, 275
 s početka do sada, odkli je stvoren sviet.
 Još ćeš rad ostati, za-ć ti će vlas moja
 s tiem blagom poslati zlieh ljudi bez broja.
 Za bliedo tve lice, a po tom rekoh njoj,
 lakoma kraljice, pokli je toj takoj, 280
 a ti se odpravi, smjerno te ja molju

249 ner] neg p. vazam] vazmi p. 253 tiem] tiem je p. 271—272 nema
 u p. 276 odkli je] od kad je p. 277 rad ostati] rado stati p. 278 žlieh] još
 p. 279 naš rkp. blieduo.

ter taj sviet u slavi gospoduj na volju.
 O umrli zli ljudi, tiem što me tvorite,
 ako vi zle ćudi pri sebi gojite? 285
 Ter blaga želeći jak bolan ki grozi
 u vodi žedneći, intačno pit prosi,
 a njega takmeno gdi želi žedan pit,
 jezero vodeno ne more nasitit,
 ner žedan umira, i trudan za dosti
 dvie smrti razbira, kakve su žalosti: 290
 prva smrt ka od tieli razdvaja dušice,
 a druga, ka dieli vjekušte tužice.
 Takoj vi mrete dvaš, ki se tač vladate,
 i u pakal ovdi naš strmoglav padate;
 ter plačan i jadan tko ovdi prihodi, 295
 na sunce i bil dan taj veće ne ishodi,
 sunčane svitlosti ter vidjet ne more
 ni božje milosti, ni višnje tej dvore,
 gdi je tamo višnji kram u slavnoj državi,
 gorušti gdi je plam od božje ljubavi; 300
 gdi je vječno vesel'je, gdi sam bog kraljuje,
 gdi niedno dresel'je s plačem se ne čuje.
 O mili i drazi, Pluton je rekal sad,
 koji su porazi i što je plačan jad;
 človjeku svakomu kako je još družit, 305
 kraljicu lakomu tko hoće tač služit;
 i tko ju još služi, ne može život svoj
 ni u tjelu ni u duši prijat mir ni pokoj,
 kako pas rabijan ner se sve osieca,
 kad stoji privezan, na mieni mjeseca. 310
 O žedjo vjekušta, o zlosrdi glade,
 tko zlatu dopušta taj čemer i jade,
 da se s njim gojite, ter duše svaki čas
 u jami topite, beza dna gdi je jaz.
 O slipe narode, lakome naravi, 315
 kamo te zavode od blaga ljubavi?
 što zlato ljubite, jak slipe hodeći,

383 umrli p., o marli naš rkp. 307 tko ju]ko je p. 314 topite p., naš rkp. grieškom opeta gojite.

ter duše gubite, ludo se topeći?
 Plutona jeste li svi čuli vajmeh sad,
 kako se dreseli, tko taki sliedi jad, 320
 i kako tuguje za djela zla svoja,
 koga tač kraljuje lakomos gospoja!
 Tiem sebe poznajte, a niedne krivine
 Plutonu ne dajte, što tolik puk gine.
 Sami ste uzrok vas, da se tač umira, 325
 i da vas pakljen jaz lakomo proždira.
 Za toj se spomente, hrabreno ter takoj
 lakomos prožente opeta na dom svoj,
 odkli je izašla u pakal k Plutonu,
 svi griesi i sva zla da tuj š njom potonu. 330
 A česte spomene činite, molim vas,
 od slave blažene, koja je vrhu nas,
 taj slava prislavna, gdi je ljubav od boga,
 ka je vazda pripravna prijati svakoga, 335
 na ljubav i milos da uživa višnji kram,
 tko čini usilos i svietu i sebi sam,
 ter neće da družu taman sviet na volju,
 ni s blagom da združu lakomos djavolju,
 ka takoj u zlobi za svoja zla djela 340
 lakomce sve znobi i u pakal posila.
 Komu je tiem drago kram imat nad nami,
 sve iman'je i blago potlači nogami.
 O duše pridraga, tiem gledaj prisveta
 ranava i naga Jesusa propeta, 345
 na križu gdi visi umiljen i priblag,
 da tebe uzvisi, ako ti budeš nag,
 dokli si na svieti, kako se podoba,
 pravedno sliediti uboštvu do groba.
 Ter ćeš bit uzvišen i vječno blago steć, 350
 ki se sad ponižen ubogar možeš reć,
 i dobit tuj platu, ku vajmeh nitkore
 u srebru i zlatu dobiti ne more,
 u višnjoj državi koje se nahodi,
 a nigdar ne rdjavi ni u rasap prohodi.

13

Pjesanca moru.

(hoc mare magnum et spatiosum manibus est).

Procienit svak more i sviem je toj znano,
 veliko da je more, i rukam prostrano,
 u kom su dubine, i gdi su razlike
 od riba živine, drobne i velike,
 kiem slaba svies moja ni nitkor na svieti 5
 razlikos ni broja ne može izrieti.
 I velja voda taj, i voda taj slana
 obtječe vas sviet saj, okolo svieh strana,
 i kripos tuj ima, da u zapad i u istok
 oseče i plima, i na jedan stoji rok. 10
 I narav još svoja čini, da toj more
 vazda bez pokoja kreće se i kopore,
 koliko da razlog i način poznavava,
 ki od zgar višnji bog naravi sazdača,
 i slatke sve vode od rieka i od vira, 15
 zemlje van ke ishode i teku bez mira.
 A slavno toj more k brdu se ne dviže,
 pristupit da more zemaljske medjiše;
 i tko bi u-nj prolio sve od svieta sladosti,
 ne bi mu odsolio grkušte slanosti. 20
 Nu darov svoj slavan tko može izrieti,
 gdi je ravno kako dlan, i plitko vidjeti,
 a kruglo i plitko, dugo i široko,
 i slano i žitko, mioko i duboko.
 A božja odluka stvori ga i učini, 25
 da kako jabuka vazda je u oblini;
 ter slane te vode od sinjega mora
 sve briege nadhode i vrhe od gora.
 A stvar je čudna riet, da je voda vrhu nas
 i u vodah dolnji sviet poklopljen da je vas, 30

*Pj. 13: u rukp. pj. 7. knjige V^e, list 24^b. u rukopisu kneza Pucića
 pj. 4. Hrvatski naslov iz p., latinski iz frat. rukopisa. 7 voda taj slana]
 velja taj slana p. 16 i teku bez mira p. lakomo ke izvira naš rkp. 18 naš
 rkp. nerazumljivo, p. medjuše, ako je prepisač dobro čitao.*

stojeći takmeno od voda u pupku,
 jak pice praskveno povito u klupku.
 A zemlja ostaje vode van i kraj suh,
 gdi život svoj traje živući svaki duh,
 sunačce gdi ju takoj i topli i vrući, 35
 da sliedi narav svoj svaki duh živući;
 človjeku najliše gdi je milos zgar dana,
 da nigdar ne lipše odjeća ni hrana,
 i vodica slatka da mu je na volju 40
 u vrjemeni svaka u gori i u polju,
 i u vieke po sve dni pod vodom gdi stoji,
 razlike zeleni da plodi i goji;
 i zvieri i ptice i človjee sjeme,
 i dubja i travice s naredbom u vrieme 45
 što plješe i hodi, naravom da takoj
 po kopnu provodi vode van život svoj.
 Nu ne viem, moj bože, toj čudo vrh čuda
 u sebi tko može razbirat bez truda,
 gdi slane te vode doli su pod nami,
 a od zgar nas nadhode, i od zgar su nad nami! 50
 I nebesko kolo, k tomuj se može riet,
 da obtiče okolo pod vodu vas saj sviet,
 pod vodom ter slanom, gdi sunce zahodi,
 opet nam svom stranom svoj istok izvodi.
 I takoj sudim ja, da donjiem pod nami 55
 toj isto sunce sja, koje sja nad nami.
 Nu nas tiem nadieli višnjega vlas i moć,
 kad je nam dan bieli, da je donjiem tmasta noć;
 tmasta noć i sanak kad li se nam zgodi,
 tada njim bio danak danica izvodi, 60
 i sunčano kolo da ih s desna i s lieva
 svieh strana okolo svjetlosti obsieva;
 sunce ih obsieva i mlako i vruće,
 i zemlja prolieva vodice vjekuće.
 I od srebra i od zlata rude se nahode, 65
 i jezera i blata i rieke od vode;

32 pice p. pitce naš rkp. 39 vodice slatke p. 47 vrh] od p. 64 vjekuće]
 prije bijaše vjekušte, ali je izpravljeno, p. vjekušće.

i u njih je proljetje i ljeto s jeseni,
 i trava i cvjetje s razlikom zeleni,
 s mosuri ledeni i u njih je tamo mraz
 u zimnje studeni, kako no i u nas; 70
 vrhu njih još pada daždiva vodica
 i krupe od grada i jutrnja rosica.
 I vedro i oblačno zgađja se još tamo,
 i jasno i mračno, kako no ovamo.
 I njim se prigodi, da i oni nad sobom 75
 oćute kad godi, da prašti tries i grom;
 i kako nad nami mun'je im sievaju,
 i zviezde s kudami veće krat gledaju;
 i guste magline često im osvanu,
 sva polja i ravnine da u mraku ostanu, 80
 ni briega ni gore da nigdir na svieti
 ni sinje još more ne mogu vidjeti;
 i rdja i slana, općena kako stvar,
 veće krat i mana na tle im pada zgar.
 I od polja i od gora vjetri se tuj ćute, 85
 i mno-krat sva mora s valom se zamute;
 smuti se pjename sve velje toj more,
 da kako meu nami brodit se ne more.
 A mno-krat živi duh, ki tuda putuje,
 najmanši vjetra ćuh ni ćuti ni ćuje; 90
 za-ć po svoj pućini toj more veliko
 tiho se učini, jak ul'je i mliko.
 I školji i otoci mnozi su još tamo
 u morskoj optoci, kako no i ovamo;
 nigdi se milina pod vodom nahodi, 95
 a njegdje dubina, kako no i ovdi.
 Pod nami tamo još po moru ki brode,
 mrkienat velju množ i seka nahode.
 I u donje te strane pod nami ke stoje,
 trudom se lie hrane, njejuju i goje; 100
 za-ć je tvoj hotil sud, o višnjji moj bože,
 da ljudem nigdir trud lipsati ne može.

69 medeni naš rkp. ledeni p. 72 grada p. jada naš rkp. 77 mun'je] munje
 p. sievaju p. siecaju naš rkp. Stihova 79—84 nema p. 80 ostanu] rkp. osta-
 ju, što ne valja radi sroka. 89 a] i p. 90 ćuh] duh p. 96 ovdi] odi p.

- I tuj se razbira boljezan s tugami,
 i tuj se umira, kako no meu nami. 105
 I tamo smrt prieka, ka s kosom ku nosi,
 kako plaha rieka sve sobom zanosi;
 zanosi i tlači, zlosrdom ter čudi
 u zemlji jednači svaku vrst od ljudi,
 ter sve što kopore i u čem se duh čuje,
 uvriet se ne more, kudi smrt putuje; 110
 i ki se radjaju i na sviet ishode,
 vesel'ja stradjaju a žalos provode.
 Svudi su tiem dake svom vrsti od ljudi
 tužice jednake, nepokoj i trudi! 115
 Da svudi nepokoj, da svudi grozni plač,
 o višnji bože moj, človjeka sliedi tač,
 kako se vidi sad, koliko žestok trud
 i koli plačan jad po svieti zene svud.
 Odkli su tiem dake srid vode srid slane 120
 u pupku zemaljske osnovi snovane,
 a voda svaki čas vidi se pod nami
 i nebo svrhu nas sa sviemi zviezdami:
 može li tko godi s razlogom pravo riet,
 da plove u vodi zemaljski ovi sviet? 125
 živuća stvar svaka za-č se tiem snebiva,
 tegota zemaljska gdi može da pliva!
 Za-č zemlja da plove, mi bismo poznali,
 da morsci valove svietom bi nišali;
 ter strane na stranu mogal bi svak vidjet,
 po moru po slanu da nam se brodi sviet! 130
 Toj li se može riet, gdi je slavno toj more,
 srjed njega da saj sviet ganut se ne more,
 temeljno ner tako, stojeći u vodi,
 u vrieme u svako, vazda se nahodi. 135
 I razlog toj pravi, da saj sviet moj bože,
 što bi vlas na glavi, ganut se ne može,
 ni sjemo, ni tamo, kako toj svi znaju,
 ne ludi, ner samo ki razlog poznaju.
 Nu kad je ovi sviet osnovan u vodi,

koja se može riet da ga zdal pohodi, 140
o višnji bože moj tko može toj poznat,
u vodi u žitkoj da o sebi može stat,
ne imavši podpora, kako taj teška stvar
pod vodu od mora ne može pasti zgar?
Tiem da tko razbira taj čuda velika, 145
na čem se podpira tegota tolika,
prjedje bi izgubil i pamet i um svoj,
ner li bi iskusil, kako bit može toj.
Nu griehom od zgode kad bi sviet od zgar pao
pod slane te vode, na čem bi doli stao? 150
gdi bi se stanile tegote tolike,
gdi li se shranile živine razlike?
razlike živine svakoga narava,
i stvari sve ine, što zemlja sazdava.
Tko da znat toj može, ner kripos taj tvoja, 155
o višnji moj bože, ki stvori svakoja!
A meni ni dano, dokli sam na svieti,
toj djelo otajno da mogu vidjeti.
Tiem ću sad parjati taki sud trudan ja,
za-č se vrieme krati a muža bježi tja. 160
Muža me ohodi ljuvena i slatka,
a slabos pohodi i snaga nejaka;
i moja sva pamet i moja svies mala
krade se u zanovet i u grmja ostala.
Za-č većma što brodim te morske pučine, 165
to većma zahodim beza dna u dubine!
po sebi ter kad sam, razbiram toj djelo,
niti viem niti znam, što je crno ni bielo.
Od družieh vrh pleći tiem prti ovuj stvar,
ka meni izreći nie dana nikadar, 170
neka svak razbira i ob noć i ob dan,
čiem se sviet podpira srjed voda osnovan?
Nu bože prislavni, toj hotje vlas tvoja,
ka mjeri na dlani i uzdrži svakoja,
neka se poznava na svietu ovomu 175
sva kripos i slava u stvoren'ju tvomu;

da pravo svak reče, stvoritelj da si taj,
 ki vodom obtječe posušni vas sviet saj,
 i od zdal, i od zgar neka nas te vode
 kako sve čudna stvar nadhode i obhode. 180
 Tiem tko će drugo riet i sudit po sebi,
 ner da se vas saj sviet uzdrži po tebi,
 da tvojom oblasti bez konca po viek vas
 ne može upasti poda se u propas.
 Inostran svaki sud ako bi tko činio, 185
 taj bi lud i prilud i manen svasma bio.
 Druzi su još trudi i mislit i rieti,
 koja vrst od ljudi učini na sviati,
 da zelen od gore, ka goru odieva,
 vlači se na more i u more porieva? 190
 Svieh strana ter sade, o višnja ljubavi,
 snuju se i grade korablje i plavi,
 korablje i plavi, ter po njem plovu svud,
 človječoj naravi da diele ne mao trud.
 Za-č kad se rasrdi zlosrdom naravi, 195
 sve od svieta pogrđi korablje i plavi
 s tolikom plahosti, ku pravo riet mogu
 sve od svieta jakosti da utažit ne mogu,
 ali ga svrnuti, da tihos učini,
 valove gdi muti po pustoj pučini; 200
 ali da ne rika lupaje o suh kraj,
 gdi tuga velika svoj gledat biesni vaj;
 gdi se tač propina ter motar pokriva,
 po kraju vrh stiena gdi pjene prolieva, 205
 najliše od juga kad dima vjetar plah,
 taj žalos i tuga ter zada velik strah
 mrnarom ki brode, valovi gdi od mora
 svu plavcu nadhode jak vrsi od gora;
 od tuge i jada gdi takoj jedreći
 duša se raspada, prieku smrt videći, 210
 raspada i cvieli, razlučit gdi nie moć,
 ali je dan bieli ali je tmasta noć,

182 tebi] *oba rkp.* sebi. 190 vlači se *naš rkp.* odvlači se *p.* porieva *nema u p.* 201 lupaje] lupajuć *p.*

gdi zraka pogine, a nigdir na svieti
 najmanše vedrine nije moć vidjeti;
 svi zglobi da trnu, da preda srdačce, 215
 u oblaku u crnu gdi je skrovno sunačce;
 na srjeću ner takoj brodi se i jedri,
 sliedeći nepokoj, dočiem se razvedri,
 i dokli zgar sine sunačce gorušte
 ter tmaste magline rasčini priguste. 220
 Sjeverne plahosti kad li se prigode,
 kolike žalosti mrnari provode!
 gdi sjever plah dima, gdje se tač u plavi
 mrnarom požima svaki vlas na glavi;
 gorušti dim krvav gdi užeže sve more, 225
 timunom da se plav vladati ne more;
 krvave te plate trudnu plav gdje takoj
 progone i prate u velik nepokoj;
 i taj bies krvavi prie ner se razbere,
 veće krat od plavi sva jedra razdere; 230
 i oholo gdi prši, veće krat bies spravi,
 otiemne da skrši i argutle od plavi.
 Tko može još izriet jadove vrh jada,
 gdi zvezde nie vidjet, kojom se sviet vlada,
 tmasta noć s pomrakom kad bio dan progoni 235
 ter mrkliem oblakom tuj zvezdu zasloni;
 ter počne trudan vaj mrnara vriediti,
 bez zvezde niedan kraj gdi ne umi sliediti.
 K tomuj mu još trepte svi vlasi na glavi,
 nesreća kad smete busulo u plavi, 240
 najliše nečesti gdi čine da takoj
 i karte i šesti da izgube razlog svoj.
 A trud je najveći mrnarom trpjet sviem
 po tmasti jedreći s busulom smeteniem!
 Trudi su još gori, gdi u pustoj pučini 245
 plavca se rastvori i sva se rasčini,
 ali pak meu vali, o višnji moj bože,
 svu bandu zavalu, a uzdignut ne može;

214 najmanše] najmanje p. 231 oholo *izpravljeno iz okolo u naš rkp., p. okolo.* 232 otiemne] timune p. 237 mrnare p. 238 ne umiju p. 239 k tomuj im p. 242 razlog] život p. 248 uzdignut p. *uzdahnut naš rkp.*

- noreći ter takoj zamkne se pod vodu,
sliedeći nepokoj i svoju zlu zgotu, 250
i na dnu se stani, gdi vajmeh neboga
ne može da shrani sobome nikoga.
Svak tko toj razbira, rec' je li plačna stvar,
gdi more proždira a na dno tone zgar
srjed morske pučine, gdi nie moć ispliti, 255
a ufan'je pogine u svemu na svieti!
I druga nevolja nie manja, ner li taj,
gdi ju plata put školja nažene na suh kraj,
i seka taj gdi je, pokrovna skorupi,
ter se plav razbije i u trieske razlupi! 260
Oh je li još tuga, o bože živući,
gdi gleda drug druga prid sobom plovući,
a jedan k drugomu ne može plovom doć,
u trudu smrtnomu ufanu dat pomoć!
Ner željno procviele spravivši grozni plač, 265
prijazan gdi diele, tonući vajmeh tač;
i zaman cvileći vrh vode vrh slane
boljezan dieleći na dnu se pak stane,
tonući ter takoj s velikom žalosti
ostave život svoj i blago i kosti, 270
gdi legu groba van, pridavši duh bogu
i odkli se na svoj stan vrnuti ne mogu;
gdje zaspie mrtvi san, gdi dokle teče sviet,
sunačce ni bil dan nije čut ni vidjet,
ni svojte ni roda: da suh panj procvieli, 275
kad ih taj nezgoda s draziemi razdieli!
A željno taj suzi na domu rasevieljen,
tko je tač u tuzi s draziemi razdieljen!
K tomuj su još trudi i plačni nepokoj,
svieh strana zli ljudi gdi brode more toj, 280
da nigdir, moj bože, ni ob dan ni ob noć
morem se ne može u plavci gojno proć
od mnogo ljudi zlieh, ki plovu svieh strana,
a od Turak vrhu svieh i ostalieh pogana,

249 zamkne] smakne p. 254 gdi more proždira p. gdi u more poždira naš rkp., može biti: gdi u more ponira. 258 narene p. 263 k drugomu p. drugomu naš rkp.

s istoka k zapadu najliše ki brode, 285
 sužanstvo u stadu jak ovce gdje izvode.
 A toj se vidi sad svaki hip i svak čas,
 po moru da je zapad od pogan plienjen vas,
 i robljen i plienjen s velikom žalosti
 i grozno rascviejlen, stradjuje radosti; 290
 otoci najliše na pokon i kraj suh,
 gdi željno uzdiše živući svaki duh,
 zemlja, lies i kami da gdi toj razbira,
 grozniemi suzami jadno se opira.
 I ja vas povenem i srce me grozi, 295
 kada se spomenem, kudi se privozi
 veliko toj mnoštvo od vjere krstjanske
 povodom u robstvo u strane poganske;
 dim kojieh život moj ni nitkor na svieti
 ne može tolik broj jezikom izrieti. 300
 A činte pravi sud i pravo svak procien,
 koli je plačan trud, gdi se taj čini plien,
 da zemlja uzdiše i mramor da cvieli,
 gledaje najliše gdi se taj plien dieli; 305
 a navlaš nejake mladience videći,
 pri prseh od majke u suze cvieleći,
 ki jedva sisaju, u robstvu a takoj
 jehteći pihaju u ruci poganskoj.
 A ostale dušice, ke u robstvu ostaju, 310
 kolike tužice s boljezni poznaju,
 gdi mlados i staros, što u plienu izvode,
 plač tužbu i žalos do groba provode.
 Mladosti gizdava a ti toj poznaváš,
 u nokti od lava ka često upadaš!
 A djevice mlade, ljuvene i mile, 315
 ke se su, zapade, u tebi gojile,
 čini li zla zгода, da tuže i cviele,
 od svojte i od roda kada se razdiele?
 jehte li i groze, čute li pakljen vaj,
 kada ih privoze nevjerni na on kraj? 320

286 izvode] vode *p.* 290 stradjuje *naš rkp.*, uhiljen *p.* 298 povodom *naš rkp.*, *p.* po vodam. 305 nejake *p.* jednake *naš rkp.* 308 jehteći] jekteći *p.* 317 čini li *naš rkp.* čini im *p.* 317 jehte] jekte *p.* čute li] čuteći *p.*

za što se mni meni i taki činim sud,
 da u jami pakljeni ne raste tolik trud,
 ni taki nepokoj, ki nitkor na svieti,
 vaj višnji stvorče moj, ne može izrieti, 325
 djevice grozni plač gdi kladu u tužbi
 stojeći vajmeh tač poganom na službi,
 ter svaka vlas po vlas podira na glavi
 i nokti svoj obraz i lica krvavi,
 da blidi travica tolik broj videći 330
 od plačnieh djevica, suzice roneći,
 u gori da vene od jada zelen bor,
 i u lugu da zene i procti suh javor,
 da može vidjeti da može poznati
 ko djevstvo na svieti od pogan zlo pati!
 A navlaš gdi uzdišu meu vuci i lavi 335
 i ruke podvižu k nebeskoj državi,
 k nebeskoj državi s vapajem iz glasa,
 da ih bog izbavi turskoga poraza.
 Jeda taj grozni plač kako sve divna stvar
 s nebesa krvav mač učini pasti zgar, 340
 da božja osveta i taj mač krvavi
 s vrh glave do peta zločinca rastavi,
 koji se pridava pod krilo pogansko,
 ter hitro izdava česarstvo krstjansko,
 kako je sviem znati, da, slavni stvorče moj, 345
 s razmirjem u rati provodi život svoj,
 istočne pogane po moru vodeći,
 da vode krstjane zapadom brodeći.
 Tiem bi ktil, sud pravi i pravda od boga
 da s glavom rastavi zločinca takoga, 350
 neka je človjek zao tiem raspom nadieljen,
 ki je taj uzrok dao, da je zapad rasevieljen.
 Ja vajmeh s boljezni raseviljen za dosti,
 ponavljam u pjesni tolike žalosti,
 biraje, moj bože, što toli jadan stril 355
 upasti ne može prida te u tvoj kril?

348 vode] naš rkp. brode, p. vodu.. 351 nadieljen p. naš rkp. samiexen
 356 prida] uza p.

Grozni plač suzami gdi gorče od jada
 stanovit živ kami obje stran propada ;
 a uzdasi priljuti i od suza usilos
 ne može svrnuti na ljubav i milos 360
 toj tvoje božanstvo, da očima pogleda
 na tužno krstjanstvo, prid Turci ko preda ;
 i trepti i preda, i od straha svi trnu,
 jak čedo kad zgleda najmanšu sjen crnu ;
 ali prut nejaki, kiem trepti na volju 365
 od vjetra ćuh svaki u gori i u polju.
 A navlaš tvoj zapad, od koga morski kraj
 provodi vajmeh sad toliko plačan vaj !
 Sad višnji moj bože, pritrudna svies moja
 dosegnut ne može otajstva taj tvoja, 370
 ni trudan život moj, ni javi ni speći,
 prijat mir ni pokoj ne može misleći,
 pokli su naredne sve pravde i tvoj sud,
 dušice pravedne što trpe tolik trud ?
 što li su rodjene izašad na bil dan, 375
 pokli su robljene svieh strana od pogan ?
 Otroci najliše bez grieha i zlobe
 koju zled tvoriše da ih Turci tač robe ?
 A djevice mlade, ke grieha ne znaju,
 što te tač, zapade, u robstvu stradjaju ? 380
 Pravedne dušice, ke grozno cvilite,
 ter plačne tužice meu sobom dielite,
 mnim vaša nie zloba, za ku se može reć,
 za ku se podoba tolike trude steć ;
 ner li se govori, vaj družbo pridraga, 385
 sirova da gori pri suhoj jednaga.
 Nie zloba, ni vaš grieh, nu očito vidim ja,
 vrhu zlieh i dobrieh da gorko sunce sja ;
 i sada i vazda, općena kako stvar,
 voda nam od dažda iz oblak pada zgar, 390
 ner s desna i s lieva, i okolo strana svieh,
 taj se dažd prolieva vrhu zlieh i dobrieh.

375 rodjene] ranjene *p.* 376 pokli su robljene] ke li su robljene *p.*, *naš rkp.*
grieškom kokli su. 377 otroci] od Turci *p.* 381 grozno] *naš rkp.* rosno, *p.*
 ružno. 386 sirovo — suhu *p.*

- I otcu minuti ogriestu zobaše,
 a zubi strnuti sinovom ostaše!
 I družu još prave, kako svud leti glas, 395
 krstjanske da glave uzrok su tomuj vas;
 ter nemir ter nesklad s razmirjem u rati
 čini vas takoj sad u robstvu plakati.
 Pravedni tiem dake pri zlobnih u družbi
 provode jednake jadove u tužbi. 400
 Mudrci tiem prave razložno za dosti,
 boljezan da s glave prohodi sve kosti;
 ter glava kad čuti boljezan od truda,
 u ostaloj svoj puti bole se sva uda. 405
 Vaj nu je trudna stvar u sebi smišljati,
 što zloban i dobar jednako zlo pati.
 Nu ohajmo stvar taku, ne mojmo truditi,
 toliko po tanku toj djelo suditi;
 za-č zaman svak trudi, zaman je vas trud svoj,
 po sebi tko sudi otajstvo božje toj. 410
 A navlaš moj bože, komu nie zgar dano,
 dosegnut tko može toj djelo otajno?
 Za-č moj plač i suze i uzdahe sve moje
 posilam, Jesuse, u krilo u tvoje,
 i ove sve pjesni za ljubav za tvoju 415
 s velikom boljezni ke skladam i poju,
 jeda te primogu za ljubav, ku t' nosim,
 da milos steć mogu, koju te ja prosim!
 Vaj da se dostojiš, da krilo toj tvoje,
 Jesuse, otvoriš, na molbe na moje, 420
 koje se ne brani, ni se će braniti,
 Jesuse izbrani, pravedne shraniti;
 a navlaš tko se tač trudeći skončava,
 sliedeći grozni plač, ter ti se pridava. 425
 Tiem grozne suzice, koje se proliste
 ter živo s tužice kamen'je probiste,
 ne mojte u trudu, molim vas boga rad,
 evileći za ludu skladati tolik jad,
 gdi trnu svi vlasi, gdi se mramor dvoji,
 željniemi porazi-gdi tužba taj stoji. 430
 A taj jad priljuti, i vaši svi trudi

ne mogu svrnuti na milos zle ljudi,
 ki puni sve zlobe pojamši pogane
 pljenuju i robe svieh strana krstjane.
 Tiem suze priljute, svom silom molim vas, 435
 oblake probi'te i nebo vrhu nas,
 hrleći na pospjeh ter tamo suzice
 višnjemu u višnjieh pojdite prid lice;
 i tuj se umnožite ter vajmeh molim vas
 s vapajem umnožite cvileći tužben glas. 440
 I recte: moj bože, jur veće na svieti
 tolik trud ne može pod nebom podnieti,
 krstjanske za-č glave. ke umriet ne sciene,
 kolju se i dave, robe se i pliene.
 K tomuj su ne male još tuge s jadovi, 445
 sela se sva pale, ore se gradovi;
 i u tojzi nezgodi, o višnji bože moj,
 robje se izvodi, komu se ne zna broj;
 s razmirjem taj nesklad ter čini, da takoj
 podnosi tvoj zapad toliki nepokoj, 450
 zapadnje države ter se tač bezredno
 meu sobom krvave, kako nie pravedno.
 Koju zled ne tvori ni djelo toj plačno
 dubravom u gori zvieren'je divjačno,
 i zvieri sve grube, planina ke plodi, 455
 većma se vaj ljube, ner li zli narodi.
 A tuj zled podnose u robstvu krstjane,
 u gvozdju ki voze nečiste pogane;
 voze ih priz volju dušice pravedne,
 sliedeći nevolju i trude bezredne, 460
 sliedeći gorki jad, stradjaje slobode,
 za nemir i nesklad zapadnje gospode,
 s kieh zemlja sad plače u suze krvave,
 gdi kokot naskače na orla s dvi glave;
 a orao se potuli iz krova ter takoj 465
 kokota oguli, prišadši na dom svoj.
 Sguli ga do kože, da od velje tužice

- sam u se ne može pojmiti dušice.
 Tiem suze grozimo s velikom žalosti
 i milos prosimo od tvoje milosti, 470
 da nam tuj milos daš, podobno ako je,
 da blago pogledaš krstjanstvo sve tvoje,
 da se tvoj gnjiev skrati, da veće u gnjievu
 s razmirjem u rati kraljevi ne živu;
 neka se može riet, nesklad je poginuo, 475
 jur je sad trudan sviet u miru počinuo ;
 neka se puk spravi, da bože priblažen
 hvali te i slavi po vas viek i amen.
 Vrh svega moj bože, veliki i pravi,
 ako se steć može dil tvoje ljubavi, 480
 sliši moj tužan glas i uzdahe s tugami,
 i pozri, gdi se vas opiram suzami,
 božanstvo da tvoje bude se svrnuti
 na molbe na moje, i na plač priljuti ;
 da taj lies od gore s korienkom pogine, 485
 / od koga na more vlače se karine ;
 dim taj lies, u kom se nevjerne hudobe
 s pogani privoze da pliene i robe,
 a sama plavčica na zdravje da pliva,
 pravedna hranica s kojom se dobiva. 490

14

Bojnikom.

- Moj bože, kolicí košuljne rukave
 hrabreni vojnici u polju krvave,
 gdje mno-krat i glavu plah konjik ostavi
 za taštu steć slavu, kojom se sviet slavi ; 5
 ter s kopjem u boju, gdje perje dobiva,
 za shranit čas svoju sve trude zabiva,
 aliti zlatan vez na grlo da stavi,
 u družbi od vitez neka se njim slavi.
 Ter to čes dariva, da uživa na volju
 tko s kopjem dobiva krvnika u polju ; 10

Pj. 14: u nakladku pod br. 1 na listu 89^a.

ter vitez na glavi kad nosi perje toj,
 večma se njim slavi ner da je vas sviet svoj,
 scieneći da dika nie veća na svieti,
 ner s perjem vojnika u oružju vidjeti.

I verigu zlatu kad mu čes daruje, 15
 da ju nosi na vratu, mni da svit kraljuje;
 ter s kopjem u ruci zabi da u polju
 kako lavi i vuci bodu se i kolju,
 gdje s desna i s lieva od polja hrabrena

krvi se polieva travica zelena; 20
 svudi po sve strane ter polje prislavno
 na pokon ostane u krvi oprano.
 Nu tko se ne vlada kako vojnik pravi,
 perja se ne nada, da se njim proslavi,

ni verizi zlatoj da ju nosi počteno, 25
 za lotra er nie toj ner žensko vreteno.
 A vojnik ki je slavan, vazda je na svieti
 u oružju pripravan hrabreno umrieti,
 a strah ga ne vlada ni od kopja ni od strile,

da uspregne nazada od smrti nemile, 30
 i prie će sve muke ali smrt obrati,
 neg živ se u ruke krvniku predati.
 Tiem neće nikada u svoj trud najveći
 ustupit nazada ni ozrit se na pleći,

da mu tko ne reče: boja se isprti, 35
 na žensku uteče, strah ga je od smrti;
 a ino je kraj školja lupare parati,
 a ino je sred polja s hrabrim se sastati.
 I tuj se poznaju kreposti hrabrene,

gdje kopje primaju u štite perene, 40
 zamjerna ter je stvar i mnogo gizdava,
 gdje hrabar i hrabar, jaki no dva lava,
 rvu se i kolju, kako hoć ti znati,
 na pokon u polju tko će živ ostati;

a hvala i slava, hrabrenstvo gdi je toj, 45
 tada se poznavo, kada se svršio boj.
 Vojnici još sciene veliku steć slavu,

kad svuku i opliene poljanu krvavu,
 ter se tač ohole; a zemlja procvieli, 50
 kad polje ogole i plien se razdieli.
 O višnji moj bože, nu gdi je mudros taj,
 procienit da može toliko trudan vaj,
 tolik broj telesa na trzni videći
 od mrtviah viteza u polju ležeći!
 Gdje vajmeh po travi, nagi i odrti, 55
 mrtvi i krvavi, ostaju prostrti.
 A trud je na svieti i velik nepokoj,
 očima vidjeti zlosrd'je tolikoj,
 gdje mnozi vojnici mrtvi se valjaju,
 pješci i konjici, ter grobja stradjaju, 60
 stradjaju i sjeni da im kosti počinu,
 gdje leže potreni i gdi tač poginu!
 Toj ti su žalosti i velja boljezan,
 vojnika gdje kosti osahnu zemlje van;
 a tuj nie nikoga, moj bože, na svieti, 65
 tudjina ni svoga u polju vidjeti,
 vodicom blaženom da mrtviah pokropi,
 i pločom kamenom u zemlji poklopi;
 da reče još takoj: o umrle kosti,
 duši vam vječni goj a grieh vam bog prosti! 70
 Još scieni svies moja, da je trudno za dosti
 ostale od boja pobrajat žalosti,
 od mrtviah najliše gdje svudi svieh strana
 grdobno miriše vojnika poljana;
 i takoj gdje smrde, na pokon orlove 75
 i zvieri zlosrde rane im ponove,
 vojnike izbrane ter zvieri i ptice
 gorčije izrane, ner ljute sulice
 i sablje i mači, gdje mnoštvo bez broja
 huda čes potlači u polju od boja. 80
 Gorka je još tuga, gdi vajmeh moj bože
 gospodar ni sluga poznat se ne može;
 a majka jedina kolik trud toj pati,
 gdje muža ni sina ne može poznati, 85
 ni brata sestrica, gdje leži poražen
 obrazom na nica, u krvi omašten!

Trudi su i muke vidjeti još mnoge
 nekoga bez ruke, nekoga bez noge ;
 ter trudan taj poraz ponovi sve rane,
 njetko hrom njetko klas' gdje takoj ostane ; 90
 ali tač nemilo gdje kopje vojnika
 obje stran probilo, a rani nie lieka.
 Hoksjenač i rutu ma nie kad iskati,
 tuj ranu priljutu tko bi htil vidati.
 Mnim, da stup mramoran jošte bi prosuzil, 95
 tolik trud jadovan kada bi iskusil,
 gdje zemlja proplače i gdi sahne trava,
 gdi (se) utrobe povlače i crieva krvava.
 Trud je još na svieti jadovan za dosti,
 očima vidjeti ostale žalosti, 100
 najliše gdje mnozi u polju u ravnu
 vojnici nebozi s glavom se rastanu.
 Ter tko je da zbroji tolike poraze,
 gdje (s') strane trup stoji od glave po na se !
 A mnoge čes huda sužanstvom pedepše, 105
 da im muke i truda boljezni ne lipše,
 u robstvu gdje takoj sindjere noseći
 provode život svoj slobode želeći,
 a trudna čes svoja ne da im na svieti
 tihoga pokoja ni sanko vidjeti ; 110
 ter gdje tač nesrećan svoj život provode,
 i ob noć i ob dan trudni se nahode,
 sindjere gdje nose, a od božje ljubavi
 cvieleći smrt prose, da ih truda izbavi.
 Za što je trudna stvar koga čes povriedi, 115
 tko je bil gospodar, sužanstvo da sliedi ;
 i mnozi čine sud, najliše tko pati,
 pakljeni da je trud slobodu stradjeti ;
 u trudu i u mukah er život provodi,
 sužanstvu u rukah tko se tač nahodi, 120
 i u svomu slobodstvu prie voli umrieti,
 ner li tač u robstvu u dugo živjeti.
 A s kopjem u ruci što vojnik dobiva,

- po trudu i mucu do mala uživa.
- A što je drugo plien, razni plam od stienja, 125
aliti jedna sjen ka tudjer izlinja?
- A tko se prie nada više bit uzvišen,
svrh kola prie pada po zemlji ponižen;
od sreće er kolo od danka do danka
vrti se okolo, a ne ima pristanka; 130
- i mnozi govore, zlohitra sreća taj
da smirit ne more nikoga na sviet saj;
za-č ubog i bogat u vrieme u svako
boljanin i kuriat lomi svies jednako,
iman'ja želeći, stradjaje tihi mir, 135
jak jeljen žedneći ištući bistar vir.
- Tiem ako ufate od sreće u pomoć,
ludo se vladate, za-č je toj slaba moć,
er drugo nie sreća, slišajte, molim svieh,
razmi prazna vreća aliti šupalj mieh, 140
a blažen se veli, tko svoju svies spravi,
da mnogo ne želi a o malu boravi.
- A toj se blaženstvo slavnije može riet,
neg niedno kraljevstvo što vlada trudan sviet.
- Tiem ako ć' sviet dobit i blago sve steći, 145
ne moj ti trudno bit svieta se odreći;
i ako ćeš dobit raj i vječnu pohvalu,
oružje sve podaj i stoku ostalu,
ter pjenez razdieli po trudnieh i ubozieh,
a k tomu procvieli, da ti bog prosti grieh. 150
- Križem se oružaj i vjerom potvrđi,
ter sebe i sviet saj i oholas pogrdi;
pak zadji u pustoš, u mjesta prisveta,
gdje ćeš nać velju množ blaženieh remeta.
- Tuj ti će nauk bit, pustinja gdi je taj, 155
kako ćeš pridobit i sebe i sviet saj,
gdje s božjom oblasti, tko tamo pribiva,
sve djavlje napasti pokorom dobiva.
- Toj ti je hrabren boj, komu se sazdava,
vojniče dragi moj, sva hvala i slava. 160
Tuj je jakos i snaga od vojske hrabrene,
koja sve primaga krieposti pakljene

bez kopja, bez mača, ner samo posteći
 skrušen'jem od plača na molbi stojeći;
 ter žedni i lačni gdje život svoj traju, 165
 rasevilni i plačni bogu se predaju;
 gdje niedan božji stvor ne može na svieti
 polaču ali dvor od zida vidjeti,
 neg jame i spile i hrid'ja ostala,
 za zvieri nemile što je narav snovala, 170
 gdje trude po vas dan i velik dio noći,
 a kad ih stigne san, bore se svom moći;
 varu se i bore, i velmi se bljudu,
 da ih sanak ne more pridobit u trudu;
 ter zimi ni ljeti, ni priz noć ni priz dan, 175
 ne žele vidjeti pokoja ni tih san;
 tih sanak progone i pokoj ne družu,
 pustinjske zakone da pravo obsluže.
 Prie bi svak smrt obrao, da skrate život svoj,
 ner bi se sit naspao da tielu da pokoj! 180
 A leže na slami gdje ob noć borave,
 i studen sam kami pod glavu postave,
 da trudna put svoja, o višnji moj bože,
 ni u čem pokoja prijati ne može;
 ter javi i speći gdje tmastu noć traju, 185
 prieku smrt videći bogu se pridaju.
 A mnozieh nemao trud od straha oblieta,
 misleći ognjen sud i konac od svieta;
 ter cviele grozeći s velikom gorkosti,
 bogu se moleći da im se grieh prosti. 190
 A mnozi ne haju, da sklone glavicu,
 ner bdeći čekaju istočnu danicu,
 da š njimi jednako s goruštom ljubavi,
 ljuveno i slatko, višnjega proslavi;
 da zorom poznavava istočna danica, 195
 koga je narava remetska vojnica.
 A po tom sunčan zrak obujmi danicu,
 na teg se spravi svak dobivat hranicu;
 nu njetko težeći hranicu dobiva,
 a njetko klečeći suzice proliva, 200
 klečeći ter takoj koljena krvavi,

- višnji bog da duh svoj kraljevstva dobavi.
 Toj su sluge prave, ki grozno cvileći
 koljena krvave spasen'ja želeći;
 er suza priljuta s grozniemi uzdasi 205
 sva djela minuta i griehe porazi.
 Od suza sniženstvo er gdje tač ishodi,
 na vječno blaženstvo skrušen duh privodi,
 ter mnozi govore, angjelski da je dvor
 pustinja od gore, gdje človik boži stvor 210
 zvieren'jem u družbi svoj život provodi,
 a s bogom na službi vazda se nahodi.
 A ne ima ufance tko tamo planduje,
 da drugo brašance ali smok blaguje, 215
 neg hljebac i tušac i pitje od vode,
 čiem jedva tužan duh i život provode.
 Za-č s punom utrobom, kad se tko nasiti,
 ne može s hudobom ni s tielom boj biti.
 Takodjer svrh svega priporit ciene kus, 220
 kupusa divjega ako gdje nadju bus,
 i zel'ja ostala za u čestut jedini,
 što je narav sazdala u pustoj ledini.
 I toj se ne osoli, ni obuli ni svari,
 sirove nego li blaguju te stvari. 225
 Kad li se prigodi da blagdan počtuju,
 pokislo u vodi sočivo blaguju;
 i toj se jantoli, kad se blagdan slavi,
 obuli i soli, rad božje ljubavi.
 A život gdje traju ter tolik trud čute, 230
 vinca se čuvaju, jak zmiije priljute;
 za-č ljudi duhovni svi sciene za istinu,
 da naliep i otrovi taje se u vinu.
 A rasap očiti vidi se svaki čas,
 kad se tko nasiti, pod svoju da nie vlas; 235
 a tielo tko služi ter žive u zlobi,
 s bogom se razdruži a rob je hudobi.
 Ter pravo riet mogu, taj človjek da je brav,
 za-č duši i bogu ne može biti prav.

Takodjer još mnogi pustinjom zahode
 bez obuće bosí, ištući vir vode; 240
 a gdje im vir vode svoj angjel objavi,
 tuj zvieri nahode zlosrde naravi,
 nu niedna od zvieri, po daru od boga,
 ne znobi ni tjeri remetu neboga,
 i mno-krat biesan lav š njime (se) sadruži, 245
 ter vjerno za ljubav dvori ga i služi;
 i zvieri ostale ke plješú i hode,
 velike i male, pustinje što plode,
 sve im se pridaju i još ih sadruže,
 očito er znaju višnjega da služe. 250
 I tuj svak poznavá, tko tanko razbire,
 pokora što je prava i zakon od vjere.
 Za-č je rieč velika, gdje s veljom ljubavi
 dvori zvir človika protiva naravi,
 gdje sam lav najliše, ki oštrom naravi 255
 nigdare ne lipše, da zube krvavi.
 A što se čudnije može zvat na svieti,
 ner zvieri i zmije pitome vidjeti!
 Zvieren'je u polju aliti u gori
 človjeka na volju pitomo da dvori! 260
 Jošte bog dopušta, da u gori kad godi
 ptičica letušta remetu pohodi;
 ter sam duh prisveti naviesti tuj pticu,
 da u gori remeti donosi hranicu,
 jaki no crni vran ki Pavlu dvoraše 265
 tere mu svaki dan pol hljeba nošaše,
 gdje blažen Paval taj, koga grieh ne oznobi,
 i sebe i sviet saj i djavla pridobi;
 pokorno gdje tako s goruštóm ljubavi
 u vrieme u svako višnji se bog slavi, 270
 u spili stojeći pustinjak izbrani,
 bogu se moleći da svoj duh sahrani;
 gdje smoka ne znaše, ner samo voće toj
 što palma radjaše, da kriepi život svoj.
 A kriepos od vina ni slados ne znaše, 275

- ner kako živina vodicu pijaše.
 Vazda bos hodjaše a za ures i diku
 od palme nošaše pletenu tuniku.
 To je ures i dika i sva je slava toj
 od svetieh vojnika, ki s djavli biju boj! 280
 Toj ti su pancieri i oružja biela,
 pustinjač čiem tjeri pod zemlju zla dila!
 Tuj sablje i mači i kopja povita:
 uzdasi i plači za zlobe od svita!
 To je svila i skrlat i kamen'je drago, 285
 to (ti) je prsten zlat i raskošno blago.
 Toj ti je iman'je, pustinja gdi je sveta,
 i liso gizdan'je od pravieh remeta.
 Toj ti je hrabrenstvo, gdje takoj u gori
 vjekušto blaženstvo pustinjač izdvori. 290
 Vojniče dragi moj, tiem se može rieti,
 remetski da je boj najtvrdji na svieti,
 skrušeno gdje toli s goruštom ljubavi
 višnji se bog moli u svetoj dubravi;
 gdje gora najliše blažena i sveta 295
 svetinjom miriše od slavnieh remeta;
 a uzdasi suzami koji se tuj plode,
 oblake nad nami i zviezde nadhode;
 ljuveno i milo gdje sam bog na nebi
 prima ih u krilo i uzdrži pri sebi. 300
 Tiem suze gorušte pustinjač proliva,
 blaženstvo vjekušte u višnjieh dobiva;
 remetska suzica er je mnogo jača,
 neg oštra sulica i zamah od mača.
 Pustinjač ter tako kad gorom prohodi, 305
 pokorno život svoj suzami provodi,
 gdi je kriepos, gdi je vlas, gdi je jakos izbrana,
 gdje djavlja oholas pod zemlju pognana;
 gdje s božjom oblasti, i ob dan i ob noć,
 svakojzi napasti može se vrha doć. 310
 I toj se je djelo, kako se govori,
 često krat zgodilo remetam u gori,
 Antonu najliše, kad ga tač nemilo
 zli dusi izbiše za niedno zlo dilo,

i u tolik trudan boj gdje se prinemože : 315
 Jesus ga slatki svoj kriepeći pomože,
 po trudu i mucu ter s viencem na glavi
 i s palmom u ruci na on se sviet spravi.
 A kamo ostali, ki se su do groba
 s hudobom rvali, kako se podoba, 320
 toliko hrabrenstvo ter nam svim kazahu,
 za dobit blaženstvo, komu se nadahu!
 A gdi se bojahu, sve s božjom oblasti
 od sebe gonjahu djavolje napasti,
 ni siti ni pjani, ni oholi ni biesni, 325
 neg žedni i gladni, i čisti i triezni.
 Ter život remetski u pustoj dubravi
 život je angjelski, gdje se sam bog slavi;
 angjelska družba taj gdje se tač potvrđi
 ter sebe i sviet saj i djavla pogrđi; 330
 ter jakos i snaga od vojske blažene
 pod noge podlaga sve sile pakljene.
 Nu kriepos taj slavna na svietu tamnomu
 općeno nie dana uživat svakomu,
 samo je remeti od boga dano toj, 335
 ki dobar i sveti provodi život svoj;
 onomuj najliše ki grozno cvileći
 sam sebe pedepše, pokoru želeći,
 u polju i u gori ter s božjom oblasti
 rve se i bori protiva napasti; 340
 gdje krotka i blaga remetska usilos
 divjačno primaga zvieren'je na milos;
 remetsko hrabrenstvo ter gdje tač pribiva,
 vjekušto blaženstvo pokorno dobiva.
 Krasno je još vidjet, gdje svoja krasna vlas 345
 pod zemlju na on sviet progoni oholas,
 progoni oholas i pleše i tlači,
 a od grla niednu slas ni ljuti ni slači;
 ter trude do groba vojnici izbrani,
 da im hitro hudoba blažen duh ne kani, 350
 gdje oko njih veći broj od striela oblieta,
 ner niedan pčela roj u vrieme od cvieta.
 Šipi su od striela naliepom trovani,

- od duše i od tiela na rasap kovani,
a teško svakomu, teško će i biti, 355
u boju u tomu tko se da dobiti.
- Vojnica to je prava, gdje po sva godišta
svjetovna sva slava scienu se za ništa;
gdje iman'je i blago i ostale taštine
i kamen'je drago za ništa ne sciene; 360
svilom i skrlatom ter život gdje traju
i srebrom i zlatom vazda se rugaju.
- Ter tko tuj pribiva, svaki boži sluga,
blaženstvo dobiva a svietom se ruga. 365
A blažen sluga taj, ki trpi sve trude,
da sebe i sviet saj i djavla dobude.
- Toj su tri vojvode i zvieri manene,
ke duše zavode u trude pakljene:
prvo je sviet tamni, na komu za dosti
do groba po sve dni ne lipsa žalosti; 370
drugo je naša put, koja nam svaki čas
u čemer toli ljut obraća mednu slas,
medne dim sladosti telesnieh požuda,
s kieh dušam žalosti ne lipše ni truda,
a djaval nastoji, neprijatelj krvavi, 375
da dušu razdvoji od božje ljubavi.
- Tiem ko je željan znat, vojnica što je prava,
što je boj što je rat i crkovna slava,
od samieh remeta vidj što je hrabren boj
i djela prisveta i krjepak život svoj, 380
tere ćeš sam rieti, da od remete hrabrenstvo
dobiva na svieti vjekušto blaženstvo,
skrušeno gdje toli, i ob dan i ob noć,
višnji se bog moli suzami za svu moć;
i gdje su remete od života sveta, 385
tuj gnieszdo ne plete oholas prokleta;
er djavlju oholas i ostala zla djela
progone u propas, odkle su izvrela.
- Cvileći ter takoj gdi život svoj traju,
u brieme u svako bogu se pridaju, 390
a uzdahe priljute kad k nebu odprave,
sve trude minute u zabit postave.

Remetstvo prisveto er gdi tač uzdiše,
 na nebo deveto skrušen duh podviže, 395
 ter kako u zrealu gledaju kad godi
 svu slavu i hvalu da se tuj provodi.
 A niedan boži stvor ne može na svieti
 taj rajski kram i dvor jezikom izrieti,
 gdje višnjieh nad nami u rajskoj državi
 nad svimi zviezdami višnji se bog slavi, 400
 s velikom radosti, s goruštom ljubavi,
 s mednome sladosti pojući u pjesni;
 gdje nie tme ni mraka ni guste magline,
 ni sinja oblaka ner vjerne vedrine.
 A ostalo otajstvo tko može da zbroji, 405
 jedino blaženstvo u trojstvu gdje stoji,
 gdi je pravo istina u kipu od boga
 do oca i sina i duha svetoga,
 a od sina i od oca i duha svetoga
 početka ni konca ne znaju niednoga. 410
 Nu vidi, gdi otac taj umnožit i slavni
 nebesa i sviet saj uzdrži nad nami,
 i vrhu nebesa u vrieme rasklada
 i naša telesa sazdava i vlada.
 A ostale radosti, ke su na tom svieti, 415
 mojojzi slabosti trudno je izrieti;
 za-č ne imam ufance, ni taku vlas i moć,
 od ove pjesance da mogu na vrh doć,
 a muza ljuvena, ku verno poslužih,
 rad stara vrijemea jur se š njom razdružih. 420
 Svjetovni vojnici, za toj vas molim sad,
 pješci i konjici, recte mi boga rad,
 što je drugo oholas i tašta što je slava,
 neg samo satren klas ki ploda ne dava?
 I drugo nie djelo od vaše naravi, 425
 ner oružje bielo i perje na glavi,
 i oholas tolika, ka mnozi govore
 da joj se prilika dosegnut ne more.
 Tiem činte odluke, da oružje parjate

a da se u ruke Jesusu pridate, 430
 neka vas on vlada, neka vam za trude
 blaženstvo vječno da, potrebno kad bude.

15

Pjesanca o Jobu.

Odkle si sviet stvoril, do sada bože moj,
 nitkore nie vidil s razmirjem veći boj,
 razmi boj od Joba, s kiem se je rvala
 himbena hudoba i trud mu zadala ;
 zada mu trudan boj s razmirjem u rati, 5
 da trudan život svoj u tielu zlopati ;
 zada mu tužice i velje žalosti
 i sve mu na nice obrati radosti.
 Najprie ga oznobi, za-č gusa njegove
 sve s plienom porobi u polju volove. 10
 Veće mu još vaje gusari zadaše,
 za-č mu sve rataje do jednoga poklaše ;
 taj zamah nu dobi strpjen'je od Joba,
 i ne da hudobi vladat se za roba,
 niti Job prisveti tuj sruđu požali, 15
 na raspu i šteti ner boga zahvali.
 I reče : bože moj, blažen bud i slavan,
 a ja sam sluga tvoj na svaki trud spravan.
 Ti si mi dal bože i tvoja vlas sveta
 vazet mi sve može na volju opeta. 20
 S neba se pak spušta ognje(ne) plahosti
 usilos gorušta zadatak mu žalosti,
 da napas prokleta kriposti Jobovoj
 ponovi opeta s boljezni pravi boj ;
 sve ovce u paši ter taj plam toli plah 25
 s ovčari popraži i obrati sve u prah.
 Jobova nu duša s božjom se ljubavi
 tutako oruža i u taj se boj spravi,
 jak vitez pripravan s hudobom boj biti,
 venačac prislavan da bude dobiti ; 30

na tojzi protivi ter bogu zahvali,
 iz neba plam živi što mu tuj popali.
 Ni u tom ga ne može čes hude naravi
 rastavit, moj bože, od tvoje ljubavi,
 ner li se potvrđi u tvojoj milosti, 35
 ter taj trud pogrđi s velikom kriposti.
 Ne bi toj za dosti hudobi prokletej,
 Jobovoj žalosti što zada tolik boj,
 ner posla na troje kaldeosko posil'je, 40
 tere mu sve svoje plieniše kamil'je ;
 kamil'je pognaše gusarske potjere
 i sve mu pognaše do jednoga pastire.
 Tiem tuga i vaja nu se Job na sviet saj
 ništore ne haja i udarac primi taj 45
 u tilak pravi svoj, s kiem bješe pripravan
 do groba biti boj, jak vitez prislavan.
 Huda čes pritužna ma nu se još spravi,
 da Joba za sužna pod svoju vlas stavi,
 ter vihar pustinjom svivši se svrh gore
 svrnu mu gori dnom polače i dvore, 50
 i u tojzi polači taj rasap od zidov
 spraži mu i stlači vas porod od sinov.
 Taj rasap priljuti stlači mu sinove,
 svi trudi minuti da mu se ponove ; 55
 za-č tužna nezgoda pakljene naravi
 od svoga poroda svasma ga rastavi.
 Moj bože, trud veći može li na sviet saj
 živ človjek izreći, ner li bi rasap taj,
 ki s veljom naglosti, u vrieme u kratko,
 sa svom ga radosti razluči tutako! 60
 Vaze mu dobitak, kamile i volove,
 i ostali vas žitak i sinke njegove ;
 vaze mu sve blago, sa sviem ga rastavi,
 ner golo i nago tielo mu ostavi.
 Nu ni taj rasap vas ni trudi minuti 65
 ne imaše niednu vlas na grieh ga prignuti ;

43 tiem *rkp.* možda bi bolje bilo : tieh? 45 u tilak] *rukopis* u titak možda u žitak?

za kripos jedinu nu s togaj poraza
 rastrgnu naglinu, ostrugan, bez vlasa,
 po zemlji poniče, vas prostrt ter takoj
 skrušeno pokliče : hvala ti bože moj, 70
 sva hvala i slava, jak bogu pravomu,
 tebi se sazdava na daru svakomu.
 Ti s' bože dal meni i ti mi s' vazel sve,
 u vieke po sve dni blaženo ime tve.
 Moljen'je sliš moje, neka se bože moj 75
 ispuni sve tvoje hotjen'je i sud tvoj.
 Ni tuj ga trudan boj ne može rascielit,
 ni od božje duh se svoj milosti razdielit.
 Himbena hudoba nu se još povrati,
 da kripos od Joba gori dnom obrati, 80
 i s većom naglosti u boj se pripravi,
 da s trudom žalosti većemu pojavi ;
 ter Joba blažena hudoba prokleta
 učini ranjena s vrh glave do peta,
 ranice priljute da puti Jobovi, 85
 sve trude minute jeda mu ponovi,
 jeda ga obhine, jeda ga rastavi
 od prave istine i božje ljubavi.
 Ni taj trud krvavi nu njega ne može
 od tvoje ljubavi rastavit, moj bože, 90
 ner ranjen do kosti od česti prihude
 s velikom kriposti podnese sve trude,
 i svaki nepokoj strpil je u tieli,
 da od tebe duh se svoj moj bože ne dieli.
 I s tvojom oblasti, jak vitez izbrani, 95
 ženskoj se napasti hrabreno obrani.
 Kad ktješe taj napas vrhu svieh napasti
 činit ga u propas pakljenu upasti,
 ni ženska taj zloba ni čemer priljuti
 ne može od Joba stranputnu rieč čuti ; 100
 ner ranjen u trudu trud ženom pogrdi
 ne rekši rieč ludu, da boga rasrdi.
 A kamo tri druzi, himbena narava,

ki prišad u tuzi, da Joba ranava
 pohode u gnoju gdi smrdeć leži vas, 105
 dušicu da svoju zavedu u napas,
 himbeni razgovor meu sobom spravivši,
 jeda Job božji stvor s bogom se razdruži,
 u gnoju da takoj vas ranav smrdeći
 prikrati život svoj s bogom se dieleći. 110
 Lie se Job rvaše ter trudan po sebi
 višnjemu davaše svu hvalu na nebi,
 da ga bog sabljude i da mu da milos,
 da sebe dobude i djavlju usilos,
 i saj sviet da spleše kripostnom naravi, 115
 ki puti i veže himbenom ljubavi.
 Stranputnu niednu stvar ni za toj ne izusti,
 ter toli slavan dar bog njemu dopusti,
 bez konca po viek vas dušica da svoja
 uživa vičnu slas bez rati i boja 120
 u višnjoj državi, gdi je dvor priblažen,
 gdi se bog sam slavi po vas viek i amen.
 Dobivši dake boj taj vitez izbrani,
 učini da duh svoj strpjen'je sahrani.
 Strpjen'je toj dake tko s trudom provodi, 125
 od tužbe od svake jednom se slobodi,
 potrjebno kad bude, kad skonča život svoj
 ter vas trud zabude pri slavi nebeskoj.
 Dim tko se pripravi, da gorko i slatko
 strpjeno probavi i u vrieme u svako, 130
 ter ništor ne sciene svjetovne žalosti,
 ke gori promieni u višnjoj sladosti.
 Jesuse prislatki, slavo milostiva,
 pokli se trud svaki strpjen'jem dobiva,
 Jesuse blaženi, o vječna ljuvezni, 135
 strpjen'je daj meni u trudnoj boljezni,
 rad koje život moj ne može prijati
 tihi mir i pokoj bez boja i rati;
 za što je vajmeh moj mimo sve na sviati
 toliko trudan boj, ki ne viem izrieti, 140
 ki javi i u sni svak čas me skončava
 tolikom boljezni, koju mi zadava.

Razlike nebogu dava mi tužice,
 da mno-krat ne mogu pojmiti dušice,
 boljezniv lie tako gdi plačno tuguju, 145
 u vrieme u svako tvu milos klikuju,
 i ob dan i ob noć cvileći u suze,
 da mi si na pomoć, moj slatki Jesuse,
 sve od svieta boljezni neka ja pogrdim,
 pri tvojoj ljuvezni da se vas potvrdim. 150
 Jošte ću sluga tvoj skrušeno moliti,
 čin' da ovi trudan boj ja budem dobiti,
 boj djavlje napasti, koj me ne ohodi,
 u vječne propasti ner li me zavodi.
 K tomuj me još bljudi prislavna vlas tvoja 155
 od himbe zlieh ljudi, kojih je bez broja.

16

Tužba kralja Davida vrhu Absalona.

Absalon sinko moj, moj sinko ljuveni,
 skonča me nepokoj i nemir pakljeni,
 u suzah plovući, ćuteći gorki jad,
 prieku smrt želeći, da umrem tebe rad. 5
 A smrt je zackniela i neće luk spraviti,
 da moj duh od tiela sad bude rastaviti;
 za-č volim umrieti i živ bit ne haju,
 ner s plačem na sviati da u tuzi dni traju.
 Absalon sinko moj, predragi moj sinu,
 vaj ne viem što bi toj ter mi tač poginu! 10
 Jedina ljubavi, što tebe dragoga
 sa mnom smrt rastavi, reci mi rad boga;
 prieka smrt ter takoj željno me rascvieli,
 prie roka život moj da s tielom razdieli, 15
 da mojoj starosti ka željno uzdiše
 vjekušte žalosti do groba ne lipše,
 plač, tužba i žalos od plača i od duše
 po sve dni mu staros do groba da družu;
 tužeći da takoj s tobome razdiljen

skonča me nepokoj u plaču raseviljen. 20
 Za-č plačan ostaju bez tvoje ljubezni,
 ter umriet ne haju od velje boljezni.
 Vaj, tko mi prida glas i š njim plač i tužbu,
 Absalon da za vlas obisnu o dubu,
 moja ga tužica do groba sliedila, 25
 i onaj mu strilica srdačce probila,
 ka oštra sulica me srce propade,
 Absalon na nica po zemlji gdi pade.
 Birajte dvorani, kušajte djevice,
 i majke izbrane i sve udovice, 30
 ter činte pravi sud, gdi može na svieti
 me srce tolik trud i žalos podnieti,
 skladaje grozni plač u veljoj nezgodi,
 gdi moj duh bridak mač obje stran prohodi.
 I vi sve gospoje sa mnome u družbu 35
 jadove sve moje dielite i tužbu,
 za-č vrieme prišlo jes sa mnome cvieliti,
 i žalos i boles na pola dieliti.
 Oh, zlate prstene tiem vrz'te sve s ruka,
 pokli je trud mene obujmil i muka; 40
 i biser i svilu pronosit ne mojte,
 u mrklom tamnilu dreselo ner stojte.
 Vojnici prida mnom i vi svi stanite,
 viteška gori dnom ter kopja svrnite;
 hrabrena s glavice još perja dvignite, 45
 i vaše konjice sve crnie(m) pokrite;
 i zlaćene štite i oružje vaše sad
 sve prahom pospite, molim vas boga rad,
 neka se da znati po svemu rusagu,
 koje kralj zlo pati, izgubiv svu snagu, 50
 crnilo ki nosi za tolik nepokoj
 i u boga smrt prosi, da skрати život svoj,
 gorčije od jada gdi vajmeh cvieleći
 duh mu se raspada od tiela dieleći,
 gdi taj plač provodi u tužbi ter takoj 55
 na on svit prohodi čemeran uzdah svoj,

i svoje suzice, koje se proliše
 od velje tužice, živ kamen probiše.
 Tiem nebo sad zovem i zemlju na moj plač,
 u suzah gdi plovem cvileći vajmeh tač, 60
 i nebo da ćuti i zemlja da čuje,
 u čemer priljuti kako kralj tuguje.
 Absalon vajmeh vaj, vaj moja ljuvezni,
 mogu li na sviet saj veće bit boljezni, 65
 boljezan ner moja i moj plač i žalos,
 pokli je taj tvoja pogibla sva mlados;
 smrt tvojoj mladosti gdi život prikrati,
 a moje starosti sve u plač obrati.
 Absalon sinko moj, Absalon, Absalon, 70
 pokli je htíl takoj nesrećni taj zakon,
 da nas smrt razluči i svasma razdvoji,
 i duh moj da muči i u tužbi da stoji,
 bez tebe čemu je čemeran život moj,
 da u plaču tuguje boljezniv otac tvoj? 75
 Čemu je moja vlas, kraljevat u kruni,
 pokli taj plačan glas tužbe me napuni?
 Što li se kralj zovem, pokoli cvileći
 u suzah vas plovem, tužan duh dieleći?
 Čemu je sva služba, čemu su dvorani, 80
 pokli me taj tužba naliepom izrani?
 Čemu su polače i ostale radosti,
 pokoli kralj plače za tvojom mladosti?
 Čemu je sve blago i zlato na svieti
 i kamen'je drago, pokli je umrieti? 85
 Absalon ljuveni, koji htje vajmeh sud,
 u staros da meni ostaviš tolik trud,
 da s ranom bez lieka moj se plač umnoži,
 dokli me smrt prieka u zemlju položi;
 cvileći malo živ gdi uzdišem od jada,
 a uzdah moj boljezniv na on svit propada! 90
 Absalon srčani, pridragi sinko moj,
 ustani ustani da vidiš nepokoj,
 priljuta gdi zmiija i žalos i tuga

me srce izvija s korienkom iz kruga ;
 za-č svojom ljubavi bezredno smrt prieka 95
 svasma me rastavi, vajmeh mi, do vieka.
 Vaj, nu ću bolježniv svu hvalu dat bogu,
 u zemlju pokli živ kopat se ne mogu,
 i perja ne možem ni krila sad steći,
 iz plača da možem na nebo uteći. 100
 Nu pokli ne skрати višnji bog pogled svoj,
 da u zemlju obrati čemeran život moj,
 crnilom polače pokri'te svieh strana,
 do groba da plače ma staros skončana ;
 dvorane pridrazi, ljuveno molim vas, 105
 pokli se proglašaj jadovit ovi glas,
 ne tješ' me nitkore, ni mi daj razgovor,
 dočiem se satvore me suze u mramor ;
 za-č ću prie izdahnut, ćuteći tužicu,
 ner li će prisahnut me suze na licu ; 110
 za-č mi se podoba, da cvielit ja budu
 za sinkom do groba u mucu i trudu.

17

Pjesanca Jaganjcu.

Velmi t' je nebavac smiljen nā skončan'ju
 pritih jaganjac, kad je na zaklan'ju,
 ki neće da preda, ni kaže zlu volju,
 bridak nož gdi gleda da mu njim prikolju ;
 smiljeno ner takoj ne bleje ni muči, 5
 dokli smrt život svoj od tiela razluči.
 Niti će u plačan glas suzice roniti,
 gdi očiti vidi čas da će krv proliti,
 rad blaga narava ner li se bez muke
 smiljeno pridava krvnika u ruke, 10
 koliko da pravi jagnjece tiho toj :
 rad božje ljubavi sahrani život moj.
 Jagnje sam bezgrešno, zlosrd'je tiem skрати,

vaj ne moj tač priesno me grlo priklati,
 za-č ni sud podoban da ni ée pravda toj, 15
 ja ki sam bezloban, da skratiš život moj;
 ar vajmeh boljezniv, pravedno mogu riet,
 nikomu niesam kriv što živjeh na saj sviet,
 ni raspa ni štete ne učinih nikada,
 nit pitam osvete vrh tebe ja sada, 20
 koji zled tuj tvoriš, da mene tač cvieliš,
 vaj da me umoriš i s duhom razdieliš.
 Ja bivši toli blag, reci mi rad boga,
 što si nož spravil nag na mene neboga?
 Ovca me porodi i mlikom zadoji, 25
 pak zemlja ku plodi travica odgoji;
 niti se kud skitam, za toj zna pravi bog,
 obuću da pitam i odjeću ja nebog,
 za-č me je božja vlas, ka me je tač ktjela,
 da trpim snieg i mraz, vunicom odjela; 30
 zada mi još papke, da u družieh ne prosim
 postole ni opanke, na volju da nosim.
 Još mi je hranica u travi zeleni,
 i bistra vodica, gdi je vir studeni;
 ter po tom podrani, kad vidim danicu, 35
 po ravnoj poljani ja pasem travicu;
 travicu tuj беру za sunca po vas dan,
 dokoli k večeru izajde mrkli san,
 človečjoj naravi da malo po malo
 na čeljus postavi i uzdu i žvalo, 40
 ter mrkli taj sanak, koji sviet kraljuje,
 ukroti bio danak, na posluh da mu je,
 i muklo sve stane, i polja i gore,
 dočiem se rasvane, s večera do zore.
 Ner samo u proljetje, kada se u dubravi 45
 sam slavie u pietje pojući postavi,
 pojući da trudi do istočne danice,
 zvieren'je da budi i ostale sve ptice,
 da u lugu i u dubravi, aliti u polju,
 svaka se zvier spravi i ptica na volju, 50

po naravu svomu u polju i u gori
 (da) hvalu da onomu svakoja ki stvori.
 S večera ali pak po svu noć kad poje
 malahni taj šturak, u travici stoje,
 ki pokoj ne ćuti nit vidi tih sanak, 55
 doćiem se uputi s danicom bio danak ;
 ter šturak taj mali po svojoj naravi
 stvoritelja hvali pojući i slavi ;
 s večera pak pastir ždene me u obor svoj
 po svu noć gdi je mir i rajski gdi je goj ; 60
 ter travu ku zbiram priko dne pasući,
 tuj svu noć priživam, opeta slaćući,
 gdi sam ja ufano od vuka krvnika
 jagnjece ćuvano oda psa stražnika,
 po svu noć ki laju i ne spe ni malo, 65
 ner mene ćuvaju i stado ostalo.
 Još gojno kad leže, neće spat po svu noć,
 lupeža ner preže, hoće li krasti doć,
 u vrime najliše, kada se prvi san
 k pastirom približe, ki trude po vas dan, 70
 ter svoj dlan pripravi, kako je običaj,
 pastirom da stavi na oči sanak taj.
 Još kad sam u paši, ako spe pastiri,
 psi mi su na straži od vukov i zvieri,
 i umriet ne haju za mene tütako 75
 psi ki me ćuvaju, jagnece nejako.
 A ti tu zled tvoriš, a ne viem za ki sud,
 da me prie umoriš, zadat mi smrtni trud.
 Nie togaj narava, pravo t' se govori,
 usilos od lava u pustošnoj gori, 80
 zlosrdu usilos da ne bi prikralil,
 na ljubnu umilos ner li se obratil,
 da mu se pridaju jaki no tebi sad,
 gdi očito poznaju podnieti smrtni jad.
 Vaj ne bi život moj od tiela razdielio, 85
 kad bih se toliko ja njemu primilio,
 kako se umiljen ja tebi pridah vas,

- ki s duhom razdijeljen jur vidim smrtni čas ;
 a zlosrd tvoj se jad na milos (ne) obrati,
 ter nožem hoće sad me grlo priklati, 90
 desnicu tuj tvoju ter spravljáš pojmiti,
 pravednu krv moju da budeš proliti.
 Koji bi boži stvor bez velje tužice
 na ovaki razgovor ne prolio suzice,
 gdi se tač pridava u ruke krvniku, 95
 od koga poznavá prijati smrt prieku!
 Ar kamen stanovit na toli plačan glas
 pod zemlju na on svit propal bi u propas,
 da grozno procvili i tuži kamen taj 100
 u pakljenoj spili, vjekušti gdi je vaj,
 na človječi narav, ki je tvrdji, vaj meni,
 nego li biesan lav ali zmaj ognjeni.
 Jeda bi taj sila od dvora pakljena
 s tužbom plač dilila od svoga kamena,
 slišaje tuj tužbu da od suza usilos 105
 pakljenu svu družbu privede na milos,
 na toli jadovit i toli plačan glas
 da učini otvorit od zemlje strmen jaz,
 da s tužbom i jadom svi u propas padaju,
 kraljicom nepravdom ki u propas padaju (sic!), 110
 ki neće pravoga zakona obslužit!
 A nie se na koga ni cvilit ni tužit,
 za što su jur mali, slobodno mogu riet,
 pravedni ostali ki sude ovi sviet, 115
 ki vajmeh na volju sve stado nejako
 i deru i kolju u vrime u svako ;
 ter ne viem, bog pravi što trpi i pati,
 da našoj naravi zlosrd'je ne skrati,
 da od zgar višnji kram vrhu nas ne otvori,
 da pošlje živi plam vrhu nas da zgori. 120
 Ar da se sviet ovi, kako bi razlog ktio,
 opeta ponovi, vele bi blažen bio ;
 nu se grieh i zloba ponavlja svaki čas,
 rad ke se podoba da pade vrhu nas
 zlosrd'je od boga, vaj neka sud pravi 125

pediepše svakoga, tko svoj grieh ne ostavi.
 O višnji moj bože, o slavni stvorče moj,
 nu ne viem tko može izreći tolik broj,
 izreći tolik broj, ki u zlobah dni traju
 a neće da grieh svoj i zlobu poznaju, 130
 ni sebe spoznati, ni sebe ostavit,
 da im duša zlopati, da pridu on svit.
 Vaj, ali ne znaju, koje su tužice
 gdi doli padaju od griešnih dušice,
 kad vajmeh izgube s vesel'jem vječni raj, 135
 ki dušu ne ljube ner tielo i sviet saj,
 u zlobah ter takoj na svietu tamnomu
 provode život svoj u griehu svakomu;
 takodjer i u bludu, a za grieh ne sciene,
 koji blud na trudu vječnomu promiene, 140
 kad im se sva rados i život minuti
 obrati u žalos i u plač priljuti;
 kad im se rastavi trudan duh od tiela,
 ter se slas probavi od mnogo zlieh djela.
 O srca kamena, mramorna naravi, 145
 nepravdo bezredna, o vučja ljubavi,
 o umrli ljudi, k bogu se priklonte,
 parjajte zle ćudi, pravednieh ne koljte,
 zle ćudi bezredne pri sebi ne gojte,
 i krvi pravedne prolievat ne mojte. 150

18

Pjesanca lakomosti.

Moj bože, tko bi taj, koli bih rad znati,
 u zemlji vječni vaj tko poče kopati,
 od zlata ter rude iskopa človjek taj,
 rad koga sve trude provodi vas sviet saj.
 Nu ne viem stvar drugu, o višnja ljubavi, 5
 tuj žalos i tugu da na sviet objavi,
 ner Pluton, ki stoji u tmastoj propasti,

129 rukopis izreći dni tvoje.

Pj. 18.: u rkp. 25. knjige V^e. na listu 33^{em}, sravni sprieda pjesmu „Plutonu“ na strani 112.

da vas sviet posvoji lakomom oblasti,
 ter posla lakomos van pakla ki gori,
 da s trdom tu žalos zemlje van otvori, 10
 neka se proglasi taj ruda s tugami,
 da se prie zajazi paklen jaz dušami.
 Lakomos ter tuj sad svak dvori i čtuje,
 ka istok i zapad i sjever kraljuje,
 i vjetre ostale ki od svud puhaju, 15
 sve slave i hvale tere joj sazdaju,
 kako sve gospoji, koja se može riet
 u kruni da stoji i vlada vas saj sviet.
 I sviet je prijala ter s robjem bez broja
 pravdu je prognala pod zemlju vlas svoja; 20
 ne s mačem nit s batom pravdu je prognala,
 ner srebrom i zlatom što teče do mala;
 ter su sve države u plaču i tužbi,
 za-č pravde nie prave s razlogom u družbi.
 Jošte zlo čini toj prokleta lakomos, 25
 da je svudi rat i boj, i tužba i žalos,
 velike jadove ter svietu zadava,
 oreći gradove od mnozieh država,
 kraljeve cvieleći i mnogu gospodu,
 na robstvu mieneći vlastitu slobodu. 30
 I ki su vladali veliko gospoctvo,
 ti su sad poznali sužanstvo i robstvo,
 ter život provode u sjetnoj pečali,
 želeći slobode s kom se su rastali.
 Trudno je još vidjet, gdi lakom nepokoj 35
 omasti vas saj sviet u krvi človječjoj,
 ter vajmeh nie polja, ni briega ni gore,
 otoka ni školja, što uzdrži sve more,
 nit je grad ni selo, lakomo posil'je
 gdi nije razvelo koren'je i žil'je, 40
 kiem trudi i prudi i kojiem skončava
 svaku vrst od ljudi, što narav sazdava,
 na zdravje ter se proč nikamo ne more,
 ni ob dan ni ob noć, ni kopno ni more,
 ner se svud uzdiše, u sumnji stojeći, 45
 pri blagu najliše guse se bojeći,

i ostalih ljudi zlieh, ki deru i kolju
 putnike strana svieh po gorah i polju.
 Lakomos gospoja, Plutona ka sliedi,
 bez mira i goja ter takoj sviet vriedi, 50
 i slavna nje sila, što se zlo dobiva,
 sve doli posila, gdi Pluton pribiva.
 Još život moj trudi, i javi i u san,
 kad godi posudi toliku prijazan,
 od srebra i zlata koje se dobiva, 55
 zemaljska što plata trgovcem dobiva
 za muku i trud svoj od rude te zlate,
 rad koje nepokoj i velje zlo pate.
 Velmi ti vaj žude toj zlato kopati,
 rad koga sve trude i sve se zlo pati. 60
 I mnozi ne haju izgubit život svoj,
 očito kad znaju, da će nać zlato toj,
 najliše ki hode u Novu Indiju
 i kosti zavode u Etiopiju;
 i prik Arabije kada se upute, 65
 grifone i zmije i zmaje priljute
 pred sobom videći, ne mogu počinut
 od straha trepteći vik da će poginut;
 a navlaš kad zajdu u puste dubrave,
 pantere ter najdu, vukove i lave, 70
 i divje bivole, čentaure i satire,
 arpije i orle, kravosce i tire.
 I mno-krat tu vide drakune i kimere,
 i gluhe jaspide i jadne vipere.
 Još tuge razlike daju te dubrave, 75
 navlaš basiliske, pogledom ki dave,
 ciklope, gigante toli strahovite,
 divje elefante, velmi nezgromnite;
 mrke kanibale, kojih je velik broj,
 i drobnjake male, ki s ždrali biju boj. 80
 Pristrašnie(h) obraza još njeke gledaju,
 s glavami od pasa ki reže i laju

54 prijazan *rkp.*, može biti boljezan? 63 mjesto novu pripisano je istom ru-
 kom s kraja istočnu. 74 gluhe] *rkp.* izprva gluhne, ali je ispravljeno. 81
 pristrašnieh] *rkp.* pristrašnie 82 od pasa] *rkp.* o pasa.

- Još njeka dubrava tamo se nahodi,
 ka ljudi bez glava njeguje i plodi,
 na prseh dva oka ki strašna imaju, 85
 pustinjom s istoka ter se svud skitaju;
 i družih još mnogo, ki sunce kad sine
 potplatom od noge vrh sebe sjen čine.
 I mnozi još družu tamo se nahode,
 istočni ti luzi što goje i plode, 90
 ki mogu činit toj po svojem naravu
 pečurkom obraz svoj vas pokrit i glavu.
 Tamo su još mnozi, koje tuj govore,
 i goli i bosu, što plode te gore, 95
 kojim da narav svoj hrlinu još taku,
 na nozi na jednoj priteći zvier svaku.
 I svaku nakazan grdobnu gledaju,
 ter javi ni u san pokoja ne imaju.
 Takoj ti putuju u mucu i trudu, 100
 i velmi tuguju od zlata nač rudu;
 trgovcem lakomos ter čini na svieti
 svu tugu i žalos vrh pleći podnieti,
 za-č s trudom putuju, čiem najdu zlato toj,
 i velmi tuguju, doniet ga na stan svoj, 105
 ne imavši pokoja ner s trudom poraza,
 ljetnji dan od znoja a zimi od mraza.
 Za-č mnoge države trudeći za svu moć
 od zimnje mećave jedva se mogu poč,
 gdi slana, snieg i mraz i sjever oholi 110
 vazima suncu vlas, da ništor ne topli;
 samo pod sniegovi, ki tamo padaju,
 sve gore s briegovi i polja ostaju
 u krovu skrovena, da zimi ni ljeti
 nie liska zelena ni cviet'ja vidjeti. 115
 A mnoge države, kad ljetnji pride dan,
 ni dubka ni trave ne mogu dati van,
 najliše vrh lava sunačce kad stane,
 sve dubje i trava s listom se rastane,

87 družih *rkp.* druge. 91 *rkp.* svojoj naravi, ali se neslaže sa sliedećim stihom. 108 mećave] u *rkp.* kao da je pečave.

sunačce ter vruće toj zemlji prituži,
 gdi vode tekuće na pokon prisuši, 120
 sunčana toplina ter zemlju rascvieli,
 s kom vlaga i mokrina svasma se razdieli;
 ter sunce zatjeri iz vruće države
 sve ptice i zvieri u puste dubrave,
 te zvieri i ptice po gori zelenoj 125
 da ištu vodice sahranit život svoj;
 ali pak u sjeni da trudne počinu
 pri vodi studeni, prie ner li poginu.
 Takoj ti provode trgovci život svoj,
 ki daleč zahode ištući blago toj, 130
 ne imavši pokoja ner s trudom poraza,
 ljetnji dan od znoja, a zimi od mraza;
 ter sunce gorušte tako ih porazi,
 da im se obljušte od znoja obrazi,
 i zimnji još poraz velmi ih pozledi, 135
 za-č im se vas obraz i sva put poledi.
 Još vajmeh od jada u zimnoj žalosti
 mno-krat im odpada sve meso od kosti,
 u sjeverne strane kad pridu najliše,
 gdi grada i slane i sniega ne lipše, 140
 i studen gdi je mraz i zimi i ljeti,
 sunčana koga vlas ne može stopliti.
 I mno-krat još tamo kad budu trudni prit,
 vaj nie se jur kamo potajat ni sakrit,
 gdi s mun'jom gromove iz visin praskaju 145
 i s ognjem trieskove iz oblak padaju.
 Nu mimo sve stvari velmi se ja bolju,
 gdi putem gusari deru ih i kolju;
 a navlaš gdi mnozi Arabi ishode,
 i nazi i bosu, ter robje toj vode 150
 u puste te strane, ter tako u tužbi
 toj robje ostane zvieren'jem u družbi,
 gorčije od jada svoj život trajući,
 arabska taj stada pustinjom pasući,
 gdi od s jutra po vas dan i s večer do zore 155
 pokoja čas jedan prijat se ne more;
 za-č ljetnji dug danak i zimnja duga noć

- ne da im tih sanak na oči svoje doć,
 slobode želeći svak čas bez pristanka,
 u spilah ležeći bez pokojna sanku ; 160
 ter ob noć i ob dan hoće duh dat bogu,
 za-č veće na svoj stan vrnut se ne mogu.
 Tuge su još gore, dušica gdi vene,
 za-č se nać ne more vodice studene,
 vodice studene ni zimi ni ljeti, 165
 ni sjence zelene, ni dubka vidjeti,
 gdi bi se od tužice putnik oporavio
 i kaplju vodice na jezik svoj stavio.
 To li gdje kraj rieke trudni se namjere,
 žalosti velike sliede ih i tjere, 170
 ter počnu tuj suzit od velje tužice,
 za-č nie moć okusit te bistre vodice.
 Ter velmi predaju, gdi tamo kraj rieke
 skorupom plivaju nakazni razlike, 175
 navlaš kukudrili, ke nie moć izrieti
 koli su nemili i strašni vidjeti ;
 i zmija krilatieh i ostale žalosti
 u riek i u blatieh vidjet je za dosti,
 ter nije jezera ni blata ni rieke,
 gdi nije čemera od smrti od prieke. 180
 O bože milostiv, koli je gorko toj
 od žedje trpjet gnjiv i smrtni nepokoj,
 gdi bistru vodicu trgovci gledaju,
 a od žedje dušicu pri vodi puštaju. 185
 Tužno je još vidit, gdi mnozi poginu
 hoteći tamo prit arabsku pržinu,
 ki pamet svu stave daleče tamo zać,
 sunčane dubrave u istoku tomuj nać,
 sunčano gdi kolo s konjici istječe,
 ter saj sviet okolo s nebesi obtječe ; 190
 i od svieta najdu kraj, gdi veće nije moć
 po kopnu turma taj da bude dalje proć,
 od svieta na koncu gdi ruka tuj maha
 svakomu trgovcu ter vele da straha.
 Tamo ih odluke još daleč zavode, 195
 gdi zlate jabuke na dubju nahode,

u vrtu gdi stoje ljuvene sestrice
 ter zelen tuj goje od bistre vodice.
 Nu našad vrtac taj, š njim najdu i trude,
 za što ga ognjen zmaj i čuva i bljude, 200
 ter zaman postavlja sve trude i muke,
 tko se tuj odpravlja te trgat jabuke ;
 za-č ognjen zmaj prieti ter ne da, bože moj,
 nikomu na svieti trgati voće toj.
 A mnozi u zapad sunčani zahode, 205
 gdi s tužbom velik jad i žalos nahode ;
 za-č je tuj vječna noć i vječne mrklosti,
 gdi vidjet nije moć sunčane svjetlosti,
 ner tmaste magline i tmaste oblake,
 ter polja i ravnine sve obujme pomrake. 210
 Veće su tužice, ki brode pučinu,
 gdi mnoge dušice i plavce poginu.
 A sada čini sud svaki duh na svieti,
 je li ki veći trud pod nebom na svieti,
 razmi te čemere i taj trud krvavi, 215
 pučina gdi žere mrnare i plavi,
 pomoći na sviet saj a nie moć prijati,
 da plavca na suh kraj zdrava se povrati,
 ner li ju progone vihri i valove,
 da prjedje potone sliedeći jadove, 220
 ter se sva razšije sred morske pučine,
 ali se razbije o seke i stiene.
 Ter zemlja proplače i suze nebesa,
 gdi ribe razvlače človječja telesa ;
 lakoma za-č zloba rad ke se skončaju 225
 prisudi, van groba da u mori ostaju,
 a duše ne viem kud stane se od ljudi,
 ner samo božji sud kamo ih osudi.
 A mno-krat serene pučinom gdi poju,
 sve srce njih svene, gdi izgube svies svoju ; 230
 za-č mrnar ne more trpjeti tuj pjesan,
 ner skače u more jak manen i biesan ;
 i takoj mrnare taj slados zatravi,

- da umriet ne mare s himbene ljubavi.
 Žalost je još veća i pećao s tugami, 235
 kada ih nesreća nadnese na kami,
 ki gvozdje poteže s potajnom naravi,
 ter plavcu razveže i na dno postavi.
 Da tko toj razbira, koji su toj trudi,
 gdi more poždira i blago i ljudi, 240
 mnim vajmeh taj človlak, tko bi mu vas sviet dao,
 ne bi se po vas viek u plavcu ukreao ;
 ner li bi daleč stao, daleče, človlak taj,
 gdi nigdar morski vao ne tiče u suh kraj.
 Nu človlak osone, da blago učini, 245
 ter mno-krat potone u morskoj pučini.
 Ne bi po pečali, ako bi prie toga
 trgovci ne znali tuj sru od boga,
 ner tolik pogibaj svaki čas videći
 neće se na sviet saj ustavit trudeći, 250
 vaj ner li obtuku vas saj svit u jata,
 zabivši svu muku pri rudi od zlata.
 A zimi i ljeti, u svakoj jur dobi,
 svieh strana po svieti prieka ih smrt znobi ;
 za-č kopno posušno i voda sva slana 255
 zlobno je i tužno a navlaš sieh dana.
 Lakomos od zlata za-č čini, moj bože,
 da se brat u brata poufat ne može ;
 za-č gdi je iman'je, svi mudri govore,
 ni u komu ufan'je prijat se ne more. 260
 Tiem druga nie toli ufan'ja ni draga,
 ki dlaku na poli ne ciepa rad blaga.
 Manje bi pečali i manji porazi,
 kad bi se ne klali i mili i drazi. 265
 Ner vajmeh jednaga svojtu i tudjine
 lakomos primaga, da ljubav pogine,
 ter ljubav jedina za tužnu lakomos
 od otca do sina svrne se u žalos.
 Jadove tko take misleći ne cvieli,
 gdi sinke od majke i otca još dieli 270

238 ter] rkp. pere. 246 mnokrat u redku a ter s blagom na okrajku.

lakomos tužna taj, ka zlato objavi
 i u robstvo vas sviet saj pod svoju vlas stavi.
 Toj li se podoba, koja su toj djela,
 majčina utroba rodila
 i mliekom dojila pri prseh držeći 275
 i od mlada gojila, mnogo ljet trudeći,
 da majku pridragu neharno diete toj
 odbjegne pri blagu i ostali vas rod svoj!
 O majke ljuvene, tako vam radosti,
 jesu li pakljene toj smišljat žalosti! 280
 Za što ja činim sud, tko u pakli zlopati,
 da tamo veći trud ne može poznati,
 ner narav vaša taj, ka može na svieti
 toliko plačan vaj i tužbu podnieti,
 tere vam grozni plač ne skonča svu snagu, 285
 vaša krv gdi vas tač ostavlja pri blagu.
 Tiem vajmeh rad bih znat od mila do draga,
 koja je veća rat, razmi rat od blaga,
 ko dieli i luči svaku vrst od ljudi,
 i većma toj muči, tko većma i žudi. 290
 Sad mili i dragi prociente boga rad,
 koji su porazi i ki je gorki jad
 u suhomu zlatu, koje nam vajmeh tač
 vesel'ja za platu ne dava, ner li plač.
 A drugi nie uzrok od zlata nać rudu, 295
 da ostane vas istok i zapad u trudu,
 ner sama lakomos proklete ljubavi,
 ka zlatom svu žalos na saj sviet objavi,
 i uzrok je taj dala, duboko da je sada
 pod zemljom ostala, i ljubav i pravda, 300
 te slavne kraljice, ter ni ob noć ni ob dan
 ne mogu glavice pomolit zemlje van,
 ner cvile svaki čas pod zemljom stojeći,
 u vele plačan glas suzice roneći,
 jeda bog čut bude toliko plačan glas, 305
 da od zlata sve rude proždere pakljen jaz;
 da se te zle zgođe i ljubav i pravda

274 u rukopisu osta neispunjeno. 299 da] rkp. ka, ali je iz prva bilo da.

- i tužbe slobode i ostalih svieh jada.
 Za-č kom bi propala u pakal ruda taj, 310
 pravda bi vladala opeta vas sviet saj,
 i ljubav jedina, kom bi se odkrila,
 od otea i sina ne bi se dielila,
 ni od svoga još roda, ni od svoga plemena,
 i š njom bi sloboda svud bila blažena. 315
 I dubak od bora i od jele ne bi znao,
 što je kraj od mora, ni što je morski vao ;
 nit bi se snovali plavi ni korablje,
 ni od gvozdja kovali ni mači ni sablje,
 ni oružje ostalo, koje je zemlji svoj 320
 velik trud zadalo i velik nepokoj,
 ter su sve države, a navlaš krstjanske,
 ostale krvave od sablje poganske.
 Tiem ako bit more, o višnja ljubavi,
 s briegovi sve more jednaga sastavi, 325
 ter slavna tvoja vlas dopusti toj sade,
 sva ruda u propas da zlatom propade,
 pak da se sve gore s briegovi, bože moj,
 vrh rude obore, gdi je zlato tužno toj,
 da dokli teče sviet, vaj, do sva vrijeme 330
 nije čut ni vidjet od zlata sjemena ;
 ner neka pod nami u jazu pribiva,
 da saj sviet suzami veće se ne umiva.
 Za što nie ni pravo, lakomos da nosi
 oružje krvavo, da vas sviet njim kosi. 335
 A ti znaš, bože moj, koji si sva sazdal,
 kolik je nepokoj na svieti sad nastal ;
 kako li sviet sada lakomos, bože moj,
 kraljuje i vlada, koji je jur vas svoj,
 koji je s tugami jednaga združila, 340
 i svasma nogami poda se skljusila ;
 skljusila potplati, i još čini po vodi
 drugi sviet iskati zapadnoj gospodi,
 ter mnoge odpravi (lie s tugom u vaju)
 mrnare i plavi, da zlato kopaju,

gdi mnozi ne ishode opeta na stan svoj, 345
 ner glave ohode i š njimi zlato toj.
 Moj bože prislavan, a sad ja činim sud,
 da je človjek pripravan podnieti tolik trud
 rad tvoje ljubavi i vjere krstjanske,
 brodit se u plavi u strane poganske, 350
 što muči i trudi i ob noć i ob dan
 toj blago tko žudi priniet ga na svoj stan :
 ne bi mu dal platu u kamen'ju dragu,
 ni u srebru ni u zlatu, ni u dragomu blagu,
 za-č blago toj gine i človjek jošte š njim, 355
 i u kratko primine jak sjenca ali dim ;
 a slavna tva plaća, ku želiš ti na dar,
 živ ju plam ne skraća ni druga niedna stvar ;
 ter koga človjeka tva milos daruje,
 po vas viek do vieka s tobom se raduje 360
 u višnjoj državi, gdi tebe, bože moj,
 angjelski dvor slavi, komu se ne zna broj.
 Nu človjek svu gubi nebesku tuj platu,
 za-č tebe ne ljubi jak dragos u zlatu.
 Tiem bože, milos daj ter čini tvoja vlas, 365
 neka se ruda taj provali u propas,
 neka se taj ruda, neka se ruda taj
 u vieke do suda ne objavi na sviet saj.
 Svjetovno bogactvo za-č ko se dobiva,
 prislavno božanstvo pri njem se zabiva, 370
 tope se i duše u pakljenomu blatu,
 lakomos ke služe pri srebru i zlatu ;
 pakljeni za-č mrnar, ki duše privodi,
 toliko težku stvar ne može da brodi ;
 za-č u plav kad štiva tuj turmu bogatu, 375
 ne može da pliva po rieci i blatu,
 tegote totike ter vajmeh parun taj
 ne može prik rieke pribrodit na on kraj ;
 ner srebro i zlato i duše razlike
 ali bi u blato ali pak srid rike, 380
 neka se plavca taj brodeći ne izvрати,
 dočiem se na on kraj opeta povrati ;

toj blago s dušami, vaj, ter se topi tač
u blatu s tugami, vjekušti gdi je plač.

19

Moja plavca.

Vrime jur prihodi, da s božjom ljubavi
život moj pribrodi pučinu u plavi,
u krmu vjetra ćuh dokli mi sad prši,
jeda moj trudan duh svu želju izvrši,
ter vjetric tihi taj i plavcu i mene 5
u porat na on kraj blaženi prižene,
na zdravje da sada tamo se priplavim,
minutieh svieh jada jeda se izbavim.
Za-č velik nepokoj ćutio sam i ćutim,
da prjedje, bože moj, s plavcom se uputim, 10
da gojno počinu, gdi bih rad počivat,
kad morsku pučinu ja budem priplivat.
Trudeći tiem priešim, pun truda i vaja,
da prjedje odriešim moju plav od kraja.
Za-č kom bih ovi kraj ostavil, gdi trudim, 15
mnim da bih dobil raj dobiti ki žudim.
A toj zna živi bog, svakoja ki vlada,
kolik trud ja nebog podnesoh do sada,
želeći plav moju s velikom ljuvezni
nakreat u goju, pojući u pjesni. 20
Nu misal priljuta hini me i vara,
za-č ne imam peduta, ni dobrieh mrnara,
ter sidro salpati ne mogu vajmeh sam,
ni jedra gindati aliti da kalam, 25
ne imam timuniera, timunom da vlada,
ni vješta naukiera, da u način plav sklada.
Još nie moć imati penisa, moj bože,
da trudnu štivati plavcu mi pomože,
da se plav ispravlja naredno stojeći
neka se ne valja, pučinu brodeći. 30

Pj. 19. (bez naslova): u rkp. pj. 22 knjige V. na listu 31. 5 ter rkp. tier.

Od barke paruna još nie moć imati,
 ako gdje fortuna moju plav prikrati,
 da mene parun taj i sebe pribrodi
 u barci na suh kraj, ako se zlo zgodi.
 Mimo zla ostala, ka saj sviet sazdava, 35
 tužba me ne mala još vajmeh skončava;
 za-č nie moć sieh dana na službi imati
 pravedna škrivana, ni u nj se ufati,
 da prida razlog prav, da dušu sabljude, 40
 s trгови kad se plav iskreat sva bude,
 vaj neka divana, tužna i neboga,
 od faosa škrivana ne gubi razloga.
 Nada sve lie tužu, za-č patrun ni mrnar
 ne haje za dušu ni mari niednu stvar, 45
 ne haje ni mari, ner s griehom pribiva,
 duhovne za-č stvari pri blagu zabiva,
 pri blagu zabiva ter sisa do kosti
 krv, ka se dobiva s velikom gorkosti.
 Trgovac i škrivan zlu dobit priklada, 50
 ki ob noć i ob dan divanu podkrada,
 divanu onuj dim, ku vajmeh svieh strana
 odrtu sad vidim oda zlieh krstjana,
 ka je prie vladala duhovna sva blaga,
 a sad je ostala i gola i naga;
 krađena i plienjena a sad je za ništa 55
 od svojieh scienjena u svoja godišta,
 ter se sad skončava, ni u goju ni u miru
 od crkovnieh glava, ke ju sad odiru,
 odiru nebogu, da naga zlopati,
 da svoj rod pomogu plačniami dukati. 60
 O višnjji moj bože, ter ne viem što rieti,
 tva pravda gdi može tolik trud podnieti!
 Ah je li toj pravo, da li sad ne cvieli
 tečen'je krvavo, ko se zaman dieli,
 potajom najliše, o višnjji stvorče moj, 65
 da željno uzdiše polača i dom tvoj,
 gdi mnozi u družbi svieta se ohaju,

da tebi na službi svoj život potraju.
 A sade, a sade, ne lipše tuj plača,
 gdi se tvoj dom krade i tvoja polača, 70
 i vajmeh odira bez boja i rati,
 pokoja ni mira da nie moć imati.
 Sinovi svi pravi ter velmi tuguju,
 gdi krušac krvavi tudjini blaguju;
 živući svaki duh ter što sad ne cvieli, 75
 sinovi gdi tvoj kruh tudjiem se razdieli;
 a ki se radjaju i u redu njeguju,
 taj krušac stradjaju i velmi tuguju,
 i trudni i plačni, vaj, gdi se bog moli,
 i žedni i lačni, odrti i goli, 80
 trpeći tolik trud; a ne viem, moj bože,
 tvoj vajmeh pravi sud gdi trpjet toj može,
 ter nećeš poslati s nebesa krvav mač,
 da bude poklati svieh, koji griеше tač,
 ni tvoju prisvetu desnicu prostrieti, 85
 tuj žilu prokletu da bude podrieti,
 neka se do traga pogubi taj žila,
 ka u dom od vruga dušice posila;
 sirote nejake neka se izbave
 od tužbe od take, gdi s plačem borave. 90
 Nu ako je, što ću riet, pravedno rečen'je,
 da ne gre na on sviet nepravo tečen'je,
 hotil bih znat sada, o višnji bože moj,
 kamo gre i pada stečen'je krivo toj?
 Za što se meni mni i tako sudim ja, 95
 da u ponor pakljeni, pod zemljom koji zja,
 vuče ga sto vruga u pakal ki gori
 s pjenezom jednaga, tko takuj zled tvori,
 i stoka ostala, što mu pak ostane,
 teče mu do mala kako vlas kad plane. 100
 I mimo sve ino ki tako sagrieše,
 stoto im kolino višnji bog pediepše.
 Tiem recte za ljubav, čemu se nadate,
 crkovnu koji plav lupeški vladate?

71 vajmeh] rkp. namieh. 76 može biti sinov gdi tvojih.

gdi je pravda, gdi je razlog, ali ste sebe van, 105
 gdi je duša, gdi je bog i gdi je sudnji dan?
 Ako vi scienite da ćete umrieti,
 što takoj plienite boži stan na svieti?
 Neće li plačni vaj skoro prit i on čas,
 kad vam će rasap taj vrh glave pasti vas? 110
 Koliko za sada, ovoj vam dosta bud',
 zs-č ne viem od jada pobrajat tolik trud.
 Lie ki ste u tomu, tuj zlobu parjajte,
 a pismu ovomu zabave ne dajte;
 za-č krivcem govorim, koji su uzrok vas 115
 a prave ne tvorim, da im se vazme čas.
 Nu molim ja boga, jeda se kad zgodi,
 od raspa od toga da svoj dom slobodi.
 Ovdi ja prikratih te tužbe priljute
 i opet se povratih na pjesni minute. 120
 Nu pokli nie moći odmjene imati,
 s božjom ću pomoći sam sidro salpati,
 i odriešit gumine i ostalo sve spraviti,
 sam morske pučine da budem priplavit.
 Nu tebe Jesuse klikuju za svu moć, 125
 moleći u suze da mi si na pomoć.
 Čin' tvoja da ljubav nigdir me ne ostavi,
 dočiem se moja plav na on kraj priplavi;
 ter ako milos nać pri tebi ja mogu,
 ne daj mi s plavcom zać stran puta nebogu, 130
 u trudno toj more ne daj mi tamo prit,
 gdi duh moj ne more bez tebe shranjen bit,
 meu seke i školje i strašne valove,
 gdi su sve nevolje i smrtni jadove.
 Za-č tko tuj zahodi, ni ob noć ni ob dan 135
 opeta ne ishodi iz toga mora van,
 za-č se tuj razbije o toli tužan kraj,
 gdi opeta ne isplije, opeta na sviet saj.
 Nu ako je i muka toj velje more proć,
 lie moja odluka na manje neće doć 140
 sliediti, što želi srdačce i duh moj,
 da se pak veseli, kad najde mir i goj.
 Za-č ako pripliti na zdravje ja budu,

- neće moj trud biti ni muka zaludu ;
 ar veće darove višnji mu bog spravlja, 145
 tko gorče jadove strpeno probavlja ;
 i taj će krunjen bit u svakoj jur dobi,
 tko bude k čelu prit, kako se podobi.
 Početak ar da tko prie svrhe prikrati,
 nie slično nikako da mu se trud plati ; 150
 za-č mudri govore : nie koris ni dika
 platu vré u more ner ludos velika.
 Ali pak na svieti vidjet je ludo još,
 sve zviere odrieti a u repu slomit nož ;
 i togaj bog većma dariva i plaća, 155
 nazada tko plećma putem se ne obraća,
 kako no taj žena, za pogled oholi
 koja bi stvorena u grumen od soli,
 koja se nazada obazre u nečas
 i za grieh pet grada propade u propas. 160
 A za toj, a za toj, pokoli ugrieših,
 Jesuse slatki moj, ter plavcu odrieših,
 i otvorih jedra sva, da sada i vazda
 jedina milos tva krmi me i vlada ;
 ter čini, da sada ja stečem tolik dar, 165
 vas da se nazada ne svrnu nikadar,
 ni k desnoj ni k lievoj, ner s tvojom ljubavi
 čin' sliedit život moj do konca drum pravi.
 Još te ću moliti, Jesuse jedini,
 ne daj me pokriti tmastojzi mrklini, 170
 mrkline ni mraka ne daj mi vidjeti,
 ni tmasta oblaka, čiem budu pripliti ;
 ner nebo sve jasno čin' da sad nahodim,
 da časno i lasno pučinu pribrodim, 175
 da moja sva jedra bez plahe fortune
 tihim se iz vedra vjetricom napune.
 Čin' da se još plata od vihar još skrati,
 moja plav krcata neka se ne izvrati ;
 za-č ako bez tebe, Jesuse prisveti,
 ja budem vrh sebe sva jedra vazeti, 180
 ja s plavcom nikako neću se shraniti,
 ner se ću tutako dno mora staniti.

Jošte ću moliti, kako sve tvoj sluga,
 ne daj se proliti valovom od juga,
 da mi jug ne smeta, o višnja ljubavi, 185
 sva jedra napeta i timun od plavi;
 od juga za-č naglos mogla bi u mao čas
 svrnut mi svu rados u vele plačan glas.
 Za-č da se prigodi taj žalos žestoka,
 gdi se duh moj brodi prik mora široka, 190
 moglo bi razdrieti sva jedra u peče,
 i mene zanieti k neznancem daleče,
 ali mi skršiti arbule i otiemne,
 ali plav razšiti i razbit o stiene;
 ter bih ja bez tebe, Jesuse priblažen, 195
 i plavcu i sebe izgubil poražen.
 Za toj te ja molju, Jesuse moj prisvet,
 čuvaj mi na volju i plavcu i trinket
 i jedra ostala, o vječna ljubavi,
 velika i mala, ka nosim u plavi, 200
 gumine i čela, Jesuse prislavan,
 tanka i debela, shranit mi bud spravan;
 sartije sve moje do najmanje uze,
 potrjebno kako je, ti vlada' Jesuse,
 nada sve ankore čuvaj mi za ljubav, 205
 bez kieh se ne more sahranit niedna plav.
 Čuvaj ju od miline morskoga sapluna,
 gdi trudna plav gine, kada dme fortuna;
 čin' mi još tvoja vlas i velja tva ljubav,
 svaki hip i svak čas busulo da je uprav, 210
 po zviezdi nebeskoj, ka ne ima zapada,
 da s plavcom život moj krmi se i vlada;
 za-č sama zviezda taj meu sviemi zviezdami
 timuni vas sviet saj i nebo nad nami,
 angjelski koju dvor i slavi i čtuje 215
 i človjek, božji stvor, na pomoć klikuje.
 Za-č milos ne brani, ner milos sazdava,
 da togaj sahrani, koj joj se pridava;
 i u vrieme u svako, ufan'je tko ima,

ljuveno i slatko u kril ga svoj prima. 220
 Često se još zgodi, da mrnar tonući
 smrti se slobodi, nje ime zovući.

20

Prava mudrost.

Tko se sam spoznava, dobiva i sudi,
 jači je od lava i tvrdji svieh ljudi;
 za što je razum taj razumna čovjeka,
 komu se na sviet saj ne najde prilika,
 i nitkor na svieti ne može nikadar 5
 tuj kripos scieniti i toli slavan dar.
 Sve zlato i blago, za-č mudri govore,
 i kamen'je drago platit ga ne more;
 sve oružne vojnike za-č s kopji i mači
 pješce i konjike nag pleše i tlači, 10
 i kralje i care još kuda prohodi
 ne scieni ništare pri svojoj slobodi.
 I niedno gospoctvo i od svieta sve slave
 tuj kripos u robstvo ne mogu da stave,
 ni muke ni truda ni čuti ni čuje, 15
 ni človjeka huda kud godi putuje;
 još gusar od gore samomu u lugu
 zdat mu ne more ni žalos ni tugu.
 Človjeka za-č naga ne može na svieti 20
 u gori bez blaga ni gusa odrieti;
 za-č človjek taj slavan u tieli čim žive,
 vazda je pripravan stlačit sve protive.
 U robstvu okovan taj človjek još da je,
 scieni se slobodan i taj trud ne haje; 25
 ner li se sviem svietom još ruga svoja vlas,
 kako gnjiliem cvietom, kada je satren vas.
 Nit more prognan bit iz doma svoga van,
 ni blago izgubit koje je sve zaman.
 Za-č tko je kripostan, pravo vam govoru,
 vas sviet je tomuj stan, jak ribam u moru; 30

Pj. 20. (bez naslova): u rkp. pj. 20 knjige IV. na listu 16.

od protiv oda svieh štiti se još plećma,
 i čini rug i smieh lie od srjeće najvećma,
 ka blago bezumniem dariva zaludu,
 a jade razumniem da živu u trudu;
 sve blago pokloni bezumnom ludosti, 35
 a vriedne progoni bez niedne milosti.
 Sva svoja pri sebi, kud hodi, svud nosi,
 i od boga na nebi ini dar ne prosi,
 i drugo nije rad, da ima na sviati,
 ner samo žedju i glad da može podnieti. 40
 I tašta sva hvala pri njem je za ništa,
 jak grumen od kala i slama od strništa.
 Ni dvorbe ni službe od dvoran ne želi,
 ni svjetovne družbe, da se š njom veseli;
 svjetovna za-č služba i od svieta vesel'je 45
 nie drugo ner tužba i plačno dresel'je.
 Ner sliedi mir i goj, splesavši sve blude,
 s blaženstvom da duh svoj zle smrti sabljude;
 pri sebi takoj sam ter gojno počiva,
 i otvoren višnji kram nad sobom priživa. 50
 Nebeske krieposti ter vidi očima
 i druge svjetlosti, ke saj sviet ne ima.
 U donjoj tamnosti još vidi i čuje
 pakljene žalosti, gdje se viek tuguje;
 gdi vajmeh ostaju u plaču i tužbi, 55
 ki s griehom dni traju na svjetovnoj službi.
 Ter kom je pokojan ter za sviet ne mari,
 vidjet je dostojan pričudne te stvari.
 Još zemlja što daje, svieh dubja i trava
 sve vrste poznaje koga su narava, 60
 po kopnu i vodi živinu još svaku,
 ka plove i hodi, razbira po tanku;
 krilate najliše ke pješe nogami,
 pak perje podviže da lete nad nami,
 Nebeske visine, i polja i gore, 65
 i morske dubine izmjerit još more.
 Još umom dohita i tiče po tanku
 okoliš od svieta, kolik je na dlaku.
 I suncu zna istok i kudi zapada,

- vrjemenu svemu rok po kom se rasklada, 70
 koji viek vrjemenit i sada i vazda
 zemaljski ovi svit timuni i vlada.
 Još čudno, bože moj, razmišlja u sebi,
 gdi mnoziem zviezdám broj poznavá na nebi;
 mnoziem broj poznavá i ke su svjetlosti, 75
 koga li narava, koje li krieposti;
 i svojiem imenom još mnogo može riet,
 kieh kolo s vrjemenom obtječe vas saj sviet.
 I njeke ostale temeljne razlike,
 ke se vide male, ma nu su velike, 80
 u hipu u svomu ke vidjet može svak,
 na nebu osmomu, kad pride noćni mrak.
 I njegov još razum spametno dohita,
 gdi je suncu pravi drum i ostalih planita,
 u dvanaes skalina ki hitro rastavi 85
 dvanaeste živina za biljeg ter stavi.
 Sunčana usilos gdi s desna i s lieva
 ostale u svjetlos planete odieva,
 mjesecu još punu mrklinu osudi
 na glavi drakunu aliti na kudi; 90
 od zemlje ter sjenca, bez zrake sunčane,
 učini mjeseca da u tmasti ostane.
 Još mjesec kada se sunačcem sastaje,
 vidjeti ne da se, ner skroven ostaje,
 ter veće ne svieti, ni svietao ni jasan, 95
 nit se da vidjeti ner deri tretí dan.
 Od zrake sunčane nu kad se odieli,
 vas svietao ostane i tmastu noć dieli,
 dvanaes krat ter takoj u krovu ostaje,
 neka se pomrak svoj po svieti poznaje. 100
 Vrh čuda vrhu svieh još čudo priživa,
 sred voda sred slanieh gdi zemlja počiva,
 počiva u vodi, ter mnozi govore,
 da zemlja nadhodi visinom toj more;
 a voda od mora neće se proliti, 105
 ni vrhe od gora ni polja pokriti.
 Za-č hotje prislavan vladalac nebeski,
 da stoji vode van ovi sviet zemaljski,

ter vodi nikadar ne da se proliti,
 da živa svaka stvar može duh pojmiti. 110
 I zemlja još takoj vode van ostaje,
 živini da svakoj hranicu sazda je.
 Tko li još čudesa pričudna može riet,
 gdi u sebi nebesa uzdrže vas saj sviet,
 ter zemljom sve vode, jošte zduh i oganj, 115
 leteći obhode i ob noć i ob dan,
 s istoka k zapadu, (s) zapada u istok,
 vrte se u skladu, s načinom sliede rok,
 skladaje rok pravi, okolo ter takoj
 protivnom naravi provode potiek svoj. 120
 Taj človjek razuman još ne ima pokoja
 ni javi ni u san, kušaje svies svoja,
 gdi sila ognjena toliko naredno
 i kripas ognjena druguju za jedno,
 od ognja toplina ter ne da vodi van 125
 ni od vode mrzlina ne gasi oganj taj.
 Još teško i lahko, suhoća i vlaga,
 u vrieme u svako skladaju jednaga;
 ter slavni moj bože, nie se moć ne čudit,
 da človjek sam može tuj tanač iskusit, 130
 komu je svies dana, zajti tom dubinom,
 gdi je studen smiešana jednaga s vrućinom.
 I ako svaka jes protivne naravi,
 stiska ih tieskan vez vjekušte ljubavi,
 gdi narav tuj svoju njeguju i goje, 135
 u miru i u goju združeni ter stoje.
 Tiem taj vez nitkore i skladno skladan'je
 razvezat ne more, ner samo skončan'je
 s kriepostju od smrti i odlukom s nebesa,
 ka može satrti človječja telesa. 140
 I stvari ostale sve mogu lipsati,
 koje su nastale i ke će nastati,
 i sve se skončaje, ner bože priblažen
 tvoja rieč ostaje po vas viek i amen,
 kojoj se godišta ni ljeta ne znaju, 145

pri kojoj za ništa sve stvari ostaju.
 Spametani dake taj, ki sebe spoznava,
 od svega na sviet saj razloge pridava.
 Napokon svoj razum poznava po sebi
 po zemlji zmijam drum i pticam po nebi, 150
 aliti od plavi pučinu brodeći,
 poznava drum pravi vrh sebe stojeći.
 Tiem tko se spoznaje i sebe dobiva,
 taj blažen ostaje i s bogom pribiva.
 Tomuj se može reć, da je človjek taj pravi, 155
 ki može milos steć pri božjoj ljubavi.
 Tomuj se može riet, da je s bogom u družbi,
 da mu je vas saj sviet podložen na službi,
 komu je dano zgor s naredbom od boga
 kraljevat svaki stvor i sebe samoga. 160
 Dim tomu človjeku, ki pamet svu stavi
 razmišljat smrt priku, kakve je naravi,
 i čim nas put plaća, kada nas dobude,
 koja nam obraća svu rados u trude,
 kada nas dobiva, ter vajmeh na pokon 165
 s tužbom nam dariva vječni plač za poklon,
 da naša duša tač njeguje i družu
 s jadovi grozni plač, s jadovi da tuži.
 Kad li se dobude, spoznavši sebe sam,
 plata mu pak bude. gdi je gori višnji kram, 170
 u višnjoj polači, u vječnoj ljuvezni,
 gdi spleše i stlači sve od svieta boljezni;
 gdi svoj duh sahrani u višnjem kraljevstvu,
 gdi stoje izbrani u vječnom blaženstvu.
 A kamo tolik dar, na svieta ki uživa, 175
 gdi se sam gospodar od sebe naziva!
 Za-č ga bog daruje, da sviesti človjek taj
 sam sebe kraljuje i stlači vas sviet saj.
 Človječe od kala, tiem svak čas razbiraj,
 koja je pohvala, stlačiti vas sviet saj; 180
 koli je dar slavan, koli je krasno toj,
 kad je duh pripravan da s tielom bije boj;
 ter takoj ter takoj i veže i puti
 s razlogom narav svoj, kada rat očuti.

Nu kripos tuj mali u sebi spoznaju, 185
 s taštinom u hvali ki svoje dni traju,
 ter mislit, sviete moj, tuga je priljuta,
 bezumnieh kolik broj zavodiš stran puta,
 ki veznu na priešu u tvoju tužnu slas,
 jak ptica u mrježu ka je tanja ner li vlas, 190
 s lienosti u bludu lotarstvo dvoreći,
 jak prasci u želudu trbuhe gojeći,
 kojim je bog trbuh, ter siti ništore
 s blaženstvom trudan duh shraniti ne mare;
 za što su njih djela protiva razlogu, 195
 ter crna od biela razlučit ne mogu,
 kako sve sliapa stvar, bez vida ka trudi,
 kolure ter nigdar ne može da sudi.
 Ter kako bez oči ne mogu na svieti
 ni sunca s istoči ni neba vidjeti, 200
 noć i dan ter tako u vječnoj mrklosti
 provode jednako, bez božje svitlosti.

Čudno prikazanje.

Lie pamet i um moj k meni se povrati
 ter tužni nepokoj menie se prikрати,
 ter spravih svies moju (ter) spravih sebe sam
 nač onu gospoju, ka vlada višnji kram,
 i kopno i more, bez ke se na sviet saj 5
 shraniti ne more človječji narav taj.
 Tiem da mi reče sad: sluga ćeš biti moj,
 zabil bih plačni jad i gorki nepokoj;
 zabil bih svu tužbu, ka me prie posvoji,
 davši se na službu toj slavnoj gospoji. 10
 I da me nje pogled pogleda i dika,
 zabil bih prjednju zled i ranu bez lieka,
 i ovi jadan stril od gorke ljubavi,
 kojim mi u sto dil srdačce rastavi,
 ki mi drum zaprieči nasliedit tuj liepos, 15
 kojom se sviet diči za ljubav i milos,
 jak jednom od zvezda najsvjetljom na nebi,
 gdje rajska nje gizda slavi se po sebi.
 Za-č veće nie druge slavnije prilike,
 gospoje ni sluge, lieposti ni dike; 20
 i ona je samo taj, ka može svu žalos
 i svaki plačni vaj svrnuti u rados.
 I nje je smiljen'je krieposno vrhu svieh
 ter grozno cvilen'je obraća sve u smieh.
 Kupido kad zgleda još slavni nje obraz, 25

Pj. 1 (u rukopisu bez naslova): u rkp. 2 knjige IV. na listu 3. Ovoj pjesmi nema početka, koji bješe na predjašnjem iztrgnutom listu. Na koncu pjesme pominje se, da je imala 350 stihova. 8 plačni rkp. uigni.

vas trepti i preda i stine kako mraz,
 i trkač i luk svoj još krije strielami,
 ter neće biti boj planinom s vilami.
 Vaj nu se prigodi mojojzi mladosti,
 u tužni nezgodi od plačne žalosti, 30
 budući dan njeki u podne pod gorom
 stiže me trudni san u sjenci pod borom ;
 u sjenci zeleni (proljetje nu bješe)
 bistri vir vodeni pod borkom gdi vrieše 35
 iz biela mramora, kako cklo ki sjaše,
 kojim se sva gora s dubravom slavljaje,
 ki svojom sladosti minuje slatki med,
 i ljetnjom hladnosti (n)adtječe zimnji led.
 A kamo slados taj, ku čujah po gori,
 jak da se višnji raj vrh mene otvori! 40
 Gdje ptice razlike svieh strana žubere,
 od slasti tolike da se duh podere,
 i srce u krugu za ljubav i rados,
 slišaje po lugu od ptica tuj slados.
 A kamo razlik cviet gdje miris ishodi, 45
 da srce na (on) sviet od slasti zahodi!
 Meju sve sladosti i dobro ostalo
 oćutih s radosti vesel'je ne malo,
 danica i zora gdi bil dan vodjaše,
 a slavie vrh bora nada mnoom pojaše, 50
 i u pjesni mnjah, veli : ostavi nepokoj,
 što srce tve želi skoro ćeš imat toj.
 Blizu je tebe, znaj, prislavna gospoja,
 da t' skрати svaki vaj i ostala zla tvoja.
 I u sanak moj speći pri vodi studeni, 55
 što željah želeći, zgodi se toj meni.
 Zgodi se meni toj s velikom ljubavi,
 gospoja svieh gospoj da mi se objavi,
 s tolikom svjetlosti, ku nigdar na svieti
 mojojzi slabosti ni dano izrieti. 60
 Kad sinu nje svitlos, mnjah, da će u čas taj
 ognjena usilos porazit vas sviet saj,
 taj svjetlos tolik strah ter meni vaj zada,
 jak da ću vas u prah sprazit se od jada.

Nu kom se povrati u mene svies moja, 65
 vas moj trud prikrati prislavna gospoja,
 i rekoh: gospoje molim te nebog ja
 za lice toj tvoje, iz koga sunce sja,
 reci mi boga rad, ako se može riet,
 jes' li ti prišla sad s nebesa na saj sviet, 70
 prislavna gospoje, da moj plač prikratiš
 i tužbe sve moje da u rados obratiš?
 da moje dresel'je i moj plač priljuti
 u rajsko vesel'je bude se svrnuti?
 da se tač izbavim i plača i tužbe, 75
 kad čemer probavim od ljuvene službe?
 i da se slobodim od uze ljuvene,
 s kom tužbu provodim i trude pakljene?
 Gospoja ako s' taj, molim te rad boga,
 objav se a ne taj od mene neboga. 80
 Jesi li ista ti, tko ti se pridaje,
 da mu mož skratiti sve trude i vaje?
 Za-č ti ću pridati i tielo i dušu,
 da se moj plač skrati, da veće ne tužu.
 Toj li si ka druga od družbe ljuvene 85
 sablazan od luga, od gore zelene,
 molim te boga rad, uresu gizdavi,
 parja' me vajmeh sad, vrni se k dubravi,
 ljuvenom prijazni ni sada ni po tom
 veće me ne blazni tom rajskom ljepotom. 90
 Za-č mojoj mladosti od ljuvene rane
 vjekušte žalosti znaj da su zadane,
 ter tužbe minute i muke ostale
 od striele priljute jur me su skončale.
 Za taj trud ljuveni, tiem se sad riet more, 95
 tužan duh u meni da jedva kopore. —
 A ona: sinko moj, parjaj plač i tužbu,
 ako ćeš život svoj dat meni na službu.
 Ja ću sad prijati pod moj stieg tvu mlados,
 da se tvoj plač skrati i tužba i žalos. 100
 Ja ti ću kazat put i od višnjieh drum pravi,
 po kom ćeš prit u skut od višnje ljubavi.
 Najti ćeš po meni nebeski dvor i kram,

gdi stoje blaženi, gdi želiš priti sam ;
 gdi je višnja polača s goruštom svjetlosti, 105
 (gdi nie) tužbe i plača, gdje nije mrklosti.
 Od svieta sva zaman ljubav se porodi,
 jaki no kratak san ki u mao čas prohodi :
 (ja) nisam vila taj od ljuvene družbe,
 da dielim plačni vaj mladosti za službe. 110
 Tiem misal ostavi od himbe ljuvene
 ter pamet svu spravi, da sliediš ti mene. —
 Gospoja rekši toj s velikom ljubavi,
 tudjer se sanak moj sa mnome rastavi ;
 i kad se probudih i sankom razabrah, 115
 vesel'je oćutih, očito za-č poznah,
 da nie stvar himbena od gorske naravi,
 ner dieva blažena ka može da shrani
 onogaj človjeka, koga trud skončava
 od rane bez lieka, ter se njoj pridava. 120
 Tiem rekoh : nie zaman, vaj meni vaj meni,
 stignul me ovi san u ovoj zeleni.
 Prišla je riech sada gospoja svieh gospoj,
 slobodit od jada čemeran život moj,
 da moj vez rastavi, ki mi duh skončava, 125
 od tužne ljubavi koju sviet sazdava.
 A za toj, a za toj, učinih odluke
 i tielo i duh moj pridat joj u ruke,
 neka me do groba, kako se pristoji,
 za sužnja i roba na volju posvoji, 130
 pokli se prigodi da trudna vaj mene
 od plača slobodi i od tužbe pakljene.
 Za-č kom se pridah njoj, bit joj rob i sluga,
 tutako život moj slobodih svieh tuga ;
 ter što bjeh (prie dresel) pun svake žalosti 135
 najdoh se vas vesel, nadieljen radosti.
 A za toj ljuveni, mladosti gizdava,
 vjerujte vi meni, da druga nie trava
 ni bil'je na svieti, pri kom je kripos taj,
 kad striela zlaćena zada mi tolik vaj, 140

Poslije stiha 140 pripisano je na okrajku 6—8 stihova, koji se ne mogu pročitati.

kad mojoj mladosti trudan duh rasevieli,
 s velikom radosti koju mi nadieli;
 kad voljah umrieti, nego li biti živ,
 ne moguć podnieti i trpjet tolik gnjev.
 A sada a sada, meni se prigodi, 145
 da mene svieh jada taj dieva slobodi.
 Vazda ću tiem zvati tuj slavnu gospoju,
 kad budem u rati s ljubavi i u boju,
 da slavna svoja moć i uzmnožna svoja vlas 150
 bude mi na pomoć svaki hip i svak čas,
 da mrtva i živa bude me shraniti
 i oda svieh protiva do groba braniti.
 Da ju hvalim i slavim i sada i po tom,
 dokle se rastavim ja s trudnim životom ;
 podobna za što je svoj hvali i slavi, 155
 nada sve gospoje u višnjoj državi
 i ovdí na svieti, od kojieh tolik broj
 ne može izrieti u glavi jezik moj ;
 za-č ju bog uresi nad sviemi zviezdami,
 da vlada nebesi i svietom i nami. 160

2

Pjesanca na smrt sestre.

Tužan je razgovor i plačni nepokoj
 vidjeti suh javor u gori zelenoj,
 meju dubja ostala kod bistra kladenca,
 gdi se je rastala š njim svoja zelenca, 5
 ter se tač vidi suh : tiem tko tuj putuje
 živući svaki duh od jada tuguje,
 gdi od njega nie sjeni, ter kako da tuži
 medju svom zeleni gdi se sam prisuši,
 kod bistre vodice, ter zimi i ljeti 10
 vaj niedne ptičice nie na njem vidjeti,
 a navlaš slavica, da zorom biljiše,
 ner sama grlica ka željno uzdiše

I stihovi 153—154 pripisani su na okrajku.

Pj. 2. (u rkp. samo s naslovom pjesanca) : u rkp. pj. 1. knjige IV.

vrh suhe granice, gdi gorče od jada
 s ljuvene tužice plačni glas uklada. 15
 Vaj slavni bože moj, gdi tužbe razbira
 ter ljuven nepokoj srce joj podira.
 Žalost je s tugami, gdi plačno popieva,
 suh javor suzami ter plačno polieva.
 A ne viem javor taj gdje može trpjeti 20
 toliko plačan vaj ter neće proctiti,
 za tužbu priljutu da bude prijati
 zelencu minutu, ku mu čes prikrati,
 neka se odieva minutom zeleni,
 gdi suze prolieva taj ptica po sve dni; 25
 i cvietak da se svoj opeta objavi
 zrcalo da je toj človječjoj naravi,
 vjekušte spomene da ostanu na svieti
 od tužbe ljuvene, ke nie moć izrieti.
 Neka se poznavava i u gori vajmeh tač, 30
 koga je narava od ptice grozni plač,
 što li su žalosti i kako taj suzi,
 minute radosti tko stradja u tuzi;
 onomuj najliše, tko suze roneći
 jadovno uzdiše dragu stvar želeći. 35
 Za-č ja mnim, moj bože, (ako se može reć),
 suh javor da može pri tebi milos steć,
 da mu da tvoja vlas da može na svieti
 toliko plačan glas od ptice izrieti:
 vapil bi dan i noć, jadovno tužeći, 40
 iz glasa za svu moć boljezan družeci!
 Rekal bi u gori skladaje tolik vaj:
 što me bog satvori i sazda na svit saj,
 tolike da tužbe u gori sad stoje,
 grlica bez družbe cvieleći gdi poje; 45
 rekal bi, za ki sud o tužna dubravo
 objavi tolik trud? takoj li bi pravo,
 da vajmeh u tebi, gorčije od jada,
 grlica po sebi plačan glas uklada?
 rekal bi javor još: rad plačne grlice,
 dubravo kako mož trpjet te tužice, 50
 slišaje grlicu, boljezan ku vlada

ter pojmit dušicu ne može od jada,
 cvieleći za drugom jadovno na svieti,
 da s plačem i s tugom bude tač umrieti.
 Rekal bi još javor: vaj rad bih ja znati, 55
 što kremen i mramor neće se rastati
 od jada na poli, o višnji bože moj,
 jadovno gdi toli provodi život svoj
 grlica sred luga, u gorkoj tužici,
 po sebi bez druga na suhoj granici; 60
 još kada uzdahne od želje ljuvene,
 što vajmeh ne sahne lis trave zelene?
 što gora listak svoj ne svrne na nica,
 grlici pritužnoj gdi vriedi ranica,
 priljuta taj striela od tužne ljubavi 65
 svoj život od tiela da prjedje rastavi.
 Rekal bi javor taj, da može govorit:
 može li na svit saj veći trud bog stvorit,
 ni veću boljezan ni čemer priljuti,
 što javi i u san grlica taj ćuti, 70
 kad ju smrt razluči od vernoga druga,
 ter trudi ter muči svoj tužbi da je sluga.
 Rekal bi još javor, kada bi govoril,
 je li gdi plačan stvor višnji bog satvoril,
 ki može na sviti gorčiju tužicu 75
 na sebi podnieti, ner tužnu grlicu,
 ka sebe u trudu skončava cvieleći,
 nesrjeću prihudu s boljezni sliedeći;
 gora i zagorje ter se tuj snebiva 80
 i jel'je i borje, gdi plačno pripieva,
 pojući ter pravi: zaman se veselim,
 u pustoj dubravi, gdi prieku smrt želim,
 kunući hip i čas, u ki me rastavi
 nesreće hude vlas od verne ljubavi 85
 ter sam ja ostala jaoh sama bez druga,
 za koga bih dala sve srce iz kruga,
 i tielo i dušu i k tomuj vas saj sviet,
 da ga opet sadružu, ako se može riet.
 Nu je rana bez lieka, prišlo je tužiti,
 za-č ga opet do vieka ne mogu združiti, 90

ni š njim se sastati, da vajmeh do groba
 moj život zlopiti, kako se podoba,
 jak tko je na službi s nesrećom sastavljen,
 u plaču i u tužbi z draziemi rastavljen,
 kako ja neboga bez druga ostala, 95
 ka niesam prie toga niednu zled poznala.
 Tiem se ću grlica do groba ja zvati
 tužna udovica i sve dni plakati,
 od tuge i jada neka se u gori
 živ kamen raspada i u rasap rastvori, 100
 neka se u gori jadovno cvileći
 me tielo rastvori s duhom se dieleći,
 da tužba i plač taj u pustoj dubravi
 veće se na sviet saj od mene ne objavi,
 od mene grlice kojoj čes obrati 105
 svu rados na nice da život moj skrati.
 Još suhi javor taj, da može govorit,
 zbrajal bi plačan vaj i čemer jadovit;
 rekal bi: vaj meni, o goro zelena,
 nemir je pakljeni ranica ljuvena, 110
 žalost je i tuga i smrtni nepokoj,
 grlica bez druga gdi traje život svoj;
 u suze priljute gdi od tužbe i od vaja
 radosti minute u gori pobraja,
 od tuge i jada ter će prie poginut, 115
 ner li će nikada cvieleći počinut.
 Svjedok su suzice, ke roni svaki čas
 s ljuvene tužice u toli plačan glas,
 ter muči ter trudi, na pokon ter takoj
 sama se prisudi pobrajat život svoj, 120
 po sebi da traje svoj život bez druga,
 i veće ne haje ljubavi bit sluga;
 ter zimi ni ljeti ni u druga vrjemena
 nie je moć vidjeti vrh dubka zelena,
 vrh suhe granice ner plačna pribiva 125
 do smrti tužice gdi s jadom priživa.
 Vrh svega vrh toga neće se napiti
 kladenca bistroga, vaj, da se nasiti,
 bistri vir ner smuti od vode studene,

- svršeno da čuti jadove ljuvene ; 130
 ter je plač s tugami vidjeti tuj pticu,
 na pola suzami gdi mieša vodicu,
 od jada i od tuge pak žalos sliedeći
 dubrave i luge oblieta cvieleći.
- Ter nije dubak suh ni zelen u gori, 135
 čiem se svoj trudan duh leteći umori,
 što neće obtući, po lugu i dubravi
 dragoga ištući, s kiem ju čes rastavi.
- Nu kom ga ne najde ter ga tač izgubi, 140
 plač tužbu i jade toprrva oblubi,
 ter tužno svaki čas od tužbe ljuvene
 ponavlja plačan glas, travica da vene.
- Čudo t' je moj bože jaoh od te grlice,
 gdi trpit ne može ljuvene strelice, 145
 u tužbi ter takoj rad velje ljubavi
 na pokon život svoj cvieleći rastavi.
- Za toj ču bože zvat uzmnožnu tvu kripas,
 da meni bude dat tuj ljubav i milos,
 da meni vaj sade ljuveno i milo 150
 taj ptica upade cvieleći u krilo,
 neka bi vidjela moj čemer s naliepi,
 ki meni iz tiela sve srce koriepi
 rad truda žestoka, ki me tač rascvieli,
- da moj duh prie roka s tielom se razdieli, 155
 plačući se stricu ku mi smrt povriedi,
 do groba tužicu da život moj sledi,
 i mnoge još druge od moga plemena,
 kojim sad od tuge neću rit imena,
 u plačne me pjesni ke sada ukladam, 160
 s velikom boljezni cvieleći gdi jadam,
 da moj plač jadovit i tuge priljute
 ne budu ponovit žalosti minute.
- Za-č da bih po broju sviem ime objavil,
 mnim da bih svies moju sebe van zastranil. 165
 Za toj mi grlice plačan glas nasladi
 ter hrlo u krilce u moje upadi,
 da oba cvielimo, pritužna družice,
 da naše dielimo na pola tužice ;

za-č tomuj pol tuga srca se odieli,
 tko može nać druga, za jedno š njim da cvieli. 170
 Lie oni, ki tuže i grozno ki cviele,
 lasno se sadruže, boljezni da diele.
 Nu tko je vajmeh taj, s kiem ću ja cvieliti,
 da budem plačni vaj i žalos dieliti?
 Tko li će k meni doć, da je sa mnom u družbi, 175
 da mi je na pomoć u plaču i u tužbi?
 razmi ti grlice velmi rascviljena,
 pritiha ptičice s drugom razdieljena,
 koja ćeš poznati sve moje žalosti,
 kad počnem plakati ja trudan za dosti, 180
 kad željno uzdahne čemeran život moj,
 da listak posahne na travi zelenoj;
 kad tužba i moj plač i uzdah jadovit
 cvileći vajmeh tač propade na on svit;
 vapjen'je kad moje, gdi život moj cvieli, 185
 razluči na dvoje mramorak pribieli;
 kad željno prosuzi od jada svaki stvor
 slišaje u tuzi moj plačni razgovor;
 svaka vrst od ljudi kad vidi i čuje,
 gdi život moj trudi i željno tuguje, 190
 gdi je moj trud za ništa i tužba sva moja,
 sva ljeta i godišta gdi ne imam pokoja,
 ni javi ni speći, bez ljuvene družbe,
 tolike videći žalosti i tužbe.
 Tiem tužna grlice pridi sad ter ćeš čut 195
 vaj, što su tužice i što je plač priljut,
 kad zbrojim svu boles pri tvojoj ljubavi,
 kako me moja čes s draziemi rastavi.
 Za-č kad bih sve moje tužice poznala,
 mnim da bi te tvoje boljezni parjala. 200
 Tiem veće suzice ne roni ti takoj
 vrh suhe granice, jadovni družbe moj;
 suh javor ostavi, molim te rad boga,
 ter se sad odpravi do mene neboga

Ova pjesma nije dovršena, jer je drugi list rkp. iztrgnut. Buduć da u kazalu stoji da je ova pjesma imala 120 dvorednih kitica a ovdje ih ima samo 102, to se vidi, da je na drugom listu bilo još 18 dvorednih kitica ove pjesme.

3

Pjesanca bolježljiva druga.

Koli je vajmeh plah, koli je vaj priešan,
 bolježniv moj uzdah s jadovi izmiešan!
 miešan je naliepi, miešan je s čemerom,
 ter moje koriepi srdačce s tešerom!
 Združen je s tugami ter čini, da vas čas
 ja grozno suzami polievam moj obraz.
 Pelinak i ruta još se š njim sastavi,
 da tuga priljuta moj život zatravi.
 A kamo koštrava i bil'ja ostala
 otrovna narava, što je zemlja sazdala,
 navlaš čemerika i čemer od zmija,
 ki ranom bez lieka me srce izvija.
 A ne viem za ku stvar protiva vaj meni
 ukaza tuj nehar moj uzdah ljuveni!
 Ter meni ne pravi, ter meni ne veli,
 kamo se odpravi, kamo li poč želi;
 ner li se sam spravlja i plaho još biesni,
 a mene ostavlja u veljoj boljezni,
 u tužnoj boljezni nebavac ter stoju
 i čini u pjesni jadove da poju.
 Čini me cvieliti čuteći nepokoj,
 i s tielom dieliti čemeran život moj.
 Čini me, da jadam, čini mi željet još,
 da sebi smrt zadam, uzamši bridak nož.
 Čini me vapiti, plačući iz glasa,
 i čemer taj piti smrtnoga poraza.
 Čini me vajmeh tač da život moj tuži
 i da me vječni plač do groba sadruži.
 Čini mi podrieti srdačce iz kruga,
 čini me umrieti taj žalos i tuga.
 Uzdaše, vaj meni, tako li pravo bi,
 tvoj nemir pakljeni da mene oznobi?
 Kako me ostavljaš cvileći (neboga)

kud li se odpravljáš, reci mi rad boga ?
 Tko me će združiti, ako ti budeš poč, 35
 i sa mnom tužiti jednaga dan i noć?
 Vaj za to odpravljat ne moj se ti sade,
 pomoz mi ponavljat čemere i jade,
 i smrtne boljezni, što ćutim nebog ja,
 ni javi ni u sni ne imavši pokoja. 40
 Nu pokli sva sila hoće me ostavit
 i moj duh od tila bezredno rastavit,
 vaj nu se utiši i kratko nu stani
 ter moj plač usliši, uzdaše srčani.
 Pokli ma huda čes, uzdaše moj tužan, 45
 sudila tako jes, da mi nies poslušan,
 s plačem se odpravi ter klikuj iz glasa
 u slavnoj dubravi od gore Parnasa,
 neka se naredno za ljubav srčanu
 sve muze za jedno na zboru sastanu ; 50
 i kad se taj družba za jedno sastavi,
 čin' moj plač i tužba da im se objavi,
 i reci družbi toj od gore zelene,
 uzdaše trudni moj cvileći od mene :
 oni me posila, koj željno umira 55
 komu jad i strila srdačce podira.
 Oni me posla k vam, jadovno ki cvieli,
 bez družbe koji sam u plaču duh dieli.
 Oni me posila, s kiem su sve nezgode,
 obje stran sto strila komu duh probode ; 60
 od plačne žalosti ki umira u vaju,
 svi zglobi od kosti ter mu se rastaju ;
 u suzah ki plove ,trudeći dan i noć,
 i na plač svoj zove prislavnu vašu moć.
 Za to sve pridite, molim vas boga rad, 65
 da moj plač vidite i s tugom gorki jad,
 ter ćete poznati, trudna me videći,
 koje se zlo pati dragu stvar želeći,
 kako se iz tiela vaj željan duh dieli,
 kad draga od mila tužna smrt razdieli. 70
 Po tom se odpravi, uzdaše ljuveni,
 po svakoj dubravi, po gori zeleni ;

obajdi planine, obajdi sve luge,
 polja i ravnine, široke i duge, 75
 obajdi livade, gdi svako cvietje cti,
 ter moj trud i jade objavi tamo ti ;
 obajdi sve vode, kladence i rieke,
 ter kazuj nezgode od smrti od prieke,
 kako smrt priljuta hitro se privuče,
 ter moga neputa ukradom povuče, 80
 bez niedne ljubavi da se taj dobrotu
 prie reda rastavi od svoga života ;
 plač tužba i žalos svieh strana ter stoji,
 vaj gdi se taj mladost životom razdvoji.
 Reci još, pastiri da stada ostave, 85
 i od gore satiri zelene dubrave,
 ljuvena družba taj vaj da bi vidjeli,
 kako me smrtni vaj s neputom razdieli.
 Uzdaše pak teci po gorah i vodah,
 ter vilam sviem reci, da si ti moj uzdah, 90
 da si moj poklisar, da se tuj objavi
 toliko plačna stvar i moj trud krvavi,
 strjelica priljuta kako me rasevieli,
 dragoga neputa koja mi prostrieli ; 95
 jeda bi sve vile od gore zelene
 na jedno se skupile, da pridu do mene,
 i one da čuju za jedno kad budu,
 kako ja tuguju raseviljen u trudu,
 suzice roneći niz obraz moj bliedi, 100
 neputa žaleći koga smrt povriedi.
 A navlaš Diana da vidi vajmeh sad,
 kraljica izbrana, tužicu i moj jad.
 Uzdaše pak putuj, kraj mora hodeći,
 Neptuna ter klikuj željno ga moleći, 105
 jaoh jeda ne skрати prijazni ljuvene,
 na suh kraj poslati sve morske sirene,
 i on š njimi da pride jednaga na suh kraj,
 žalostni da vide pri meni smrtni vaj,
 kako me smrtni mač s neputom rastavi

84 razdvoji] *rkp.* rastavi. 99 bliedi] *rkp.* bieli.

a meni vječni plač za darov ostavi. 110
 Još moli sunačce, da mi sad posluži,
 da moje srdačce u tughah sadruži,
 da bude ne sjati ner da mi pomože
 neputa plakati ako mi bit može.
 Mol' mjesec još jasan i zviezde ostale, 115
 da moju boljezan i moj trud požale.
 Mol' zviezd u danicu, da vidi s istoči,
 gdi suze po licu teku mi iz oči,
 meu vas stvor ostali i ona da mene
 u tughah požali, gdi život moj vene, 120
 za što je smrt prieka hotjela toj takoj,
 da ranom bez lieka prikrati život moj.
 A ne viem koji vaj hotil je i sudi,
 da mi smrt cvietak taj prie roka oprudi.
 Uzdaše, moli još vladaoca od pakla, 125
 da vidi bridak nož, koji me vaj zakla,
 i muke ostale, ke ne viem za ki sud
 sad mi su zadale s boljezni smrtni trud,
 tolik trud s boljezni, koji ja na svieti
 ui javi ni u sni ne scienjah vidjeti. 130
 Jeda mi dopusti za ljubav i milos,
 Orfea da pusti iz pakla na svitlos;
 kada van izajde, neka sam bez druge
 sve gore obajde dubrave i luge,
 jaoh lirom da poje, da takoj u pjesni 135
 pobraja sve moje tužice s boljezni,
 po svakoj dubravi neka se u družbu
 svaka zvier pripravi na moj plač i tužbu;
 i svake još ptice, ke sazda višnjji bog,
 da vide tužice, ke ćutim ja nebog. 140
 I kad se sjedine u gori zeleni,
 razlike živine da pridu sve k meni:
 za ljubav i vjeru Orfeo u taj čas
 zvoneći u liru da pusti tužan glas,
 da k meni prizove ljuvenu i milu, 145
 u suzah ka plove, sjede u crnilu,
 po sebie u kutu ka roni suzice
 ter plačne na skutu drži sirotice;

- neka ta mladica sa mnome u družbi
 odere sva lica u plaču i tužbi, 150
 vaj koju smrt prieka zlosrdo rasevieli,
 svoga ljubovnika ter š njome razdieli.
 Majku mu još dragu zov' k meni u družbi,
 ka krieapos i snagu cvieleći izgubi,
 od velje tužice ter vajmeh moj bože 155
 i od truda dušice primiti ne može,
 cvileći tri glase neka mi pustimo,
 na smrtne poraze vaj da se tužimo,
 što se smrt nabuni ter cvietak gizdavi
 prie reda obruni i u zemlju postavi, 160
 neka se podere zemlje van živ kami,
 kad naše razbere jadove s tugami,
 neka se koriepi svaki dub zeleni
 i u peče prociepi mramorak studeni,
 i neka list spade s travice studene, 165
 vidivši te jade i trude pakljene;
 neka se sve rieke i vrjela sva smute,
 kad tužbe tolike i naš plač očute;
 neka se sva rados i svako vesel'je
 obrati u žalos i plačno dresel'je. 170
 O mladci ljuveni i vam se molim sad,
 pridite svi k meni ter vidjte tužni jad,
 gdi život moj plače s nemira priljuta,
 gdi mi smrt izmače u majke iz skuta
 neputa pridraga, za koga dal bih ja 175
 svjetovna sva blaga pod suncem koje sja,
 i život i dušu ako se riet može,
 da veće ne tužu ovakoj moj bože.
 Tiem na smr' ja plaču, koja mi vaj sada
 crni trn u draču u sree zabada, 180
 ter se svi jednaga suzami poli'te,
 i sa mnom pridraga neputa žalite.
 Za-č pravda hoće toj i sudi ostali,
 taj gizdav cvietak moj neka se požali,
 ki bješe krana i čas oda sve mladosti, 185

i toli počten glas urešen za dosti,
 a smrt ga vaze pak i sa mnom rastavi. —
 Za toj ga žali svak rad moje ljubavi,
 i vi sve gospoje i vi sve djevice,
 pridite na moje pakljene tužice; 190
 vaj sve se spravite, molim vas za rados,
 da sa mnom žalite ljuvenu tuj mlados,
 ter éete vidjeti, gdi se ée toli plah
 van srca podrieti čemeran moj uzdah,
 gdi se ée prid vami jaoh uzdah moj podriet, 195
 koji sad suzami posilam na on sviet,
 da pade prid boga, neka se potuži,
 kako me neboga prieka smrt razdruži
 od moje ljubavi i velje radosti,
 vaj ter me ostavi u gorkoj žalosti; 200
 žalostan ter ostah i bit éu u vieke,
 nevjeru za-č poznah od smrti od prieke,
 nje striela prigorka vaj ter se uplaši,
 onomuj prie roka ter život svoj spraži,
 jaoh koga noć i dan željno se boleći 205
 ja plaču jadovan suzice roneći;
 vaj meni, koga sad s velikom žalosti
 s državom liepi grad žaluje za dosti !

4

Pjesanca Lili na grobu.

Sviem vilam ki je bil razgovor ljuveni,
 ovdi je priklopil mramorak studeni;
 lakomi za-č je ktio nenavid od smrti
 taj cvietak toli mio prie reda satrti.
 Za toj se sve muže jednaga u gori 5
 na prieku smrt tuže, koja ga umori;
 koja ga rasevieli, da prjedje povene
 i svasma razdieli od službe ljuvene.

Pj. 4.: u rkp. pj. 4 knjige IV. na listu 4^b. Ova pjesma dolazi također medju Dimitrovićevimi pjesmami, ali se i ondje pominje da je spjevao Vetranić. U rkp. fr. knj. br. 16 dolazi pod brojem 14. Ali obično svagdje prekida sa stihom 32. 8 ostali rkp. družbe.

Nu ako ga smrt s nami prije reda rastavi,
 i ovdje ga pod kami u vječni grob stavi, 10
 smrtni je taj narav, za što smrt ne gleda
 milosti ni ljubav, vremena ni reda;
 ner toli bezredno i stare i mlade
 sve kosi za jedno i u zemlju sve klade.
 Nu smrtne pohvale, moj Maro gizdavi, 15
 zaman su ostale, što tebe tuj stavi;
 od smrti od prike za-č nebi taka vlas,
 da se tvoj u vieke zabude počten glas,
 glas ki si ostavil teći će po vas vik,
 za-č si njim proslavil slovin ski vas jezik. 20
 Tiem neću suzice, neka t' je toj znati,
 prolievat niz lice, ni tebe plakati,
 razmi ću bogu dat svu hvalu i slavu,
 ki k sebi ktje prijat tvu mlados gizdavu,
 svjetovne boljezni da se prije izbaviš 25
 i tamo u pjesni da ga prije proslaviš.
 A sad ću rad boga, tko bude ovdje prit,
 ljuveno svakoga zaklinat i molit,
 ne moj mu trudno bit, vaj, svojom desnicom,
 ovi grob okropit blaženom vodicom, 30
 i rieti: blažen bio ovi grob u vieke,
 koji je priklopio od muža sve dike,
 i s dikom sve slave i ures čestiti,
 ki mnoge države pjesancom nasiti,
 i rajskom radosti koju vaj na svieti 35
 od velje žalosti nie dano izrieti
 ni družiem ni meni, tvoje rad mudrosti,
 koje su ljuveni svi siti za dosti;
 ki razum, mogu reć i družu toj će riet,
 po sve dni da će teć, dokoli teče sviet. 40
 Tiem taj grob kamen(it), gdi leže tve kosti,
 vazda će zlamenit tobom bit za dosti;
 vazda će bit blažen meju sve kamen'je
 po vas viek i amen, kažući zlamen'je,

15 Mjesto Maro dolazi u svih rukopisih Dimitrovićevih pjesama rieč Niko, te se veli ondje, da je ova pjesma nadgrobna Niku Dimitroviću. 22 tebe ostali rkp. veće. 23 razmi ostali rkp. neg li.

dokoli teče sviet za što će prislatko 45
 pjesance mu se piet u vrieme u svako,
 čuteći boljezni i velje žalosti
 za tvojom ljuvezni i uresnom mladosti,
 njegda te žaleći, čuteći nepokoj,
 a njegda hvaleći izvrsni razum tvoj, 50
 komu ja priliku ni javi ni speći
 u našem jeziku ne mogu izreći.
 Sad s mirom počivaj, a on da ti daruje
 dušici vječni raj, ki svaka kraljuje.

4

Lili druga.

Stril smrti proklete huda čes pripravi,
 da pjesni sve smete od rajske ljubavi;
 vaj, smete sve pjesni ter grozno sad cviele
 od velje boljezni gospoje i vile,
 i prieku smrt kunu, koja stril ne skrati, 5
 od mladac svieh krunu ner k zemlji obrati,
 obrati svu rados, obrati vesel'je
 u tužbu i u žalos i u grozno dresel'je.
 Obrati onuj vil u trude i tužbu,
 s kojom je svezan bil mnogo ljet u družbu, 10
 ponoviv svu boles smrt, koja uprieši
 ter vajmeh ljuven vez od drazieh razdrieši,
 zlati vez i uzal, ki bješe dva draga
 zamaknul i svezal za grlo jednaga.
 Ter onoj mladosti, ka je sama ostala, 15
 gorke je žalosti nesreća sazdala,
 od tamnieh od gospoj za-č jedna najbrže
 predući konac svoj prie roka rastrže.
 Za toj ti družice, ka se š njim rastavi,
 jadove suzice i tvoj plač ustavi; 20
 za-č zaman svak tuži i uzdiše i cvieli,
 da ga smrt razdruži i svasma rasevieli,

*Pj. 5.: u rkp. pj. 5. knjige IV. na listu 4. 9 rkp. u trudi i tužbi.
 14 rkp. zamaknu.*

dim draga od mila, kojieh je kako cviet
 s prijazni gojila ljubav, ku goji sviet.
 Tiem mnozi govore, i ja toj dim sada, 25
 da tuge nie gore, žalosti ni jada,
 razmi je taj tuga i uzdah s boljezni,
 kada smrt dva druga razluči s boljezni.
 Ter kad ih rastavi, on koji ostaje
 sve s trudom probavi tužice i vaje, 30
 i tako raseviljen za tolik nepokoj
 s ljubavi razdiljen skončava život svoj.
 Ter tadaj poznavava, kopneći gdi vene,
 koga su narava tužice ljuvene, 35
 i što je ljuven vaj, ki mnozi govore
 da sazdat vas sviet saj trudnju stvar ne more.
 Zaman je lie trud vas dragoga stradjati,
 i u tužbi plačan glas s boljezni skladati.
 Za toj plač priljuti ni velja boljezan 40
 ne može vrnuti nikoga zemlje van,
 i veće nie lieka u bil'ju ni u travi,
 vaj koga smrt prieka s dušicom rastavi.
 Sad vile i gospoje, molim vas boga rad,
 na molbe na moje priklonte uši sad, 45
 vaj suze spravite, da s veljom ljuvezni
 sa mnome slavite kamen grob u pjesni,
 gdi ljuven počiva razgovor od gospoj,
 za kiem se snebiva srdačce i duh moj.
 Razliko još cvietje birajte na volju, 50
 što dava proljetje u gori i u polju ;
 na izmit ga nosite, vaj družbo pridvorna,
 vaj ter ga prospite vrh groba mramorna,
 da mramor taj bieli pravedno može reć ;
 bog mi dar nadieli toliku milos steć ; 55
 mirisnom sladosti neka se sad goje
 blažene vaj kosti, u mene ke stoje,
 koje se mogu riet da s božjom ljubavi,
 dokoli teče sviet, da će ctiet u slavi,
 kako su prie ctiele gizdavo za svu moć

prie ner su vidjele u zemlji tmastu noć, 60
 poda mnom ležeći, gdje nie duh poražen;
 ter će moć svak reći: ovi je grob blažen,
 blažen je i čestit, za-č slavu priživa,
 razuma svega sit, ki u njem pribiva.

6

Lukreciji Romanoj vladici.

Ljepoto svieh gospoj, o gilju pribieli,
 tko toli ures tvoj jadovno rasevieli,
 u kom je sva dika i razum sve slave
 oda svieh vladika od rimske države?
 Čini te nu takoj stril gorke ljubavi 5
 združiti nepokoj i čemer krvavi,
 radosti tvoje tač Kupido ter skrati
 i tvoje sve u plač vesel'je obrati;
 er tebe ne može prihinit po sebi,
 ner družieh primože da dadu smrt tebi; 10
 ter tako odluči, da tebe s ljepotom
 prem svasma razluči i s tvojiem životom;
 jad čemer i naliep ter ti da bez lieka,
 da ures tvoj priliep potlači smrt prieka.
 A ti se s' gospoje hrabreno branila 15
 i počten'je tvoje ranicom shranila.
 Ranjena za-č se ti i tvoja sva dika
 osvete nasiti od tvoga krvnika,
 osvete rad koje pravo se može riet
 slave se te tvoje napuni vas saj sviet; 20
 mnoziem da s' prilika počtena i slavna,
 po vas viek do vieka gospoje izbrana.
 Ar sama ti voli prie reda umrieti,
 s priekora nego li u dugo živjeti,
 neka svak govori: ostavi počten glas 25

61 rkp. poren mjesto poražen.

Pj. 6.: u rkp. 6. pj. knjige IV. na listu 5. Jedan komad ove pjesme našao se i u rukopisu pjesama Menčetićevieh i Držićevieh te je za to već i štampana ova pjesma u II. knjizi starih pisaca, na strani 472; ali ona za cielo pristaje bolje ovamo.

taj, ka se umori sahranit svoju čas.
 A on tko bi uzrok, da zadaš smrt sebi,
 vječni je sam priekor ostavi(1) po sebi,
 u vieke po viek vas neka se može reć,
 s priekora da će glas onomuj vazda teć, 30
 bezredno gospoju ki čini na svieti
 proliti krv svoju, da bude umrieti
 od tuge i jada, pustivši plačan glas
 ter sebi smrt zada za shranit svoju čas;
 da nitkor na svieti u niednoj državi 35
 ne može njoj rieti: da je sluga ljubavi.
 Er da se bude tač ljubavi pridala,
 vaj, ne bi vazam mač smrt sebi sazdala.
 Za tolik nepokoj tiem sebe prisudi
 prikratit život svoj, da veće ne trudi. 40
 A za što moj bože, ner samo na svieti
 ljudskoga ne može priekora podnieti!
 Meju sve ostalo neka je život svoj
 vjekušte zrcalo po svieti svieh gospoj.
 A za toj, a za toj, vašu čas branite 45
 i u časti život svoj počteno shranite;
 za-č pravo mogu riet, što mudri govore,
 počten glas vas saj sviet da platit ne more.
 Er sve toj poznavava, tko tako razbira,
 počten glas i slava da nigdar ne umira; 50
 blaženstvo za-č se toj na svieti dobude,
 tko shrani život svoj, splesavši sve blude;
 er prave: počten glas bolje je dobiti,
 nego li zlatan pas s priekorom nositi.

7

Kasandri Trojani.

Kasandru mladjahnu višnji bog proslavi
 i duh joj nadahnu, da pravo sve pravi;
 a ti njoj sam bože prikaza tolik dar,

26 svoju čas jest noviji izpravak, u rkp. počten glas.
 Pj. 7.: u rkp. pj 7 knjige IV. na listu 5.

koji se ne može procienit nikadar,
 zlamen'je da svako pravedno bude riet, 5
 bez sumnje tutako što će doć na saj sviet.
 A zaman sve bješe Kasandri klikovat,
 za-č nitkor ne ktješe istinu vjerovat.
 Najliše kad vlase skubješe na glavi,
 trojanske poraze kad s raspom objavi, 10
 dušicu dieleći od tuge i jada
 skončan'je videći trojanskoga grada,
 radosti sve svoje ter u plač obrati,
 taj rasap od Troje kad poče zbrajati.
 Ah koli žalosno bješe ju vidjeti, 15
 jadovno i grozno kad poče cvieliti!
 Taj tužba ne bi man, ner li se sve steče,
 Kasandra ne u san ner javi što reče;
 radosti minute ter se sve zabiše,
 za-č suze priljute tudjer se proliše, 20
 o bože, za-č Troja sva se dnom obrati,
 krvava rad boja, razmirja i rati;
 i tamo gdi bješe pod Trojom tolik boj,
 sva polja po(p)liše u krvi vitežkoj.
 Ako me tko pita, za djelo za koje 25
 ta je krv prolita pod miri od Troje,
 najmanši ter kamen u zidu ne osta cio,
 koji nie živ plamen u pepel obratio,
 a mnogo gospoctvo, što bješe ostalo,
 sve se da u robstvo veliko i malo: 30
 Omero lie pravi i svak toj govori,
 s jadovne ljubavi da Troja lie zgori,
 i uzrok bi Elena, ku ljubav posvoji,
 travica zelena da raste po Troji;
 mnogi ter, bože moj, pod Trojom ki biše 35
 kojim se ne zna broj, u krvi popliše.
 Elene za-č liepos i ures izbrani
 imal je tuj kriepos jadovne ljubavi,
 neka se u polju rad toga uresa
 kraljevi iskolju i mnoštvo viteza. 40
 Er ljubav prokleta kraljevom prituži
 ter se taj osveta u rasap obsluži;

boljezan i žalos ter bješe tolika,
 pod Trojom gdi mlados poniče razlika.
 Jaoh tere do danas žalosti rad ove 45
 od Troje tužan glas po svieta svud plove,
 čuvena za-č ne bi Kasandra dieva taj,
 ka kliče po sebi i reče: Troji vaj,
 vaj kralju od Troje i tvojoj općini,
 vladan'je što tvoje i tvoj grad rasčini. 50
 Vratite, vratite Elenu vi sada,
 a sebe shranite od tuge i jada;
 er da ju povratit nećete bez boja,
 dnom se će obratit u gori sva Troja;
 na pokon Trojani što živo ostane, 55
 bit ćete prognani svudi po sve strane.
 A ne bi zaman toj, Kasandra što reče,
 ner li se bože moj do konca sve steče.
 Jaoh dake uzrok bi Elena gizdava,
 da se tač pogubi trojanska sva slava! 60
 Ar višnji moj bože, noseć luk i strile
 Kupido primože od svieta sve sile,
 o bože, ter mali sada se nahode,
 ki niesu poznali ljuvene zle zgode,
 hoteći da služe ljubavi prokletoj 65
 ter cvile i tuže krateći život svoj.
 Tiem Troja slavan grad nada sve ostale
 oćuti tolik jad i tužbe ne male,
 rasap taj trpeći, za ki se može riet,
 da će taj glas teći dokole teče sviet. 70
 Od koje i danas za biljeg pritužan
 vidi se rasap vas jadovan i ružan;
 i u raspu u tomu gdi je mrtac bez broja
 kaže se (s)vakomu, što je bila prie Troja.
 A rasap nitkore, o višnji bože moj, 75
 procienit ne more, ner tko je vidil toj;
 najliše najliše, gdi vajmeh živ kami
 jadovno uzdiše vas polit suzami,
 od tužbe tolike od truda i od vaja

hrabrene bojnike gdi u tužbi pobraja; 80
 mnoštvo još mladosti, od ke se ne zna broj,
 hrabreno za dosti koja je bila boj.
 Vas istok ter takoj do sunca zapada
 od Troje krvav boj u pjesni uklada,
 a zaman svak trudi skladaje te pjesni, 85
 pokli su svi sudi s tolikom boljezni
 s rasrdom svieh boga sudili vajmeh tač,
 da Troja neboga svrne se sva pod mač;
 da se tač obori, da istok i zapad
 u pjesni govori: pogibe slavan grad. 90
 Aj bože, aj bože, a sada rasap taj
 opeta ne može ponovit vas sviet saj!

8

Nadgrobnica

*gospodinu Dum Antunu Lučiću, Dubrovčaninu, vriednomu učitelju
od božjieh zakona.*

Ovdi je smrt prika, svakomu nemila,
 vridnoga knjižnika pod mramor spremila,
 oca Dum Antuna ki je bil za diku
 zlat vjenčac i kruna gradu Dubrovniku,
 i ostaloj državi, Lopudu najliše, 5
 gdje tielo ostavi a k nebu duh dviže,
 s dva vienca, ke je dobio, što mu čes pokloni;
 urešen za-č je bio objema zakoni:
 učitelj ki je mnozih za sobom ostavio,
 i u djelieh crkovnih mnoge postavio; 10
 gdi svojom dobrotom duhovni svoj nauk
 i svojiem životom vladao je velik puk;
 svetinja gdi svoja od djavljieh uzica
 slobodi bez broja krstjanskieh dušica;
 i dobriem naukom, ki mu je bog sazdao, 15
 vazda je prid pukom jak drugo sunce sjao;
 i kako Diana istočna svjetlosti
 svieti sad nad nama kon božje milosti;

Pj. 8.: u nakladku pjesma 10, posljednja u rkp.

gdje kosti i tielo redovnik izbrani
 u brime dozrilo pod pločom nastani, 20
 a blažen duh se svoj u višnjieh naseli,
 da u slavi nebeskoj vazda se veseli,
 u krilu Abrama, jer se tuj raduje
 nad sviema zviezdama gdi sam bog kraljuje.
 Er s duhom raspri telesnu tegotu, 25
 izvede od smrti k vječnomu životu,
 gdi naglos od smrti ne može po viek vas
 potlačit ni strti ni spržit počten glas ;
 ter moli sad boga s goruštom ljubavi,
 od raspa svakoga da svoj puk izbavi, 30
 da sada i vazda razmirja i rati
 ni pomor ni glada ne da mu poznati ;
 i da bog izbavi sve duše krstjanske
 s mrnari i s plavi od ruke poganske, 35
 i od morske pučine, jadovno gdi takoj
 - topi se i gine mrnara velik broj. —
 Svi ljudi, sve žene, komu se tim zgodi,
 od dieve blažene da ovi dom pohodi :
 ne moj vam trudno bit s molitvom skrušenom 40
 ovi grob pokropit vodicom blaženom
 i rieti : blažen bio, bez konca po sve dni,
 koga je poklopio ovi grob kameni.

9

Vlasteostvu hvarskomu.

Kaludjer dum Mavar mir božji posila
 vlastelom u grad Hvar sviem srcem iz tila ;
 er se toj posila s velikom ljuvezni,
 od draga do mila pojući u pjesni. 5
 A ka je draža stvar na svietu ovomu,
 ner srce dat na dar prijatelju dragomu !
 Tiem vam se posila, podobno kako je,
 s korienkom iz tiela srdačce sve moje,
 neka se poznavava od vas ter do mene,

koga su narava prijazni ljuvene. 10
 Vlastele čestiti, a vi ste za dosti
 općeno svi siti razumne sladosti;
 tiem vaša taj vriednos i s desna i s lieva
 jak sunčana svjetlos Dalmate obsieva,
 er vam je dano zgar od božje ljubavi 15
 da vazda vami Hvar diči se i slavi,
 i jer vas napuni razumnoga blaga
 i krunom okruni od kamen'ja draga,
 neka se poznavava po vašoj krieposti,
 koga su narava razumne vriednosti, 20
 najliše gdje tako vriedno se vladate
 i u vrieme u svako pjesance skladate.
 A pjesni prislatke, koje se tuj plode,
 nada sve oblake do zviezde prohode,
 s tolikom sladosti, ku mnoziem na svieti 25
 ni mojoj slabosti nie dano izrieti.
 Kastalja prislatka er pri vas izvira,
 gdi se slados rajska u pjesni razbira.
 Ter gdje se taj čuje u Hvaru rajska slas,
 velmi se raduje slovinjski kotar vas ; 30
 i ostale države našega jezika
 u Hvaru sve prave da je vriednos velika.
 Vodeno korito još mnozi tuj sciene,
 što je konjsko kopito izbilo iz stine ;
 ter teče vrjelo toj iz biela mramora 35
 u sjenci zelenoj u gaju od lovora,
 pri kom se ushrani Petre Hektorović
 i vitez izbrani Jeronim Bertučić
 i mnozi čestiti, ke obilno za dosti
 Ganimed nasiti nebeskom sladosti ; 40
 najliše vlastele, kojim se može reć
 da drugo ne žele ner vriedan razum steć.
 A dobro toj znaju gospoje Kamene,
 ke pjesni skladaju vrh gore zelene,
 prid bistriem jezerom ter gdi počivaju, 45
 zlatom i biserom vence povijaju,

koja se krasna stvar od planinskih vila
 vlastelom sviem u Hvar za milos posila.
 Dostojno er to je i hoće sud pravi,
 s muzami tko poje da se tač proslavi. 50
 Za toj se Hvar slavi, vlasteli gdi takoj
 s venačci na glavi provode život svoj,
 veselo služeći Kamene gospoje,
 i Orfea družeci dubravom gdi poje,
 pojući gdje takoj s medenom prijazni 55
 plemenstvo sve hvarsko na pjesan priblazni.
 Minerva još takoj često vas pohodi,
 ter visok razum svoj meju vam rasplodi;
 primudre tančine ter ke se tuj plode,
 visoke planine i gore nadhode, 60
 i Atlanta onoga, ki uzdrži nad nami
 vrh ramena svoga nebesa zviezdami;
 ter se Hvar tač gizda razumnom vriednosti,
 jak jutarnja zviezda istočnom svitlosti.
 Minerva er tako, kako se pristoji, 65
 općeno svieh slatko razumom opoji,
 da tolik vaš razum pritanke naravi
 poznavava zmijam drum, kud plježu po travi;
 zemlja lies i kami tere se snebiva,
 toliki meu vami gdi razum pribiva. 70
 Od pjesni najliše ter tko tuj slas čuje,
 srdačce mu uzdiše, a duh se raduje.
 Još pjesni medene, ke iz Hvara ishode,
 iz dubin sirene na skorup izvode,
 na skorup izvode rad pietja rajskoga 75
 ter plovom dohode do porta Hvarskoga;
 ter kako u bludu, gdje tuj slas očute,
 sve svoje zabudu pjesance minute,
 i gdi te slišaju pjesance medene,
 plovom se skitaju jaki no manene. 80
 Ter takoj u nesvies sebe van zahode,
 jak pčele cvietni vries gdi gorom nahode.
 I za tuj krasnu stvar, gdje ishodi slados taj,

scieni se da je Hvar zemaljski drugi raj!
 Tiem dragi Hvaru moj, ti s božjom milosti 85
 napreduj i nastoj na mudre vriednosti;
 ne drugo za sada, za sada ne drugo,
 ner da vas bog vlada i shrani u dugo.
 I ovi lis primite za milos i ljubav,
 i svi mi prostite, ako vam niesam prav; 90
 s moje dobre volje nu nije lipsalo,
 da se piše bolje ner se je pisalo.
 Nu mojoj ufanci drum zaprie slaba moć,
 da ovojzi pjesanci nije moć na vrh doć;
 ter se ovdi ustavih priz volju zlovoljno, 95
 er vas ne proslavih kako je dostojno,
 er sam kripos moju od pjesni izgubio,
 er veće ne poju, kako sam prie pio;
 za-č staros skončava po naravnoj éudi
 i jakos od lava i kriepos od ljudi. 100
 Taj me trud priteže, da i moja pjesan
 sladje vam ne piše, ner vam sam obvezan;
 za-č bo ste i vi mene s knjigami zbrajali,
 u pjesni medene koje ste skladali,
 ter da vam ne odslužu, kako bi razlog htio, 105
 grieh bi mi na dušu i priekor velik bio.

10

Pjesanca Marinu Držiću u pomoć.

Svieh vas molim rad ljuvezni,
 plemeniti Dubrovčane,
 ki pojete rajske pjesni
 i sijete po sve strane:
 tako da bi vaša mlados 5
 u vesel'ju segaj svieta
 svako dobro i svaku rados
 uživala mnogo ljeta,
 vašeg starca namirite
 kriva suda ne čineći, 10

101 mjesto priteže ima priseže rkp.

Pj. 10.: u rkp. pj. 39 knjige V. na listu 50. 1 rkp. ljubavi. 9 rkp. vaša.

- kiem Držića sad tvorite,
svoga truda ne scieneći.
- Ki pjesance rajske poje
prid polačom od gospode,
meju vami tamo stoje, 15
svi razumni gdi prihode ;
a nikoga ne podkrada,
razmi svoju svies lomeći
te gizdave pjesni sklada, 20
bez pokojna sank a bdeći.
- I kad hoće trudan spati,
ne ima mira ni pokoja,
za-č ga tudjer počne zvati
elikonska muža svoja, 25
ka ga krmi, ka ga vlada,
ka mu kaže drumak pravi,
da s razlogom pjesni sklada
kako vila u dubravi.
- I kara ga, kad ga budi, 30
(d)a ne gubi vrieme svoje,
neka muči, neka trudi,
neka rajske pjesni poje ;
s razgovorom od pastira
da se čudi sva dubrava, 35
od kud slados taj izvira,
kojoj niedna nie zabava.
- Od ljubavi a najliše,
koja starca ljuto rani,
da procvili i uzdiše, 40
jedva život da sahrani ;
da se starac taj spomene,
koje trude starac pati
od strilice od ljuvene,
s ke se mno-krat život skrati. 45
- Inostranci, ki su s dvora,
i gradjane plemeniti
Marinova razgovora

ter se slatko svak nasiti
 Navlaš vlašci stari
 svi rekoše i knezove : 50
 ne vidjesmo ljepše stvari
 od naredbe Marinove,
 od koje se snebivamo
 tuj videći krasnu diku,
 ku sladosti priživamo 55
 u slavnomu Dubrovniku.
 Navlaš njeko diete malo,
 ko imaše zlata krila,
 sliempo, krasno i pristalo
 i na bedri trkač striela, 60
 i luk napet na ramenu,
 ter gdi udari svoja striela
 po mramoru i kamenu,
 rastaje se u sto diela.
 A pastirče njeko mlado, 65
 boleći se svojiem ćaćkom
 protiv njemu bješe stalo,
 da ga osveti svojom praćom,
 ne mareći togaj luka, 70
 ni od zlata ljute striele,
 ke nošaše posrjed puka
 mnozieh grozno da raseviele ;
 prid polaćom ter ki stahu,
 gledajući te lieposti, 75
 svi se velmi snebivahu
 od djetinske te kriposti.
 Marinove pjesni dake,
 Dubrovćane moji drazi,
 dostojne su slave svake,
 odkoli se tać proglasi. 80
 A to mu je zviezda dala,
 pod kojom se na sviet javi,
 da je po njem vječna hvala

49 ne može se rieć proćitati, jer je artija progrizena; može biti kmeti. 83 po njem] rkp. pognie.

- s Dubrovnikom svoj državi.
 Tiem ga muže posvojiše 85
 elikonske slavne družbe,
 ter mu venčac pokloniše
 za njegove verne službe ;
 venčac velim lovorike,
 ki ne sahne, ki ne vene, 90
 ner je zelen po sve vieke
 i u vrime svako zene :
 da se diči, da se gizda,
 uresivši svoje vlase,
 jak na nebi svietla zvezda 95
 kad s večera vole pase ;
 svaka vila u dubravi
 da pravedno može reći :
 dostojan je vječnoj slavi,
 ku bi mnogi radi steći. 100
 Pastirice i pastiri,
 sve djevice i gospoje,
 i od luga svi satiri
 neka slave pjesni svoje.
 Neka reče bog ljuvezni : 105
 izvrsita svoja mlados
 po načinu sklada pjesni,
 da je svomu gradu rados.
 Još Apolo neka reče,
 kad od muža kolo spravi : 110
 Marin mladae milos steče
 od svieh vila u dubravi,
 ke mu venčac pokloniše
 od prislavne lovorike,
 ki ne vene ni prisiše, 115
 ner je zelen po sve vike,
 da je slavna svoja dika
 za pjesance, koje sklada
 časti svoga Dubrovnika

105 bog ljuvezni] rkp. samo u ljuvezni. 110 od muža samo po nagoviešta-
 nju, jer je u rkp. pobliedjelo, te se ne može pročitati. U stihovih 117—119
 većina se rieči ne može pročitati, jer je u rkp. artija progrizena.

- ki je kruna od svieh grada. 120
 U kom hvale i sve slave
 po njem se su otvorile,
 jak zelenca od dubrave,
 gdi se goje gorske vile.
 Tiem se sada spravno spravi 125
 dubrovačka sva mladosti,
 ter Držića glasom slavi
 u vesel'ju i radosti,
 a ne grieste duše vaše,
 koreći ga takoj prava; 130
 za-č što muže njemu daše,
 u pjesance toj vam sklada.

11

Pisanca u pomoć poetam.

- Lončarom je gnjila dana,
 kada lonce pripravljaju,
 da ručice pristavljaju,
 kako hoće sa svieh strana;
 a pengatur vrhu svega 5
 ima volju i oblasti,
 da ne štedi niedne masti,
 kako hoće da sve penga.
 A poetam čes pogodi,
 neka sliede mužu svoju, 10
 da na volju pjesni poju,
 kako hoće u slobodi.

12

Orlača ridjanka.

rečeno u Blatu ribarom.

Na zemlji, na nebi sva hvala i slava
 samomu se tebi Kristose sazdana,

Pj. 11.: u rkp. pj. 40 knjige V. na lista 50^b.

Pj. 12.: u nakladku pj. 2 na listu 91; tekst je često vrlo nepouzdan.

pravi bog er si taj i višnji nad nami,
 kraljuješ vas sviet saj i nebo zviezdami.
 Ti si bog istini, Kristose, i človjek, 5
 u trojstvu jedini, komu se ne zna viek ;
 i ti si vladalac, kojemu nitkore
 početak i konac dosegnut ne more.
 Ti si rič istina razuma blagoga
 od oca i sina i duha svetoga; 10
 i stvorac ti si taj, uzmožni i slavni,
 ki nebo i sviet saj uzdržiš nad nami.
 I mene s' stvorio i ti me si bože
 obukao i odio obućom od kože;
 a od zemlje i kala sazdana odkle bih, 15
 niesam zled poznala, kojom duh oznobih ;
 djevstvo sam shranila, kako mož sam znati,
 i niesam kanila nigdar se udati ;
 djevstvo sam družila i tebe ridjanka
 vjerno sam služila od moga postanka; 20
 a niesam ja vila ni pustoš od gore,
 neg vlaška sibila, kako svak znat more.
 Molim te a za toj, ljuveno i milo,
 vapjen'je i glas moj da primiš u krilo.
 Prosvitli svis moju, čin' jezik da spravim, 25
 naredbu da tvoju po vieke ja slavim ;
 neka doć na manje ne more svis moja
 u vrieme sadanje, što reče rieč tvoja ;
 i neka ne slažu, (n)er čisto da takoj
 na dlaku da kažu, što mi duh reče moj. 30
 Sad Srblji i Vlasi, do mala i velika,
 i ostali rusazi oda svieh jezika,
 ali je domaćin ali je prišalac,
 ali je Bugarin i čestit vladalac, 35
 ali je kurjatin potišten takmeno,
 uboga oca sin, pastierče najmeno,
 i u slišan'ji tko je aliti u polju,
 vapjen'je sliš moje, ke skladam priz volju,
 najliše u pjesni, ke vajmeh na sviati

- bez gorke boljezni nie mi moć izrieti, 40
 za otajna taj djela, koja sam ja bdeći
 pod smrjekom vidjela, u sjenci sjedeći,
 pri jezeru na travi, gdje mi bog nemalu
 prijazan objavi u otajnom zrcalu.
- Toj mi se prigodi, sunčana kad zraka 45
 ljeti se nahodi na domu od raka,
 poli dne najliše, kad zemlja žedneći
 od suše uzdiše, tih daždic želeći.
- Dim kako divna stvar, ne daleč od mene, 50
 zavrti tih vihar vrh jele zelene,
 i reče: ridjanko, za sunce, koje sja
 ljuveno i slatko, željno te molim ja,
 gani se ter teci, ter u Blatu slanu
 ugrezi i reci ribarom na stanu: 55
 doliha lisica, kad se u lov nakani,
 er mno-krat stupica stuče joj moždani.
- Riet vam ću još veću, o blatski ribari,
 da pticu loveću ulove ptičari.
- A sami scienite, tako vi bit zdravo, 60
 kako sviet hinite, je li tako pravo?
 Očito vidim ja, da se plav krmieža,
 da je Blato mećaja, a sviet je lopiža;
 a vi ste Blaćani, gdje ishitim himbu tuj,
 s narik(1)om pripravni okružiti vas sviet saj. 65
- Tiem tko nie sasma gluh, taj uho otvori,
 ter zbiraj, što moj duh Blaćanom govori.
- Čut ćete, slišite, opet vam govoru,
 i zlatom pišite na bielom mramoru,
 da ostaju od mene u Blatu u slanu
 vjekušte spomene za biljeg o stanu. 70
- Tiem stante ter čujte, opeta molim vas,
 jadove priljute i toli trudan glas,
 što vam čes umiesi, da zemlji pod kolo
 vaš bis se ponizi i hvastan'je oholo,
 ter grede na vaš dom do mala vrijeme, 75

54 ugrezi] *rkp.* uresi ili urezi. 57 o blatski ribari] *rkp.* o blatcki ubari. 61 *rkp.* charmiescia. 62 *rkp.* meciaua. 67 *rkp.* čućete. 73 *rkp.* uresi. 74 *rkp.* vas bi se.

što čini tries i grom i mun'ja ognjena.
 Er višnji hoće sud a rok se približe,
 da vas ta tolik trud zlameno pedepše;
 erbo se banite, da lava krilata
 pri sebi hranite u kruni od zlata, 80
 i da ste vojvoda i s desna i s lieva
 od slanieh svieh voda, ke narav prolieva,
 ter more vladate ter zimi i ljeti
 zločincem ne date krstjane plieniti.
 Ter tako sve strane sterete svudje glas, 85
 da vode sve slane pod vašu stoje vlas,
 i da ste gospoda, kojoj se riet može,
 da svoja sloboda polipsat ne može.
 I vaša taj slava, po vodah kud brodi,
 pod krilom od lava s napridkom prihodi, 90
 koju bog dopušta i sreća sadruži,
 pohvala vjekušta da je sliedi i družu;
 oholas ter vaša za to vaj kud hodi,
 više se uzmaža, ner joj se prigodi.
 Er je more slano po božjoj ljubavi 95
 općenstvu sazdanu, neka ga svak plavi,
 u miru i u goju da ga svak uživa
 sliedeći čes svoju, gdje hranu dobiva.
 A što se banite, da more svieh strana
 od lupež branite, najliše od pogana, 100
 gola je toj laža i smiehu dostojna
 i kako sve tamaša od ljudi prikorna.
 Er se od vas razloži, da ste vi Blaćane
 opuzle kokoši na daždu oprane!
 Za-č vaše korablje, kad ste s kim u rati, 105
 ni kopja ni sablje ne smiete kazati;
 stigove gdje turske kad sretu i očute,
 jak ždrali i guske smetu se i smute,
 bježeći nazada, gdje od straha svieh takoj
 krvav znoj propada, čiem shrane život svoj. 110
 I toj se je djelo, čemerno i ljuto,
 često krat vidilo u brime minuto;

i odkle ste postali, vi nieste do sada
 oružjem prijali ni sela ni grada,
 što je tursko najliše aliti pogansko; 115
 i na vas uzdiše poglavje krstjansko.
 Taj vaša nevjera vaj mnogu gospodu
 u rasap rastjera, da izgube slobodu.
 A taj će omraza po višnjoj milosti
 s velika poraza vrh glave vam pasti; 120
 er se toj približe i brieme prihodi,
 da vas gniv pedepše po slanoj toj vodi.
 Za-č se zmaj zahvali, da plamom s istoka
 poglavje popali oda svieh otoka;
 a što je posušno pod vašom oblasti, 125
 ružno će i tužno u rasap upasti!
 Er vam je pohvala, da vam je sad znati,
 u glibieh od kala na osekli ostati.
 Tiem tlapstvo parjajte i himbe tolike,
 ter na trst ribajte glavoče i slinke; 130
 er svudi zveči glas po svieti općeno,
 da oružje nie za vas, neg žensko vreteno.
 Tiem kanav predite, a oružje sve bielo
 u čever spravite, gdje vam je i djelo.
 Pletite i janke i gamad ostalu, 135
 gambore i rake ter lovte po kalu.
 I barke armajte ter tamo na stanu
 s norci se tjerajte po Blatu po slanu.
 Vješti ste voziti, a vojnice prave
 ne umiete nositi košulje krvave, 140
 ni hrabren boj biti, ni jezdit konjice,
 ni kopja lomiti u polju od vojnice.
 Vješti ste pri školju lupare lupati
 a kopja u polju ne umiete vladati.
 Ter kad se boj bije, Blaćani pridrazi, 145
 rdja vas ubije, a strah vas porazi.
 Za toj vam govoru, oružje parjajte
 po kopnu i moru, u Blato se tajte:
 tajte se u Blatu, gdi je vaše toj stan'je,

- u srebru i zlatu ne imajte ufan'je. 150
 Za-č ni vaše Blato, svi sudi govore,
 sve srebro i zlato odrvat ne more ;
 a malo po malo s razmirjem u rati,
 što vam je ostalo, toj ćete stradjeti.
 Ridjanka orlača po duhu toj veli, 155
 ribarska polača neka se dreseli ;
 er će taj polača s razmirjem u rati
 (u) jezeru od plača skoro se obrati.
 Strah me je još riti, što vidim po duhu,
 gdje vam će zgoriti sirova uz suhu ; 160
 s tolikom žalosti, ka ima prispjeti,
 človječjoj slabosti trudno je izriti.
 Er vidju, hoće sud. da se taj zled pati,
 čim kriva vaša ćud k pravcu se povrati ;
 za-č kopno i more jur veće na svieti 165
 toj vaše ne more zlosrdje podnieti ;
 susjedstvo najliše gdje gori od jada,
 jak grozno uzdiše, primrli od glada.
 A taj bič i frusta, erbo se slavite,
 gladnikom iz usta (za) što hljeb vadite, 170
 za toj vam zmaj prieti s istoka, govore :
 skoro ću prostrieti po Blatu šatore,
 da moji šatori biele se po Blatu,
 kako snieg na gori i kufi u jatu.
 Boga se tiem bojte, dokle vam može bit, 175
 iskrnjieh ne mojte povriedjat ni znobit,
 neka se smiluje blaženi svrhu vas
 bog, koji kraljuje nebesa i svit vas.
 Tiem zlu ćud parjajte, orlači a meni
 zabave ne dajte, ribari himbeni, 180
 što vašu nevolju skladaje u pjesni
 naviestih priz volju, s velikom boljezni.
 A da bih laživa ridjanka ja bila,
 (k)a toli strašiva objavih taj dila !
 Jeda se ne steče ni javi ni speći, 185
 što mi duh moj reče pod smrjekom sjedeći !
 A prietnja taj vaša toli nepokojna
 luda je tamaša i smiehu dostojna.

- Od zlata ar lupar priliepljen pri stieni
za mnogu slabu stvar sudi vas i scieni. 190
- Er sila vaša taj tako je za ništa,
jak jedan naručaj od slame strništa;
i taj vaša oblas, i sada i vazda,
svaki hip i svak čas pod kolo zgar pada.
- Opet vam govoru, ako se riet može, 195
činite pokoru za bludne raskoš; er vam se podobi, vjerujte orlači,
da vas gniv oznobi u vašoj polači,
gdje vam su kobile u dvoru blackomu
tance izvodile kurjatu vlaškomu: 200
arpe i fiautu ter lete Blaćani,
u vašem da Blatu podrestu pogani.
- To vam se pristoji, ja mukom mogu riet,
da od vas rug stoji, dokle se sprazi sviet.
- A himbu ostalu i vaša zla djela, 205
u otajnom zrcalu koja sam vidjela,
sada ću odkriti i bistro ću riti,
neka se očiti vaša zled na sviti,
svitlija stvar svaka da čini pravi sud,
koliko je opaka zlohitra vaša ćud, 210
s kojom se iz blata spravljate pripravno
na krunu od zlata u mjesto prislavno.
- Dubrovnik se zove, ki se može riti,
u slavi da plove svieh strana na sviti,
ter mu se sazdava toliko velika 215
čas slava i hvala oda svieh jezika,
dostojno erbo je i razlog je pravi,
vriednosti rad svoje da ga tač svak slavi.
- Od mira tvrdinom slavi se svieh strana
i vjerom jedinom oda svieh gradjana, 220
najliše mladosti, ka s desna i s lieva
sunčanom svjetlosti u oružju odsieva,
ter se svak snebiva videći gdje takoj
oružje odsieva svjetlosti sunčanoj;
k tomu bi svak rekao, da je Marte plah boжник 225

190 vas] *rkp.* nas. 221 najliše] *rkp.* chi uiscie ili uisue. 223 svak] *rkp.* sgar. 225 k tomu] *rkp.* komu.

- u oružju dotekao braniti Dubrovnik!
 A što su tornovi, u kom su oholi
 tač s krunom orlovi i sivi sokoli!
 A što su mrnari pod krilom Vlahuše!
 Niesu toj ribari od blatske kaluže, 230
 neg toli gizdavi i toli hrabreni
 jak vuci i lavi i zmaji ognjeni:
 to je vjerna stražica jaki no u zori
 istočna danica pastiru u gori;
 straža je toj vjerna i složna je ruka 235
 i ljubav zamjerna od mrnar i puka.
 To je verno ufan'je, toj ti je sve sada
 pokojno uzglavje vladaocu od grada.
 To je čas gospode, koja se može riet
 da svoje slobode ne dadu za vas sviet; 240
 i prie će užeći i sebe i mire,
 neg li se odreći od zlate bandiere.
 Ridjanka za toj sad Blaćanom govori:
 Dubrovnik slavan grad u oružju vas gori,
 a Srdjevu goru tako bog utvrdi, 245
 svakomu zlotvoru da silu pogrdi;
 er se tuj bulikan pod gorom udomi,
 da riga suhi plam, da trieska i gromi.
 Ter takoj kraj mora kad počne trieskati,
 hoće se sva gora od groma rastati; 250
 i svak bi prosudio, da ognjem ta tvrdja
 da je drugi Munčibio pod gorom od Srdja.
 Za toj se uklonte ter se Dubrovniku
 Blaćani poklonte za kriepos toliku;
 Dubrovnik erbo tač, oholi Blaćani, 255
 obje stran bridak mač s nebesa zgar hrani,
 da taj mač porazi svaku vrst od ljudi
 tko mu se omrazi i tko mu zlo žudi.
 Za toj se spoznajte, neharni ter takoj
 Dubrovnik ohajte a s Turci bite boj. 160
 U istok se spravite, vodite uskoke,
 ter Cipar branite i ostale otoke;

i s vašom vojnicom, višnjega boga rad,
 oružnom desnicom primite Carigrad,
 neka istok poznavava i zapad jošte vas, 265
 ribarska što je slava i što je hrabren čas.
 Er će sud tada reć: mogoše Blaćani
 vjekuštu slavu steć po vodi po slani;
 a da se ne steče, ni u sanak ni javi,
 od zgara što reče orlača u dubravi. 270

13

Orlača ridjanka Peraštu govori.

Medju gorom i gorom jes blizu Kotora
 lupeški stan i dom u luci kraj mora;
 i gdje je sve zlo toj, svi u zlu seljani
 provode život svoj kako psi pogani.
 Gdje žena kad rodi, tadaj se može riet, 5
 da djavla izvodi iz pakla na saj sviet;
 er niesu razložni, neg su svi po tragu
 naravom podložni sotoni i vragu.
 Vrla su narava, er sada i vazda
 zviezda ih krvava kraljuje i vlada, 10
 krvavi ter takoj gnuse se i ruže,
 sliedeći narav svoj, kako psi bez duše.
 Tiem se svud govori, da su tuj u luci
 seljani svi gori, neg Mori i Turci;
 i vrl'je naravi, ner li su u gori 15
 vukovi i lavi, kada ih glad mori.
 I ništor ne sciene ni duše ni boga,
 krstjanstvo ner pliene i deru svakoga;
 najliše gladnike ki gladne grozneći,
 s boljezni tolike do srca hodeći. 20
 Takodjer još mnozi rad slabe snažice
 po zemlji nebozi padaju na nice;
 a nie star, a nie mlad, tko vajmeh ne ćuti
 s boljezni grozni jad i čemer priljuti,

Pj. 13. : u nakladku pj. 3 na listu 92^b. 3 rkp. i gdje se 19 gladni rkp., možebiti gladne? 20 srca] možda smrti. 23 ne ćuti] rkp. na svieti. 26—27 rkp. zlosrde.

sirote gdje lačne uzdišu trepteći, 25
 rascvilivši plačne, zlosrd'je videći,
 zlosrd'je videći, koje se moj bože
 jezikom izreći na svieti ne može,
 u toli jadan plač gdje trudne razbiru,
 sve uskoci gdje ih tač kako psi odiru, 30
 odiru i tlače, da vajmeh suh javor
 u gori proplače i ostali boži stvor,
 od tuge i jada za tojzi zlo djelo,
 koje se do sada nije prie vidjelo.
 Tiem pravda prisudi, da su Peraštani 35
 od boga i od ljudi u rasap prognani;
 i k tomuj jošte tač, da ih sveti Vlasi
 pojamši krvav mač do traga porazi,
 i da im da bata, kako sve vojna stvar,
 štapikom od zlata, ka mu je dana zgar, 40
 za zledi tolike i griehe bez broja,
 kojim nać prilike ne može svies moja.
 Er tuj zled ne stvori, koju vi tvorite,
 zvieren'je u gori od krvi prolite.
 Ova se rieč sada po pravom imenu 45
 Peraštu priklada po svomu sjemenu,
 komu se podobi nada sve pečali,
 da ga tris oznobi i munja popali.
 Neharan i bješe hudobu ki sliede
 zlosrdjem ureše da iskrnjieh ne vriede. 50
 Perašte er takoj rad tvoje zle ćudi
 i zloba i grieh tvoj na rasap prisudi;
 najliše za onu zled, o sjeme prokleta,
 kim mraše boži red i templo prisveto,
 u jezeru na skolju mljetskoga otoka, 55
 u trudnu nevolju od djavljieh uskoka.
 Jeda li mislite živjeti u vieke,
 ter takoj cvielite božje redovnike?
 Ako to mislite, krvavi narode,
 sami se topite u kotlu od vode; 60

27 koje] rkp. koja. 29 rkp. trudo. 30 sve] rkp. su. Stihovi 49—50 rieč
 po rieč iz rkp., ali nerazumljivo. 52 rkp. prihudi. 54 red] rkp. led

za što smrt prieka, narode ka kara,
 ne gleda zlieh vieka ni mlada ni stara.
 K tomu vas čes tjera i bezdan progoni,
 ar pri vas nie vjera ni božji zakoni.
 Po djelu i glasu za toj se poznavava, 65
 s raspom u porazu da vas gniv skončava.
 A što se družite, s brodi se brodeći,
 sami se ružite, mrk obraz noseći!
 Budući er takoj nada sve narode
 topeći život svoj u lažah provode; 70
 i gdi je krstjanstvo, na plien se utječu,
 gdje li je poganstvo, nazad se umiču.
 Vojnice ar turske gdje u polju gledaju,
 svi kako i guske od straha predaju;
 oda svieh jezika ter se svak snebiva, 75
 oholas tolika u čemu pribiva?
 Er zna bog i sveti, er ste Peraštani
 svi male pameti i šupljieh moždani;
 a dobro poznavava Dubrovnik čestiti,
 koga si narava, Perašte mahniti, 80
 gdje nie niedno selo, veliko ni malo,
 koje nie dreselo u raspu ostalo;
 ter tvoja biesna ćud pasjega narava
 susjedstvu tolik trud otajno zadava.
 A javi i speći ne moreš gojno stat, 85
 gospodske želeći krvi se nalokat.
 Orlača toga rad nadjem se u smeći,
 toliko trudan jad u sebi misleći;
 ter veće, moj bože, moguća tvoja vlas
 pritrpit gdi može perašku oholas! 90
 Er ti sam ne stvori nikada na svit saj
 ni u polju ni u gori toliko zlosrd vaj.
 Za-č kada zahode u tudje države,
 zlosrdo o(b)hode njih ćudi krvave,
 s trieskom rogoboru i bunu sliedeći, 95
 po kopnu i moru iskrnjih plieneći.
 A to je stvar jedna po griehu i zlobi

- prilična i skladna u paklu hudobi.
 Za-č zvieri nie take od puste dubrave,
 toliko opake ni toli krvave 100
 vaj, da se kad godi ne prigne k ljubavi,
 gdje život provodi u gustoj dubravi!
 To je narav lava, kad teče za zvieri,
 ka mu se pridava, veće je ne tjeri;
 Perašte a ti tač tvrdji si neg kami, 105
 er nećeš slišit plač ni uzdah suzami!
 Božji nevjerniče, gdje glede dresela
 na tebe krvniče iskrnja sva sela,
 tvoj čemer priljuti videći i silos,
 a neć' se prignuti na ljubav i milos. 110
 Pravedne dušice, opaki narode,
 s boljezni tužice i žalos provode,
 rascvilne i plačne velmi se bojeći,
 nevoljne i lačne kus hljeba želeći.
 A kad bi želuda mogli nać u seli, 115
 bez muke i truda život bi proveli!
 Svak sada čini sud ter pravo rec meni,
 je li toj pasja ćud i zlotvor pakljeni,
 peraške gdje brede, koje su smrad i gad,
 smetaju i vriede Dubrovnik slavan grad! 120
 Koji se tač gizda kraj mora po sebi,
 jak jedna od zviezda najsvjetlja na nebi!
 A ni bog ni sveti ne može na svieti,
 Perašte prokleti, tvoju ćud podnieti;
 er ti se pristoji za mnoštvo od zloba, 125
 da tebe posvoji pakljena hudoba;
 najliše uskoke, ke vodiš pritužne,
 da pliene otoke i kraje posušne.
 Ili je zlobos taj Perašte tva slava,
 kojom mi trudan vaj susjedstvo zadava? 130
 Er mnozi govore, kako je sviem znati,
 da tovar ne more uz konja trčati;
 kad li sam poteče, počne se znojiti,

101 k ljubavi] *rkp.* bez smisla se ljubavi. 107 glede] *rkp.* toli. 114 i lačne] *rkp.* plačne. 129 *rkp.* sva slana, *mjesto* zlobos *ima rkp.* slabos

ter potek daleče ne može prodjiti.
 Takoj se skončava do bremena mala 135
 lupeška sva slava i ošlja pohvala.
 Prišli ste na konac tere se zlobite,
 zamaknut konopac na grlu nosite ;
 na oštru grebenu er vam će viseći
 za zlobu pakljenu da(t) vam se dug pleći, 140
 gdje ćete nebozi ostati viseći,
 i goli i bosu na suncu kipeći.
 Ter vam se podoba, da kosti sve vaše
 našadši vrh groba satru se i spráže,
 neka vas plačući galebi požale 145
 i vrani gračući i ptice ostale.
 Tužni Peraštani, ar je stvar dostojna,
 da vam se zabrani grobnica pokojna
 za grieh i zlobu, ar pravo govoru,
 da mrtvim u grobu kosti vam koporu, 150
 škroboću i škriplju, da po svom naravu
 plieneći rasiplju susjedsku državu ;
 ter mrtve gdje leže, opet ih na sviet saj
 hudoba poteže na stari običaj.
 Tiem zlu ćud parjajte ter vuci nemili 155
 tudju krv probavte, koju ste popili ;
 er za tuj zlobnu stvar, može se toj rieti,
 da višnji goni zgar, tjeri vas po svieti ;
 goni vas i tjeri, zlosrdi narave,
 er planinske zvierí niesu tač krvave. 160
 Za toj ti proriče orlača ridjanka,
 Perašte krvniče, sramoto krstjanska,
 da ti se podobi, u raspu da takoj
 gniv božji oznobi i sjeme i plod tvoj.
 Perašte a za toj, lupeška pohvalo, 165
 za zlobu i grieh tvoj pokaj se daj malo,
 ter napried u zlobi, višnjega boga rad,
 susjedstvo ne znobi, kako ga znobiš sad.
 Erbo sva osveta, nepravda ne lipše,
 taj djela prokleta da raspom pedepše ; 170

140 dat] *rkp.* da 142 *rkp.* kapeći. 148 pokojna je kasniji nečiji izpravak,
rkp. dostojna. 153 leže] *rkp.* uescie. 158 goni] *rkp.* sgori.

ter će taj oholas po božjoj oblasti
 pod zemlju u propas na on sviet propasti,
 ter će tač poginut lupeška taj slava
 i gojno počinut Dubrovnik država.

14

Galiun.

Dubrovačka je mrnarica
 don patrona i kraljica
 od svieh plavi i od svieh drievea,
 što po slanoj vodi pliva.
 A tko li će ino rieti, 5
 taj ne misli pravo umrieti.
 Jer je kapetan sveti Vlasi,
 po svem svieti koj se glasi,
 pod korunom suha zlata
 kojojzi se ne zna plata. 10
 Ter se diči ter se gizda
 jak jutrnja zorom zvizda,
 proću zorje kad se spravi,
 da bio danak svietu objavi.
 Ter su plavi toli mile 15
 kako utve zlatokrile,
 koje se legu ali plode
 po jezeru bistre vode.
 A što ti su svoji mrnari,
 kako mladi tako stari: 20
 toj su vuci, toj su lavi,
 koji se hrane po dubravi;
 a levente sciene za ništa,
 kako pomet od buništa.
 Ter s neprijatelji gdje se staju, 25
 za sviet neće da amajnaju,
 ner se sieku svi na peče,
 dokli godi jedan teče;

Pj. 14.: u rkp. pj. 9. u nakladku, na listu 98. 13 proću zorje rkp. može biti u prozorje.

ter se hrabreno svi krvave,
 za ne izgubit vječne slave. 30
 To je slava, to je dika
 čestitoga Dubrovnika,
 od istoka do zapada
 u slobodi koj se vlada.
 Ter su takoj Dubrovčani 35
 po svem svijetu počtovani,
 od svieh kralja i gospode,
 i u slobodi svuda hode;
 ter su vječnu stekli slavu,
 podržeći vjeru pravu. 40
 Ter po svijeti kud prohode,
 blažen život svoj provode,
 na sramotu od svieh ljudi
 a najliše od susjedi.

13

Pjesanca spurjanom.

Ja ne viem spurjani za što se pristoji,
 vaj da vas sviet hrani, njeguje i goji?
 Za što je velik trud i težak za dosti,
 učinit pravi sud mojojzi slabosti
 od vaše naravi, s kojom je opak vaj. 5
 Ki vas vrag objavi i sazda na sviet saj?
 Čudi ste opake ter vaša utroba
 od muoca i od maske puna je svieh zloba.
 Tiem recte za ljubav, tiem recte sad pravo,
 što je opak vaš narav, tako vam bit zdravo! 10
 Što je rebro deveto, što je rebro liho toj,
 opak i prokleta, ter ne ima takmen broj,
 od ljudi vrsti svoj kako je dano zgar,
 da imaju pravi broj po takam od rebar?
 I kriva rebra taj od vaše naravi 15
 ne ima moć vas sviet saj, da ih uprav ispravi.
 Još vaše utrobe, k tomuj bih rad znati,

bez broja te zlobe gdje mogu zdržati ?
 Za-č vaša huda ćud i javi i speći
 njeguje velik trud, svako zlo misleći ; 20
 i u brieme u svako himbeno hitro vi
 sa svaciem opako živete vazda svi.
 Viem, da se radjate pod skalom u tmasti,
 i očinstvo stradjate, stradjate i časti.
 I kad ste vi siti, sedlat se ne date, 25
 neg li se kopiti na konjsku prucate ;
 ni od ljudi ni od boga još stida ne imate,
 gdje ljuto svakoga jezikom badate ;
 i gdje mir čujete, naliepom od zmije 30
 iskrnjih trujete, da se mir zabije.
 Tiem mudri govore, i ja sud činim taj,
 da vrl'ju ne more stvar sazdat na sviet saj,
 ner narav opaki od vaše zle struke,
 ka plodi trud svaki i s trudom sve muke.
 Za-č u vas nie nada, za-č opak vaš narav 35
 krmi vas i vlada, jak timun gnjilu plav.
 I ako se kad godi, o pokrovni vrazi,
 u rietko prigodi, da ste vidjet blazi,
 nie fide u tomuj i u toj se nitkore
 na svietu ovomuj ufati ne more ; 40
 za-č je toj kratka stvar. Tiem mudar govori,
 tekući da tovar brzo se umori ;
 ter vašu krivu ćud opake naravi
 človeči niedan sud ne može da ispravi.
 Tko li ju ispravlja, trud mu je zaman vas, 45
 i tuge ponavlja to gore svaki čas ;
 biela i šarena za-č ćeš prie nać vrana,
 i djavla krštena, neg blaga spurjana.
 I u svem se poznavaj, o višnjji bože moj,
 koga je narava djavolje sjeme toj. 50
 Vrla je narava, ter meu sve ostalo
 vazda se prodava dinara za malo ;
 pod nebom na sviet saj nu ne može biti
 trgovac vajmeh taj, tko ga će kupiti.
 Za što je za ništa, za-č ga svak pogrdi, 55
 kako stog buništa tugljivo ki smrdi ;

nit ga tko kupuje, za-č gdje se nahodi,
 željno s(v)e tuguje i žalos provodi.
 I pasju tu lavu na svieti nitkore
 za rep ni za glavu uhvatit ne more; 60
 za što je pužljiva, kako no jegulja,
 i većma tugljiva neg pusta godulja.
 A nitkor ne zna toj, ner tko je u tuzi,
 kako no život moj, ki željno prosuzi,
 gorčije od jada, od truda i od muke, 65
 tužna rad nesklada od djavlje te struke,
 kojoj bi dana vlas, a ne viem od koga,
 da mene svaki čas progoni neboga.
 Od osla i kobile povržen u zao čas,
 petne mi sve žile podgrize kako pas, 70
 sve žile od peta zgrize mi do kosti
 taj struka prokleta s velikom gorkosti.
 Druge mi ne lipše još š njega tužice,
 gdje njivu najlipše posijah pšenice,
 i bješe to žito u njivu sijano, 75
 i svietlo i čisto po zrno izbrano :
 nu djaval pakljeni, na koga cvilim ja,
 svu vratom tu meni njivicu posija,
 ter mi se ne rodi pšenica taj čista,
 ner se vrat rasplodi, koji je za ništa ; 80
 ter djavlje sjeme toj, ter djavlje toj sjeme
 skončava život moj svaki čas i vrime.
 Za-č vajmeh na svieti ne mogu sve sile
 zemlje van podrieti svoj korien ni žile ;
 krjepeno za-č stoji i posahnut neće, 85
 i svak se čas goji i plodi to veće.
 Lie sve to pogrdih veselo za dosti,
 za-č se vas potvrdih u božjoj milosti,
 ki neće človjeka kako prav gospodar
 pravedna do vieka ostavit nikadar. 90
 Tiem Himen blaženi, ako se može riet,
 kopile proženi pod zemlju na on sviet ;
 a pravi pir ljubi svaki čas i vrieme,
 neka se pogubi do trage zlo sjeme ;
 pogubi do traga, za-č vajmeh, Himen moj, 95

u pakli nie vruga, kako je sjeme toj ;
 i veće nie muke, ni u pakli ki gori,
 ner pasje te struke, ka svaku zled tvori,
 s kojom su porazi i jadne pečali,
 prid kiem bi svi vrazi na pokon bježali. 100
 Ter se će pravo riet, ako se toj zgodi,
 ovo se vas saj sviet prokletstva slobodi.
 Kopili ljuveni, tako ja da sam zdrav,
 vjerujte vi meni, da vam ću riet uprav :
 ne bih rad za sviet vas, dokli sam na svieti, 105
 vazet vam počten glas ni od vas što rieti ;
 a toj zna bog pravi, svakoja ki vlada,
 da od vas ljubavi ne štedim nikada,
 nit se ću braniti do groba po sve dni
 vašu čas shraniti i vaš glas počteni. 110
 Narodi lie svaci, ki vam ćud poznaju,
 da ste vi opaci, razlogom provaju,
 i općeno govore : pod nebom na svit saj
 da ništor nie gore, ner li vaš narav taj.
 Kako je sviem znano i sami znate svi, 115
 da vam nie zgar dano, pravedni da ste vi ;
 i narav nie dala vam, da se može riet,
 da vam se da hvala ni u čem na saj sviet.
 Za-č se će prie more ožicom pripljuti,
 ali se sve gore gori dnom svrnuti, 120
 ali se biesan lav s kozličí smiriti,
 neg opak vaš narav s boljiem se mieniti.
 Za toj vas molim svieh, kopili ljuveni,
 ako vi koji grieh scienite u meni,
 da opaku ćud vašu pojući pozlobno 125
 u pjesni ja glašu, ako nie podobno :
 grieh meni ne dajte, ni vele ni malo,
 za-č se u toj varate bogato i debelo.
 Za-č mudri govore, da vam je sviem znati :
 bio se grad vrh gore ne može tajati, 130
 i govedo bielo tko ne umie poznati,
 tomu je i djelo sliepcem ga nazvati.
 Još sliepca na svieti onoga zovem ja,
 tko sunce vidjeti ne može, kada sja.

I na sto tko nogu oda psa postavlja, 135
 i togaj riet mogu da zamañ trud spravlja ;
 za ništor za drugo, ner dala nie narav,
 na stolu u dugo da stoji pasja lav,
 ter takoj ter takoj, kad se na sto stavi,
 opet se tutako prie pod sto sva spravi. 140
 Za toj vas sviet sudi i narodi svaci,
 da ste svi zle ćudi i da ste opaci ;
 nit se nać tko može, nit se će objavit,
 da vam krivo može rebarce ispravit.
 Oto ste ćuli sad, za što ste svi hudi 145
 i ki se goji gad pri vašoj zloj ćudi.
 Tiem sada za ljubav ne krivte život moj,
 ner vašu zlu narav, ka vam je dala toj.
 Za toj se ja bolim, bolježljiv ter tako
 bogom se sviem molim ljuveno i slatko, 150
 s velikom ljubavi da se k vam obrate,
 vašojzi naravi da zlu ćud prikrate,
 neka se može riet : ako se toj zgodi,
 truda se vas saj sviet na volju slobodi.

16

Trgovci Armeni i Indijani.

Plemeniti Dubrovćani,
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavna grada.
 Er se tamo nam prigodi 5
 na daleče u stranah našieh,
 deri sunce gdje ishodi,
 od velicieh slava vašieh
 začuli smo, da imate
 u ovom gradu velje blago 10
 i da ovdi vi primate
 inostrance milo i drago.
 Plemeniti Dnbrovćani,

- iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani, 15
 do vašega slavnog grada.
 Još začusmo, da čujete
 u ovoj mjesto tko dohodi,
 i jošte ga darujete,
 k svomu stanu kad pohodi. 20
 Čusmo jošte uz množitu
 u slavnomu Dubrovniku
 svu gospodu plemenitu
 i razumnu i veliku. 25
 Plemeniti Dubrovčani,
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavnog grada.
 Ter se tamo u nas čuje, 30
 o gospodo plemenita,
 da s prijazni svak vas čuje
 — — — — —
 Ter po moru kud plivate
 i po kopnu kud jezdite, 35
 od kraljeva sve imate
 što pitate i želite.
 Plemeniti Dubrovčani,
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani, 40
 do vašega slavnog grada.
 Ter vas kralji ter vas bani
 milostivo svud primaju,
 o pridrazi Dubrovčani,
 i velju vam slavu daju; 45
 za-č ste dobri, za-č ste vjerni
 i činite sude prave,
 ter ste za toj gojni i mirni,
 i za toj vas svudi slave.
 Plemeniti Dubrovčani, 50
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavnog grada.

- S prijazni vas jošte ljubi
 od istoka slavno carstvo,
 koje shara i pogubi 55
 i poplesa sve krstjanstvo.
- Za-č je vaša vjera prava
 daleče se rasširila
 istočnoga ter je lava
 k milosrd'ju priklonila. 60
- Plemeniti Dubrovčani,
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavnoga grada.
- Još začusmo tamo stoje, 65
 da vas česar od zapada
 kako verne sluge svoje
 milostivo prima sada ;
- i ljubav vam svaku kaže,
 za što vidi i poznavaj, 70
 da su vjerne službe vaše
 i gospoda da ste prava.
- Plemeniti Dubrovčani,
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani, 75
 do vašega slavnoga grada.
- Još ćutimo velju rados,
 er sve što smo prošli svieta,
 ne vidjesmo ljepšu mlados,
 ni ljepšega veće cvieta, 80
 ner smo ovdje mi vidjeli,
 Dudrovčani naši drazi,
 ter vas višnji bog nadieli
 da se život vaš proglasi.
- Plemeniti Dubrovčani, 85
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavnoga grada.
- I vidjesmo velje blago,
 srebro i zlato što imate, 90
 i toj nam je vele drage

- da ga u goju uživajte,
u ljubavi i radosti;
ter prijazni vaše take
pune dobra i sve milosti
dostojne su slave svake. 95
- Plemeniti Dubrovčani,
iz daleč smo prišli sada,
mi Arabi s Indijani,
do vašega slavnog grada. 100
- Ter ste kruna u kraj mora
od sve donje Dalmacije,
i k istoku do Kotora,
Arbanije i Grecije;
i po svieti svudi prave, 105
da razumno vi vladate
vaša mjesta i države,
u gospodstvu što imate.
- Plemeniti Dubrovčani,
iz daleč smo prišli sada,
mi Arabi s Indijani,
do vašega slavnog grada. 110
- Još smo ovdje mi vidili
krasne dikle i gospoje,
gdje u zlatu i u svili
sve provode dike svoje;
ter su vidjet toli mile,
gdi sve hruste u biseru,
kako da su gorske vile
u planini pri jezeru. 115
- Plemeniti Dubrovčani,
iz daleč smo prišli sada,
mi Arabi s Indijani,
do vašega slavnog grada. 120
- I gizdava kad njih liepos
u pjesance glase pusti,
sviem serenam vazme kriepos
gdje se slados taj očuti.
I pjesance njih gizdave,
koje toli slatke biše, 125
- 130

- kako korien od koštrave
srdačce nam zatraviše.
- Plemeniti Dubrovčani,
iz daleč smo prišli sada,
mi Arabi s Indijani, 135
do vašega slavnog grada
Tiem po kom smo očutili
privelike slave vaše,
za jedno smo se uputili
zatrudiivši glave naše; 140
i ostavismo naše strane,
mnoge rieke mnoge vode,
od istoka po sve strane,
prigazismo putem hode.
- Plemeniti Dubrovčani, 145
iz daleč smo prišli sada,
mi Arabi s Indijani,
do vašega slavnog grada.
- Mnoge jade, mnoge trude
ter smo putem provodili, 150
putujući guse hude
gdje smo putem nahodili;
proz dubrave i lugove
gdje nas trudnieh još vidjahu
biesni lave i vukove, 155
svud nam drumke zapirahu.
- Plemeniti Dubrovčani,
iz daleč smo prišli sada,
mi Arabi s Indijani,
do vašega slavnog grada, 160
A što ti su zmaji ljuti
i troglave jošte zmije,
svud ih bjehu puni puti
i rasputja od Indije.
- Grifone smo još vidjeli, 165
s krunom orle i arpije,
na marginju koji dieli
Albeniju od Indije.
- Plemeniti Dubrovčani,

- iz daleč smo prišli sada, 170
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavnega grada.
- Vidjeli smo još pantere
 i čentaure i satire, 175
 divje vole i himere,
 neposkoke i mnoge tire.
- I kuse smo još blavore
 s bazilisci mi gledali,
 priko njeke vrle gore 180
 kud smo jedva prigazili.
- Plemeniti Dubrovčani,
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavnega grada. 185
- Tiem ljuveno svieh molimo,
 dopust' te nam rad ljubavi,
 neka s vami poživimo
 u ovoj vašoj rajskoj slavi;
 za-č je ovdi razlog svaki 190
 i obil' je još svako,
 kako da je raj zemaljski
 ter je s vami živjet slatko.
- Plemeniti Dubrovčani,
 iz daleč smo prišli sada, 195
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavnega grada.
- Još molimo svieh vas drago,
 da se ovdi nastanimo,
 i da ovdi naše blago 200
 za jedno s vami sahranimo;
 srebro i zlato er doniesmo
 deri tamo od istoka,
 za-č hranjen' ja ovaj, riesmo,
 biti nam će naša stoka. 205
- Plemeniti Dubrovčani,
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavnega grada.

- Donieli smo, neka znate,
 trgovinu za jedno s nami: 210
 verižice njeke zlate
 i u prstenku dragi kami;
 i pratežce jošte ine,
 suha srebra, suha zlata,
 i od bisera kolarine 215
 od kojieh je draga plata.
 Plemeniti Dubrovčani,
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavná grada. 220
 A vi dajte blago naše,
 oj družino ovdi sada,
 Dubrovčanom da se kaže,
 s čiem smo prišli do njih sada;
 ter će slavni Dubrovčani 225
 i vidjeti i poznati,
 umiju li Indijani
 i Arabi trgovati.
 Plemeniti Dubrovčani,
 iz daleč smo prišli sada, 230
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavná grada.
 Dajte zlato, dajte blago,
 dajte biser taj pribieli,
 i kamen'je toj pridrago, 235
 kako sunce koje se svietli;
 dajte orašce i kaniele,
 i mirisne jošte vode,
 sve tamjane i kandiele,
 ki se ovdi ne nahode. 240
 Plemeniti Dubrovčani,
 iz daleč smo prišli sada,
 mi Arabi s Indijani,
 do vašega slavná grada.
 A sad bliže pristupajte, 245
 tko će s nami trgovati;
 ter na volju obirajte,